

AM 1575

วิทยสารานุกรมย์

ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 ๑ ธันวาคม 2542

ISSN 1513-105X

หนังสือ “วิทยุสราญรมย์” : ISSN 1513-105X

ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 : ธันวาคม 2542

ที่ปรึกษา

ดอน ปรมัตถ์วินัย   สุพัฒน์ จิตรานุกเคราะห์
อัม เมลาลานนท์

ผู้อำนวยการ

พิชญ์ จันทรวีทัน

บรรณาธิการ

ประภัสสร เสวิกุล

คณะผู้จัดทำ

สุวรรณา ฟองสมุทร   กิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์
เบญจภา ทับทอง   บุญเกษม เสริมวัฒนากุล
หทัยกานต์ ยะมาลี   นุชจรรย์ คล่องสั่งสอน
กนกเกศ แฉ่งน้อย   อูมา ศรีลาจันทร์
วนิดา อุดมทิพย์   กมลวัน สกนธรัตน์

พิมพ์ที่

บริษัท ที. พี. พรินท์ จำกัด

โทร. 433-0026-27

ศิษย์โก โทดู มหาราช

ส • า • ร • บั • ญ

ถ้อยแถลง

6

พระบรมราโชวาท

- พระราชดำรัสในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เนื่องในการพระราชพิธีสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี 5 เมษายน 2525

9

พระบรมมิ่งปกเกล้าฯ

- ทฤษฎีใหม่ : การบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

11

คติธรรม

- วรธรรมคติ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

8

ภาพชุด

- เย็นศิระเพราะพระบริบาล

77

ศิลปวัฒนธรรม

- คาถาพาหุง : พระพุทธชัยมงคลคาถา
สุวรรณา ฟองสมุทร

18

หนังสือ “วิทยุสราญรมย์” จัดทำโดย สถานีวิทยุสราญรมย์
กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท กทม. 10400 โทร. 643-5094

● พระแก้วมรกต / สุวรรณนา ฟองสมุทร	95
สัมภาษณ์	
● “ทมยันตี” ราชนิแห่งโลกนวนิยาย ประภัสสร เสวิกุล	49
● สุชาติ สวัสดิ์ศรี : สิ่งแห่งทุ่งวรรณกรรม ประภัสสร เสวิกุล	121
บทกวี	
● ธารน้ำใจ / อร อักษรา	76
● ซากศพในสวนฝัน / ทิน ละออ	118
เกษตร	
● มันฝรั่ง พืชเศรษฐกิจที่มีอนาคต วรกาญจน์ โกศลพิศิษฐ์กุล	40
● ผักปลู่อ	136
● ผักดองขวา	192
สุขภาพ	
● อะไรเอ่ย... ดันเท่าครกใบปรกดิน วนิดา อุดมทิพย์	34
● โภชนบำบัด / อมรพงศ์ เกตุทัศน์	104

ประสบการณ์	
● ชีวิตข้าราชการไทยในซาอุดีอาระเบียช่วงที่มี เหตุการณ์ระทึกขวัญ / หทัยกานต์ ยะมาลี	151
วิทยากร	
● อินเทอร์เน็ต : ผลกระทบและโฉมหน้าที่เปลี่ยนไป ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สุชาติ เลียงแสงทอง	66
ทัศนะ	
● พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ในฐานะนักการทูต	145
ปกิณกะ	
● ประเทศพม่าโดยสังเขป / น.อ.ประวิตร ศรีสุขวัฒนา	171
● ลัทธิพราหมณ์กับพิธีต่างๆ ในวัฒนธรรมไทย เบญจามา ทับทอง	83
● ภูมิปัญญาชาวบ้าน / ส.เสื่อ ดาวคะนอง	168
● ประเพณีฉลองปีใหม่ของญี่ปุ่นและเวียดนาม เบญจามา ทับทอง / หทัยกานต์ ยะมาลี	184
ท้ายเล่ม	195

ถ้อยแถลง

หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้เป็นฉบับต้อนรับปีใหม่ พ.ศ. 2543

โลกกำลังเตรียมตัวเริ่มต้นศักราชใหม่ นับถึงขณะนี้ สถานีวิทยุสราญรมย์ของท่านก็มีอายุเกือบ 2 ปีเต็ม

กระทรวงการต่างประเทศกำลังเตรียมตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านบุคลากรและด้านนโยบายซึ่งท่านคงจะได้ทราบกันแล้วจากบทสัมภาษณ์ในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับที่แล้ว

วิทยุสราญรมย์ก็ต้องเตรียมตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเช่นเดียวกัน

เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เป็นวิทยุมวลชนที่รับใช้สังคม และเป็นสื่อกลางระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับประชาชน

ไทยในทุกพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร รวมไปถึงคนไทยในประเทศใกล้เคียง เพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศ ในการรับใช้ประชาชน

ช่วงที่ผ่านมา สถานีวิทยุสราญรมย์ได้ปรับปรุงรายการ โดยเพิ่มรายการสำหรับเยาวชน รวมทั้งเพิ่มสาระด้านเนื้อหา ในรายการอื่นๆ ของสถานีดังท่านจะเห็นได้จากบทความส่วนหนึ่งที่นำมาลงไว้ในหนังสือนี้

จดหมายจากท่านผู้ฟังที่เพิ่มขึ้นทุกวัน พร้อมกับข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นสิ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของสถานีฯ มีกำลังใจในการทำงานเพื่อผู้ฟังของเราต่อไป ทีมงานของเราขอขอบคุณที่ท่านได้ติดตามรับฟังรายการต่างๆ ของเรามาโดยตลอด

ด้วยงบประมาณอันจำกัดของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งมีเพียงไม่ถึงร้อยละ 1 ของงบประมาณของประเทศ และเนื่องจากสถานีของเราไม่มีโฆษณาเหมือนสถานีวิทยุอื่น ๆ สถานีวิทยุสราญรมย์จึงไม่อาจหาของขวัญปีใหม่ให้ผู้ฟัง นอกจากขอรับรองว่าปีใหม่ที่กำลังจะมาถึงนี้ สถานีวิทยุสราญรมย์ของท่าน จะนำข่าวสารและสารบันเทิงที่น่าสนใจมาให้ท่านตลอดปี

พิชณุ จันทรวิทัน

นายสถานี

พระบารมีปกเกล้าฯ

พระบารมีปกเกล้าฯ

ทฤษฎีใหม่ : การบริหารจัดการที่ดิน
เพื่อการเกษตร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ในทุกครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศนั้น ได้ทรงถามเกษตรกรและทอดพระเนตรพบสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการปลูกข้าวและเกิดแรงดลพระราชหฤทัยอันเป็นแนวคิดขึ้นว่า

1. ข้าวเป็นพืชที่แข็งแกร่งมาก หากได้น้ำเพียงพอจะสามารถเพิ่มปริมาณเมล็ดข้าวได้มากยิ่งขึ้น

2. หากเก็บน้ำฝนที่ตกลงมาไว้ได้แล้ว นำมาใช้ในการเพาะปลูกก็จะสามารถเก็บเกี่ยวได้มากขึ้นเช่นกัน

3. การสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่นับวันแต่จะยากที่จะดำเนินการได้ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนและข้อจำกัดของปริมาณที่ดินเป็นอุปสรรคสำคัญ

4. หากแต่ละครัวเรือนมีสระน้ำประจำไร่นาทุกครัวเรือนแล้ว เมื่อรวมปริมาณกันก็ย่อมเท่ากับปริมาณในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ แต่สิ้นค่าใช้จ่ายน้อยและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยตรงมากกว่า

ที่มาแห่งพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่”

แรงดลพระราชหฤทัยในเรื่องนี้เกิดจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในภาคอีสาน บริเวณพื้นที่บ้านกุดดอแก่น ตำบลกุดสิมคุ้มใหญ่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2535 ซึ่งมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระราชดำริสแก่บรรดาคณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2535 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ว่า

“...ถามชาวบ้านที่อยู่那儿ว่า เป็นอย่างไรบ้างปีนี้ เขาบอกว่าเก็บข้าวได้ แล้วข้าวก็อยู่ตรงนั้น กองไว้ เราก็คงไปดูข้าวข้าวนั้นมีรวงจริงแต่ไม่มีเมล็ดหรือรวงหนึ่งมีซีกสองสามเมล็ด ก็หมายความว่า 1 ไร่คงได้ประมาณซีกถึงเดียวหรือไม่ถึงถึงต่อไร่

ถามเขาทำไมเป็นอย่างนี้เขาบอกว่าเพราะไม่มีฝน เขาปลูกกล้าไว้แล้วเมื่อขึ้นมาก็ปักดำ ปักดำไม่ได้เพราะว่าไม่มีน้ำ ก็ปักในทรายทำรูในทรายแล้วปักลงไป เมื่อปักแล้วตอนกลางวันก็เจามันงอลงไป แต่ตอนกลางคืนก็ตั้งตัวตั้งตรงขึ้นมาเพราะมีน้ำค้างแล้วในที่สุดก็ได้รวงแต่ไม่มีข้าวเท่าไรอันนี้เป็นบทเรียนที่ดี... แสดงให้เห็นว่า ข้าวนี้เป็นพืชแข็งแรงมากขอให้ได้มีน้ำค้ำก็พอ แม้จะเป็นข้าวธรรมดาไม่ใช่ข้าวไร่ ถ้าหากว่าเราช่วยเขาเล็กน้อยก็สามารถที่จะได้ข้าวมากขึ้นหน่อยพอที่จะกิน ฉะนั้นโครงการที่จะทำมิใช่จะต้องทำโครงการใหญ่โตมากนักจะได้ผลทำเล็กๆก็ได้จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าในที่เช่นนั้นฝนดีพอสมควรแต่ลงมาไม่ถูกระยะเวลา...ฝนก็ทิ้งช่วง ข้าวก็ไม่ดี...”

จากพระราชดำรัสข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการที่ทรงรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากปัญหาข้อเท็จจริง แล้วทรงวิเคราะห์เป็นแนวคิดทฤษฎีว่า

“...วิธีการแก้ไขก็ต้องเก็บน้ำฝนที่ตกลงมาก็เกิดความคิดว่าอยากทดลองดูสัก 10 ไร่ ในที่อย่างนั้น 3 ไร่จะเป็นบ่อน้ำคือเก็บน้ำฝนแล้ว ถ้าจะต้องบุด้วยพลาสติกก็บุด้วยพลาสติกทดลองดูแล้วอีก 6 ไร่ทำเป็นที่นา ส่วนไร่ที่เหลือก็เป็นบริการหมายถึงทางเดินหรือกระต๊อบ หรืออะไรก็แล้วแต่ หมายความว่าน้ำ 30% ที่ทำนา 60% ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำไว้ได้จากเดิมที่เก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 1-2 ถัง ถ้ามีน้ำเล็กน้อยอย่างนั้นก็ควรจะเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 10-20 ถัง หรือมากกว่า...”

ในเวลาต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริให้ทำการทดลอง “ทฤษฎีใหม่” เกี่ยวกับการจัดการที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขึ้น ณ วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

แนวทฤษฎีใหม่ กำหนดขึ้นดังนี้

ให้แบ่งพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรชาวไทยมีเนื้อที่ดินประมาณ 10-15 ไร่ต่อครอบครัว แบ่งออกเป็นสัดส่วน คือ

ส่วนแรก : ไร่ละ 30 เนื้อที่เฉลี่ย 3 ไร่ ให้ทำการขุดสระกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูก โดยมีความลึกประมาณ 4 เมตร ซึ่งจะสามารถรับน้ำได้จุถึง 19,000 ลูกบาศก์เมตร โดยการรองรับจากน้ำฝน ราษฎรจะสามารถนำน้ำนี้ไปใช้ในการเกษตรได้ตลอดปี ทั้งยังสามารถเลี้ยงปลาและปลูกพืชน้ำพืชมisce เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย ดังพระราชดำรัสในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2536 ความตอนหนึ่งว่า

“...การเลี้ยงปลาเป็นรายได้เสริม ถ้าเลี้ยงปลาไม่กี่เดือนก็มีรายได้...”

ส่วนที่สอง : ไร่ละ 60 เนื้อที่เฉลี่ยประมาณ 10 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ปลูกพืชผลต่างๆ โดยแบ่งพื้นที่นี้ออกเป็น 2 ส่วน คือ

ไร่ละ 30 ในส่วนที่หนึ่ง : ทำนาข้าวประมาณ 5 ไร่
ไร่ละ 30 ในส่วนที่สอง : ปลูกพืชไร่หรือพืชสวนตามแต่สภาพของพื้นที่และภาวะตลาดประมาณ 5 ไร่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณโดยใช้หลักเกณฑ์เฉลี่ยว่า ในพื้นที่ทำการเกษตรนี้ต้องมีน้ำใช้ใน ช่วงฤดูแล้ง ประมาณ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ถ้าหากแบ่งแต่ละแปลงเกษตรให้มีเนื้อที่ 5 ไร่ ทั้ง 2 แห่งแล้ว ความต้องการน้ำจะต้องใช้ประมาณ 10,000 ลูกบาศก์เมตร ที่จะต้องเป็นน้ำสำรองไว้ใช้ในยามฤดูแล้ง

ส่วนที่สาม : ไร่ละ 10 เป็นพื้นที่ที่เหลือมีเนื้อที่เฉลี่ยประมาณ 2 ไร่ จัดเป็นที่อยู่อาศัย ถนนหนทาง คันคูดินหรือคูคลอง ตลอดจนปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์

รวมพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 15 ไร่ ตามสัดส่วน 30-30-30-10 ตามทฤษฎีใหม่นี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแนวพระราชดำรินี้เป็นหลักปฏิบัติสำคัญยิ่งในการดำเนินการ คือ

1. วิธีการนี้สามารถใช้ปฏิบัติได้กับเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินที่มีพื้นที่ดินจำนวนน้อยแปลงเล็กๆ ประมาณ 15 ไร่ (ซึ่งเป็นอัตราถือครองเนื้อที่การเกษตรโดยเฉลี่ยของเกษตรกรไทย)

2. มุ่งให้เกษตรกรมีความพอเพียงในการเลี้ยงตัวเองได้ (Self Sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน โดยมุ่งเน้นให้

เห็นความสำคัญของความสามัคคีกันในห้องถิ่น

2. กำหนดจุดมุ่งหมายให้สามารถผลิตข้าวบริโภคได้เพียงพอทั้งปี โดยยึดหลักว่าการทำนา 5 ไร่ของครอบครัวหนึ่งนั้นจะมีข้าวพอกินตลอดปีซึ่งเป็นหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้

ทฤษฎีใหม่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเป็นทฤษฎีที่สมบูรณ์ตามแนวพระราชดำริได้นั้นทรงคำนึงถึงการระเหยของน้ำในสระหรืออ่างเก็บน้ำลึก 4 เมตร ของเกษตรกรด้วยว่าในแต่ละวันที่ไม่มีฝนตกคือน้ำระเหยวันละ 1 เซนติเมตร ดังนั้นเมื่อเฉลี่ยว่าฝนไม่ตกปีละ 300 วันนั้นระดับน้ำในสระจะลดลง 3 เมตร จึงควรมีการเติมน้ำให้เพียงพอเนื่องจากน้ำเหลือกันสระเพียง 1 เมตรเท่านั้น

ดังนั้น การมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพื่อคอยเติมน้ำในสระเล็กจึงเปรียบเสมือนมีแท้งค์น้ำใหญ่ๆ ที่มีน้ำสำรองที่จะเติมน้ำอ่างเล็กให้เต็มอยู่เสมอ จะทำให้แนวทางปฏิบัติสมบูรณ์ขึ้น

จากภาพตม่น้ำเล็กคือสระน้ำที่ราษฎรขุดขึ้นตามทฤษฎีใหม่นี้ เมื่อเกิดช่วงขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ราษฎรก็สามารถสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ และหากน้ำในสระไม่เพียงพอก็ขอรับน้ำจากอ่างห้วยหินขาว ซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำเชื่อมต่อลงมายังสระน้ำที่ได้ขุดไว้ในแต่ละแปลงซึ่งจะช่วยให้สามารถมีน้ำใช้ตลอดปี

ในกรณีราษฎรใช้น้ำกันมากอ่างห้วยหินขาวก็อาจมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ หากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักสมบูรณ์แล้วก็ใช้วิธีการสูบน้ำจากป่าสักมาพักในหนองน้ำใดหนองน้ำหนึ่ง

แล้วสูบต่อลงมาในอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวก็จะช่วยให้มีปริมาณน้ำใช้มากพอตลอดปี

ทรงเชื่อมั่นในทฤษฎีนี้มาก ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ให้ค่อยๆ ทำเพิ่มเติม ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้วที่หลังในเขตนอกเหนือจาก 3,000 ไร่ เมื่อมาเห็นว่าทำได้อีกเชื่อและนำไปทำบ้าง แต่ต้องไม่ทำเร็วนัก บริเวณนี้ก็จะสนับสนุนได้ 3,000 ไร่ ช่างเขาบอกได้ 700 ไร่ แต่ทฤษฎีของเราได้ 3,000 ไร่...”

ทฤษฎีใหม่จึงเป็นแนวพระราชดำริ ที่บัดนี้ได้รับการพิสูจน์และยอมรับกันอย่างกว้างขวางในหมู่เกษตรกรไทยแล้วว่าพระราชดำริของพระองค์เกิดขึ้นด้วยพระอัจฉริยภาพสูงส่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

ความสมบูรณ์พูนสุขแห่งราชอาณาจักรไทยอุบัติขึ้นในครั้งนี้ด้วยพระปรีชาสามารถอันเฉียบแหลมของพระมหากษัตริย์ไทย ผู้มีเคยทรงหยุดนิ่งที่จะระดมสรรพกำลังทั้งปวงเพื่อความผาสุกของชาวไทย...□

จาก : หนังสือแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ศิลปวัฒนธรรม

คาถาพาหุง :

พระพุทธชัยมงคลคาถา

สุวรรณา พงสมุทรา

คาถาพาหุง หรือที่มีชื่อจริงๆ ว่า “ชัยมงคลอัญชลี-คาถา” หมายถึงคาถา หรือคำประพันธ์ว่าด้วยชัยมงคล หรือความมีชัย ซึ่งผู้นิพนธ์แต่งโดยเก็บข้อความมาจากเนื้อเรื่องในสุตตันตปิฎก หรือพระสูตร และคัมภีร์อรรถกถา นำมาย่อและนิพนธ์เป็น ร้อยกรองสำนวนบาลี ประเภทสันตติกลการศ. เสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ประเภทปรัชญา สาขาศาสนศาสตร์ สันนิษฐานว่า

แต่งขึ้นในประเทศไทย ในสมัยล้านนา ซึ่งถือเป็นยุคทองของวรรณคดีบาลี และเนื่องจากขึ้นต้นด้วย คำว่า “พาหุ” (พาหุง) ชาวบ้านจึงนิยมเรียกกันว่า “คาถาพาหุง”

สำหรับคนทั่วไป ไปแล้ว ในการเอาชนะเอาแพ้กัน ผู้แพ้ก็เป็นทุกข์ คอยหาทางแก้แค้นให้ได้ ผู้ชนะก็ไม่มีความสุข คอยแต่หวาดระแวงว่า เมื่อใดจะถูกเอาคืน

แต่สำหรับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ในการเอาชนะต่อบุคคลอื่น หรือสัตว์อื่นๆ พระองค์ทรงชนะด้วยพระมหากรุณาธิคุณต่อบุคคลนั้นๆ เป็นที่ตั้ง ผู้แพ้ ยอมแพ้เพราะสำนึกว่าตัวเองเป็นผู้ผิด เห็นชอบด้วยตามคำเทศนาสั่งสอนของพระพุทธองค์ เพราะเหตุนี้เอง เราจึงเรียกชัยชนะของพระพุทธองค์ว่า “ชัยมงคล” เพราะเป็นสิริมงคลต่อบุคคลนั้นๆ นั่นเอง

อันที่จริง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้รับชัยชนะนับครั้งไม่ถ้วน แต่ชัยชนะครั้งสำคัญและยิ่งใหญ่ นักปราชญ์ถือว่ามี 8 ครั้ง ที่ได้นำมารวบรวมไว้ในคาถาพาหุง คาถาเหล่านี้กล่าวสรรเสริญพุทธานุภาพ และได้อ้างพุทธานุภาพนี้ ขอให้ความสุขความเจริญและชัยมงคลจึงมีขึ้นแก่ตน คาถาพาหุง ทั้ง 8 บทนี้เป็นหนึ่งในพระพุทธรูปมนต์ ที่พระสงฆ์ใช้สวดในงานมงคลพิธีต่างๆ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของพิธีและผู้เข้าร่วมพิธีเรียกกันว่า “คำถวายพรพระ” ทั้งที่ความจริงแล้วเป็นการให้พรของพระ เริ่มต้นด้วย คำนมัสการพระพุทธ ตั้งโมตัสสะ

แล้วเริ่มส่วนที่ ๑ คือบทสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ (อิติปิโส ภควาฯ) พระธรรมคุณ (สวากขาโตฯ) และพระสังฆคุณ (สุปะฏิปันโนฯ) ส่วนที่ ๒ เป็นบทสวดพระพุทธชัยมงคลคาถา และ ส่วนที่ ๓ เป็นเรื่องของพุทธบารมีและเดชานุภาพของพระรัตนตรัยเพื่อควมามีโชคชัยและสวัสดิมงคล (มหากาฐณีโก นาโถฯ) รวมเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน คำถวายพรพระนี้ตามประเพณีแล้ว พระสงฆ์มักจะใช้สวดกันในงานบำเพ็ญกุศลที่มีการถวายภัตตาหาร

พระพุทธชัยมงคลคาถา หรือคาถาพาหุง มีเนื้อหารวมทั้งหมด 9 บท คือ บทที่เกี่ยวกับชัยชนะของพระพุทธองค์ 8 ครั้ง ได้แก่ ชัยชนะที่มีต่อพญามาราธิราช อาพวกยักษ์ ช้างนาพาคีรี ไจรงคูลิมาล นางจัญจมาณวิกา สัจจกนิครนต์ พญานาคชื่อ นันโทปนันทะ และท้าวพกาพรหม และบทส่งท้ายซึ่งเป็นการแสดงอานิสงส์ คือพรรณนาถึงอานิสงส์ของการสวดพระพุทธชัยมงคลคาถา คาถาพาหุงนี้ ร.ศ.เสฐียรพงษ์วรรณปก ได้แปลไว้อย่างสละสลวย ดังนี้

๑. พาหุง สะหัสสมิภินิมิตะสาธุวันตัง
ครีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาภิรมมะ ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะะตุ เต* ชะยะมังคะลานิ
พญาमारเนรมิตะเขนตังพัน ธิอาวุทธครบมือ
ชีช้างครีเมขละ พร้อมด้วยเสนาमारโหระองก้องกึก

พระจอมมุนีทรงเอาชนะได้ด้วยธรรมวิธี มีทานบารมี
เป็นต้น

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

เหตุการณ์ครั้งนี้ เกิดขึ้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชลา ก่อนที่พระบรมโพธิสัตว์จะตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ขณะที่พระบรมโพธิสัตว์ประทับนั่งสมาธิ ณ โคนต้นโพธิ (รัตนบัลลังก์) ผินพระพักตร์สู่ทิศตะวันออก ตั้งพระวรกายตรง เจริญสมาธิมั่น เฉพาะอานาปานสติตั้งปณิธานแน่วแน่ว่า ถึงแม้ว่าเนื้อ เลือด จะแห้งเหือดไป จนเหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตาม หากไม่บรรลุสัมมาสัมโพธิญาณ ก็จะไม่ลุกขึ้นจากโคนต้นโพธิ

พญาमारชื่อ วสวัตตี เกรงว่า พระบรมโพธิสัตว์จะหลุดพ้นจากอำนาจของตน จึงชี้พญาช้าง ชื่อครีเมขละ ยกพลโยธามารมาผจญ ขับไล่พระบรมโพธิสัตว์ให้ลุกหนีไป โดยอ้างว่ารัตนบัลลังก์ (ที่นั่ง) เป็นของตน พระบรมโพธิสัตว์จึงตรัสแย้งว่ารัตนบัลลังก์นี้เป็นของพระองค์ เกิดจากบุญบารมี อันได้แก่ทานบารมี เป็นต้น ที่ทรงบำเพ็ญมาแต่ครั้งอดีตกาล พร้อมอ้างพระธรรมเป็นพยาน พระธรรมจึงสำแดงร่างเป็นหญิงสาว ปรางภูขึ้นเฉพาะพระพักตร์พระบรมโพธิสัตว์ แล้วบีบมวยผมปล่อยน้ำให้ไหลออกมาท่วมกองทัพมารจนพ่ายแพ้ไปในที่สุด

๒. มาราทิเรกะมะภิกุชฌิตะสัพพะรัตติง
โฆรัมปะนาพะวะกะมักกะมะถัทธะยักขัง
ขันตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ต้นเตชะสา ภาวะตุ เต* ชะยะมังคะละนิ
อาพวกยักษ์ผู้กระด้าง ปราศจากความอดทน ดุร้าย
สู้รบกับพระพุทธเจ้าอย่างทรหดยิ่งกว่ามารตลอดราตรี
พระจอมมุนีทรงเอาชนะได้ด้วยชั้นดีวิธีที่ทรงฝึกฝน
มาดี

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

บรรดายักษ์อาศัยอยู่ ณ ป่าลึกชายแดนเมืองอาฬวี ครั้ง
หนึ่งเจ้าเมืองอาฬวี ออกไปล่าสัตว์ ล่าตามเนื้อถล่าเข้าไปในป่า
ลึก พวกยักษ์จับได้ จึงจะกินเสีย แต่เจ้าเมืองได้ต้อนให้
ปล่อยตนไป และส่งชาวเมืองมาให้พวกยักษ์จับกินทุกวัน ทำ
ให้ชาวเมืองได้รับความเดือดร้อน ด้วยพระมหากรุณาธิคุณต่อ
ชาวเมืองอาฬวี พระพุทธองค์จึงได้เสด็จไปหาอาพวกยักษ์ และ
เสด็จเข้าไปประทับ ณ ที่นั่งของอาพวกยักษ์ เมื่ออาพวกยักษ์มา
เห็นเข้า จึงโกรธสั่งให้พระพุทธองค์ลุกจากที่นั่งของตน พระ
พุทธองค์ก็ทรงกระทำตาม ต่อจากนั้น อาพวกยักษ์ได้สั่งให้
พระพุทธองค์ทำตามคำสั่งของตน พระพุทธองค์ก็ทรงปฏิบัติ
ตามด้วยดี จนอาพวกยักษ์ค่อยคลายความโกรธ จิตใจคลาย
ความดุร้ายลง พระพุทธองค์จึงทรงเทศนาสั่งสอน ในที่สุด อา-
พวกยักษ์ได้ยอมแพ้ และรับเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ

๓. นาพาคีริง กะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
ทาวักคิจักกะมะสะนีวะ สุทธารุณันตัง
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ต้นเตชะสา ภาวะตุ เต* ชะยะมังคะละนิ
พญาช้างชื่อนาพาคีรี ตกมัน ดุร้ายยิ่งนัก
ประดุจไฟป่า จักราวุธ และสายฟ้า
พระจอมมุนีทรงเอาชนะได้ด้วยวิธีรดด้วยน้ำคือเมตตา
ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

พระเทวทัต พระญาติของพระพุทธองค์ มีความทะเยอ
ทะยานอยากเป็นใหญ่ ปกครองคณะสงฆ์แทนพระพุทธองค์ ได้
ยุยงพระเจ้าอชาตศัตรู ให้ชิงราชสมบัติจากพระเจ้าพิมพิสาร
เจ้าผู้ครองแคว้นมคธ ซึ่งเป็นพระบิดา และจับพระเจ้าพิมพิสาร
ขังคุกจนสิ้นพระชนม์ พระเทวทัตได้พยายามวางแผนกำจัด
พระพุทธองค์หลายแผน และแผนการหนึ่งที่เป็นที่มาของคาถา
บทนี้ก็คือ ยุยงให้พระเจ้าอชาตศัตรูปล่อยช้างนาพาคีรีให้ทำร้าย
พระพุทธองค์ ขณะเสด็จออกบิณฑบาตรโปรดสัตว์

เช้าตรู่ของวันเกิดเหตุ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จ
ออกโปรดสัตว์ โดยมีพระอานนท์ พุทธอนุชาตามเสด็จ พญา
ช้างนาพาคีรี ซึ่งพระเจ้าอชาตศัตรูได้มีบัญชาให้ความอุปถัมภ์
ออกมา ได้วิ่งทยานออกสู่ถนนด้วยความเมามัน ร้องเสียงดัง
กึกก้อง บ่ายหน้ามาทางทิศที่พระพุทธองค์เสด็จพระดำเนิน
บรรดาฝูงชนต่างพากันวิ่งหนีกันอลหม่าน

พระอานนท์ พุทธอนุชา เห็นเช่นนั้น เกรงอันตรายจะ
เกิดขึ้นกับพระพุทธองค์ จึงรีบออกไปเพื่อสกัดกั้นพญาช้างที่
กำลังตกมัน พระพุทธองค์ตรัสเรียกให้พระอานนท์ถอยกลับมา

แต่พระอานนท์ไม่ยอม พญาช้างก็วิ่งรี่เข้าไป พระพุทธองค์จึงทรงกระทำปาฏิหาริย์ ขับพญาช้างนาฬาคีรีให้วิ่งเสียดพระอานนท์ไปอีกทางหนึ่ง แต่ในขณะนั้น มีทารกผู้หนึ่ง ซึ่งแม่ทอดทิ้งไว้กลางท้องถนน เพราะกลัวตาย ได้ร้องจ้าออกมา พญานาฬาคีรี จึงหันไปหมายจะกระทืบทารกผู้นั้น

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงแผ่พระเมตตาไปยังพญาช้างนาฬาคีรี พระเมตตาอันนี้ เปรียบประดุจกระแสน้ำที่เย็นขึ้น ทำให้ความดุร้ายเมามันหายไป พญาช้างจึงเดินเข้ามาหมอบแทบพระยุคลบาท ยกวงขึ้นจบถวายอภิวาท รับพระพุทธโอวาท แล้วลุกเดินกลับโรงช้างไปโดยอาการสงบ

๔. อุกกิตตะชัคคมะตีสัตถะสุทธารุณันตัง

ธาวันติโยชนะปะถังคูลิมาละวันตัง

อิทธิภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต* ชะยะมังคะลานิ

โจรองคูลิมาล (โจรฆ่าคนเอานี้ว่าพวงมาลัย)

ถือดาบเงื้อง่าวิ่งไล่ฆ่าพระพุทธองค์สิ้นระยะทาง ๓

โยชน์

พระจอมมุนี ทรงบันดาลอิทธิฤทธิ์ทางใจเอาชนะได้

ราบคาบ

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

มหาโจรองคูลิมาล (ชื่อเดิมคืออหิงสกะ) เมื่อมาศึกษาศิลปวิทยากับอาจารย์ทิสปาโมกข์ ด้วยความอิจฉาอหิงสกะ

บรรดาศิษย์ร่วมสำนักจึงได้ยุยงอาจารย์ให้เกลียดชังอหิงสกะถึงกับกำจัดอหิงสกะโดยสั่งให้ฆ่าคนให้ครบพัน เพื่อจะได้ศึกษาวิชาพิเศษ ด้วยความเชื่อมั่นในอาจารย์อหิงสกะได้ฆ่าคนและตัดนิ้วร้อยเป็นพวงมาลัยสวมคอ จึงได้ชื่อว่า โจรองคูลิมาลเป็นที่เกรงกลัวของประชาชนทั่วไป พระเจ้าปเสนทิโกศล เจ้าผู้ครองแคว้นโกศล ถึงกับส่งกองทัพตามล่าตัว

ด้วยความเป็นห่วงอหิงสกะ มารดาจึงได้เดินทางไปหาเพื่อบอกข่าวว่ากำลังถูกตามล่าพระพุทธองค์ทรงเห็นว่าอหิงสกะหรือองคูลิมาลตอนนี้กำลังพ้นเพื่อนแล้ว เกรงว่าจะกระทำมาตุฆาต คือฆ่ามารดา สร้างบาปกรรมให้หนักยิ่งขึ้นอีก จึงเสด็จพระดำเนินไปตัก องคูลิมาลเห็นพระพุทธองค์ ก็ถือดาบไล่ ร้องตะโกนให้พระพุทธองค์ หยุด และเมื่อพระพุทธองค์ ตรัสว่า พระองค์ทรงหยุดแล้ว แต่องคูลิมาลต่างหากที่ยังไม่หยุด จึงสำนึกผิดชอบชั่วดี วางดาบ เข้ามาถวายบังคมนั่งฟังพระพุทธโอวาท และขอบวชเป็นสาวก ในที่สุด ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

๕. กัตวานะ กัญฐะมูทะรัง อิวะ คัพภินิยา

จิตฺตยาเย ทูฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชฌเ

สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต* ชะยะมังคะลานิ

นางจิตฺตยาเย (สาวิกาพวกนิครนถ์) เอาไม้กลม ๆ

มาผูกท้อง

ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์ ไล่ร้ายพระพุทธเจ้าท่าม

กลางฝูงชน

พระจอมมุนีทรงเอาชนะได้ด้วยวิธีสงบระงับพระ-
หฤทัยอันงดงาม

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

เมื่อพระพุทธองค์ทรงประกาศพุทธศาสนาแพร่หลาย มี
คนเลื่อมใสศรัทธาออกบวชเป็นสาวกมากมายในเวลาอันรวดเร็ว
เหล่าบรรดาเดียรฉัตร หรือพวกที่นับถือลัทธิในกายอื่นต่างเดือด
ร้อนไปตามๆ กัน โดยเฉพาะศาสนาเซน จึงได้วางแผนให้
สาวิกาสื่อชื่อ นางจิณฺจมาณวิกาไปทำลายพระพุทธองค์ โดยทำ
ที่เหมือนว่าพำนักอยู่กับพระพุทธองค์

ในวันเกิดเหตุ ขณะที่พระพุทธองค์กำลังทรงแสดงธรรม
สั่งสอนพุทธบริษัท ณ พระเชตวันวิหาร นางจิณฺจมาณวิกา ซึ่ง
เอาไม้ผูกท่อน แล้วเอาผ้าพันไว้ ทำประหนึ่งว่ามีครรภ์ ได้
ประกาศว่าตัวเองมีครรภ์กับพระพุทธองค์ ซึ่งพระพุทธองค์ตรัส
เพียงว่า เรื่องที่นางกล่าวมานั้น จริงหรือเท็จ มีแต่พระพุทธองค์
และนางเท่านั้นที่รู้ จากนั้น ทรงแสดงธรรมต่อไป ดั่งหนึ่งว่าไม่
มีอะไรเกิดขึ้น ทำให้นางจิณฺจมาณวิกาโกรธ เด่นแฉ่งๆ อย่างลึม
ตัว พระอินทร์ทนดูนางใส่ไคล้พระพุทธองค์ไม่ได้ บันดาลให้
ท่อนไม้หลุดออกมา นางจิณฺจมาณวิกาจึงถูกประชาชนขับไล่
และมาถูกรรณีสืบหน้าพระเชตวันวิหารนั่นเอง

๖. สัจจิง วิหายะ มะตีสัจจะกะวาหะเกตุง
วาทาภิโรปีตะมะนัง อะติอันธะภูตัง

ปัญญาปะทีปะชะลิตโต ชิตะวา มุนินโท

ต้นเตชะสา ภาวะตุ เต* ษะยะมังคะลานิ

สัจจนิกรณณ์ผู้ถือตัวว่าฉลาด เป็นนักได้วาหะชั้น
ยอด

สละเสียซึ่งสัจจะตั้งใจมาได้วาหะหักล้างพระพุทธองค์
เป็นคนมีดบอดยิ่งนัก พระจอมมุนีผู้สว่างจำด้วย
“แสงปัญญา” ทรงเอาชนะได้

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ศาสนาเซน ซึ่งมีหลักคำสอนบางส่วนคล้ายพระพุทธ
ศาสนา ถือเป็นศาสนาคู่แข่งของพุทธศาสนาก็ว่าได้ ในคัมภีร์
พุทธศาสนาได้กล่าวถึงการโต้ว่าทะเลาะกันระหว่างสาวก
สำคัญๆ ของมหาวิระ ศาสตราของศาสนาเซน ซึ่งปรากฏผลว่า
สาวกมหาวิระยอมแพ้ต่อเหตุผลของพระพุทธองค์ พวกนั้นละ
ศาสนาของตน และหันมานับถือพุทธศาสนาแทน ทำให้คนของ
ศาสนาเซนอาฆาตพยาบาท บางครั้งถึงกับจ้างคนให้ทำร้าย
พระพุทธองค์เลยทีเดียว

สัจจนิกรณณ์ สาวกของมหาวิระ ถือว่าตัวเองเป็นผู้เจน
จบไตรเพทและปรัชญาศาสนาต่างๆ (กล่าวกันว่า สัจจนิกรณณ์
ถึงกับเอาเข็มขัดเหล็กมาคาดท่อนไว้ เพราะกลัวว่าสติปัญญาที่
มีอยู่เต็มท่อนจะหลุดหายไป) ได้ข่าวว่าพระพุทธองค์ทรงพระ
ปรีชายิ่ง จึงเกิดความอิจฉา ประกาศจะปราบพระพุทธองค์ที่
ใครต่อใครพากันยกย่องว่ามีสติปัญญาเฉลียวฉลาด หากใคร

อยากดูศาสดาของพุทธศาสนาฝ่ายแพ้ ก็ให้ติดตามไปยังป่า
มหาวัน นอกเมืองไพศาลี ซึ่งเป็นที่ประทับของพระพุทธองค์

บรรดาชาวเมืองและสมุนของสัจจกนิครนถ์ก็พากันติด
ตามไปจำนวนมาก และปรากฏว่าพระพุทธองค์ได้ทรงโต้วาทะ
ด้วยปฏิภาณและเหตุผลไม่นานนัก สัจจกนิครนถ์ถึงกับจนปัญญา
จึงยอมแพ้ คลายทิวี่มานะ และประกาศยอมรับพระรัตนตรัย
เป็นสรณะ พร้อมกับสละศาสนาเดิม

๗. นันโทปนันทะภุชะคัง วิพุชัง มะหิททิง

ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต

อิทธูปะเทศะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต* ชะยะมังคะลานิ

พญานาคชื่อนันโทปนันทะ ผู้มีความรู้มืด มีฤทธิ์มาก

พระจอมมุนี ทรงมีพุทธบัญญัติให้พระโมคคัลลานะ

พุทธโอรส ไปปราบด้วยวิธีแสดงฤทธิ์ที่เหนือกว่า

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระภิกษุสาวก
ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นพระอรหันต์ เสด็จไปโดยนภากาศ ด้วย
อำนาจอิทธิปาฏิหาริย์แห่งฌาณสมาบัติ เมื่อถึงถิ่นที่นันโทป-
นันทะ พญานาคราช และเหล่าบริวารอาศัยอยู่ พญานันโทป-
นันทะเห็นพระพุทธองค์พร้อมด้วยพระอรหันตสาวกทั้งหลาย
เกิดบันดาลโทสะ เนื่องจากเห็นว่า “สมณะโธ่เหล่านี้ถือดีว่ามี
อิทธิปาฏิหาริย์ เหาะข้ามศิระเรา ทำให้ผงธุลีจากเท้าหล่น

ต้องศิระเรา” จึงใช้อิทธิฤทธิ์บันดาลให้เกิดหมอกควันมืดครึ้ม
ไปหมด

พระอรหันต์นามว่า พระรัฐบาลเถระจึงได้กราบทูลอาสา
ไปปราบพญานันโทปนันทะนาคราช พระพุทธองค์ไม่ทรงอนุ-
ญาติ ตรัสว่าเป็นหน้าที่ของพระโมคคัลลานะ อัครสาวกเบื้อง
ซ้าย และทรงมีพุทธบัญญัติให้พระเถระเจ้าไปปราบ

พระโมคคัลลานะจึงได้เนรมิตกายเป็นพญานาคราชยาว
ใหญ่กว่าพญานันโทปนันทะหนึ่งเท่า และเข้ารวบรัดร่างนันโท
ปนันทะบีบเข้ากับเขาพระสุเมรุ นันโทปนันทะจะดิ้นอย่างไรก็
ไม่หลุด ในที่สุดขอยอมแพ้แต่โดยดี และแปลงกายเป็นมานพ
น้อยยืนประคองอัญชลินมัสการพระเถระเจ้า ขอถวายตนเป็น
ศิษย์ พระโมคคัลลานะจึงได้พาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงประทานพระพุทธโอวาทให้พญานาค
ละเว้นอาณาติบาตตั้งแต่นั้นมา นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณอัน
ยิ่งใหญ่ของพระพุทธองค์

๘. ทุกคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง

พรหมัง** วิสุทธิชุติมิตทิพะกาภิธานัง

ญานาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต* ชะยะมังคะลานิ

พรหมชื่อพกะ (ถือตัวว่า) มีความบริสุทธิ์ รุ่งเรือง
และมีฤทธิ์

ยึดมั่นในความเห็นผิด ดุจมีมือผูกอสรพิษขบเอา

พระจอมมุนีทรงเอาชนะได้ด้วยใช้ยาวิเศษคือญาณ
รักษา

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ท้าวพกาพรหม อยู่ในพรหมโลกมาเป็นเวลานานมาก
จนเข้าใจผิดคิดว่าสรรพสิ่งมีความเที่ยงแท้ ไม่ผันแปร ซึ่งความ
คิดเช่นนี้เป็นมิจฉาทิฐิ ที่เรียกกันว่า “สัตตทิฐิ” คนที่มีความ
เห็นผิดเช่นนี้ยากที่จะเข้าใจหลักไตรลักษณ์ และบรรลุสัจธรรม
ได้ ดังนั้น พระคาถาจึงได้เปรียบท้าวพกาพรหมผู้มีมิจฉาทิฐิ
ชนิดนี้ เหมือนคนที่ถูกงูพิษร้ายขบกัดที่มือ หากไม่รีบรักษา
อาจถึงแก่ชีวิตทันที

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเสด็จไปโปรดให้ท้าว
พกาพรหมคลายความเห็นผิด แต่ท้าวพกาพรหมกลับทำทนาย
ขอประลองฤทธิ์ “หายตัว” กับพระพุทธรองค์ ไม่ว่าท้าวพกา
พรหมจะหายตัวไปซ่อนอยู่ที่ไหน พระพุทธรองค์ก็ทรงค้นพบทุก
แห่ง แต่เมื่อพระพุทธรองค์หายพระองค์ไปบ้าง ท้าวพกาพรหม
ไม่สามารถหาพบได้ ในที่สุด พระพุทธรองค์จึงเสด็จออกมาจาก
มวยผมของท้าวพกาพรหม พรหมตนนี้จึงยอมแพ้

คาถาแสดงอานิสงส์

ธ. เอตปิ พุทธะชะยะมังคะละอัญญูคาถา
โย วาจะโน ทินะทีเน สระระเต มะตันที
หิตวานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะริคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ

คนมีปัญญาสวดพุทธชัยมงคลคาถาทิ้ง ๘ นี้ เป็น
ประจำ

โดยไม่เกียจคร้าน ฟังขจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายได้
บรรลุถึงซึ่งพระนิพพานอันเป็นสุข

หนังสือสวดมนต์บางเล่ม ได้แสดงถึงอานิสงส์แห่งพระ
คาถาบทต่างๆ กันว่า

คาถาที่ ๑ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่อพญามาร ท่านกล่าวว่า
เมื่อสวดพระคาถาบทนี้แล้ว ศัตรูจะพ่ายแพ้ ถ้าจะใช้ขับไล่ผี ให้
สวด 3 ครั้ง ทำน้ำมนต์รดถอนคุณคนคุณผี ได้สารพัด

คาถาที่ ๒ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่ออพาพุกยักษ์ พระคาถา
บทนี้ ท่านว่าภาวนาทุกคำเข้าตึ๊งแล ใช้เสกยาทายากินได้ทุก
ชนิด แก้โรคภัยไข้เจ็บ เพิ่มฤทธิ์ยาให้แรงขึ้น ใช้เสกน้ำมนต์รด
ก็ได้

คาถาที่ ๓ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่อช่างนาพาคีรี พระคาถา
บทนี้ท่านว่าใช้ภาวนาเวลาเดินป่า จะป้องกันสัตว์ร้ายทุกชนิด
ภูติผีปีศาจก็ไม่มารบกวน นอกจากนี้ยังป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ
ได้ด้วย

คาถาที่ ๔ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่ออองคฤมิลามหาโจร พระ
คาถาบทนี้ใช้สำหรับเสกน้ำล้างหน้า จะเกิดสวัสดิมงคล ป้อง
กันการกระทำทั้งปวง

คาถาที่ ๕ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่อนางจัญจมาณวิกา ท่าน
กล่าวว่า พระคาถาบทนี้ ถ้าจะใช้เพื่อแก้ยาแฝด ให้หาฝักส้ม

ป๋อย ๗ ผัก ผักละ ๗ ข้อ ใส่น้ำมันต์ เสกแล้วรดศีรชะ หรือเสก
น้ำมันดิบกินหรือทาก็ได้

คาถาที่ ๖ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่อสังจกนิครนถ์ พระ
คาถาบทนี้ ท่านระบุว่า ถ้าเกิดทุกข์ภัย เป็นความกัน ให้
ภาวนาพระคาถาบทนี้ จะมีชัยชนะ

คาถาที่ ๗ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่ออินทโปกนันทนาคราช
พระคาถาบทนี้ภาวนาทุกวันกันได้สารพัด ถ้าแก้อสพิษ เช่น
งูพิษกัด ให้ใช้พระคาถาบทนี้เป่าดับพิษ

คาถาที่ ๘ ว่าด้วยชัยชนะที่มีต่อท้าวพกาพรหม ท่าน
กล่าวหากภาวนาพระคาถาบทนี้ทุกวัน จะช่วยป้องกันปีศาจ
และโรคระบาดทั้งปวง ถ้าจะขับผี ให้ว่าพระคาถาบทที่ ๑ (ขึ้น
ด้วยพาหุง...) พระคาถาบทที่ ๒ (ขึ้นด้วยมาราติเรกะ...) และ
พระคาถาบทที่ ๘ บทละ ๓ ครั้ง จะขับผีไปหมด

คาถาที่ ๙ ว่าด้วยอานิสงส์ของการสวดพระพุทธรชัย
มงคลคาถาทั้ง ๘ บท พระคาถาบทนี้ใช้ปิดพิษทั้งหลาย ทำ
น้ำมันต์แก้โรคภัยได้ทุกอย่าง

สุดท้ายนี้ ขออัญเชิญพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชนิพนธ์ตามพระคาถาบทที่
๑ เพื่อพระราชทานให้แก่ประชาชนทั่วไป

ปางเมื่อพระองค์ปรมพุท- ฐ วิสุทธศาสตร์ดา
ตรัสรู้อนุตรสมา ธิ ณ โพธิบัลลังก์
ขุนมารสหัสสพหุพา- หุวิชาวิชิตขลัง

จีศิริเมฆละปะทัง

แสรังเสกสรวาฐประดิษฐ์

รุมพลพหลพยุหปาน

หวังเพื่อผจญวรมุณิน

พระปราบพหลพยุหมา-

ด้วยเดชองค์พระทศพล

ทานาภิธรรมะวิธิกุล

ด้วยเดชสัจจะจนา

ของนิกรพลสยาม

ถึงแม้จะมีอริวิเศษ

ขอไทยผจญพิชิตผลาญ

คชเหี้ยมกระเหิมหาญ

กลคิดจะรอนราญ

พระสมุทรนงมา

ทสุชินราชา

รมะเลื่องมลายสุญ

สุวิมลไพบูลย์

ชนะน้อมมนตาม

และนมาเมืองคัม

ชยะสิทธิทุกวาร

พลเดชเทียมมาร

อริแมนมุณินทร

* หากสวดให้ตัวเอง เปลี่ยนเป็น เม

** อ่านว่า พร้มมั่ง

สุขภาพ อะไรเอ่ย... ต้นเท่าครกใบปรกดิน ?

วนิดา อุดมทิพย์

👉 ม่ว่าจะสมัยใด...คำถามนี้ก็ยังคงเป็นคำถามที่ติดปากของ ผู้ที่ชอบตั้งคำถาม อะไรเอ่ยกันอยู่เสมอ ส่วนคำตอบนั้นก็คือคำตอบเดิมๆ ที่ใครๆ ก็รู้ แต่เพื่อเป็นการย้ำเตือนกันอีกครั้งหนึ่ง ก็คือ “ตะไคร้” นั่นเอง

ในแต่ละท้องถิ่นจะเรียกตะไคร้ต่างกันไป ภาคกลาง เรียก ตะไคร้แกง, เงี้ยว-แม่ฮ่องสอน เรียก คาหอม, กะเหรี่ยง-แม่

ฮ่องสอน เรียก ห่อวอตะโป, ภาคเหนือ เรียก จะไคร, ภาคใต้ มลายู เรียก ไคร, เขมร-สุรินทร์ เรียก เหลอะเกรย หรือ เซ็ดเกรย, เขมร-ปราจีน เรียก หัวสิงโค และจีน เรียก เฮียงเม้า

ตะไคร้เป็นพืชในตระกูลหญ้า มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตร้อนชื้น ทางแถบหมู่เกาะอินเดีตะวันตก ในไทยมีมานานนับร้อยปีเห็นจะได้ ดังนั้นตะไคร้จึงกลายเป็นพืชพื้นบ้านเก่าแก่ที่อยู่ใกล้ตัวรับอาหารไทยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเอาไว้โรยหน้าในยำต่างๆ เพื่อดับกลิ่นคาวของเนื้อสัตว์ ใส่ในต้มยำ เป็นส่วนผสมของเครื่องแกง และนำมาเป็นสมุนไพรที่ใช้รักษาโรคและอาการต่างๆ ได้

บ้านไหนที่ปลูกต้นตะไคร้และเลี้ยงแมวหรือสุนัขไว้ อาจเห็นว่ามันไปยืนขบเคี้ยวใบตะไคร้กิน แล้วสักพักหนึ่งก็จะขย้อนเอาใบตะไคร้ที่กินเข้าไปออกมา สาเหตุก็คือว่า อาหารที่แมวและสุนัขกินเข้าไปอาจเป็นพิษ เมื่อกินใบตะไคร้ก็จะช่วยให้เกิดการระคายท้อง แล้วอาเจียนเอาอาหารที่เป็นพิษออกมา หรือไม่ก็อาจมีฤทธิ์ช่วยถอนพิษก็ได้

อีกสิ่งหนึ่งที่พบเห็นในสมัยก่อนก็คือ บางบ้านเลี้ยงไก่ไว้แล้วเกิดขาดัก ผู้หลักผู้ใหญ่ก็มักเอาใบตะไคร้มาพันขาบริเวณที่หักทิ้งไว้ 1 อาทิตย์ ขาไก่ที่หักก็จะหาย

คนโบราณได้กล่าวกันว่า หากบ้านใดตะไคร้ที่ปลูกไว้เกิดออกดอก ก็ถือว่าบ้านนั้นจะมีโชค

ตะไคร้หากมองแบบผิวเผินก็อาจคิดว่าคงจะไม่มีประโยชน์

อะไรมากมาย นอกจากจะเอามาดับคาวในอาหารและรักษาโรคกับอาการเจ็บป่วยต่างๆ ได้ไม่เท่าไร แต่เมื่อได้ศึกษากันอย่างจริงๆ แล้ว ตะไคร้หาใช้พืชที่จะมีประโยชน์เพียงน้อยนิดไม่ แต่วิธีใช้ตะไคร้แก้โรคและรักษาอาการต่างๆ ก็มีวิธีและการใช้ส่วนต่างๆ ของตะไคร้ที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1. เป็นหวัด ปวดเมื่อยทั้งตัว ใช้ต้นสด 500 กรัม ต้มน้ำอาบ
2. เป็นหวัด ไอ ใช้ต้นสด 60 กรัม ชงน้ำจิบกินแทนน้ำชา
3. ช่วยขับเหงื่อสำหรับผู้ที่ เป็นไข้หวัดและมีอาการท้องผูกร่วมด้วย ใช้ทั้งต้นและราก 3-5 ต้น ชดเป็นมัดให้แน่น ต้มในหม้อใบใหญ่ๆ พอเดือดดีแล้วยกลง หาผ้าห่มมาคลุมตัวกับหม้อเอาไว้ เปิดฝาหม้อให้ไอน้ำค่อยๆ ออกมารมตัวจนกระทั่งไอน้ำหมด เมื่อลมเสร็จอย่าเพิ่งเอาผ้าออก ให้ไอน้ำออกมาก่อนจนตัวค่อยๆ หายร้อนจึงเอาผ้าออก
4. แก้อาการคลื่นไส้อาเจียน ใช้ต้นและเหง้าสดหรือแห้ง 1 กำมือทุบพอแหลก ต้มเอาน้ำดื่ม
5. แก้ไขลดความร้อน ใช้ต้นตะไคร้และเหง้าขิงแก่สด หั่นตะไคร้และขิงแก่สดอย่างละ 1/4 ถ้วย เติมน้ำ 3 แก้ว ต้มเคี่ยวด้วยไฟอ่อนๆ ให้เหลือ 2 แก้ว ดื่มครั้งละ 1/3 แก้ว วันละ 3-4 ครั้ง
6. เสียดแน่นหน้าอกบริเวณหัวใจ ปวดกระเพาะอาหาร

ปวดท้อง ใช้ต้นสด 30-45 กรัม ต้มน้ำกิน หรือต้มกับไก่กิน

7. แก้อาการท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ขับลม ใช้ลำต้นบนดินและเหง้าสด หรือแห้ง 1 กำมือ ตัดเป็นท่อนทุบพอแตก เติมน้ำ ต้มให้เดือด 3-5 นาที แล้วดื่มแต่น้ำ
8. ท้องเสีย ใช้ทั้งต้น ต้มเอาน้ำ ผสมข้าวสาร (คว่ำให้เป็นถ่าน) บดเป็นผง 1 ช้อน ผสมกิน
9. ขับปัสสาวะ ใช้รากสด 1 กำมือ ต้มกับน้ำดื่มบ่อยๆ
10. ปัสสาวะขัด เป็นนิ่ว ใช้รากและลำต้น คั่วไฟให้เหลือง ชงน้ำกิน
11. ประจำเดือนมาไม่ปกติ ใช้รากและโคนต้นสด 30-40 กรัม พริกไทยดำ 1.5-3 กรัม ต้มน้ำกิน
12. บรรเทาอาการปวดประจำเดือน ใช้ต้นและรากตะไคร้สด หั่นบางๆ ผึ่งให้แห้ง เอาตะไคร้ที่แห้งแล้ว 1 กำมือ ชงกับน้ำเดือดดื่มต่างน้ำชา
13. แก้อาการตกขาว ใช้หัวและรากตะไคร้ 1 กำมือ ต้มกับน้ำ 3 แก้ว ให้เดือดนาน 10 นาที ดื่มวันละ 3-4 ครั้ง ครั้งละ 1 แก้ว ก่อนอาหารและก่อนนอน
14. ใช้เป็นยาอาบหลังคลอดบุตร ใช้ต้นตะไคร้ ใบมะขาม หัวไพล ใช้อย่างละ 1-2 กำมือ ส่วนไพลใส่ให้มากหน่อย ใส่หม้อใหญ่ ต้มพอเดือดแล้วยกลง ยืนยันให้ซิดหม้อเอาผ้าห่มผืนใหญ่ๆ คลุมตัวและหม้อเอาไว้ให้ไอน้ำอบตัวจนหมดไอ พอน้ำอุ่นแล้ว เทใส่กะละมังใหญ่ ลงไปนั่งแช่อาบ ทำเช่นนี้ 7 วันๆ ละ 1-2 ครั้ง

จะช่วยขับเหงื่อทำให้รู้สึกสบาย เมาเนื้อ เมาตัว ทำให้แผลหลัง
คลอດหายเร็ว และช่วยบำรุงผิว

15. ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ เคล็ด ขัด ยอก และโรคผิวหนัง
กลาก เกื้อน ใช้รากและโคนต้น ตำผสมน้ำมันมะพร้าว
ให้ข้นถูทา

16. ช่วยกำจัดรังแค ทำให้เส้นผมดกดำ และแก้ผมแตก
ปลาย ใช้ต้นตะไคร้สดๆ ตัดใบทิ้ง ประมาณ 3-4 ต้น ตำให้
ละเอียด เติมน้ำสะอาด 2 ถ้วยแก้ว คั้นเอาแต่น้ำขโอมบนเส้น
ผมที่ได้สระไว้เรียบร้อยแล้ว ทิ้งไว้ 10-15 นาที แล้วล้างออก
ให้หมด

นอกจากวิธีการใช้ตะไคร้รักษาโรคและอาการต่างๆ ที่
กล่าวมา ตะไคร้ที่มีส่วนผสมของน้ำมันหอมระเหยอยู่นั้น ยัง
สามารถนำมาทำเป็น “ตะไคร้หอมกันยุง” ได้อีกด้วย ซึ่งก็มี
ส่วนผสมและวิธีการทำดังนี้

ส่วนผสม

1. ทรายละเอียด	2 ถ้วยตวง
2. สีสผสมอาหารชนิดน้ำ	1 ออนซ์
3. ตะไคร้ตากแห้งบดละเอียด	1 ถ้วยตวง
4. โหระพาตากแห้งบดละเอียด	1 ถ้วยตวง
5. การบูร	1/4 ถ้วยตวง
6. น้ำมันตะไคร้หอม	2 ออนซ์

วิธีทำ

- นำทรายละเอียดมาล้างทำความสะอาดแล้วตากให้แห้งสนิท จาก
นั้นนำมาขย้อมสีแล้วนำไปตากให้แห้งอีกครั้ง

- นำตะไคร้มาขยอบบางๆ แล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิท จากนั้นนำ
มาบดให้ละเอียด
- นำโหระพามาเด็ดเอาแต่ใบแล้วนำไปตากแดดให้แห้งกรอบ จาก
นั้นบดให้ละเอียด
- นำส่วนผสมที่เตรียมไว้ทั้งหมดคลุกรวมกัน แล้วเติมการบูร คลุก
ให้เข้ากันดี จากนั้นเติมน้ำมันตะไคร้หอม
- บรรจุใส่ภาชนะที่มีฝาปิด เมื่อต้องการใช้ก็เปิดฝาดูออกวางใน
บริเวณที่มียุงรบกวน

เมื่อนำตะไคร้มากลั่นด้วยไอน้ำ จะได้น้ำมันหอมระเหย
ที่เรียกว่า Lemon grass oil ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเครื่อง
สำอาง น้ำหอม และวิตามินเอ ซึ่งถือกันว่าเป็นน้ำมันจากตะไคร้ที่
ปลูกในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีคุณภาพดีที่สุด

ตะไคร้ขึ้นง่าย ปลูกก็ไม่ยาก ไม่มีที่ดินก็ปลูกในกระถาง
แมลงศัตรูพืชก็ไม่รบกวน หันกลับมาปลูกตะไคร้ไว้เคียงคู่อบ้าน
ตั้งแต่วันนี้เถอะค่ะ...□

อ้างอิง

- สูตรตะไคร้หอมกันยุง ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตจอมทอง
- สมุนไพร โครงการศึกษาวิจัยสมุนไพร
- คู่มือการใช้สมุนไพร รศ.พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ
- ผักพื้นบ้าน เคล็ดลับของคนอายุยืน เมฆ จันทน์ประยูร
- เครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ยุวดี จอมพิทักษ์

เกษตร มันฝรั่ง

พืชเศรษฐกิจมีอนาคต

วารกาญจน์ ไกศลพิศิษฐ์กุล

มันฝรั่งเป็นพืชที่ถูกนำมาใช้บริโภคเป็นอาหารของโลกอย่างแพร่หลายขณะนี้ โดยมีปริมาณและมูลค่าของผลผลิตอยู่ในลำดับที่ 4 รองลงมาจากข้าว ข้าวสาลี และข้าวโพด ประมาณกันว่ามีพื้นที่ปลูกมันฝรั่งอยู่ประมาณ 140 ล้านไร่ทั่วโลก และมีผลผลิตประมาณ 300 ล้านตันปี โดยปลูกกันมากแถบยุโรปตะวันออก รัสเซีย ยุโรปตะวันตก เอเชีย และอเมริกาเหนือ

สำหรับประเทศไทย เดิมการเพาะปลูกมันฝรั่งได้รับความนิยมน้อยมาก เนื่องจากมีการบริโภคกันในปริมาณน้อย โดยนำมาประกอบอาหารบางชนิดเท่านั้น การปลูกมันฝรั่งในสมัยก่อนจึงปลูกเพื่อขายให้กับโรงแรม ภัตตาคาร หรือร้านอาหาร

ตามรายงานของสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยระบุว่า ในปี 2521 มีการบริโภคมันฝรั่งสดเฉลี่ยเพียงประมาณ 6,000 ตัน/ปี

ปัจจุบันมันฝรั่งกลายเป็นพืชเศรษฐกิจของเกษตรกรไทย โดยเฉพาะทางเหนือ เกษตรกรที่ปลูกได้ผลตอบแทนสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การปลูกพืชชนิดอื่น โดยมีรายได้ต่อไร่เฉลี่ยประมาณ 6,000-9,000 บาท

ประกอบกับการขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมแปรรูปมันฝรั่งในประเทศ โดยเฉพาะการผลิตมันฝรั่งทอดกรอบ (Potato Chips) ทำให้พื้นที่เพาะปลูกขยายตัวจากประมาณ 9,000-ไร่ในปี 2531 เป็นกว่า 40,000 ไร่ในปี 2541 จากตัวเลขดังกล่าวร้อยละ 90 เป็นการปลูกเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์มันฝรั่งมีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมแถบที่ราบสูงของเทือกเขาแอนดีสในอเมริกาใต้บริเวณประเทศเปรู โดยมีการปลูกมันฝรั่งและนำมาบริโภคเป็นอาหารเป็นเวลานานแล้ว กระทั่งราวศตวรรษที่ 18 ได้แพร่เข้ามาสู่ประเทศ

ไอร์แลนด์ และเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อประเทศตะวันตกจนกลายเป็นอาหารหลักที่ใช้บริโภคประจำวัน พร้อมทั้งมีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Irish Potato

สำหรับประเทศไทยไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่ามีการนำเข้ามาเมื่อใด พบแค่เพียงชาวจีนฮ่ออพยพซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาทางภาคเหนือนำมาปลูก และเรียกมันฝรั่งที่ปลูกว่า “อาลู” สันนิษฐานกันว่าอาจเป็นพันธุ์ที่นำมาจากประเทศอินเดีย โดยชาวอังกฤษเป็นผู้นำเข้ามา อย่างไรก็ตามพันธุ์อาลูได้สูญพันธุ์ไปแล้วในปัจจุบัน เนื่องจากมีปัญหาเรื่องคุณภาพและให้ผลผลิตต่ำ เกษตรกรจึงหันมาปลูกพันธุ์ที่มาจากต่างประเทศทั้งหมด

พันธุ์มันฝรั่งที่ปลูกในประเทศไทยมี 2 ชนิดด้วยกัน คือ พันธุ์หนักและพันธุ์เบา มีอายุตั้งแต่ปลูกจนเก็บเกี่ยวประมาณ 110-150 วัน พันธุ์ที่ปลูกสำหรับบริโภคสด เป็นพันธุ์จากเนเธอร์แลนด์

ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมสั่งซื้อหัวพันธุ์จากประเทศออสเตรเลีย ทั้งนี้จากสถิติการนำสินค้าเข้าของกรมศุลกากรในปี 2541 มีปริมาณนำเข้าหัวพันธุ์มันฝรั่งประมาณ 4 ล้านตัน

แหล่งเพาะปลูกมันฝรั่งที่สำคัญของโลกอยู่แถบยุโรปและเอเชีย เพราะมีภูมิอากาศที่เหมาะสมมากกว่า โดยมันฝรั่งที่ปลูกบริเวณภูมิอากาศหนาวจะให้ผลผลิตสูงกว่าประเทศแถบร้อน ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเพาะปลูกมันฝรั่ง ประกอบไป

ด้วย อุณหภูมิ ความยาวของวันที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต และการสร้างหัวของมันฝรั่ง

ประเทศที่มีการปลูกมากที่สุดคือสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผลิตได้ประมาณปีละ 40-50 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ รัสเซีย โปแลนด์ สหรัฐอเมริกา อินเดีย และเยอรมนี โดยประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศที่ส่งออกมากที่สุด คือ 2.5 ล้านตัน กลุ่มเบนเนลักซ์ ฝรั่งเศส และเยอรมนีส่งออกปริมาณ 0.916, 0.693 และ 0.642 ล้านตัน ตามลำดับ

สำหรับแหล่งเพาะปลูกมันฝรั่งของไทยส่วนใหญ่จะอยู่ทางภาคเหนือโดยเฉพาะที่จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีภูมิอากาศเหมาะสม โดยมีเนื้อที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 88 ของพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งทั้งประเทศ

การปลูกมันฝรั่งจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การปลูกเพื่อบริโภคสด (สายพันธุ์สปุนต้า) และการปลูกเพื่อส่งเข้าโรงงานแปรรูป (สายพันธุ์เคนนี่เบค) โดยมันฝรั่งที่ใช้บริโภคสดภายในประเทศจะนำไปใช้สำหรับประกอบอาหารให้แก่ร้านอาหาร ภัตตาคาร และโรงแรม ซึ่งมีความต้องการปีละประมาณ 120,000 ตัน ส่วนการใช้มันฝรั่งเพื่อเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานแปรรูปอาหารนั้น มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นประมาณปีละกว่า 50,000 ตัน เนื่องจากแนวโน้มการขยายตัวของตลาดผลิตภัณฑ์มันฝรั่งแปรรูปมีเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ ความต้องการยังเป็นรูปแบบของมันฝรั่งทอด Potato Chip และ French Fried

จากสถิติของกรมศุลกากร การนำเข้ามันฝรั่งและผลิตภัณฑ์มันฝรั่งของไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยในปี 2536 มีปริมาณนำเข้าประมาณ 1.06 ล้านตัน มูลค่าประมาณ 3.7 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 1.2 ล้านตัน หรือประมาณ 28.96 ล้านบาท สำหรับปี 2541 มีจำนวน 4.4 ล้านตัน หรือมูลค่าประมาณ 117 ล้านบาท

เนื่องจากการปลูกมันฝรั่งต้องอาศัยหัวพันธุ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งปกติจะมีราคาสูงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย ประกอบกับขั้นตอนการนำเข้ามีความยุ่งยากทำให้เกิดความล่าช้า ไม่ทันกับฤดูเพาะปลูก และไม่สามารถปลูกได้ในช่วงฤดูที่เหมาะสม ดังนั้นผลผลิตต่อไร่จึงไม่สูงเท่าที่ควร

เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องหัวพันธุ์กรมวิชาการเกษตรได้เริ่มทดลองเปรียบเทียบพันธุ์มันฝรั่งจากสถาบันวิจัยพันธุ์พืชประเทศต่างๆ โดยนำมาทดลองปลูกที่สถานีทดลองพืชสวนฝางและสถานีกสิกรรมแม่โจ้ ขณะเดียวกันได้ประสานงานกับศูนย์มันฝรั่งระหว่างประเทศ (The International Potato Center) และเข้าเป็นสมาชิกโครงการวิจัยและพัฒนามันฝรั่งภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัจจุบันกรมวิชาการเกษตรพยายามคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมและสนองต่อความต้องการใช้มันฝรั่งสำหรับการแปรรูปอาหาร พันธุ์ที่นำมาทดสอบส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีการส่งออกหัว

พันธุ์มากที่สุด

มันฝรั่งเป็นพืชที่ต้องการสภาพภูมิอากาศเย็น ดังนั้นพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดของไทยจึงอยู่บริเวณภาคเหนือของประเทศ อย่างไรก็ตามเรื่องคุณภาพของดินก็เป็นสิ่งสำคัญ เกษตรกรจึงควรปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อป้องกันมิให้คุณภาพของดินเสื่อมและอาจนำไปสู่การสะสมของโรคในดิน จนนำไปสู่การระบาดของโรคพืชต่างๆ ได้

การปลูกมันฝรั่งให้ได้ผลเต็มที่นั้น เกษตรกรจะต้องเข้าใจวิธีการและปริมาณการใช้ปุ๋ย ตลอดจนยาป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูที่เหมาะสม และควรใช้ในปริมาณที่เหมาะสมรวมทั้งควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีด้านการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว และหลังเก็บเกี่ยว

นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญเรื่องราคา เพราะราคามักไม่มีเสถียรภาพ จะเปลี่ยนแปลงตลอดตามปริมาณผลผลิตในแต่ละช่วง นอกจากนี้การกักตุนสินค้าของพ่อค้าก็ทำให้ราคาเคลื่อนไหวเร็วมาก ทั้งนี้เกษตรกรสามารถลดความเสี่ยงได้ด้วยการปลูกภายใต้สัญญาซื้อขาย

อย่างไรก็ดีวิธีการประกันราคาล่วงหน้าจะทำให้เกษตรกรเสียโอกาสได้ เมื่อราคาประกันต่ำกว่าในท้องตลาด ดังนั้นเกษตรกรจึงควรพิจารณาเรื่องกลไกการตลาดก่อนที่จะลงมือปลูกมันฝรั่ง

ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแคลนหัวพันธุ์หลัก (Foundation Stock) และหัวพันธุ์ขยายที่เหมาะสม และเกษตรกรมัก

นำหัวพันธุ์ที่นำเข้ดงกล่วมาปลูกแล้วเก็บไว้ทำพันธุ์ต่อ แต่เนื่องจากวิธีเก็บรักษายังไม่ถูกต้องทำให้กลายเป็นพันธุ์ที่ไม่มี ความต้านทานโรคและผลผลิตต่อไร่ต่ำ

ดังนั้น ในแต่ละปีจะต้องมีการวางแผนการนำเข้หัวมันฝรั่งให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งเร่งนำเข้ให้ทันกับช่วงที่เพาะปลูก นอกจากนี้ ควรประชาสัมพันธ์ให้มีการปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการปลูกมันฝรั่งเพื่อป้องกันการสะสมโรคในดิน

สำหรับโครงการวิจัยและพัฒนาหัวพันธุ์มันฝรั่งที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนนั้น มีแนวทางในการดำเนินงาน 3 แนวทางด้วยกัน คือ

1. การวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์ โดยมุ่งคัดเลือกสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับภูมิอากาศของไทย ให้ผลผลิตต่อไร่สูง รวมทั้งมีความต้านทานโรคและแมลงสูง

2. การวิจัยและพัฒนาระบบการปลูกมันฝรั่ง เพื่อยกระดับให้มีการปลูกที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงแทนการขยายพื้นที่เพาะปลูก

3. การพัฒนาระบบการเก็บและขนส่งมันฝรั่ง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเน่าเสียระหว่างการเก็บเกี่ยวรวมทั้งช่วยชะลอการเน่าเสียระหว่างการขนส่ง...□

คัดย่อจากวารสารส่งเสริมการลงทุน กรกฎาคม 2542

ภาพจาก “สกุลไทย”

ภาพจาก “สกุลไทย”

สัมภาษณ์

“ทมยันตี”

ราชินีแห่งโลกนวนิยาย

ประกฤษ เสวิกุล

6 เรื่องแรกที่จะคุยกับอาจารย์คือ เรื่องงาน “ธ สถิตในดวงใจไทยทั่วหล้า” อยากจะเรียนถามอาจารย์ว่าเรื่องนี้มีความเป็นมาอย่างไรครับ

“ทมยันตี” ที่จริงเมื่อตอนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระชนมายุ 60 ดินันกับท่านผู้หญิงวิริยา (ชวกุล) เคยทำ light and sound ถวายมาครั้งหนึ่ง คือ ตอนนั้นใช้คำว่า “นพรัตน์รัตนโกสินทร์” เล่าประวัติศาสตร์หมด ตั้งแต่เริ่มสร้างกรุง จนถึงสมัยรัชกาลที่ 9 พอมาถึงพระชนมายุ 72 ทางบริษัท C.M. ติดต่อมา ขอให้ช่วยจัดการเรื่องสคิปต์ให้หน่อย ดินันจึงเลยดีใจมาก เดิมของบริษัท C.M. ทำแล้วครั้งหนึ่งที่พระบรมมหาราชวัง ตอนนั้นดินันไม่ได้ทำสคิปต์ แต่พอตอนที่จะมาออกครั้งใหม่ทั่วประเทศไทย คราวนี้ 8 จุดด้วยกันก็ติดต่อดินัน มาว่าให้จัดการเรื่องสคิปต์ให้หน่อยได้ไหม ดินันก็รับคำทันทีทั้งที่งานล้นมือ แล้วก็ส่งร่างสคิปต์ไป แล้วพรั่งนี้ดินันจะประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่งว่า

ถ้าดนตรี อาจารย์บุรุษ แกสตัน ว่าอย่างไรที่ดิฉันต้องการ ทางฝ่ายผู้กำกับ ทางฝ่ายฉากจะว่าอย่างไร เพราะฉะนั้นดิฉันถึงว่าเป็นเกียรติยศและความภาคภูมิใจที่ยิ่งใหญ่มากเลยที่ได้ทำสคิปต์ light and sound คราวนี้

งานมีเมื่อไหร่ครับ

“ทมยันตี” ต้นพฤศจิกายนนี้ ดิฉันจำได้แต่ซ้อมใหญ่ 16 พฤศจิกายน เพราะเป็นงานที่ตัวเองต้องเหนื่อยในวันนั้น

อาจารย์มีวิธีการทำงานในจุดนี้อย่างไรครับ

“ทมยันตี” คือ ทางฝ่ายบริษัทส่งข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจทั้งหมดมา ตั้งแต่เริ่มประสูติ ที่จริงตั้งแต่สมเด็จพระราชบิดาด้วยซ้ำ เราก็เริ่มต้นทำตั้งแต่พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระสมเด็จพระราชบิดา กว่าจะมาถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวันนั้นจะมีเป็นตั้ง ต้องอ่านหมด อ่านแล้วเสียดายตรงนี้ก็อยากทำตรงนี้ก็อยากใส่แต่เวลาชั่วโมงครึ่งดิฉันไม่รู้จะทำอย่างไร ตัดตรงนี้ก็เสียดายตรงนั้น ดิฉันยังเสียใจอยู่ว่า ทำอย่างไรจะให้ประชาชนได้รู้สึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สิ่งที่อยู่ในหัวใจของดิฉันทุกสิ่งทุกอย่างเพราะทุกครั้งที่คุณที่วีท่านประจักษ์ทรงหนีบแฟ้มเอกสารยื่นทอดพระเนตรอยู่ที่หน้าต่างโรงพยาบาลศิริราช คิดเรื่องการจราจร ไม่ว่าท่านจะเสด็จไปทางไหนท่านก็จะหนีบแฟ้มไปอย่างนั้นทุกครั้ง แล้วก็เริ่มพระราชดำเนินช้าลง ขอประทานโทษต้องใช้ภาษาชาวบ้าน ท่านเดินโซซัดโซเซ ดิฉันถอนหายใจ ขำราชการ 60 ปีเกษียณอายุหยุดทำงานแสนสบาย นี่ประชาชนใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราจนพระชนม์ 72 ท่านก็ยังทรงงานอยู่อย่างเดิม ดิฉันอยากจะถามหัวใจประชาชนว่า คิดถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านกันบ้างหรือเปล่า วันที่ท่านขึ้นครองราชย์ ท่านมีสัจจาธิษฐาน “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อปวงชนชาวไทย” และจากวันนั้นจนถึงวันนี้ท่านทรงทำตามสัจจาธิษฐานของท่านตลอดมา แต่ดิฉันอยากจะถามประชาชนและตัวดิฉันเองด้วยว่า เราเคยถวายสัจจาธิษฐานใดต่อพระองค์ท่านบ้าง ให้ท่านทรงโสมมณัสนิมิใช้โทรมมณัสถวายทั้งนั้น วันนี้จึงลงมือทำงานเพื่อจะกราบบังคมทูลว่า ข้าพระพุทธเจ้าทั้งประเทศสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและอยากจะทำบอกว่า ทุกครั้งที่มีการแสดงและมีการเข้าชมควรถวายสัจจาธิษฐานต่อท่านบ้างว่า เพียงแต่ว่าเราจะเป็น

คนดีเพื่อประเทศเราเท่านั้น

ทั้ง 8 แห่งที่มีการแสดงนี้เป็นเรื่องเดียวกันหรือเปล่าครับ

“ทมยันตี” เรื่องเดียวกันค่ะ แต่จะมีเปลี่ยนแปลงการแสดงบ้าง เช่น พิธีเฉลิมฉลองเชียงใหม่ก็คงมีบายศรีเฉลิมพระขวัญ ทุกแห่งจะมีงานของภาคของตนถวายท่านเป็นงานใหญ่ในตอนจบ นี่ทางเชียงใหม่เจ้านายฝ่ายเหนือท่านขอไม่เอ่ยพระนาม ท่านก็ตอบว่า ท่านจะพื่อนถวายอีกสักครั้งและดิฉันจะไปติดต่อขอพลู ซึ่งเป็นพลูที่คนไทยทำได้สวยมากๆ เลยแข่งกับญี่ปุ่นได้อยู่ที่อุดรฯ ดิฉันก็ไปขอเขาว่า ทำไมล่ะไม่มาเล่นถวายพระเจ้าอยู่หัวที่ขอนแก่น เล่นถวายกันเถอะดิฉันคิดว่าคงเต็มใจ ทางใต้ก็คงจะมีหลายอย่าง โดยเฉพาะก็คือ กลองสีภาค เรารู้แต่เพียงว่าทางเหนือก็มีกลอง และทางสุโขทัยก็มีกลอง แต่เขาไม่บอกชื่อ มันเกือบหมดแล้วค่ะ ดนตรีทางศรีสะเกษน่าจะบางอย่างก็หายไปหมด นี่ดิฉันก็วิ่งกลับไปถามเขา นักดนตรีเขาอายุตั้ง 70 กว่า จะถ่ายทอดใครหรือเปล่า เครื่องดนตรีอย่างนั้นมีไหม กลองที่เคยตีกันเข้าใจว่าจะเป่ากลองก็ยังมีอยู่หรือไม่ ยังเหลือคนต้อยอยู่อีกไหม ถ้าเหลือมาช่วยเล่นได้ให้คนทั่วประเทศได้เห็นหน่อยได้ไหม แต่เนี่ยยังไม่ได้ติดต่อกันไป และดิฉันจะคุยกับทางบริษัทว่าถ้าดิฉันหามาได้เราบรรจุลงได้ไหม คิดว่าได้ค่ะ

อาจารย์เขียนหนังสือตั้งแต่อายุเท่าไรครับ

“ทมยันตี” ประมาณ 14 ปี

เรียนอยู่ชั้นอะไรครับ

“ทมยันตี” ราวๆ ม. 4

เป็นเรื่องสั้นหรือนิยายเลยครับ

“ทมยันตี” เป็นเรื่องสั้นค่ะ เรื่อง “ตุ๊กตายอดรัก” ลงพิมพ์ในศรีสัปดาห์ หลังจากนั้นแล้วก็เขียนหนังสือเรื่องสั้นเรื่อยมา

“ทมยันตี” ค่ะ เขียนแต่เรื่องสั้น เพราะว่าง่ายดี ที่จริงไม่ตั้งใจจะเขียนหนังสือขาย เขียนให้เพื่อนอ่าน แล้วเพื่อนแอบเอาไปส่งหนังสือศรีสัปดาห์ พอได้ลงก็เลย เขียนเรื่อยมาจนอายุ 19 ขึ้น 20 ปี ตอนอยู่ธรรมศาสตร์ จึงเริ่มเขียนนิยาย เรื่องแรกคือเรื่อง “ในฝัน” เป็นเรื่องที่ประทับใจของคนทั่วประเทศมาก **“ทมยันตี”** ค่ะ ตอนเขียนเขียนตอนอายุ 19-20 ตอนนี้เกือบ 63 แล้ว

พอเห็นใครอ่านที่ไรดิฉันต้องหัวเราะทุกที ไอ้โฮ คนเขียน เขียนตั้งแต่เด็กจนแก่
ก่อนหน้านี้อาจารย์เคยคิดจะเป็นนักเขียนไหมครับ

“ทมยันตี” ไม่ได้คิดหรอกค่ะ

แล้วคิดอยากเป็นอะไรครับ

“ทมยันตี” แม่บอกก่อนเลยละ แม่กับยายบอกว่า ดิฉันควรเป็นนักการ
ทูต เพราะว่าพูดมากเหลือเกิน เมื่อเด็ก ๆ ช่างซุกมาก

จุดแข็งเบนที่ไม่ได้เป็นนักการทูตเป็นเพราะอะไรครับ

“ทมยันตี” อาจจะเป็นเพราะเรียนหนังสือไม่เก่ง และความจริงดิฉันเคย
ไปเข้านิติศาสตร์ก่อน ซึ่งคุณแม่บอกว่าควรจะไปเรียนรัฐศาสตร์การทูต แต่แม่ก็ยัง
บอกอีกว่าต้องไปถามกระทรวงการต่างประเทศก่อนว่า ที่นี้เขามีกรมตติสัมพันธ์
ทางการทูตหรือเปล่า เพราะว่าถ้าประเทศไทยอยากรบกับใครเย็นนะคะ ส่งดิฉัน
ไปเจรจาตอนเช้า ตอนเย็นก็อาจจะได้รับ ถ้าอยากจะรบตอนเช้าส่งดิฉันไปคุยตอน
เย็น รุ่งขึ้นเช้าก็จะได้รบ ต่อมาก็ไปเป็นนิติศาสตร์รุ่นพี่คุณชวนหนึ่งรุ่น รุ่นนั้นมีผู้
หญิงอยู่ 9 คน วันนั้นพอเข้าไปเรียนก็เจอคนตบมือและเป่าปากล้อดิฉัน ดิฉันก็
วิ่งไปยืนที่ระเบียงแล้วตะโกนถามว่า “หัวเราะอะไรวะ ไม่เคยเห็นผู้หญิงหรือ”
เพื่อนดิฉันก็เรียกให้ข้ามไปเรียนบัญชีเถอะเลขไม่ยากหรอก ดิฉันเกลียดเลข แต่
หลงคารมเพื่อน ข้ามไปเรียนก็ตกสถิติ จะตกทุกครั้งเลยที่สอบ สอบ 2 ครั้ง ก็
ตกกฎหมายล้มละลาย ก็เลยไม่จบบัญชี เพราะว่ามานั่งเขียนหนังสือขาย

เป็นโชคดีของนักอ่าน

“ทมยันตี” ไม่ใช่โชคดีนะคะ เป็นโชคร้ายของดิฉัน เพราะดิฉันไม่รู้จะ
ไปทำอะไรเลยมานั่งเขียนหนังสือ

อาจารย์ได้อาศัยใครเป็นต้นแบบหรือเป็นอาจารย์ทางการเขียนครับ

“ทมยันตี” ยายดิฉันที่เป็นคนโบราณที่เขียนหนังสือสวยมาก หางยาว
เด็ก ๆ ดิฉันไม่ได้นอนกับพ่อแม่ ดิฉันนอนกับยาย จนยายเสียชีวิตดิฉันอยู่ ม.6
ต้นแบบของดิฉันคือยาย ยายจะช่างเล่า เวลาดูจะพูดเป็นกลอนเช่น “นี่นี่ เลือก
ดิบ เลือกสุกทุกประการ กินสิ่งใดนานก็เมื่อไป” ดิฉันก็ถามยายว่า แล้วมันเรื่อง
อะไรละ ยายก็จะเล่าวรรณคดีให้ฟัง หรือไม่ก็จะบอกว่า “ดูซิจะกินข้างแกงอั่ว คั่ว
กระต่าย” กระต่ายมันตัวใหญ่แล้วใครจะกินละยาย ยายก็บอกว่าไอ้สหเสเดชะ

แล้ว ไอ้สหเสเดชะมันคือใครละยาย ยายก็บอกว่าเป็นเพื่อนกับทศกัณฐ์ แล้ว
ทศกัณฐ์มันคือใครละยาย ฟังรามเกียรติ์กัน 7 วัน 7 คืน นี่คือต้นแบบของดิฉัน

เมื่ออาจารย์มาเขียนหนังสือ อาจารย์ชอบงานของใครเป็นพิเศษครับ

“ทมยันตี” อ่านตะละละค่ะ ที่จะชอบมากที่สุด คือ อาจารย์หลวงวิจิตร-
วาทการ สมัยก่อนไม่มีวิทยุ เย็น ๆ ใกล้เคียง ๆ ใกล้เคียง ๆ คุณแม่จะเอาหนังสือมาอ่าน
จำได้ว่า “ห้วงรัก เหวลลิก” นี่ฟังกันทุกวัน “กรรมนิการเทวี” “พานทองรองเลือด”
ฟังกันทุกวัน แม่ไปซื้อหนังสือมาอ่านให้ฟังทุกเย็น เพราะฉะนั้น ท่านอาจารย์
หลวงวิจิตรวาทการจึงเป็นต้นแบบของดิฉัน ต่อมาก็มาอ่านเอง นักเขียนเมือง
นอก คือ แมรี ครอเวลลี ถือว่าเป็นอาจารย์เวลาดิฉันไหว้ครูจะต้องไหว้ท่านด้วย
และต่อมาที่ดิฉันจะชอบมากอีกคนคือ พระองค์วรมนุษ (กรมหมื่นนราธิปพงศ์-
ประพันธ์) ชอบอ่านประวัติท่านว่าท่านชอบทำอะไร อาจารย์หลวงวิจิตรฯ ท่านว่า
พระองค์พระโสดไม่ติดต้อง เวลาท่านทำงานท่านถอดเครื่องช่วยฟังออก แล้วก็ไม่ได้
ยินอะไร เลยได้แต่ทรงงาน จึงชอบท่านตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ผู้ที่ดิฉันรักจึงอยู่ใน
เครือของท่านทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ ดร.ดิเรก ชัยนาม ดิฉันอ่านผลงานของ
ท่าน เพราะฉะนั้นต้นแบบของดิฉันจะเป็นนักเขียนรุ่นเก่าทั้งหมด พี ก. สุรางคนางค์
ที่เริ่ม (ร. จันทพิมพะ) สำนักบางสำนักของดิฉันเป็นสำนักของพีเริ่มนะคะ

น่าดีใจครับ ที่อาจารย์มีความผูกพันกับกระทรวงการต่างประเทศ

“ทมยันตี” ดิฉันยังชอบ “ซี้ค” ของคุณเลย “ซี้ค” ของคุณก็เป็นต้น
แบบนิยายบางเรื่องของดิฉัน

นวนิยายเรื่องแรกของอาจารย์ คือ “ในฝัน” เอามาจากการศึกษา
ประวัตินักการทูตหรือเปล่าครับ

“ทมยันตี” ค่ะ เริ่มต้นจาก ม.8 สมัยก่อน ถ้าเผื่อเป็นประวัติศาสตร์
สากลสมัยก่อน ข้อหนึ่งมันต้องออก ไม่สนธิสัญญาเจียอานอง ก็สนธิสัญญาแวร์
ซายส์ เด็กทุกคนต้องท่องให้ได้เพื่อจะเอาไปเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรทุกตัว
ดิฉันก็อ่านไปแต่ไม่ออกสอบ ดิฉันก็โกรธ แต่ก็อ่านไปพออ่านไปก็ไปได้หนังสือ
เล่มหนึ่ง เบื้องหลังสนธิสัญญา 2 ฉบับ เลยเอามาผูกเป็นนวนิยายเขียนขายเสีย
เลย ที่จริงมาจากสนธิสัญญา 2 ฉบับ นั้นเอง ก็อย่างที่บอกดิฉันชอบการทูต จึง
เอาวิธีการทูตมาเขียนในเรื่องของ “ในฝัน”

อยากจะเรียนถามถึงเบื้องหลังของนิยายบางเรื่องของอาจารย์ อย่างเช่น เรื่อง “ร่วมฉัตร” ครับ

“ทมยันตี” “ร่วมฉัตร” นี้สนุกนะคะ คือตระกูลดิฉันแปลก ตระกูลศิริ-ไพบุลย์คุณไปดูเถาะ ปฏิวัติ 2475 สมัยก่อนเขาเรียกกันว่า หัวก้าวหน้า ก่อนนั้นจะต้องมีรัฐธรรมนูญ ทางฝ่ายแม่ชาววังบางกระตุยเห็นหมามุ่ยเป็นถั่วแระ แม่ดิฉันถูกเขาล้อ จริงๆ แล้วแม่บอกว่าแม่ไม่โง่ แม่รู้ว่าหมามุ่ยกับถั่วแระต่างกันอย่างไร พ่อชอบล้อแม่ เพราะฉะนั้นพ่อกับแม่จะไม่คุยกันเรื่องการเมือง และจะไม่ลูกกลมไปเรื่องชีวิตชาววังของแม่ กับตระกูลฝ่ายแม่ ส่วนแม่ก็จะไม่ลวงล้าไปทางหัวก้าวหน้าของตระกูลฝ่ายพ่อ เขาจะมีเขตแดนเขาจะไม่พูดเรื่องนี้กันเลย แต่ดิฉันนั่งตรงกลาง ก็ฟังพ่อกับลุง คุณจิต ศิริไพบุลย์ นี่ละที่เอาปืนพกไปขู่ชาวบ้านเขา แล้วก็ฟังทางฝ่ายแม่ ฟังแล้วก็นึกขำว่าทำไม พ่อกับแม่จึงไม่เหมือนกันก็เลยเอามาเขียนขายเสียเลย ที่จริงมีอีกเล่มหนึ่งที่ดิฉันเว้นไว้ ที่จริง 4 เล่มจบนะคะ ดิฉันเว้นไว้ 2475 ดิฉันตั้งใจว่าจะเอาเกร็ดประวัติศาสตร์ทั้งหมดมาเขียน ปฏิวัติ 2475 ให้ตระกูลทางฝ่ายพ่อบ้าง เพราะเท่าที่ฟังผู้ใหญ่ทางฝ่ายพ่อคุยกัน มันมีเกร็ดย่อยมากมาย ซึ่งน่าเสียดายถ้าดิฉันจะตายไปโดยไม่ได้เขียนให้ใครทราบเรื่องสนุกๆ

นามปากกา “ทมยันตี” มาจากไหนครับ

“ทมยันตี” เดิมใช้ “โรสลาเลน” มาจากของอาจารย์หลวงวิจิตรฯ เพราะว่าตัวละครของท่านตัวหนึ่งในนวนิยายของท่านใช้นามแฝงว่าโรสลาเลน ดิฉันติดท่านอาจารย์ก็นำเอานามปากกานี้มาจากเรื่องของท่าน ต่อมาถึง “ทมยันตี” กับ “ลักษณวดี” ตอนนั้นมาเขียนหนังสือให้สกุลไทย แล้วก็มาเขียนให้เดลิเมลวันจันทร์ ก็ใกล้กัน ทางฝ่ายศรีสัปดาห์ก็ไม่อยากให้ “โรสลาเลน” เมื่อไปเขียนให้ทางสกุลไทยก็เริ่มต้นด้วย “ลักษณวดี” มหเสีพระลอ และเมื่อมาเขียนให้ทางฝ่ายเดลิเมลวันจันทร์ จึงขึ้นด้วย “ทมยันตี” เพราะว่าในเรื่องของ “รอยมลทิน” สมัยก่อน “รอยมลทิน” ถูกด่าเหมือนกับพี่เล็ก (ก. สุรางคนางค์) เขียน “หญิงคนชั่ว” เหมือนกับไปเขียนว่าผู้หญิงประเภทนั้นเข้า มีคนเขียนหนังสือไปถึงคุณมานิต ศรีสาคร ให้ใช้มาตรา 37 กับคนเขียนเรื่องนี้ แล้วตอนนั้นชื่อ ทมยันตี ก็ติดอยู่ในหัวใจว่า พระธิดาของ ม.จ. พูนศรีเกษม เกษมศรี โรงเรียนเซเมฯ ชื่อ

คุณทมยันตี ทำให้ดิฉันรักท่าน ดิฉันจึงได้นำเอาชื่อท่านมาเป็นนามปากกา มาถึงเรื่อง “คู่กรรม” อาจารย์ได้ความคิดในเรื่องนี้มาอย่างไรครับ

“ทมยันตี” คือ ดิฉันเคยบอกหลายครั้งว่าดิฉันไม่ชอบสงคราม ทุกครั้งที่เห็นสงครามจะเห็นการสูญเสียของคน ดิฉันตั้งคำถามเสมอว่า มนุษย์จะรบกันไปทำไม ทำไม่ไม่เจรจากัน เพราะฉะนั้นอันนี้ดิฉันจึงอยากจะบอกคนว่า สงครามมันอาจจะดำเนินไป แต่มนธรรมของมนุษย์ที่อยู่ในสงครามนั้นจะต้องมี ดิฉันจึงคิดเรื่องรักระหว่างรบ เหมือนกับที่ในเมืองนอกเขาก็มี “รักระหว่างรบ” จะเล่าว่ามนุษย์จะต้องทำหน้าที่ของตน ไม่จำเป็นว่ามนุษย์จะต้องทำหน้าที่เป็นทหารด้วยความเต็มใจหมด อาจจะมีความรักคนที่รักผู้หญิงสักคนก็ได้ และถ้าเป็นรักระหว่างรบนี่อะไรจะเกิดขึ้น นี่คือจุดที่ทำให้ดิฉันเขียนเรื่อง “คู่กรรม”

แล้วในภาพของสงครามนี่ละครับเอามาจากไหน

“ทมยันตี” ตอนสงครามโลกครั้งที่ 2 ดิฉันยังเด็กอยู่ อายุประมาณสัก 5 - 6 ขวบเท่านั้นเอง แต่สนุกตรงที่ว่าบ้านดิฉันอยู่บางซื่อ แม่ก็กลัวเขาจะทิ้งระเบิดที่สถานีบางซื่อ แม่จะห่างกันหลายกิโล แม่ก็พาลูกอพยพไปอยู่ท่าพระจันทร์ ซึ่งอยู่ใกล้กับท่ารถไฟบางกอกน้อยยิ่งหนักเข้าไปใหญ่ ยังจำได้ว่า ตอนที่เขาทิ้งระเบิดบางกอกน้อย แม่อยู่ในวัดมหาธาตุกับพี่ชาย ดิฉันเดินหยองเหยียงอยู่ริมหน้าต่างไฟไหม้ รุ่งขึ้นยังไปดูรถไฟเกยชนกันเพราะถูกระเบิด นั่นคือภาพที่ติดตา ตอนที่ดิฉันมาวางบทสุดท้ายของ โกโบริ เป็นภาพสถานีรถไฟบางกอกน้อย

เป็นภาพที่ประทับใจมากครับ อาจารย์ครับเรื่องโกโบรินี่มีจริงไหมครับ

“ทมยันตี” มีจริงค่ะ ดิฉันบอกเขาวริน (ร.ท.เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ) เรื่อยว่าต้องมาถามแม่โกโบริถึงจะรู้ว่าทองอยู่ที่ไหน เรื่องนี้มันไม่จริงแต่หลายเรื่องที่เป็นส่วนประกอบมันจริง ยกตัวอย่างเช่น แม่ค้าไทยไปหลอกขายมังคุดญี่ปุ่น พอญี่ปุ่นมาซื้อก็ถามทำที่เอามือชี้ที่ปากว่ากินได้ไหม คนไทยก็บอกกินได้แล้วก็ทำท่าเอริดอ้อย ทำหน้าตาเฉย ญี่ปุ่นก็จะซื้อทั้งกระจาด แต่พอกินเข้าไปฝาดก็ต้องทิ้งทั้งกระจาด คนไทยก็หัวเราะแต่แล้วก็ไปเก็บ แต่เรื่องที่เขาไปขโมยกล้วยกับมะพร้าว ตอนนั้นแม่พาไปอยู่ที่แถวบางใหญ่ก็มีญี่ปุ่นเข้ามาขโมยจริงๆ เขาก็ไปฟ้องนายทหาร ก็ถูกบังคับให้กินกล้วยหนึ่งหลวใหญ่ๆ แต่ดิฉันเด็กจำไม่ได้แต่คงไม่ตาย เพราะผู้ใหญ่เล่าว่านอนซุกจุกไปแถวๆ เพราะทหารญี่ปุ่นที่ดีก็ต้องมี นี่

คือสิ่งที่เราเห็นมาจริงๆ เพราะฉะนั้นบางเรื่องก็ของจริง อย่างถ้าขโมยน้ำมันก็จะถูกจับไปกรอกน้ำมันจริงๆ แต่ตามผู้ใหญ่ตอนหลังว่า มันตายไหม คำตอบคือมันไม่ตายหรอก มันกรอกจนท้องกางแล้วมันก็ปล่อยไป คือมันทำพอหอมปากหอมคอให้เข็ดหลาบ ตอนนั้นมันน่าจะอายุ ตอนนั้นคนไทยมี 18 ล้านคน ญี่ปุ่นบอกคนไทยมี 18 ล้านคนแต่เป็นขโมยเสีย 20 ล้านคน การขโมยนี่นะคะ มีตั้งแต่ขโมยเอายุทธรบัจฉัยไปขาย ขโมยตะปู ขโมยทุกอย่างแหละคะแต่บางคนก็ขโมยเพราะสนุกไม่ได้อยากได้ ไม่ได้ดอยอยาก แต่หากขโมยของญี่ปุ่นได้มันครึกครื้นมันสนุก ที่รู้ก็เพราะเป็นเด็ก และตามลยายบ๊วยยังบอกว่า ถ้าขโมยแล้วเขาจับได้ละก็ตายเลย ขโมยน้ำมันมันก็จะให้กินน้ำมัน ขโมยตะปูมันก็จะให้กินตะปู คือเกร็ดเล็กๆ นี่ละคะทำให้ดิฉันจำเอามาเขียน

ครบ ก็ทำให้เรื่องมีความสมจริงบนพื้นฐานและความเป็นจริง อาจารย์ครับ มีแนวหนึ่งที่อาจารย์เขียนแล้วได้รับความนิยมอย่างสูงคือเรื่อง จิตและวิญญาณ อันนี้อาจารย์มีความคิดในเรื่องนี้อย่างไรครับ มีความเชื่อ หรือว่าเคยพบด้วยตัวเองอย่างไรครับ

“ทมยันตี” ก็อาจจะเป็นเพราะว่าเด็กๆ ดิฉันนอนกับยาย พอโตขึ้นก็จำได้ว่ายายถือศีล เพราะฉะนั้นเด็กๆ ดิฉันจึงมักจะอยู่วัดกับยาย ตอนช่วงเข้าพรรษายายก็จะถือศีล 8 อยู่วัด ดิฉันชนมาก ตอนเป็นเด็กแม่จึงได้เอาดิฉันไปทิ้งไว้กับยาย ลูกตาดิฉันบางทีก็เห็นอะไรแปลกๆ บางทีดิฉันก็ถามยายว่า คนที่มานั่งอยู่ตรงศาลาตัวดำๆ เอาผ้าคลุมหัว ทำทางมันเป็นทุกข์มันมาขอทานหรือยายยายก็มองๆ ไปแล้วก็บอกว่าไม่เห็นมีอะไร พอมองไปอีกทีเขาก็หายไป ตอนแรกก็คิดว่าเขาคงอยู่ใต้ถุนศาลามั้ง ก็วิ่งลงไปดู แต่ก็ไม่เห็น ลูกตาดิฉันมักจะเห็นสิ่งเหล่านี้บ่อย แต่ยายก็บอกว่าอย่าพูดสิลูก ถ้าลูกเห็นอะไรลูกต้องนึกว่าต้องทำอะไรดีๆ อย่างเช่นใส่บาตรกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้เขา ดิฉันก็บอกว่ามันไม่ใช่ผีหรอก ยาย เป็นคนนะยาย ก็จะได้ยงกันอยู่อย่างนี้ แต่พอโตขึ้นหน่อยดิฉันก็สนใจ ยายสอนให้นั่งสมาธิก็นั่งมั่งไม่มั่งมั่ง แต่สวดมนต์เก่ง สวดครั้งหนึ่งก็ยาว และยายก็จะสอนวิธีสวดมนต์ให้ อยาสวดเร็วๆ พอต่อมาเมื่อมีปัญหาชีวิต ดิฉันเชื่อว่าบุญเก่ามี สมัยก่อนคนเราติดเหล้า แต่ดิฉันหันเข้าหาพระ ยังจำได้มีเรื่องใหม่ๆ ไม่ยอมให้หัวพระและว่าทำไมพระไม่ช่วยดิฉัน พอต่อมาพลเรือเอกโอภาส จามิกร

ท่านบอกว่ารู้จักคำของกรรมใหม่ ต้องให้หัวพระแก้วมรกต ดิฉันต้องไปกราบพระแก้วมรกตด้วยควาของท่านโอภาสให้ ดิฉันต้องขอโทษพระแก้ว โดยการตั้งเครื่องสังเวทพระแก้วและศาลหลักเมือง ทำให้ดิฉันหันกลับมาทำสมาธิ จนบัดนี้สิ่งที่ดิฉันกลัวที่สุดในโลกคือ กรรม ดิฉันรู้แล้วว่าทำอะไรไว้ถึงต้องรับกรรม ดิฉันปลงตก ดิฉันเข้าใจกฎแห่งกรรม มาถึงตรงนี้ดิฉันก็พยายามจะบอกแก่ใครๆ ว่ามนุษย์เรามันอยู่ด้วยทุกข์ทั้งสิ้น พระพุทธเจ้าท่านสอนวิธีว่า ทำอย่างไรเราจึงจะอยู่กับทุกข์ให้ดีที่สุด เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงเชื่อเรื่องจิต ดิฉันเป็นนักเรียนวิทยาศาสตร์นะคะไม่ใช่นักเรียนอักษรศาสตร์ ดิฉันตกฟิสิกส์ ตกเคมี แต่ถึงวันนี้ ดิฉันกลับไปเรียนฟิสิกส์ใหม่ พุทธศาสนานี้เป็นศาสนาเดียวที่พูดถึงจิตวิญญาณโดยหลักของฟิสิกส์ถูกต้องหมดทุกอย่าง พุดไปจนถึงหลักของอนัตตาหลักของนิพพานถูกต้องตามหลักของทฤษฎีแควนตัม ซึ่งถูกพิสูจน์โดยพุทธศาสนา ไอส์ไตน์เคยพูดว่า “ถ้าข้าพเจ้านับถือศาสนาได้ จะนับถือศาสนาพุทธ” ทำให้ดิฉันภูมิใจมากจึงเกิดความพยายามจะเล่าให้ประชาชนทราบว่าจิตวิญญาณเป็นอย่างไร

นั่นก็เป็นการนำเสนอในสิ่งที่อาจารย์ได้พบหรือสัมผัสและความรู้เรื่องที่อาจารย์มีแก่ประชาชนแก่ผู้อ่าน

“ทมยันตี” อย่างสมาธินี้ละคะ ถ้าทำจริงๆ แล้วดิฉันจะเล่าว่าทำไมการทำสมาธิจะต้องนั่งตัวตรง ทำไมทำจึงต้องเป็นรูปสามเหลี่ยม พิสูจน์ได้ด้วยหลักของฟิสิกส์ทั้งหมด ดิฉันเป็นคนเชื่ออะไรยากมาก เพราะฉะนั้นก่อนที่ดิฉันจะเชื่ออะไรดิฉันต้องค้นคว้าเอามาใช้ฟิสิกส์กับเคมีเป็นสิ่งที่พิสูจน์บททางศาสนาได้อย่างเช่นว่า ถ้านั่งสมาธิแล้วมีผลอย่างไรกับชีวเคมีในร่างกายเรา อย่างที่พูดกันว่า คนที่เป็นมะเร็งถ้าเชื่อว่าไม่กินเนื้อสัตว์ ทำสมาธิ ทั้งหมดชีวเคมีในร่างกายจะเปลี่ยนทั้งหมด เมื่อเปลี่ยนแล้วเซลล์ทุกเซลล์ในร่างกายจะเย็นลง เซลล์มะเร็งนี่เวลาเราตรวจสแกนนี่เราจะพบได้ คนที่มีก้อนกรอชจะยิ่งต้องเป็นอย่างนี้ ถ้าจะทำให้เซลล์มะเร็งทุกอย่างสงบต้องทำสมาธิ ชิวเคมีเซลล์ในร่างกายเราจะเย็นถึงจุดนั้น

แล้วทางด้านของความเชื่อละครับอย่างเรื่องของอียิปต์ เรื่องของอินคา มายา เชื่อไหมครับเรื่องพวกนี้

“ทมยันตี” เชื่อคะ ค้นไปนะคะ ดิฉันไปประหลาดใจว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้จากแห่งอดีตอย่างที่ทำไม้อียิปต์จึงได้ทำปรัมมิตรูปสามเหลี่ยมและทำไม้อินคา มายา

ก็ทำรูปสามเหลี่ยม และทำไมเวลาเรานั่งสมาธิตัวตรงเป็นรูปสามเหลี่ยมเหมือนกัน
นี่เป็นหลักของไฟฟ้าและสนามแม่เหล็กไฟฟ้าของโลกทั้งสิ้น

เรื่องทฤษฎีสามเหลี่ยมมีคนพูดถึงว่าศาสนาของฮินดูก็มีตรีมูรติ พุทธ
เราก็มีรัตนตรัย คริสต์ก็มี พระจิต พระบิดา พระบุตร ก็เป็นความเชื่อที่ว่ายุคนี้คือ
ยุคของสามเหลี่ยม และต่อไปอาจเป็นยุคของสี่เหลี่ยม หรือวงกลม

“ทมนยันตี” คืออย่างนี้ค่ะ ใครเห็นดิฉันแขวนเครื่องรางจะบอกว่าเป็น
เครื่องรางชิ้นแรกของโลก คือเป็นรูปสามเหลี่ยมสองรูปซ้อนกันเมื่อเป็นเช่นนั้นก็
คล้ายกับรูปดาว ที่เรียกกันว่าดาวเดวิดที่อิสราเอลนำไปใช้ แล้วตรงกลางเป็นรูป
เครื่องหมายสวัสดิกะ แปลกไหมคะว่าการระเบิดของอะตอมเป็นรูปสามเหลี่ยม
เพราะอะตอมยุบตัวเป็นรูปสามเหลี่ยม เพราะฉะนั้นภาพของสามเหลี่ยมที่ซ้อนกัน
แปลว่าจุดกำเนิดของโลกและจุดดับของโลก และที่ทำเป็นรูปเครื่องหมายสวัสดิกะ
แล้วบอกว่า สวัสดิกะเป็นของนาซี ซึ่งที่จริงไม่ใช่ นาซีฉวยไปจากทางตะวันออก
นี่นะคะ การหมุนของสุริยะจักรวาลเราก็หมุนเป็นรูปกางเขน เป็นรูปสวัสดิกะนี้
เหมือนกัน เพราะฉะนั้นรูปของสวัสดิกะจึงเป็นเครื่องหมายของสุริยะจักรวาลของ
เรา คุณประภัสสรคงทราบ บนโลกของเราพอหันโลกขึ้นไปโบราณบอกว่ามีลม
กรด ขั้วโลกเหนือมีลมพัดหมุนตามเข็มนาฬิกา ขั้วโลกใต้ทวนเข็มนาฬิกา เห็น
ไหมคะว่านี่คือการหมุนของจักร 2 ตัว จักรทางเหนือหมุนตาม จักรทางใต้หมุน
ทวน ถ้าคุณเอาไดนาโมหมุนทวนมาใกล้กันเกิดไฟขึ้น ผู้ใหญ่บอกว่าถ้าจักรที่
หมุนซ้ายกับหมุนขวามาเจอกันเมื่อไหร่เกิดไฟปลั๊กก็ปลั๊กโลก และว่าเมื่อไหร่
พระอาทิตย์ขึ้น 7 ดวง โลกจะมลาย คุณก็รู้ว่าวันนี้ฝรั่งกำลังทำวิลเลอร์ ทำที่จะ
รับแสงเลเซอร์ยิงเข้าไปในกระจกแล้วให้แสงสะท้อนออกมา แล้วบอกว่าจะ
เป็นการคุมดินฟ้าอากาศของโลก ชอบคุมอะไรแปลกๆ คุมอากาศของโลก คุมได้
สมุทรแต่ไม่คุมตัวเอง ถ้าเกิดทำได้แล้วคุณมันไม่ได้อะไรจะเกิดขึ้น เห็นไหมคะว่า
พุทธศาสนาได้พูดเรื่องนี้นานมาแล้ว

เหมือนกับเป็นคำทำนายอย่างหนึ่ง

“ทมนยันตี” เราไปเชื่อ นอฮิสตราตามุส ที่จริงเรามีหนังสือเล่มหนึ่ง ไตร
ภูมิโลกวิจิตรฉายใจ จำได้ไหมเขาบอกว่าต่อไปแผ่นดินจะขึ้นข้างลงข้าง ตอนนั้นเรา
บอกว่าหนังสือเล่มนี้โกหก ต่อมาเราก็เฝ้าทีฆะคุณประภัสสรเห็นไหมคะเวลาเดิน

ตามสนามบินเราจะเห็นขึ้นข้างลงข้าง และว่าคนจะหน้าตาเหมือนกันหมด ถ้า
เผื่อใครออกจากบ้านต้องเอาต๋ายผูกข้อมือ ไม่งั้นจะมีคนเหมือนกันเข้า ถ้ามว่า
ไตรภูมิโลก พุดขึ้นมาทำไม เป็นของเก่าแล้วเอามารวมเมื่อสมัยรัชกาลที่ 2 นี้
เอง ไม่ใช่ว่าเพิ่งจะมาแต่ง ไปอ่านเถอะคะมีอะไรแปลกๆ แต่ที่สำคัญคำนวณ
ระยะระหว่างโลกถึงดวงอาทิตย์ บอกว่าสามก้าวของพระพรหมและบอกว่าพระ
พรหมก้าวๆ หนึ่งยาวเท่าไร แล้วสามก้าวของพรหมบวกกันในปัจจุบันเท่ากับ
ระยะห่างระหว่างโลกไปถึงดวงอาทิตย์ผิดไม่กี่ไมล์

ไม่น่าเชื่ออะครับสิ่งเหล่านี้ คือจะเรียกว่าภูมิปัญญาของคนโบราณแต่
ว่าเราอาจจะรู้อะไรถึง

“ทมนยันตี” เป็นความรู้ซึ่งท่านเป็นอย่างเราถึงทำสมาธิก็รู้นิดๆ หน่อยๆ
แต่พระพุทธเจ้าท่านทรงเป็นสัพพัญญู เมื่อท่านตรัสรู้แล้วท่านสามารถถ่ายทอด
ให้คนฟังได้

อันนี้มาถึงนิยายเรื่องหนึ่งของอาจารย์คือเรื่อง “สุริยะวรรณ” อันนี้เป็น
เสียงแบบขอม หรือ แบบอินเดีย

“ทมนยันตี” ไม่คะ คนไทยเราที่ลืมนภาษาของเราหมด ถ้า “วร” ก็ไป
แผลงเป็นพระ แต่ “วร” แปลว่า To take care แปลว่ารักษา ตัว “รร” สองตัว
แปลว่ารักษา ฝรั่งเคยบอกว่าภาษาไทยแท้ๆ นี้ เพราะ เวลาที่ดิฉันไปซื้อของเขา
จะบอกว่าดิฉันไม่ใช่คนไทย เขาว่าดิฉันพูดไทยไม่ชัด ดิฉันบอกว่าไม่ใช่ ดิฉันพูด
ไทยชัด แต่เด็กสมัยนี้พูดไม่ชัด จริงๆ แล้ว ภาษาไทยเพราะ อย่างเราเป็นคนเรา
ไปใช้คอควย แต่จริงๆ ไม่ใช่เราต้องใช้ คอคคน ซึ่งควยกับคนไม่เหมือนกัน

เรื่องนี้อาจารย์ต้องการจะเล่าถึงความเป็นมาของผู้เป็นใหญ่ในดินแดนที่
ไม่ใช่ไทยใหม่ครับ

“ทมนยันตี” คือสมัยก่อนจะเรียกว่าไทยก็ไม่ได้ต้องเรียกว่าอีสานสูง
หรือที่ราบสูงตรงนั้น และที่ดิฉันรำคาญก็คือนครวัดหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก
เราก็บอกว่าเป็นของเขมร เขาบอกว่าขอมใช่หรือไม่ ดิฉันบอกไม่ใช่ขอมเป็นชน
เผ่าหนึ่ง เขมรปัจจุบันเป็นชนอีกเผ่าหนึ่ง และคนที่ไปสร้างนครวัดไม่ใช่คนที่อยู่
ตรงเมืองพระนครเดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เขมรด้า คนที่ไปสร้างคือพระเจ้าสุริยวรรณที่ 2
ท่านเป็นคนยโสธรปุระ ก็อยู่ใกล้ๆ ปราสาทพนมรุ้ง และไม่ใช่เข้าข้างใน

ยโสธรเมืองเก่าอยู่ใกล้ๆ กับพนมรุ้ง พระชายาของท่านก็อยู่ทางประสาทพระ-
วิหารอยู่ทางสุรินทร์ และทิวาการบ้นทิตอยู่เนินประดู่ เป็นบัณฑิตเป็นปราชญ์สมัย
นั้น ท่านก็อยู่ใกล้ๆ กับแถวเนินประสาทแถวนั้น จะเห็นได้ว่าอยู่ทางอีสานของ
เราทั้งหมด และท่านก็ลงไปตีเมืองพระนครของขอมได้ ท่านสร้างเมืองนครวัด
เมืองพระนคร นี่คือความภาคภูมิใจของดิฉัน ที่จริงแล้วคนไทยอีสานเป็นผู้สร้าง
นครวัดแล้วเขมรมายึดของเราไป เหมือนกับที่เขมรเอาเขาพระวิหารของเราไป
ครึ่งหนึ่ง จึงทำให้ดิฉันเขียนเล่าให้ฟังไ้คะว่า คนไทยควรจะภาคภูมิใจ คนอีสาน
ควรจะภาคภูมิใจว่าในอดีตที่ผ่านมา คุณ-พวกคุณสามารถสร้างนครวัดได้จึงเอา
เรื่องนี้มาเล่าให้ฟังคะ

อาจารย์ได้ค้นคว้าจากหนังสือหรือตำราอะไรบ้างครับ เพราะเป็นความ
คิดเห็นที่ตรงกันข้ามกับหลายๆ คน

“ทมยันตี” ทั้งหมดของท่านสุภัทรดิศ (ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล) ก็มี
ดิฉันอ่านหนังสือตะไปหมดตลอด 20 ปี อ่านหลายๆ คน พอเจอเอกสารอะไรก็
เก็บเอาไว้ เพราะฉะนั้นดิฉันจึงตอบไม่ถูกหรือหาคะว่าได้จากหนังสืออะไร
อาจารย์ ดร. ธิดา สาระยาภิรมย์ เพราะฉะนั้นขอตอบว่าเอกสารที่ทำนี้กองสูงจาก
พื้นถึงเก้าอี้ที่นั่งนี้แหละคะ

นักเขียนในรุ่นของอาจารย์มีใครบ้างครับ

“ทมยันตี” ก็มีพี่สุภัทญา คุณกฤษณา อโศกสิน พี่สุวรรณี (สุคนธา)
สมัยก่อนเรียกกันว่าสุวรรณี สุภัทญา สุภัทร์ สวัสดิ์ดิรัจฉ และดิฉันเขาก็เลยตั้งให้
เป็นสุวิมล

ก็เรียกว่าแต่ละท่านเป็นราชินีนักเขียนของเมืองไทย

“ทมยันตี” อันที่จริงแล้วดิฉันคิดว่ายังมีอีกหลายคนในขณะนั้นที่มีชื่อ
เสียงมากมาย พี่สีฟ้าก็อยู่ในรุ่นเดียวกัน แต่เพียงแต่ว่าพี่สีฟ้าไม่เหมือนพวกเราๆ 4
คนชอบเที่ยว พี่สีฟ้าจะเขียนอย่างเดียว

ผลแห่งการชอบเที่ยวทำให้เกิดนิยายหลายเรื่องเหมือนกัน อย่างเรื่อง
“ทางรัก” ผมเข้าใจว่าสมัยก่อนคงมีการพบปะกันเสมอ

“ทมยันตี” ก็ทานข้าวกัน และก็ไปเที่ยวกันและเวลาไปเที่ยวที่ใดกันก็
จะช่วยกันเก็บข้อมูลจะไปด้วยกันปกติ

อันนี้เป็นเหตุหนึ่งหรือเปล่าที่ทำให้นักเขียนหญิงครองตลาดหนังสือของ
ไทยเรามาเป็นเวลานานเพราะความที่ร่วมสมัยกัน

“ทมยันตี” ดิฉันคิดว่าอาจจะจะเป็นเพราะนักเขียนชายตอนหลังๆ อาจจะ
ที่เกี่ยวข้องเขียนขึ้นสมัยหนึ่งก็จะมีผู้ชายเป็นนักเขียนนะคะ ต่อมาก็คงจะเบื่อกัน
เพราะเรื่องมันน้อย ตอนที่ดิฉันเขียนคุณแม่ก็กลัวว่าจะเป็นนักประพันธ์ไส้แห้ง

แต่อาจารย์ไส้ไม่แห้ง

“ทมยันตี” แห้งคะ เพิ่งมาตีตอนระยะหลังๆ นี้เองคะ

ครับ สมัยก่อนนักเขียนชายเยอะจริงๆ อย่างสมัย “ศรีบูรพา” ช่วงต่อ
มานี้จะเป็นนักเขียนหญิงทั้งหมด อันนี้เป็นส่วนหนึ่งหรือเปล่าครับที่ภาพของ
วรรณกรรมไทยเป็นภาพของความอ้อมอ้อมสวย ภาพในครอบครัว เรื่องของวงศา
คณาญาติไม่ออกมาสู่วงการเมืองหรือวงสังคม

“ทมยันตี” สมัยก่อนนั้นต้องยอมรับว่าการเมืองไม่เหมือนเดี๋ยวนี๋ ชาว
สารเราก็ไม่ดี พูดง่าย ๆ ไม่ค่อยรู้ข่าวสารอะไร ชาวต่างประเทศนี่ก็ต้องคนสนใจจริง ๆ
ถึงจะได้รู้และคอยติดตาม บีบีซี และก็ต้องขอบคุณบีบีซี ที่ทำให้ภาษาของดิฉันดี
ขึ้นก็เพราะได้ฟังบีบีซี นี้แหละคะ ในขณะที่นั้นเรายังไม่มีการสื่อสารที่ดีมาก ไม่มีทีวี
วิทยุก็จะอ่านแต่ข่าวที่รัฐบาลแจก เพราะฉะนั้นเราไม่ค่อยจะได้รู้อะไร และปัญหา
สมัยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาครอบครัว เพราะฉะนั้นนักเขียนหญิงสมัยนั้นจึงสะ
ท้อนปัญหาเท่าที่รู้กับเท่าที่เป็น เมื่อรู้อะไรเป็นอะไรจึงหยิบเอาตรงนั้นมาเขียน
แต่มาระยะหลังเมื่อมีสื่อขยายออกมามากนักเขียนก็เริ่มต้นเขียนในสิ่งที่ได้รับมา
ยกตัวอย่าง “ข้ามสีทันดร” ของพี่สุภัทญาไปจะเห็นว่าเธอได้สะท้อนภาพสิ่งต่างๆ
เหล่านี้มากขึ้น หรือไม่นักเขียนรุ่นหลังก็สะท้อนภาพของการเมืองมากขึ้น

นักเขียนในกลุ่มสมัยนั้นมีการแยกแนวทางว่าแต่ละคนเขียนไปในแนว
ไหนอย่างไร

“ทมยันตี” ไม่คะ จากที่ทานข้าวกันมีอยู่คนเดียว พี่สุภัทญา ดิฉันและ
พี่สุภัทร ก็ทะเลาะกันเรื่องเมียน้อยเมียหลวงว่าใครจะดีกว่ากัน ก็ธรรมดาของผู้
หญิงฟังข่าวแล้วมาคุยกัน พี่สุภัทรก็บอกว่าเอาอย่างนี้แล้วกันคุณสุภัทญาเข้าข้าง
เมียหลวงก็ให้ไปเขียนเรื่องของเมียหลวง ดิฉันเถียงแทนเมียน้อยคือเป็นอัน นั้น
ก็เขียนเรื่องเมียน้อยแล้วกัน ก็เป็นครั้งแรกที่เขียนประชันกันลงในหนังสือสกุล

ไทยเป็นเรื่องเกี่ยวกับเมียน้อยและเมียหลวง แต่ที่สุกัญญาบอกว่าเมียหลวงเขียนยากกว่าเมียน้อย เมียน้อยเขียนง่ายกว่า แต่คุณอย่าคิดนะคะว่าคุณเป็นเมียหลวงแล้วจะมีทุกข์ คนเป็นเมียน้อยก็ทุกข์ เพราะอะไร เพราะรักผู้ชายคนเดียววัน แต่เมียน้อยก็ว่า ไม่ผิดที่จะรักเขา ถ้าจะผิดก็เพราะไปรักคนมีเจ้าของ ประโยคนี้จึงทำให้ดิฉันนำมาเขียนเรื่องเมียน้อย เพราะฉะนั้นผู้ชายที่มีหลายๆ คน อยากให้นึกถึงหัวอกคนที่รักคุณจริงๆ บ้าง

อาจารย์มีวิธีวางพล็อตในการเขียนอย่างไรครับ

“ทมยันตี” ก่อนอื่นต้องแยกก่อนว่าเขียนเรื่องประวัติศาสตร์ เขียนเรื่องโรแมนติก ต้องแยกประเภทก่อน พอแยกเสร็จจึงวางพล็อต พอพล็อตเสร็จแล้วจึงหารายละเอียดมาประกอบ

แล้วอย่างไ้คนเดียวนี้ได้มาอย่างไรครับ

“ทมยันตี” อ่านหนังสือประวัติศาสตร์มาก็จะได้ อย่าง “ทวิภพ” ที่กำลังดัง วันหนึ่งดิฉันก็ไปเที่ยวที่เชิร์ชบรุค ดิฉันเข้าไปห้องบรรทมของพระนางแมรี-อังกตัวเน็ต ตอนที่เธอพระชันษาน้อยๆ อยู่ เข้ายืนแล้วก็ส่องกระจกตรงพระแท่น ดิฉันก็มองดู และก็ถามว่าผู้หญิงที่อยู่ในกระจกนี้คนเดียวกันหรือเปล่า ดิฉันบอกว่าไม่ใช่ เพราะผู้หญิงในกระจกทางขวาดิฉันจะเป็นทางซ้ายของเธอ ดิฉันเคยนึกว่า ถ้าดิฉันเดินออกจากกระจกดิฉันจะมีชีวิตของดิฉัน แล้วผู้หญิงในกระจกถ้าเขาเดินไปเขาอาจจะมียุคของเขาก็ได้ ถามว่าคนไหนมาหา เห็นไหมคะว่าข้าหลัก่อนัดดาของพระพุทธเจ้าดิฉันไปยืนดูในห้องบรรทมของพระนางแมรีอังกตัวเน็ต ดิฉันคิดว่าถ้าพระนางเดินมายืนตรงหน้าดิฉันและเล่าเรื่องให้ฟังจะเป็นอย่างไร จุดนี้ก็เกิดขึ้นมาในใจจึงทำให้ดิฉันมาเขียน “ทวิภพ” โดยใช้กระจกเป็นส่วนที่จะแยกภาพสองส่วนออกจากกัน และโดยเฉพาะก็คือ อ่านประวัติศาสตร์แล้วจะเห็นว่าเราชอบโทษกัน สมัยรัชกาลที่ 5 เราเสียดินแดน รัชกาลที่ 5 ท่านประจวบแทบจะสิ้นพระชนม์ท่านไม่เสวยอะไรแล้วท่านยอมสิ้นพระชนม์ เราก็อโหะๆ กัน แต่คนโบราณ ดิฉันไปอ่านจดหมายโต้ตอบทั้งจดหมายอังกฤษและของฝรั่งเศสที่กลับไปอินเดียพูดว่าอย่างไร ดิฉันมีความรู้สึกที่อยากจะบอกว่าคนโบราณไม่โง่ คนโบราณได้พยายามแล้วที่จะรักษาประเทศของเรา รักษาอิสรภาพไว้ได้แต่นี้ก็เหลือกลั่นแล้ว จึงนำสองเรื่องคือกระจกและเรื่องที่ยากจะเล่าประวัติศาสตร์ให้

คนไทยฟังมารวมเป็นเรื่องทวิภพ นี่คือวิธีเขียนของดิฉันและวิธีคิด ทุกวันนี้เวลาอ่านประวัติศาสตร์ยังมีอีกเยอะแยะที่ยากจะเขียนที่กำลังจะเริ่ม ยากจะรวมเล่มเลย การเมืองตอนนั้นก็สนุกมากคิดว่าต้องเขียนแน่ และตอนแรกคิดว่าจะเขียนเรื่องสมเด็จพระเอกาทศรถคือจะรวมตั้งแต่พระพี่นาง สมเด็จพระสุพรรณภักยา พระนเรศวรมาถึงพระเอกาทศรถ ที่แรกเตรียมงาน ดิฉันมีพระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรและพระเอกาทศรถครบ แต่ขาดพระสุพรรณภักยา ก็พอดี ดร. สุเนตร (ชุตินทรานนท์) ท่านทำให้ ท่านวิจัยทางพม่าเสร็จส่งให้ดิฉัน ดิฉันก็คงจะเขียนเรื่องสามพระองค์นี้แต่คงจะไม่ใช้ชื่อเรื่องว่า สมเด็จพระเอกาทศรถแล้ว เพราะรวมถึง 3 พระองค์คงยาวอีก แต่คงจะต้องหลังเรื่อง ออกญาเสนาภิมุข หรือ ยามาต้า นี่ละ

อยากจะได้เรียนถามอาจารย์เลยถึงเรื่องของพระสุพรรณภักยา คือมีหลายคนสงสัยว่า เป็นอย่างไรกันแน่จึงได้เกิดบุมขึ้นมาตอนนั้น

“ทมยันตี” ดิฉันก็แปลกใจ วันที่กำลังแถลงข่าวอยู่ก็มีคนไปแย่งกันซื้อพระรูปท่านเวลาเดียวกันเราไม่ได้เตรียมงานไว้ก่อนวันนี้คุณหมอก็กมาตามก็พอดีกับอาจารย์ ดร. สุเนตรท่านก็มาส่ง part 1 ได้แล้ว เราไปแถลงข่าวกันใหม่ และอาจารย์สุเนตรก็บอกว่ายังเหลือ part 2 อีกหน่อยหนึ่ง ก็ไป ขณะที่เรานั่งแถลงข่าวก็เป็นขณะเดียวกับที่การชายพระรูปท่านกันอย่างเอาเป็นเอาตายโดยไม่มีมติดหมายดิฉันเองก็ไม่ทราบ ว่าเรื่องนี้เกิดขึ้นได้อย่างไรและตอนแถลงข่าวก็ไม่ทราบเรื่องมาก่อนพอออกมาก็เช็กกับคนที่ไปซื้อก็สงสัยว่าทำไมออกมาเวลาเดียวกัน ขอบอกว่าเราไม่บูมเรื่องนี้มาเพื่อตัวเราหรือสร้างข่าวเลย แล้วเรื่องนี้ก็เตรียมไว้ก่อนแล้ว

อาจารย์คิดอย่างไรครับเกี่ยวกับเรื่องพระสุพรรณภักยา

“ทมยันตี” ดิฉันสงสัยทั้ง 3 พระองค์นะคะ 3 พระองค์พี่น้องใช้ชีวิตของท่านทั้งหมดเพื่อประเทศชาติ ดิฉันคิดว่าตอนที่สมเด็จพระนเรศวรถูกส่งตัวไปเป็นตัวประกันตอนอายุ 9 พรรษาถูกส่งไปตอนที่พระมหาธรรมราชาถูกพม่าล้อมพิษณุโลก ตอนนั้นท่านต้องยอมอ่อนน้อม ใครๆ ก็ไปโทษท่านถ้าพระมหาธรรมราชาไม่ช่วยไว้กรุงก็คงแตกย่อยยับเหมือนกัน ดิฉันเพิ่งไปเล่าที่พิษณุโลก มาว่าท่านเป็นเสนาธิการ และช่วยไว้ท่านส่งสมเด็จพระนเรศวรไป แต่ตอนที่พระ

มหาธรรมราชาขึ้นครองราชย์สมบัติที่อยู่อยุธยา ท่านต้องส่งพระสุพรรณภักยาไป แลกกับสมเด็จพระนเรศวรคืนมา เห็นใหม่คะว่าท่านส่งลูกสาวไปเพื่อแลกกับพระนเรศวรมา คิดใหม่คะว่าท่านไม่คิดว่าจะเอาลูกคนโตมาเพื่อทำอะไร ดิฉันจะตีความว่าขณะที่สมเด็จพระนเรศวรอยู่พม่า พระสุพรรณภักยาอยู่กับพระเอกาทศรถ 2 องค์พี่น้อง แล้ววันหนึ่งท่านถูกส่งไปพม่าเพื่อแลกกับสมเด็จพระนเรศวรกลับ ดิฉันคิดว่าท่านต้องรู้และใครๆ ก็ต้องรู้ว่าท่านไปครั้งนี้ไปตาย นื่องต้องกลับมาสู่อิสระภาพแน่ ท่านรู้ชะตากรรมแต่ท่านก็ยังเสด็จ คิดดูซิคะ สมเด็จพระนเรศวรวันที่ท่านสู่อิสระภาพท่านไปถึงเมืองแกลง อีกนิดเดียวก็จะถึงเมืองหงสา ท่านประกาศอิสรภาพที่นั่นแล้วท่านจะไม่รู้หรือคะว่า อีกไม่นานเลือดที่สาวท่านก็ต้องตกต้องแผ่นดินพม่าเหมือนกัน พม่าต้องฆ่าแน่นอน ถ้ามว่าท่านรู้สึกอย่างไร แล้ววันที่สมเด็จพระมหาอุปราชามาขอขัง ข่าส่งมาแล้วคะ พระสุพรรณภักยา ก็ต้องรู้ชะตากรรมท่านจึงเสด็จขึ้นพระที่ทอดลูก จึงถูกฟันทั้งแม่และลูก ท่านคงนึกว่าไปทิ้งแม่ทั้งลูกดีกว่า

กระแสของพระสุพรรณภักยาหรือกระแสของความรักชาติในแนวนี้ อาจจะมาจากรหัสของเศรษฐกิจไทยในช่วงนี้ด้วยหรือเปล่า คือ รู้สึกว่าเรากำลังถูกยึดครองอีกแล้ว

“ทมยันตี” ดิฉันว่าจะเกิดจากกระแสอะไรก็ช่าง แต่จากความรู้สึกของดิฉันแล้วตั้งแต่เล็กจนโต ประโยคที่พ่อของดิฉันได้พูดกับดิฉันได้กลายเป็นประโยคที่คนพูดกันทั้งแผ่นดินแล้ว ที่ว่า “ลูกเกิดมาต้องใช้หนี้แผ่นดินนะลูก แผ่นดินที่ลูกเหยียบอยู่ทุกวันนี้ นั้น พระมหากษัตริย์และทหารหาญทั้งปวง เขารักษาไว้ให้ ต้องใช้หนี้เขา เพราะฉะนั้นลูกจะทำอะไรต้องนึกถึงแผ่นดิน” ตั้งแต่ชยันตหลงมากำแพงเพชร จนถึงอยุธยาแล้วแต่เลือดของคนทั้งสิ้น พูดง่ายๆ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ก้อนแล้ว 3 ก้อนนี้ ต้องใช้หนี้ทั้งหมด วันนี้ดิฉันจึงอยาก จะบอกคนไทยว่า หนี้แผ่นดิน หนี้บรรพชนชาติไทย หนี้พุทธศาสนาทำให้แผ่นดิน อยู่เป็นสุขนั้น เป็นหนี้ที่คุณพึงต้องชำระจะเบี้ยวไม่ได้เป็นอันขาดเพราะคุณอยู่ เย็นเป็นสุขได้เพราะ 3 อย่างนี้ เพราะฉะนั้นจะเกิดจากกระแสอะไรก็ช่างยิ่งปลุก ให้คนไทยรักแผ่นดินมากเท่าไร คนไทยจะต้องรำลึกได้ว่าที่เราได้อยู่เย็นเป็นสุข ได้ก็เพราะท่าน พระเจ้าอยู่หัวท่านทรงงานหนักแค่ไหน ทำไมเราคนไทยไม่ใช่

หนี้แผ่นดิน ไม่ใช่หนี้ท่าน ดิฉันจึงมีความสุขที่ได้เขียนหนังสือปลุกคนไทยให้ตื่นสำนึกเช่นนี้อีกครั้งหนึ่ง

ครับ ทำให้ผมนึกถึงวาตะของจอห์น เอฟ. เคนเนดีที่ว่า “อย่าถามว่าประเทศชาติให้อะไรกับท่าน แต่จงถามว่าท่านให้อะไรกับประเทศชาติบ้าง” ที่นี้ขอเรียนถามถึงชื่อเรื่องบ้าง อาจารย์มีวิธีคิดชื่อเรื่องอย่างไร ถึงฟังแล้วน่าสนใจ

“ทมยันตี” คิดพล็อตก่อนแล้วก็หาชื่อเรื่องให้เข้ากับพล็อต

อาจารย์มีความสนใจเรื่องเกี่ยวกับอียิปต์ด้วยใช่ไหมครับ

“ทมยันตี” ค่ะชอบคะ ก็มี “รัศมีจันทร์” “กฤติยา” และดิฉันยังอ่านอักษรฮีโรกราฟฟิกบางตัวได้โดยไม่เคยเรียน คือไม่ใช่อ่านได้นะคะแต่รู้ว่าแปลว่าอะไร และไปเปิดดูก็รู้ว่าใช่

นักเขียนนี่คงต้องมีผลงานมาแต่ชาติปางก่อนหรือครับถึงได้มาเขียนหนังสือในชาตินี้

“ทมยันตี” มันมีทั้งกรรมเก่าและกรรมใหม่ กรรมใหม่คือการที่เราค้น แล้วคว้าเอามาเขียน ส่วนกรรมเก่าก็มี ลูกดิฉันบอกว่าดิฉันต้องเคยไปเผาเทียนเผาธูป เพราะชาตินี้แม่ต้องมาทำงาน ชมรม. และถูกเขาด่า ก็มีอะไรแปลกๆ สังเกตว่างานเขียนของอาจารย์จะไปในซีกของทางด้านอินเดียแต่อาจารย์ไม่ได้เขียนถึงทางจีน

“ทมยันตี” จีนยังคะ มีข้อมูลแล้ว ลาวนี่ไม่ต้องพูดกองใหญ่มาก มีอินเดียมาก อินเดียใกล้กับอียิปต์ กับอีกอันคืออินเดียแดง มีข้อมูลกองแต่ไม่มีเวลาจะเขียน ที่จริงเอามาเขียนได้อีกหลายเรื่อง อาฟกานิสถานก็มี เพราะฉะนั้นความจริงมีอีกหลายเรื่องโดยเฉพาะทางจีน...□

จากรายการ “วงวรรณกรรม” ดำเนินรายการโดย ประภัสสร เสวิกุล ออกอากาศทางวิทยุสราญรมย์ วันพุธที่ 22 - 29 กันยายน และ 3 ตุลาคม 2542

วิทยาการ

อินเทอร์เน็ต : ผลกระทบ และโฉมหน้าที่เปลี่ยนไปของความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ

สุชาติ เลียงแสงทอง
กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้

เทคโนโลยีของคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างมาก และก่อให้เกิดปรากฏการณ์หลายประการที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน คือ คนทั่วโลกสามารถจะสื่อสารติดต่อกันโดยตรงด้วยความรวดเร็ว ทุกเวลาที่ต้องการ และมีราคาถูกลง ดังนั้น เส้นเขตแดน ระยะทาง ใกล้-ไกล ภาษา (กำลังมีผู้พัฒนาโปรแกรมแปลภาษาอังกฤษ

เป็นภาษาท้องถิ่นโดยอัตโนมัติบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต) และเวลาที่แตกต่างกันจะไม่เป็นสิ่งขวางกั้น คนทั่วโลกจึงติดต่อกันสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึง ไม่มีข้อจำกัดเหมือนในอดีต ดังนั้นโลกของเราแม้จะใหญ่โตกว้างขวางแต่ด้วยเทคโนโลยีของการสื่อสารด้วยอินเทอร์เน็ตทำให้โลกของเรามีขนาดเล็กลงไปเท่ากับเมืองๆ หนึ่ง (global village) เท่านั้น

สำหรับประเทศไทยความรวดเร็วในการติดต่อกับอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันด้วยความเร็วของ Modem ขนาด 56 kbps และสายสัญญาณเชื่อมต่อระหว่างประเทศ ความเร็วไม่เกิน 45 mbps ก็ทำให้รอการเชื่อมต่อและเรียกข้อมูลเพียงเวลาไม่กี่นาที แต่ในอนาคตอันใกล้ หรืออันที่จริงในประเทศที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกา ความเร็วในการส่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตอยู่ที่ความเร็วถึง 126 mbps ซึ่งนับว่ารวดเร็วมากจะยิ่งทำให้การสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตเป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่เทคโนโลยีไม่ได้หยุดแค่นี้ยังมีการพัฒนาและเพิ่มความสะดวก รวดเร็วอีกมาก อาทิ การส่งข้อมูลบนสายใยแก้วนำแสง (fibre optic) และผ่านระบบดาวเทียม ซึ่งล้วนแล้วแต่จะทำให้การรับ-ส่งข้อมูลและการสื่อสารกันมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วและในอนาคตอันใกล้จะมีความคล่องตัวสูงมากยิ่งขึ้นด้วย ระบบการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตชนิดไร้สาย ดังนั้น จึงทำให้เกิดมีการติดต่อกันได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ โดยไม่ต้องพะวงเรื่องสายเคเบิลหรือสายโทรศัพท์ แม้แต่โทร-

ศัพท์มือถือก็ยังสามารถดูข้อมูลอินเทอร์เน็ตและรับ-ส่ง e-mail ได้

อินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดรูปแบบการสื่อสารโดยตรงระหว่างกันมากขึ้นและจะทำให้เกิดประชาชาติโดยตรงแบบกรีกโบราณที่ประชาชนมารวมกันเพื่อแสดงความเห็นโดยผู้ปกครองมานั่งชุมนุมอยู่ในบริเวณเดียวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นกันอย่างตรงไปตรงมา แต่ทั้งหมดนี้บัดนี้สามารถกระทำผ่านอินเทอร์เน็ต ผู้ชนไม่ต้องรวมตัวกันในที่ชุมนุมหรือกลางถนน แต่สามารถกระทำผ่านอินเทอร์เน็ต และการจะรณรงค์ทางการเมืองก็จะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากขึ้น จะมีการรวมกลุ่มหรือการนัดหมายกันแสดงความคิดเห็นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมทั้งประเทศ รัฐบาลไม่สามารถจะควบคุมการรวมตัวและการสื่อสารของประชาชน รวมทั้งข่าวสารต่างๆ ได้อีกต่อไป ข้อมูลต่างๆ จะถูกเปิดเผยมากขึ้น การระดมพลัง การปลุกกระแส และการสื่อสารกับประชาชนผ่านอินเทอร์เน็ตจะเป็นสิ่งที่มองข้ามไม่ได้ และเมื่อปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศจะทำให้เกิดสภาวะ “การเมืองไร้พรมแดน” เนื่องจากประชาชนทั่วโลกมีความสนใจและให้ความสำคัญกับเรื่องเดียวกัน อาทิ สิ่งแวดล้อมของโลก สามารถร่วมกันแสดงความคิดเห็นกดดันให้ประเทศต่างๆ มีนโยบายที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของโลกให้ปราศจากมลภาวะเพื่อให้มีโลกที่น่าอยู่และมีความปลอดภัยต่อมนุษยชาติเหมือนดังที่กระแสของอินเทอร์เน็ตได้ประสบความสำเร็จ

สำเร็จที่มีส่วนกดดันให้ประเทศต่างๆ สนับสนุนนโยบายและลงนามในอนุสัญญาต่อต้านการใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ณ กรุงออตตาวา ในปลายปี 1997

อินเทอร์เน็ตยังมีบทบาทในแง่เป็นสื่อให้มีการค้าขายบนอินเทอร์เน็ตหรือที่เรียกว่า E-Commerce ซึ่งในปัจจุบัน (กันยายน 2542) ประมาณการว่ามูลค่าการค้าขายบนอินเทอร์เน็ตมีมูลค่ามากถึง 18,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งแนวโน้มจะมีอัตราผู้ใช้บริการค้าขายเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า เนื่องจาก E-Commerce เป็นสื่อและช่องทางการค้าและการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ค่าใช้จ่ายถูก เข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง เปิดบริการได้ 24 ชั่วโมงไม่มีวันหยุด และครอบคลุมตลาดได้ทั่วโลก ดังนั้น จึงเป็นช่องทางการค้าการตลาดระบบขายตรงที่มีประสิทธิภาพที่สุดในอนาคต

อินเทอร์เน็ตอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการโจมตีของประเทศที่เป็นศัตรูหรือก่อวินาศกรรมของผู้ก่อการร้ายได้ ดังที่นาย Curt Weldon ประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาและวิจัยความมั่นคงทางทหารแห่งชาติของสหรัฐฯ กล่าวว่า “It is not a matter of if America has an electronic Pearl Harbour. It is a matter of when” เนื่องจากในปัจจุบันเว็บไซต์ของ FBI ทำเนียบขาว กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ ถูกเหล่าแฮกเกอร์ (hacker) เจาะระบบคอมพิวเตอร์เข้าไปก่อความเสียหายเป็นประจำเพียงแต่ความเสียหายไม่ได้เกิดขึ้นมากมาย แต่ในกรณีที่ประเทศที่เป็นปฏิปักษ์มีความตั้งใจที่

จะโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์หรือผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตก็ย่อมกระทำ
ได้ ดังที่นักวิจัยของ National Research Institute for Mathe-
matics and Computer Science ของเนเธอร์แลนด์แถลงว่า
แม้ว่าจะมีการป้องกันระบบคอมพิวเตอร์ (Firewall) เป็นอย่างดี
ก็สามารถเจาะระบบได้ ถ้ามีผู้ชำนาญ มีอุปกรณ์ เงิน และมี
เวลาพอเพียง

อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือโจมตี ใส่ร้ายป้ายสีในทางการเมือง
ภายในหรือระหว่างประเทศ อาทิ นาย Rudy Giuliani
นายกเทศมนตรีนครนิวยอร์กซึ่งเป็นคู่แข่งคนสำคัญของนาง
ฮิลลารี คลินตัน ในการแข่งขันชิงตำแหน่งวุฒิสมาชิกรัฐนิ-
วยอร์กได้เปิดเว็บไซต์มีข้อความล้อเลียนและโจมตีนางฮิลลารี
จนปรากฏว่า นางฮิลลารี ทนไม่ได้ต้องมีเว็บไซต์ขึ้นมาโต้ตอบ
ล้อเลียนกลับไปบ้าง ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ปรากฏ
ว่า นายโฮเซ รามอส-ฮอร์ตตา ผู้รณรงค์เพื่อเสรีภาพของติมอร์
ตะวันออกจนได้รางวัลโนเบล สาขาสันติภาพในปี 1988 ได้
ประกาศเตือนอินโดนีเซียว่า ในกรณีที่ทางการอินโดนีเซียไม่
ดำเนินการให้มีการลงประชามติเกี่ยวกับติมอร์ตะวันออกในวันที่
30 สิงหาคม 2542 ตามกำหนดอย่างโปร่งใส ก็ขอให้ระวังผู้
สนับสนุนของตนซึ่งเป็นวัยรุ่นทั่วโลกซึ่งพร้อมที่จะเจาะระบบ
เข้าไปรบกวนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของรัฐบาล ตลาดหุ้น และ
ธนาคารของอินโดนีเซียให้เสียหายปั่นป่วน ซึ่งการประกาศเช่น
นี้ไม่ใช่เป็นสงครามไซเบอร์ (cyber war) ครั้งแรกระหว่างทั้ง

สองฝ่าย ก่อนหน้านี้ระบบคอมพิวเตอร์กระทรวงการต่างประเทศ
อินโดนีเซียถูกแฮกเกอร์จากโปรตุเกสเข้าไปดาวน์โหลด
เอกสาร 6,000 หน้ามาแล้วและทิ้งข้อความไว้บนเว็บไซต์ว่า
“ปลดปล่อยติมอร์ตะวันออก”

แฮกเกอร์หรือการใช้อินเทอร์เน็ตในทางลบกำลังทวีความ
สำคัญในสงครามไซเบอร์ และสามารถสร้างความเสียหายให้
กับศัตรูโดยมิได้ใช้ปืนหรือคมหอกคมดาบเหมือนอดีต แต่จะมี
ปลายนิ้วของเหล่าแฮกเกอร์ทั้งหลายที่จะคอยก่อวุ่นและทำลาย
ความมั่นคงและสร้างความเสียหายให้กับระบบการปกครอง
ระบบการเงิน ระบบข้อมูลและระบบเศรษฐกิจเสียหายขนาด
ไหนก็ได้ เป็นต้น

ในบางครั้งปฏิบัติการของแฮกเกอร์เหล่านี้เป็นไปใน
ลักษณะหยามเกียรติภูมิของอีกประเทศหนึ่ง อาทิ แฮกเกอร์
ของจีนเข้าไปก่อวุ่นสร้างความเสียหายให้กับเว็บไซต์ของไต้หวัน
ไต้หวันตอบโต้โดยเจาะเข้าไปในเว็บไซต์ของจีนและปรับเปลี่ยน
ข้อมูล รวมทั้งใส่เพลงชาติไต้หวันในเว็บไซต์ของจีนด้วย ซึ่ง
สร้างความโกรธแค้นให้กับจีนเป็นอย่างมาก

แม้ว่าธุรกิจบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะมองดูว่าเป็นเรื่อง
ของการสื่อสาร การค้า เป็นส่วนใหญ่ ไม่น่าจะเกี่ยวกับการ
เมืองระหว่างประเทศ แต่ในบางกรณีก็มีการเชื่อมโยงเข้ากับการ
เมืองด้วย อาทิ บริษัท American Online ของสหรัฐฯ ได้
ลบเว็บไซต์ www.myanmar.com ออกจากฐานข้อมูลของบริษัท

ที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต เนื่องจากมีกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าในสหรัฐฯ ไววายว่าเว็บไซต์นี้มีรัฐบาลทหารพม่าสนับสนุนอยู่เบื้องหลังและใช้สื่อบนอินเทอร์เน็ตนี้ในการประชาสัมพันธ์แก่ภาพลักษณ์ให้กับตัวเอง

ในช่วงสงครามเย็นสหรัฐฯ และรัสเซียต้องมีโทรศัพท์สายด่วนระหว่างผู้นำของสองประเทศเพื่อติดต่อถึงกันได้ตลอดเวลาเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนหรือความเข้าใจผิดระหว่างประเทศ แต่ในยุคอินเทอร์เน็ตเฟื่อง ประเทศที่สามอาจจะสร้างความเข้าใจผิดให้กับประเทศคู่กรณีได้ โดยคนของประเทศที่สามเดินทางเข้าไปในประเทศคู่กรณีและใช้คอมพิวเตอร์ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเจาะเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์สำคัญของรัฐบาล ธนาคาร สายการบิน ตลาดหุ้น และสับเปลี่ยนข้อมูลสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้น ซึ่งในลักษณะนี้เป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าใครหรือประเทศใดเป็นคนทำ แต่สิ่งที่พิสูจน์ได้คือ คนทำความเสียหายใช้คอมพิวเตอร์ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาจากประเทศใด ดังนั้นในกรณีความเข้าใจผิดระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้จากการกระทำของแฮกเกอร์ที่เดินทางไปใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของประเทศใดประเทศหนึ่งที่เป็นศัตรูกัน

ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน สถานีวิทยุสาราณีย์ของกระทรวงการต่างประเทศจะมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์และเป็นเครื่องมือในการติดต่อกับคนไทยในต่างแดนได้มากยิ่งขึ้นทางอินเทอร์เน็ต นอก

จากนี้ ในกรณีที่วิทยุสาราณีย์นำรายการออกอากาศไปแล้วและใส่รายการออกอากาศในเว็บไซต์ของกระทรวงการต่างประเทศเช่นเดียวกับสถานีวิทยุ BCC ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันโดยหลังจากออกอากาศไป 24 ชั่วโมงจะนำรายการต่างๆ ใส่ในเว็บไซต์ www.bbc.co.uk/thai เพื่อให้รายการที่ออกอากาศไปแล้วสามารถรับฟังได้ทางอินเทอร์เน็ตด้วยโปรแกรม RealAudio ซึ่งเหมือนกับฟังจากวิทยุจริงๆ

อินเทอร์เน็ตจะเป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่วัฒนธรรมหรืออีกนัยหนึ่งครอบงำประชาชนในประเทศต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เดิม เด็กนักเรียนไทยติดการ์ตูนญี่ปุ่นจากโทรทัศน์ ต่อมานิยมการถ่ายรูปสติ๊กเกอร์และซื้อผลิตภัณฑ์ Hello Kitty อินเทอร์เน็ตจะยิ่งทำให้กระแสความนิยมดังกล่าวเป็นไปอย่างทั่วถึง รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ดังนั้น วัฒนธรรม ค่านิยม วิถีชีวิตเอกลักษณ์ประจำชาติจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากความเป็นโลกาภิวัตน์ด้วยอินเทอร์เน็ตดังกล่าว ก็อาจจะต้องมีการป้องกันด้วยการเผยแพร่สิ่งดีๆ ของไทยให้แก่เยาวชนทางอินเทอร์เน็ต และก็ต้องดำเนินการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทางอินเทอร์เน็ตในเชิงรุกด้วย

ดังนั้นโดยสรุปแล้ว อินเทอร์เน็ตจะก่อให้เกิดผลกระทบและเปลี่ยนโฉมหน้าของการเมืองระหว่างประเทศ ดังนี้

- ก่อให้เกิดโลกาภิวัตน์ที่แท้จริง
- เป็นช่องทางใหม่สำหรับการค้าและการตลาดใน

อนาคตที่ไม่อาจมองข้ามศักยภาพ

- ทำให้เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่มีความสมบูรณ์และรวดเร็วทันที (realtime) เนื่องจาก มีภาพ เสียง ข้อความ และโต้ตอบกันได้

- อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อ ใ้ร้ายป้ายสี หรือสร้างความเข้าใจผิดระหว่างประเทศ

- เป็นโอกาสให้มีการโจมตีสร้างความเสียหายให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีเครือข่ายเชื่อมกับอินเทอร์เน็ต อาทิ สายการบิน ตลาดหุ้น สถาบันการเงิน เป็นต้น

- เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ

- อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือของผู้ก่อการร้ายระหว่างประเทศหรือการโจมตีจากต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างความเสียหายให้กับประเทศได้ด้วยอนุภาพทัดเทียมหรือร้ายแรงกว่าเมื่อเทียบกับการโจมตีด้วยกำลังทหารในอดีต

เมื่อสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศเปลี่ยนไป บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศก็ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมและปัจจัยระหว่างประเทศเหล่านั้นที่มีความซับซ้อนและเกิดขึ้นรวดเร็ว ยากที่จะควบคุมและยากที่คาดเดา สิ่งที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศมิได้กระทำผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงผู้เดียวหรือหน่วยงานเดียวเหมือนในอดีต อินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดสภาพโลกาภิวัตน์ซึ่ง

ไม่มีพรมแดนและจะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ไปเป็นอย่างมาก ทุกอย่างจะใกล้ตัวและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การตอบโต้หรือการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะต้องรวดเร็ว ทันเวลาด้วยเช่นกัน กระทรวงการต่างประเทศจึงมีบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนทวิความสำคัญมากขึ้นที่จะกำกับดูแลและดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ เสริมสร้างความผาสุก รักษาเอกราช ความมั่นคงปลอดภัย และเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง...□

บทกวี ธารน้ำใจ

ธารน้ำใจใสกระเซ็นเย็นเยียบ
ละอองเจียบซ่านซาบอาบห้วงจิต
ฉะฉานขึ้นรินล้นทันชีวิต
ผูกสนิทสนองแนบแอบอาบธาร
ความเยือกเย็นเช่นนี้ไม่มีแล้ว
สิ้นสายแววน้ำจิตสนิทสนาน
เหลือเพียงธารมารยาอาราราน
สุดสมานเสมอคืนมาชื่นใจ
จำท่องธารมารยาด้วยกล้าแกร่ง
เหมือนเพิ่มแรงคงขลังพลังให้
เสียดายเคยล้มหวานธารฤทัย
ยังเยื่อใยไหวสะท้อนให้อ่อนแอ
ขอบคุณนักเมื่อตระหนักน้ำใจมิตร
แท้จริงจิตมิได้เอื้อเหลือกล่าวแก้
คิดความหลังยังเสียหายเคยพ่ายแพ้
น้ำใจแท้มิได้แจ้งระวางเลย
กลับเข้มแข็งเมื่อรู้เล่ห์ว่าเสแสร้ง
ไว้รังแรงอาลัยแล้วใจเอ๋ย
คงพอมลละห่างได้ใจเฉยเมย
เพียงคนเคยล่องผ่านธารน้ำใจ

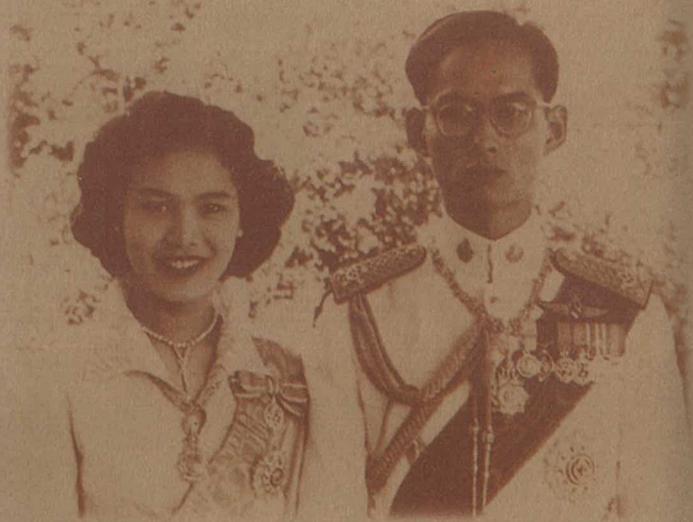
อร อักษรา

จาก “ฝนซาฟ้าสง” 2533

“เย็นศิระเพราะพระบริบาล”

ปกิณกะ

ลัทธิพราหมณ์กับพิธีต่างๆ ในวัฒนธรรมไทย

เบญจภา ทับทอง

เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม ที่ผ่านมา กระทรวงการต่างประเทศ วังสราญรมย์ มีพิธีบวงสรวงเทวดา เพื่อจะอัญเชิญพระรูปของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ พิธีพราหมณ์ที่จัดในวันนั้น ชวนให้นึกไปถึงพิธีพราหมณ์ที่ปฏิบัติกันมานานในวัฒนธรรมไทย ตั้งแต่พิธีโล้ชิงช้า พิธีแรกนาขวัญ จนไปถึงการขึ้นบ้านใหม่ การแต่งงาน ความสงสัยส่วนตัวนี้ พาให้เกิดการสัมผัสทำนพระครูวามเทพมุนี จึงได้ทราบสิ่งที่

นำสนใจหลายอย่าง ตั้งแต่เรื่องศาสนาพราหมณ์ จนถึงพิธีที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน เท่าที่ผ่านมาได้เห็นพิธีพราหมณ์อย่างวันพีชมงคลมานานเท่าอายุชีวิตแต่ก็อดสงสัยไม่ได้ว่าเราเป็นพุทธทำไมต้องมาปฏิบัติอย่างพราหมณ์ เป็นศาสนาหรือว่าเป็นเพียงความเชื่อเท่านั้น ท่านพระครูให้ความกระจ่างว่าพราหมณ์เป็นศาสนาและลัทธิ เราเรียกว่าลัทธิศาสนาพราหมณ์ ในปัจจุบันเรียกว่าศาสนาฮินดู ในประเทศไทยนั้นเป็นพราหมณ์ที่ถ่ายทอดจากอินเดียมา แต่ในอินเดียพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเป็นศาสนาฮินดู มาถึงตรงนี้ท่านพระครูทำความเข้าใจว่าเมื่อพระพรหมสร้างโลกขึ้นมาแล้ว ถือว่าไม่ใช่ใบแรกสร้างแล้วก็แตกไปหลายใบแล้ว ในช่วงของศาสนานี้ก็เก่าแก่ เกิดก่อนโลกเกิดอีกพูดในแง่ประวัติศาสตร์ ก็ประมาณสัก 5,000 ปี

อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ที่อยู่ในไทยมาช้านาน เห็นได้จากการที่พิธีตรีโยมปวายหรือพิธีโล้ชิงช้าก็เป็นพิธีหนึ่งที่อยู่กับไทยมาหลายสมัย พิธีนี้จริงๆ แล้วแบ่งเป็น 2 พิธี พิธีตรีโยมปวายที่เป็นพิธีบูชาพระอิศวร เชื่อว่าท่านจะเสด็จมาเยี่ยมโลกมนุษย์เรา 10 วัน ส่วนพิธีตรีโยมปวาย บูชาพระนารายณ์ที่จะมาเยี่ยมโลกเรา 5 วัน ทั้งหมด 15 วัน ในช่วงนั้นเราขอบคุณที่ท่านเมตตาให้บ้านเมืองให้มีความสุขเป็นพิธีที่เกี่ยวข้องกับพิธีแรกนาขวัญ ที่เริ่มการเพาะปลูก เป็นอาณัติสัญญาณเริ่มต้นการไถนา ขอให้เกิดฝนต้องตามฤดูกาล มีพืชผลอุดมสมบูรณ์ หลังเก็บเกี่ยวแล้ว ปลายปีนั้นคือพิธีตรีโยมปวายจัดเครื่องบูชา

สักการะ เจริญฉลอง และมีการแสดงตำนาน คือการโล้ชิงช้า กล่าวว่พระอิศวรท่านมาทดสอบในการสร้างโลก พระพรหมท่านสร้างแล้วให้พระอิศวรมาทดสอบว่าโลกที่ท่านสร้างนั้นแข็งแรงหรือไม่ ท่านก็ให้พญานาคขดตัวระหว่างภูเขาแล้วตั้งย้อยุดกันดูว่าแข็งแรงหรือไม่ ท่านจะทดสอบด้วยการยืนด้วยขาเดียว ถ้าโลกสั่นสะเทือน ขาอีกข้างหนึ่งต้องลงมาช่วยกันทรงตัว แต่ในการทดสอบครั้งนั้นโลกแข็งแรง พญานาคจึงเท่าใดโลกก็ไม่หวั่นไหวเมื่อพิธีเสร็จแล้ว พญานาคก็ดำผุดว่ายน้ำเล่นน้ำในมหาสมุทร เราจึงจำลองลงมาเป็นเสา 2 เสา คือภูเขา ตัวพญานาคเป็นคนขึ้นไปย้อยุดภูเขาดูว่าเป็นอย่างไร ผู้ทำหน้าที่เป็นพระอิศวรได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนพระองค์ทำหน้าที่เป็นพระยายืนชิงช้านั่งชมพิธีกำหนดว่านั่งต้องไขว่ห้างโดยล้อยจากว่าท่านยืนขาเดียวทดสอบโลกว่าแข็งแรงหรือไม่ ก็มาไขว่ห้างขาหนึ่ง ดิตพื้นอีกขาหนึ่ง เนื่องจากในระยะพิธีจะนานนิดหนึ่ง หากยืนไม่ได้ก็นั่งแต่ก็ให้นั่งไขว่ห้าง แล้วชมพิธี พอเสร็จพิธี พญานาคก็จะเล่นน้ำสนุกสนาน พวกที่โล้ชิงช้าอยู่ก็มาเล่นสาดน้ำสนุกสนาน เป็นการจำลองการแสดงตำนานเฉลิมฉลองว่าขอให้บ้านเมืองมีความเข้มแข็ง ความมั่นคง อุดมสมบูรณ์ เหมือนตอนที่พระพรหมสร้างโลก ให้ประเทศมีความเจริญ ด้วยความดีใจว่าประกอบพิธีนี้สำเร็จแล้ว เป็นคติธรรมว่าผู้ใหญ่สร้างแล้วก็ไม่ละเลย ทำอะไรเสร็จแล้วก็ให้ตรวจสอบว่าผลงานก้าวหน้าดีหรือไม่ดี อย่างไร

นำเสียดายที่พิธีโล้ชิงช้าเลิกไปเมื่อปี 2476 ส่วนพิธีตรียัมปวายยังทำสืบเนื่องกันไม่ได้หยุด ทำภายในเทวสถานโบสถ์พราหมณ์โดยเริ่มในวันขึ้น 6 ค่ำเดือน 2 ของทุกปี ถึงแรม 6 ค่ำเดือน 2 ของทุกปี นับจากจันทร์คติ ในปีที่จะถึงนี้เราอยู่ในช่วงมกราคม 2543

สำหรับพิธีแรกนาขวัญ เป็นพิธีเก่าแก่ในคัมภีร์รามายณะ ก็กล่าวถึงตอนที่พระชนกไถนา แล้วก็ไปพบนางสีดาอยู่ในผอบ กล่าวได้ว่าพิธีนี้เกี่ยวกับการเกษตร ให้พืชผลธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ เรากล่าวบูชาพระผู้เป็นเจ้าของคือพระพลเทพ ท่านเป็นผู้ที่ถือคันไถ แล้วก็ให้เทพีในงานไปรยข้าวที่ต้องเป็นสาวพรหมจารี เพราะถือว่าปฏิบัติบริสุทธิ์ ไม่มีกิเลสอื่นมากระทบ ส่วนพิธีโดยเริ่มต้นก็ต้องทำแปลงนา ก่อนโดยการปักเสาเรียกว่าเสาเกียรติ เป็นที่อยู่ของเทวดา 3 เสา เพื่อเชิญเทพเจ้ามา ในคืนก่อนทำพิธีก็จะมีพิธีบูชาและก็เตรียมทำน้ำเทพมนต์พรมเมล็ดข้าว เมล็ดพันธุ์ผักทั้งหลายในโบราณมีเฉพาะพิธีแรกนา พอมาสมัยรัชกาลที่ 4 ท่านโปรดให้มีพิธีพืชมงคลขึ้นมาอีก 1 พิธีโดยเป็นพิธีทางพุทธศาสนา มีการเจริญพระพุทธมนต์ บทที่เกี่ยวกับเรื่องพืชพันธุ์ธัญญาหาร เป็นเรื่องที่สรรเสริญพระพุทธเจ้า ขอให้มีฝนตก พืชพันธุ์อุดมสมบูรณ์ กล่าวถึงตอนถึงตอนที่พระองค์เป็นพญาปลา น้ำแห้งเหือดไป แล้วพระสงฆ์ก็เจริญพระพุทธมนต์ เพื่อเตรียมข้าวในวันพืชมงคลนั้น แล้วก็นำเมล็ดพันธุ์ข้าว เข้าพิธีพราหมณ์ เริ่มพิธีตอนประมาณตี 3 ขอพรพระเป็น

เจ้า เตรียมพืชพันธุ์ ขอพรให้เกิดสิริมงคล เตรียมลานแรกนา โดยเชิญพระผู้เป็นเจ้าของประจำเสาฉัตรเสาเกียรติในมณฑลพิธีนั้น แล้วจึงเริ่มพิธี

พูดถึงพิธีบูชาและเครื่องสักการะของพราหมณ์นั้น ท่านพระครูวามเทพมุนีบอกว่าโดยหลัก ต้องกล่าวนมัสการพระผู้เป็นเจ้า มีพระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์ พระพิฆเนศวร ต้องเชิญเทพประจำทิศมาทั้ง 8 ทิศมาอารักขามงคลพิธี มีพระอินทร์ พระอัคนี พระยม พระนัยฤดี พระวายุ พระวรุณ พระกুবเระ และพระอิสาน เราจะเห็นกรวยบายศรี กรวยใบตอง ที่เห็นกันจนชินตาว่า ประดับดอกไม้ ที่ส่วนใหญ่เป็นดอกดาวเรือง บานไม่รู้โรย เพิ่งทราบจากการสัมภาษณ์ว่าบายศรีนี้ย่อจำลองมาจากเขาพระสุเมรุ กลีบใบตอง 7 ชั้น เป็นภูเขา 7 ชั้น ในกรวยนั้นเราใส่ข้าวสวยสุกปากหม้อ สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ ความมีพืชพันธุ์ธัญญาหาร มีกล้วย มีแดงกวาประดับประกบเข้าไป บนยอดบายศรีเชื่อว่ามีตำนานว่าโลกเราเกิดจากไข่ทอง พอแตกออกมา ถึงแตกมาเป็น พื้นดิน มีน้ำ มีฟ้า แล้วพระพรหมถึงจะเกิดจากไข่ทองนั้น จึงสร้างมนุษย์ สร้างสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นสำหรับพราหมณ์ที่ปฏิบัติที่อื่นเช่นที่อินเดีย ท่านอาจมีวิธีสร้างเขาพระสุเมรุอีกแบบ โดยเขียนเป็นตาราง เป็นยันต์เขียนโดยแบ่งละลายน้ำมีข้าวสารย้อมสีต่างๆ ที่อยู่ของเทวดาจะกำหนดต่างสีกันไป ซึ่งจะกำหนดเชิญองค์เทพประทับที่นั่น แต่บายศรีเตี้ยวันนี้ก็ประดิษฐ์ต่างออกไป ตามจินตนาการของคนคิด มี

บายศรีเทพ บายศรีแปลกๆ เพื่อความสวยงามและบูชาเทวดาต่างองค์ไป แต่มีหลักว่าเป็นเขาพระสุเมรุ เดี่ยวนี้จะเห็นว่าบายศรีตั้งอยู่บนปากชาม นอกจากบายศรีแล้ว ก็ต้องมีเครื่องบูชา ที่ส่วนใหญ่เป็นผลไม้ ซึ่งในโบราณจะจัดเกือบครบ เพื่อบูชาครูอันเป็นครูสอนโขน ละคร อาหารจะต้องตรงกับที่เป็นที่อยู่ นอกจากนี้เครื่องบูชาก็ต่างไปตามลักษณะของผู้ที่เราจะบูชาด้วย อันดับแรกคือเทพเทวา เทพเจ้า เทวดา ต้องเป็นอาหารประณีต สะอาด ส่วนใหญ่เป็นผลไม้ ต่อมาเป็นการบูชายักษ์ที่ต้องเป็นอาหารรสจัด หัวหมู เป็ด ไก่ ทั่วไป โดยให้หม่ำขม ต่อมาเป็นพวกเปรต ต้องจัดของดิบ หัวหมู เป็ด ไก่ ดิบ ถึงของบูดและเน่า ในพิธีไหว้ครู โขน ละคร ต้องจัดให้ครบ 3 อย่าง เพราะคนเล่นละครต้องมีตั้งแต่ เทวดา ยักษ์ ภูติ ผี ปีศาจ จึงจัดให้ท่านฤกษ์อภัยชัย ท่านพระครูบอกว่า พิธีพราหมณ์ส่วนใหญ่บูชาเทวาโดยตรง เป็นผลไม้เมื่อท่านมารับแล้ว มีกุศลเกิดขึ้น เราจึงนำกุศลถวายยักษ์และเปรต แทนเครื่องเช่นจริงๆ ไม่ต้องมีเนื้อสัตว์ก็ได้ ผลไม้นี้บางคนก็ต้องมีมะพร้าว สับปะรดตาเถีๆ ส่วนใหญ่มีกล้วย มะพร้าว ขนมห่มแดง ต้มขาว ของหวาน หาง่าย มีเยอะ ในคัมภีร์กล่าวถึงว่า กล้วยนี้ไม่มีบนสวรรค์ ผลไม้บางชนิดบนสวรรค์ไม่มี มีแต่ในโลก ในป่าหิมพานต์เท่านั้น

พอมาดูเรื่องดอกไม้ ส่วนใหญ่เห็นแต่ดอกดาวเรือง ข้าวตอกดอกไม้โปรยกัน ซึ่งท่านพระครูชี้แจงว่า ข้าวตอกมาจากข้าวเปลือกคว่ำ หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ ส่วนดอกไม้เป็น

เครื่องบูชาอีกชนิดหนึ่ง มีดอกไม้หอม สีสวย อย่างที่เห็นว่าดาวเรือง เพราะปลูกง่าย มีดอกตลอดทั้งปี ในอินเดีย จึงใช้ดาวเรืองกันเป็นส่วนใหญ่ บูชาเทพเจ้าเกือบทุกบ้าน ดอกไม้อื่นๆ ก็มีเช่น กลีบกุหลาบ มีความหอม ดอกบานไม่รู้โรย เกิดง่าย มีชื่อเป็นมงคล

สัมภาษณ์มาถึงตรงนี้ก็เห็นว่าการบูชาเทวดาน่าจะเป็นเรื่องมงคลทำให้ชีวิตมีสุข มีใจที่ปลอดโปร่ง ก็เลยถามท่านพระครูไปว่า หากจะบูชาเองที่บ้าน ควรปฏิบัติอย่างไร ท่านพระครูมีคำตอบที่ทำให้ต้องไปนั่งขบคิดใหม่จริงๆ แล้วทุกอย่างอยู่ที่ใจ เราต้องมีกาย วาจา และใจที่นอบน้อมต่อการปฏิบัติความดี คนเราที่จะเกิดเป็นเทวดาได้ต้องปฏิบัติความดีพอสมควร ในคติพุทธศาสนาคือบูชาผู้ควรบูชา ปฏิบัติต่อผู้ควรปฏิบัติ การจะไปเกิดเป็นเทวดา ต้องรักษาศีลภาวนาถึงจะไปเป็นเทวดาได้ การบูชาเทวดาในระดับต้นคือการบูชาผู้ที่อยู่ใกล้เคียง คือพระภูมิเจ้าที่ บรรพบุรุษ ครู อาจารย์ ขึ้นไป ก็มีเทวดาประจำทิศ ประจำนักษัตรฤกษ์ สูงขึ้นไปอีกก็บูชาพระพรหม พระพิฆเนศวร พระอิศวร พระนารายณ์ สิ่งสำคัญก็คือสื่อที่จะถวายบูชา ถ้าไม่มีก็บูชาด้วยกาย วาจา ใจ ถ้ามีก็รูป เทียน ดอกไม้ น้ำ ทั้ง 4 อย่างแทน ดิน น้ำ ลม ไฟ ดินแทนดอกไม้ เทียนแทนลม และไฟแทนรูป สำหรับรูปนี้ท่านพระครูบอกว่า เรานิยมเลข 3 เพราะหมายถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือกาย วาจา และใจ เพื่อจะเป็นแนวการปฏิบัติของตัวเราให้

ดีเหมือนท่าน ให้เดินตามท่าน เราอยากมีจิตใจที่ดั่งงามเหมือน
ท่าน ต้องมีเมตตา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กรุณา คนกำลังเดือดร้อน
มุทิตา ส่งเสริมความดี และอุเบกขา วางเฉย ในสิ่งที่ไม่ควร ไม่
เหมาะ บาปทั้งปวงไม่สนับสนุน ทั้งหมดคือพรหมธรรม เมื่อ
น้อมไปในจิต ก็สามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยความสุข ถ้าย่อ 4 คำ
นี้ ก็หัวใจพรหมวิหาร 4 คือ เมกะมุกุ สูไปยังธรรมชั้นสูง

เรื่องบูชาเทวานี้ น่าสนใจก็เลยซักถามว่า หากจะบูชา
พระพรหม ตรงสี่แยกเอราวัณ ที่มีสี่หน้า ต้องไปทั้งสี่ทิศหรือไม่
ท่านพระครูบอกว่า ในแง่ที่เราเห็นนั้นเป็นรูปธรรม พระพรหม
เป็นผู้ปฏิบัติธรรมะ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา หันหน้า
ไปทั้งสี่ทิศ ดูแลไปทั้งสี่ทิศ หมายความว่าคนทั่วไปสามารถ
บูชาปฏิบัติเยี่ยงพรหม ปฏิบัติได้ทุกทิศ ทุกทาง อันที่สอง ทิศ
นี้แปลว่าอย่างไร เป็นลักษณะการบูชา ทุกทิศกำหนดให้มีคุณ
ธรรมทั้งสี่ ไม่ใช่เลือกเป็นทิศ บางคนอาจจะไหว้เป็นทิศ เป็น
หน้า แต่ถ้าไหว้เป็นหน้า หน้านี้เมตตา หน้านี้กรุณา หน้านี้
มุทิตา หน้านี้อุเบกขา เกิดไปไหว้หน้าที่เป็นอุเบกขา ท่านก็เฉย
คงไม่ให้อะไร ต้องมีครบถึงจะสมดุล จึงควรบูชาพระพรหมทั้งสี่
หน้า

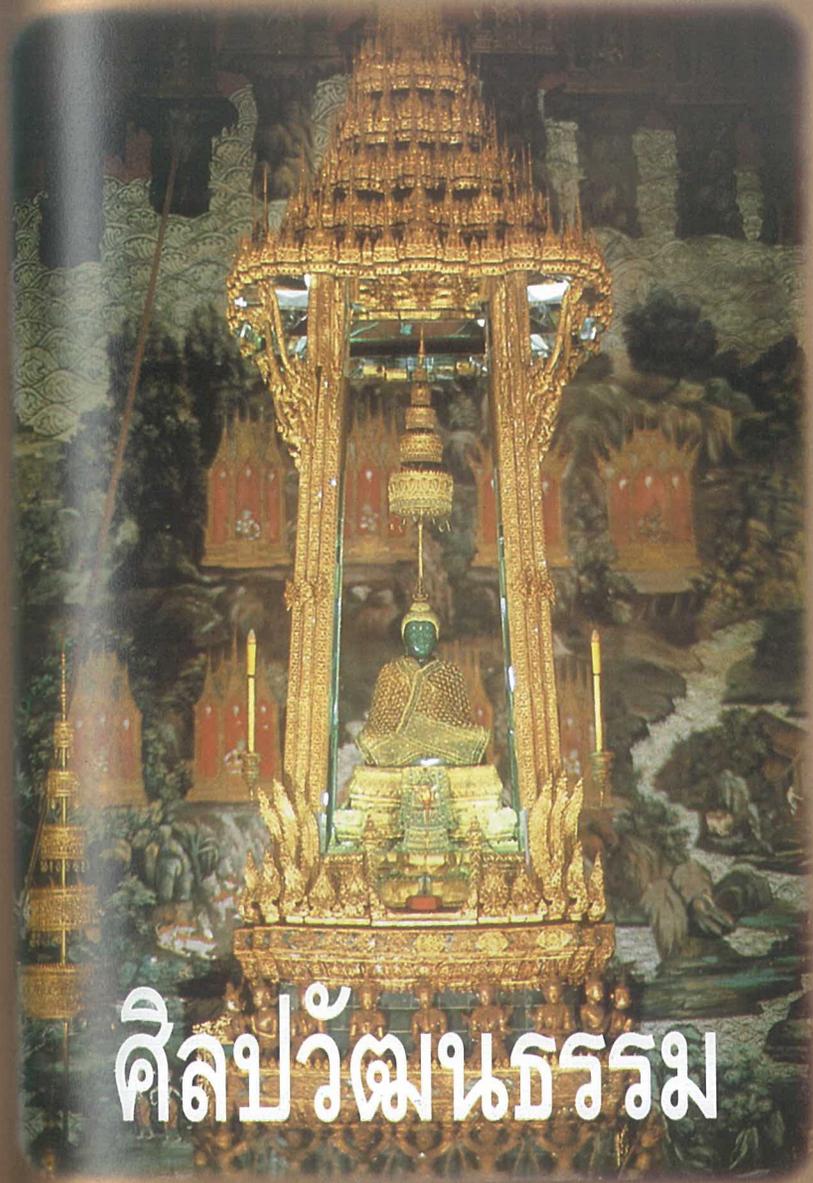
ลัทธิศาสนาพรหมณ์ข้างมีอะไรที่ลงตัวกับสังคมเกษตร
อย่างบ้านเรา อยู่บนหลักการที่มีเหตุผล จิตใจเป็นสิ่งสำคัญใน
การปฏิบัติ

พระครูวามเทพมุนีเป็นพรหมณ์ที่รับใช้ในพระราชสำนัก

ในประเทศไทย พรหมณ์ที่ปฏิบัติพิธีต่อเนื่องกันมาในโบราณ
มีไม่มากนัก การปฏิบัติจึงเหลือการสืบสายกันอยู่ไม่กี่สกุล การ
ถ่ายทอดคือการบวชที่ไม่ใช่เหมือนการบวชชีพรหมณ์โดยทั่วไป
ที่ถือศีลและไม่ปลงผม แต่การบวชพรหมณ์คือการบวชใน
โบสถ์พรหมณ์ ที่พรหมณ์มีน้อยท่านคงเป็นเพราะต้องสืบ
สายกันเฉพาะลูกหลานพรหมณ์ อันเป็นวาระพิเศษที่ต้อง
สืบกันเฉพาะวาระ และสายเลือดเท่านั้น คนที่ไม่ใช่สายสกุล
จะไม่สามารถบวชเป็นพรหมณ์ได้ การที่จะบวชต้องปฏิบัติ
บูชาอย่างกตัญญูต่อพระผู้เป็นเจ้าของว่าเป็นการปฏิบัติดีต่อสาย
สกุล ต่อเนื่องไม่ขาดสาย เมื่อสายสกุลปฏิบัติบูชามาตลอด ก็
จะตั้งจิตอธิษฐานว่าจะปฏิบัติบูชาต่อพระผู้เป็นเจ้าของไป
พรหมณ์ที่ประจำอยู่ที่โบสถ์มี 11 ท่าน ส่วนที่รับราชการใน
สำนักพระราชวัง สังกัดอยู่ในกองพระราชพิธีเหลืออยู่ประมาณ
9 ท่าน ในจำนวนนี้มีท่านพระครูวามเทพมุนีด้วย พอสัมภาษณ์
ถึงประโยคนี้อีกก็คิดว่าการเป็นพรหมณ์ยากเพราะการปฏิบัติค่อนข้าง
เคร่งครัดและต้องเรียนภาษาสันสกฤต ท่านพระครูยอมรับ
ว่าการศึกษาละเอียดอ่อน อาจมีศึกษาเฉพาะด้านบ้าง แต่ใน
ด้านสังคมต้องถ่ายทอดทุกด้าน อาศัยความสมัครใจ จำนวน
พรหมณ์นั้นพอเหมาะกันแล้ว ปัจจุบันวัฒนธรรมพรหมณ์ที่
ปฏิบัติกันมานานแทรกซึมเข้าไปในสังคมไทยจนเป็นส่วนหนึ่ง
ของประเพณีไทยไปแล้ว ไม่ว่าจะปลุกบ้าน แต่งงาน บวช
(ช่วงพิธีบวชและทำขวัญนาค) ขึ้นบ้านใหม่ การสวดสรรเสริญ

ของพราหมณ์ก็มีการสวดสรรเสริญพระพุทธเจ้าก่อนที่จะบูชา
องค์เทพเจ้าต่อไป สายสัมพันธ์ทั้งพุทธและพราหมณ์ค่อนข้างที่
จะประสานกันแนบแน่นเหมือนเกลียวเชือกที่ดีเป็นเกลียวเดียวกัน
และคงเป็นเช่นนี้ไปตราบนานเท่านาน...๐

หมายเหตุ : หากมีผู้สนใจจะไปสักการะพระเป็นเจ้าที่เทวสถาน เสาชิงช้า มาได้
ทั้งวันพฤหัสบดีและวันอาทิตย์ซึ่งจะเปิดโบสถ์ให้บูชาทั้งสามหลัง โบสถ์หลังแรก
คือพระอิศวรโบสถ์หลังที่สองคือพระพิฆเนศวร และโบสถ์หลังที่สามคือพระนารายณ์
บูชาได้ระหว่างเวลา 9.30-17.30 น.

ศิลปวัฒนธรรม

ภาพจาก สำนักพระราชวัง

ภาพจาก สำนักพระราชวัง

ศิลปวัฒนธรรม

พระแก้วมรกต

สุวรรณา ฟองสมุทร

พระแก้วมรกต หรือที่มีชื่อเรียกทางการว่า “พระพุทธรูปปางสมาธิ นั่งขัดสมาธิราบ (ขาขวาทับขาซ้าย) ขนาดหน้าตักกว้าง 43 เซ็นติเมตร สูง 55 เซ็นติเมตร มีแกนสำหรับปักลงในฐานที่ตั้งอีกยาวถึง 28 เซ็นติเมตร ที่พระอุณาโลมของพระแก้วมรกต เดิมมีเพชรเม็ดเล็กๆ ฝังอยู่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชศรัทธาบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ซื้อเพชรเม็ดใหญ่น้ำบริสุทธิ์โตขนาดผลบัวเปลี่ยนใหม่เมื่อปี พ.ศ.2397

ถึงแม้ว่าพระแก้วมรกตจะเป็นพระพุทธรูปที่สำคัญยิ่งของประเทศไทยเรากก็ตาม แต่ประวัติการสร้างและเวลาสร้างยังคงคลุมเครืออยู่ หนังสือตำนาน เช่น ชินกาลมาลีปกรณ์¹ และรัตนพิมพวงศ์² เป็นเรื่องทำนองปาฏิหาริย์ หรือมีลักษณะเป็นปรัมปราคติเช่นเดียวกับประวัติของพระพุทธรูปสำคัญอื่นๆ เช่น พระพุทธสิหิงค์ และพระพุทธรชินราช เป็นต้น เป็นตำนาน

1. คัมภีร์ภาษาบาลี แต่งโดยพระรัตนปัญญาเถระ ภิกษุชาวเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2060-2071 กล่าวถึงตำนานพระพุทธรศาสนาตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก การตั้งศาสนาในชมพูทวีป การเผยแพร่ศาสนาในลังกาทวีปประเทศไทยและการเผยแพร่พุทธศาสนาถึงกวางตุ้งเข้าสู่แคว้นลานนาไทย รวมทั้งกล่าวถึงประวัติของพระพุทธรูปองค์สำคัญๆ เช่น พระพุทธสิหิงค์ พระแก้วมรกต เป็นต้น นับเป็นตำนานเล่มแรกที่กล่าวถึงพระแก้วมรกต คัมภีร์ชินกาลมาลีปกรณ์ได้รับการแปลเรียบเรียงเป็นภาษาไทย 2 ครั้ง ครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 เรียกชื่อหนังสือว่า “ชินกาลมาลินี” ครั้งหลัง ศาสตราจารย์ ร.ต.ท.แสง มนวิฑูร เป็นผู้แปลขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2499 ใช้ชื่อว่า “ชินกาลมาลีปกรณ์” ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ได้แปลเป็นภาษาฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2468

2. พระพรหมราชปัญญาเถระ แห่งวัดดอยมหาธรรมราชา (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ สันนิษฐานว่าคงจะเป็นชาวเมืองสุโขทัย บวชอยู่วัดเขาหลวง) แต่งขึ้นตามตำนานเดิมที่มีผู้แต่งไว้ ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย 3 ครั้ง คือในสมัยรัชกาลที่ 1, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยพระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษณณ์) เมื่อครั้งเป็นที่หลวงประเสริฐอักษรนิติ์ และในรัชกาลปัจจุบัน กรมศิลปากร ได้ให้ ศาสตราจารย์ ร.ต.ท. แสง มนวิฑูร แปลใหม่เมื่อ พ.ศ. 2505 ซึ่ง ศ. ร.ต.ท. แสงฯ ได้ตรวจสอบจากสมุดปุมไทร ปรากฏว่าพระพรหมราชปัญญาเถระ ได้แต่งคัมภีร์นี้ขึ้นในปี จ.ศ. 1091 (พ.ศ. 2272) หลังจากค้นพบพระแก้วมรกต 293 ปี

ที่แต่งขึ้นเพื่อยกย่องพระพุทธรูป ต้องการให้เห็นความสำคัญ ความศักดิ์สิทธิ์ และพุทธานุภาพเป็นสำคัญ

การที่ผู้แต่งตำนานพระพุทธรูปทั้งหลายเป็นพระภิกษุ จึงเป็นเรื่องไม่ยากที่จะแต่งตำนานภาษาบาลี และอ้างถึงถิ่นกำเนิดของพุทธศาสนา พระอรหันต์ หรือเทวดาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความศรัทธาในพระพุทธรูปให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าพระพุทธรูปนั้นจะเกิดขึ้นในประเทศ หรือสร้างโดยนายช่างธรรมดาก็ตาม เช่น เรื่องการสร้างพระพุทธรชินราช ในรัชกาลพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาธิไทย) ก็มีตำนานเล่าว่า พระอินทร์จำแลงกายมาช่วยหล่อ จึงทำให้พระพุทธรชินราชมีลักษณะงดงาม ตำนานพระพุทธรูปสำคัญเท่าที่ปรากฏมักเกิดขึ้นหลังจากการสร้างหรือค้นพบพระพุทธรูปนั้นๆ ตำนานเกี่ยวกับพระแก้วมรกตทั้งหลายก็เช่นกัน ล้วนแล้วแต่แต่งขึ้นภายหลังการค้นพบพระแก้วมรกต ณ เจดีย์ เมืองเชียงราย เมื่อ พ.ศ. 1979 แล้วทั้งสิ้น

ตำนานพระแก้วมรกตซึ่งมีประมาณ 10 สำนวน มีความคล้ายคลึงกันเพราะได้คัดลอกต่อๆ กันมา อาจผิดเพี้ยนไปบ้างก็เพราะผู้แต่งสมัยหลังแต่งเติมเสริมต่อพอสรุปได้ว่า พระแก้วมรกตนี้ เทวดาเป็นผู้สร้างถวายพระนาคเสนเถระ พระอรหันต์องค์หนึ่งที่เมืองปาฏลีบุตร เมืองสำคัญเมืองหนึ่งในพุทธประวัติ และพระนาคเสนเถระท่านนี้มีฤทธิ์ อภิญญา จึงได้อธิษฐานอาราธนาพระบรมสารีริกธาตุรวมทั้งหมด 7 องค์ เข้าประดิษ-

ฐานในองค์พระแก้วมรกต 7 แห่งๆ ละ 1 องค์ คือที่พระเมาลี พระนลาต พระอุระ พระอังสาทั้งสอง และพระชานูทั้งสอง แล้วปิดเนื้อแก้วเข้าชิดสนิทดีจนเป็นเนื้อเดียวกัน ต่อจากนั้น ได้มีการกล่าวถึงการประดิษฐานพระแก้วมรกตในดินแดนต่างๆ คือที่ลึงกาทวิป เมืองกัมโพช เมืองศรีอยุธยา เมืองละโว้ เมืองกำแพงเพชร ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นแนวความคิดของผู้นิพนธ์เกี่ยวกับดินแดนที่มีการนับถือพุทธศาสนาแบบหินยาน ในที่สุด พระแก้วมรกตได้ตกไปอยู่ที่เมืองเชียงราย เจ้าเมืองหวังจะซ่อนจากศัตรูจึงเอาปูนทาแล้วลกรักปิดทองบรรจุไว้ในเจดีย์แห่งหนึ่ง

เนื้อเรื่องที่น่าจะถือว่าเป็นประวัติจริงของพระแก้วมรกต ควรจะเริ่มจาก พ.ศ. 1979 ที่สถูปเจดีย์บรรจุพระแก้วมรกต (ปัจจุบันคือวัดพระแก้ว อำเภอเชียงแสน) ถูกฟ้าผ่า พังทลายลง ชาวเมืองได้เห็นพระแก้วมรกตในสภาพของพระพุทธรูปปิดทองทั้งองค์ ก็สำคัญว่าเป็นพระพุทธรูปสามัญ จึงเชิญไปไว้ในวิหารแห่งหนึ่ง 2-3 เดือนต่อมา ปูนที่ลกรักปิดทองหุ้มองค์พระกระเทาะออกที่ปลายพระนาสิก เจ้าอธิการพระอารามเห็นเป็นแก้วสีเขียวงาม สั่งให้แกะปูนออกทั้งองค์ จึงได้ประจักษ์กันทั่วว่าเป็นพระพุทธรูปแก้วที่บิณฑังแห่งบริสุทธิ์ดีไม่บุบสลาย

ขณะนั้น เมืองเชียงรายขึ้นอยู่กับอาณาจักรล้านนา ซึ่งมีเมืองหลวงคือเชียงใหม่ ผู้รักษาเมืองเชียงรายจึงส่งข่าวไปยังพระเจ้าสามฝั่งแกน กษัตริย์ล้านนา พระเจ้าสามฝั่งแกนจึงให้

อัญเชิญพระแก้วมรกตไปยังนครเชียงใหม่ด้วยกระบวนช้าง แต่ในระหว่างทาง ด้วยพุทธานุภาพของพระพุทธรูปที่ไม่ต้องการประดิษฐานที่นครเชียงใหม่ ทำให้ช้างที่อัญเชิญพระแก้วมรกต ไม่ยอมเดินไปตามทางสู่นครเชียงใหม่ แต่กลับหันทิศทางไปสู่ นครลำปางถึง 3 ครั้ง กษัตริย์ล้านนาซึ่งนับถือผีมาก เห็นเช่นนั้น คิดว่าผีที่รักษาองค์พระคงไม่ยอมไปนครเชียงใหม่ จึงยอมให้อัญเชิญพระแก้วมรกตไปประดิษฐาน ณ นครลำปาง ชาวเมืองและผู้ศรัทธาได้สร้างวัดถวาย ปัจจุบันคือวัดพระแก้วดอนเต้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

พระแก้วมรกตประดิษฐานอยู่ที่นครลำปางประมาณ 30 ปี ถึงปี พ.ศ. 2011 พระเจ้าติโลกราช กษัตริย์ล้านนา จึงโปรดให้อัญเชิญไปเชียงใหม่ ประดิษฐานไว้ในซุ้มจระนำมุขพระเจดีย์หลวง วัดเจดีย์หลวง

ในปี พ.ศ. 2089 อาณาจักรล้านนาว่างกษัตริย์ ข้าราชการจึงไปเชิญพระเจ้าไชยเชษฐา โอรสของกษัตริย์อาณาจักรล้านช้าง (ศรีสัตนาคนหุต) ซึ่งเมืองหลวงอยู่ที่หลวงพระบาง และธิดาของกษัตริย์ล้านนา มาปกครอง พระเจ้าไชยเชษฐาปกครองล้านนาอยู่ได้ 2 ปี พระบิดาก็สิ้นพระชนม์ พระเจ้าไชยเชษฐาจึงเสด็จกลับหลวงพระบาง พร้อมกับอัญเชิญพระแก้วมรกต พระพุทธรูปขจรรัตน์ พระพุทธรูปสิหิงค์ และพระพุทธรูปอื่นๆ จากเชียงใหม่ไปด้วย อ้างว่าเพื่อให้ชาวล้านช้างและพระประยูรญาติได้สักการะบูชา และจะส่งคืน แต่เมื่อเชียงใหม่ขอคืน

กลับคืนพระพุทธสิหิงค์ให้เพียงองค์เดียว พระแก้วมรกตจึงประดิษฐานอยู่ที่เมืองหลวงพระบางเรื่อยมา ในปี พ.ศ. 2102 พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง กษัตริย์พม่าได้ล่านาไทยไว้ในอำนาจ จึงยกกองทัพจะไปตีล้านช้าง พระเจ้าไชยเชษฐาเห็นว่าหากอยู่ที่หลวงพระบาง จะสู้ศึกพม่าไม่ได้ จึงย้ายเมืองหลวงไปอยู่เวียงจันทน์ และได้นำพระแก้วมรกตไปประดิษฐาน ณ วัดพระแก้ว เวียงจันทน์ด้วย

ในปี พ.ศ. 2321 ไทยทำสงครามกับอาณาจักรล้านช้าง พระเจ้าตากสินมหาราช โปรดให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกไปตีเวียงจันทน์ เมื่อตีได้เวียงจันทน์แล้ว สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกได้อัญเชิญพระแก้วมรกตมายังกรุงธนบุรี พระเจ้าตากสินฯ จึงให้ปลุกโรงประดิษฐานพระแก้วมรกต ในบริเวณท้องสนามใกล้พระอุโบสถวัดอรุณราชวราราม ในบริเวณพระราชวัง ให้มีพิธีสมโภช 3 วัน ตลอดจนพระราชทานเงิน 100 ชั่ง ให้ซื้อทองคำเครื่องประดับพระแก้วมรกต

ต่อมาในปี พ.ศ. 2325 สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกได้ขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมกษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีใหม่ และโปรดให้สร้างพระอารามขึ้นในบริเวณพระบรมมหาราชวัง เลียนแบบกรุงศรีอยุธยา เมื่อสร้างเสร็จ จึงโปรดให้อัญเชิญพระแก้วมรกตมาประดิษฐานเหนือบุษบกในพระอุโบสถ เมื่อวันจันทร์ แรม 14 ค่ำ เดือน 4

ปีมะโรง ตรงกับวันที่ 5 มีนาคม 2327 พระอารามนั้นได้ชื่อตามองค์พระไปด้วยคือวัดพระแก้ว หรือมีชื่อเรียกเป็นทางการว่า “วัดพระศรีรัตนศาสดาราม” พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ยังโปรดให้สร้างเครื่องทรงประจำฤดูร้อนและฤดูฝนถวายพระแก้วมรกต 2 สำหรับเป็นพุทธบูชาอีกด้วย ต่อมา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงสร้างเครื่องทรงประจำฤดูหนาวถวายอีกสำหรับหนึ่ง จึงได้มีพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกตทั้ง 3 ฤดูสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 พรรษา ในปี พ.ศ. 2539 กรมศิลปากรจึงได้สร้างเครื่องทรงประจำฤดูทั้งสามถวายพระแก้วมรกตใหม่แทนของเดิม

ในการเปลี่ยนเครื่องทรงประจำฤดูพระแก้วมรกต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์ เป็นผู้ทรงประกอบพระราชพิธีในวันเริ่มฤดูกาลทุกฤดูเป็นประจำทุกปี หากทรงติดพระราชภารกิจอื่น จนไม่อาจเสด็จพระราชดำเนินด้วยพระองค์เองได้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ เจ้านายที่เป็นพระบรมวงศ์เสด็จแทนพระองค์

การเปลี่ยนเครื่องทรงฤดูร้อนมีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 4 (ราวเดือนมีนาคม) เครื่องทรงฤดูฝน มีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หรือราวเดือนกรกฎาคม และเครื่องทรงฤดูหนาวมีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 12 คือราวเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นวัน

ที่หมดฤดูอุกฉิมแล้ว

ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับพระแก้วมรกต

ตำนานพระแก้วมรกตทุกฉบับกล่าวว่า พระแก้วมรกตสร้างขึ้นในประเทศอินเดีย ภายหลังจากพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว 500 ปี โดยยึดถือกำเนิดเรื่องพระนาคเสนและมิลินทปัญหา เป็นเกณฑ์กำหนด โดยตั้งใจจะให้เห็นว่าพระแก้วมรกตเป็นพระพุทธรูปของอินเดีย ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของพระพุทธศาสนา จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของอินเดีย พระเจ้ามิลินท์และพระนาคเสนมิตัวตนจริง พระเจ้ามิลินท์ (Menander) เป็นกษัตริย์เชื้อสายกรีก ปกครองอาณาจักรทางแคว้นคันธารราชฐ์ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดีย หลักฐานอ้างอิงถึงกษัตริย์พระองค์นี้คือหนังสือมิลินทปัญหานอกจากนี้ ยังมีการพบเหรียญจารึกตัวอักษรพระนามของพระองค์ว่า Basileus Soterios Menandros ในพื้นที่หลายแห่งบริเวณลุ่มแม่น้ำกาบูล แม่น้ำสินธุ และภาคตะวันตกของแคว้นอุตรประเทศ

ตามประวัติที่กล่าวไว้ในมิลินทปัญหา ปรากฏว่าพระเจ้ามิลินท์ทรงสนพระทัยในปรัชญาและศาสนา มาก ทรงเป็นนักปราชญ์ที่สามารถมีความรู้ในวิทยาการหลายแขนง ได้เสด็จไปถามปัญหาจากสำนักอาจารย์ต่าง ๆ แต่ไม่มีผู้ใดแก้ข้อสงสัยของพระองค์ได้ จึงทำให้เกิดความท้อแท้พระทัย ในเวลานั้น มี

พระภิกษุรูปหนึ่งที่มีความสามารถ นามว่าพระนาคเสน เมื่อพระเจ้ามิลินท์ทรงทราบกิตติศัพท์ของพระนาคเสน จึงเสด็จไปพบท่านที่วัดอสังเขยยะในเมืองสาละ พระนาคเสนได้ถวายวิสัญญาทุกข์จนเป็นที่พอพระทัย ทรงเลื่อมใสในพระนาคเสนมาก ได้สร้างวิหารถวาย บำรุงพระพุทธศาสนา ปฏิญาณพระองค์เป็นอุบาสก ต่อมาก็สละราชสมบัติออกผนวชในพุทธศาสนาจนตลอดพระชนม์ชีพ

อย่างไรก็ตาม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชนิพนธ์ “ตำนานพระแก้วมรกต” สำหรับอาลักษณ์อ่านในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันสวดมนต์เย็น พระราชพิธีศรีสังฆปานกาล ทรงสันนิษฐานว่า พระแก้วมรกตเป็นฝีมือช่างชาวเหนือโบราณทางเมืองเชียงใหม่ และจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญกรมศิลปากร เห็นว่า พระแก้วมรกตเป็นฝีมือช่างที่สร้างขึ้นในท้องถิ่นอาณาจักรล้านนา หากจัดตามสมัยโบราณคดีแล้ว น่าจะจัดเข้าเป็นสมัยเชียงแสนรุ่นหลัง ที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสมัยสุโขทัยแล้ว และมีอายุอยู่ในช่วงต้นของพุทธศตวรรษที่ 20 ไม่ใช่ฝีมือช่างชาวอินเดียตามที่เคยเชื่อกันมา...□

สุขภาพ โภชนบำบัด

อมรพงศ์ เกตุทัศน์

รสชาติและพลังของอาหาร

อาหารที่เรารับประทานเข้าไปในแต่ละชนิดนั้นย่อมมีรสชาติที่แตกต่างกันไปและพลังที่แฝงอยู่ในอาหารนั้นก็ให้พลังที่แตกต่างกันอีกด้วย

รสชาติของอาหารนั้นมีมากมายหลายรส ซึ่งแต่ละรสก็จะส่งผลต่อร่างกายไม่เหมือนกันซึ่งแบ่งออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้ 5 รส ได้แก่

1. **รสหวาน** อาหารที่ให้รสหวานมีมากมาย ทั้งนี้ก็รวมไปถึงการปรุงรสอาหารให้มีรสหวานด้วย อาหารที่ให้ความหวานส่วนใหญ่ นั่นก็คือ น้ำตาล ส่วนอย่างอื่นก็เช่น น้ำผึ้ง แดงโม กล้วย อ้อย ฯลฯ เป็นต้น อาหารที่มีรสหวานนี้จะส่งผลต่ออวัยวะภายในร่างกายคือ ม้ามและกระเพาะอาหาร

2. **รสเค็ม** ถ้าพูดถึงเรื่องรสเค็ม ทุกคนก็คงนึกถึงเกลือเป็นอันดับแรก แต่ก็จะมีอาหารชนิดอื่นที่ให้ความเค็มในตัวของมันเอง นั่นคือ พวกสาหร่ายทะเลต่าง ๆ ปลาน้ำเค็มทั้งหลาย หรือแม้แต่พวกหอยต่าง ๆ ก็เช่นกัน ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ให้ความเค็มเท่ากับเกลือ แต่รสชาติที่แท้ในตัวมันนั้นจะส่งรสเค็มมากกว่ารสชาติอื่น รสเค็มจะส่งผลโดยตรงกับไต และอวัยวะที่ต่อเนื่องกัน คือ กระเพาะปัสสาวะ

3. **รสเปรี้ยว** บ้านเรามีอาหารที่ให้ความเปรี้ยวมากมายที่แน่ ๆ นั่นก็คือ มะนาว ความเปรี้ยวกับคนไทยถือว่าเป็นรสชาติที่ขาดไม่ได้เลย อาหารที่ให้รสเปรี้ยวเช่น มะนาว มะม่วง ส้ม ฯลฯ เป็นต้น รสเปรี้ยวนี้จะส่งผลกับตับและถุงน้ำดีในร่างกายของเราโดยตรง

4. **รสขม** โบราณกล่าวไว้ว่า หวานเป็นลม ขมเป็นยา รสขมในที่นี้ นับตั้งแต่อาหารที่มีรสขมน้อยไป จนถึงขมมาก อย่างเช่น ผักกาดหอม มะระ หรือ ดีบัว ความขมที่เรารับประทานเข้าจะมีผลต่ออวัยวะที่สำคัญที่สุดอวัยวะหนึ่งเลยที่เดียว นั่นคือหัวใจและลำไส้เล็ก นับว่าความขมนี้เป็นยาจริง ๆ

5. **รสเผ็ด** คนไทยเป็นชนชาติหนึ่งที่นิยมทานอาหารรสเผ็ด อาหารที่มีรสเผ็ดนี้มักจะเป็นพวกสมุนไพรเสียส่วนใหญ่ แต่จะให้คิดถึงรสเผ็ดแล้วก็คงต้องคิดถึงพริกขี้หนูที่ทั้งแสบทั้งเผ็ดร้อนอย่างแน่นอน นอกเหนือจากพริก ก็ยังมี พวก ขิง กระเทียม เป็นต้น อวัยวะที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการรับประทานรสเผ็ดของร่างกายนั้นก็คือ ปอดและลำไส้ใหญ่ สังเกตว่าเวลาที่เรารับประทานรสเผ็ดเข้าไปมาก ๆ เราจะรู้สึกปวดท้อง นั่นก็เพราะลำไส้ของเราทำงานหนักเกินไป และก็เช่นเดียวกัน การที่เรารับประทานเผ็ดก็รู้สึกได้ว่า เราหายใจหายใจได้เต็มปอด รู้สึกโล่งในการหายใจ นั่นก็เป็นเพราะรสเผ็ดจะส่งผลโดยตรงต่อปอดนั่นเอง

ในแง่ของพลังงานแฝงที่มีอยู่ในอาหาร และจะส่งผลต่ออวัยวะของร่างกาย จะมีหลักการคล้าย ๆ กับเรื่องรสชาติของอาหาร พลังแฝงที่มีอยู่ในอาหารนี้ไม่ใช่คุณสมบัติของอาหารที่เรารับประทานเข้าไป แต่เป็นพลังที่มีอยู่ในอาหารนั้นจริง ๆ ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 5 พลังด้วยกัน เมื่อเรารับประทานอาหารชนิดหนึ่งชนิดใดเข้าไปแล้ว อาหารนั้นจะทำให้ร่างกายของเราเกิดความรู้สึกร้อนหรือเย็น ได้แก่

1. **พลังความร้อนแฝง** เป็นอาหารที่เรารับประทานเข้าไปแล้วให้พลังความร้อนแก่ร่างกายไม่ว่า เราเอาอาหารนั้นไปทำให้ร้อน ไม่ว่าจะเป็นอุ่นในไมโครเวฟ หรือหนึ่ง ต้ม ก็ตาม เหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นพลังความร้อนแฝง แต่พลังความร้อนแฝง

จะเกิดขึ้นในตัวของเราอาหารชนิดนั่นเอง อาหารที่ให้ความร้อนแก่ร่างกายเช่น พริก ไม่ว่าจะเป็นพริกชนิดใดก็ตาม

2. **พลังความอุ่น** เช่นเดียวกับพลังงานความร้อน ซึ่งอาหารที่ให้พลังอุ่นให้แก่ร่างกายก็จะเป็นพวก เนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อไก่ ถ้าในผักก็จะมี ผักชี ผักกาดเขียว ต้นหอม เป็นต้น

3. **พลังความเป็นกลาง** อาหารที่ให้พลังงานความเป็นกลางให้แก่ร่างกายนี้ ไม่ก่อให้เกิดความร้อน หรือความเย็นให้กับร่างกายแต่อย่างไร แต่จะรักษาอุณหภูมิปกติให้แก่ร่างกาย อาหารที่ให้พลังความเป็นกลางแก่ร่างกายก็คือ เนื้อวัว เนื้อปลา เห็ด มะละกอ เป็นต้น

4. **พลังความเย็น** อาหารที่ให้พลังความเย็นแก่ร่างกายนี้ ส่วนใหญ่จะได้จาก อาหารประเภทผักและผลไม้ เช่น พัก แดงกวา แอปเปิ้ล สาระแหน่ เป็นต้น

5. **พลังความเย็นจัด** เป็นอาหารที่ให้ความเย็นสูงสุดให้กับร่างกาย เช่น แดงโม แดงไทย อ้อย กัลย หรือหอยแครง เป็นต้น

การรับประทานอาหารแต่ละครั้งในปัจจุบันนี้ นับว่าเป็นเรื่องยาก ถ้าจะเลือกรับประทานอาหารให้ครบหมู่ หรือครบทุกรสชาติอาหาร คนเรามักจะเลือกรับประทานอาหารเพราะจิตใจ ในรสชาติมากกว่าคำนึงถึงคุณค่าทางอาหารจะอย่างไรให้เราคำนึงถึงรสชาติและคุณค่าของอาหารที่มีต่อร่างกายไปพร้อม ๆ

กัน ในตำราของชาวจีนได้กล่าวเอาไว้ว่า

“อาหารรสหวานเป็นที่โปรดปรานของกระเพาะและม้าม อาหารรสเผ็ดร้อนเป็นประโยชน์ต่อปอดและลำไส้ รสเค็มเป็นผลต่อไตและกระเพาะปัสสาวะ รสเปรี้ยวเป็นของโปรดสำหรับให้ตับและถุงน้ำดี ส่วนอาหารรสขมเป็นเครื่องปมหัวใจกับลำไส้เล็ก” เพราะฉะนั้นเวลาที่จะรับประทานอาหารรสชาติใดเราก็ควรจะทราบแล้วว่า รสชาติต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่ออวัยวะใดของร่างกายอย่างคร่าว ๆ

อาหารที่สมดุลต่อร่างกาย

การจัดอาหารที่รับประทานให้เหมาะสมหรือสมดุลกับร่างกายนั้น สิ่งที่เราจะต้องคำนึงถึงก็คงจะเป็น หนึ่งร่างกายของเราจัดอยู่ในประเภทใด และสอง อาหารที่เรารับประทานให้พลังงาน หรือพลังงานแฝงอย่างไร ตัวอย่างเช่น ถ้าคุณเป็นคนที่มีร่างกายจัดอยู่ในประเภทร้อน คุณก็ควรจะรับประทานอาหารที่ให้พลังงานความเย็นให้มาก ๆ เพื่อให้ความเป็นกลางหรือสมดุลนั่นเอง ในทางตรงกันข้าม ถ้าคุณมีร่างกายประเภทเย็นจัด คุณก็ควรจะเลือกรับประทานอาหารที่ให้พลังงาน (แฝง) ที่ร้อนหรืออุ่นให้มาก ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลเป็นต้น

1. ร่างกายประเภทเย็น คนที่มีร่างกายในลักษณะนี้ จะต้องเป็นคนที่มีผิวค่อนข้างขาว ซึ่งผิวในที่นี้จะรวมถึงผิวหนังด้วย ใบหน้าหมดจด ไม่ค่อยมีสิวหรือฝ้า โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว มักจะ

เป็นคนที่ม่ใจเย็น ทำอะไรก็จะสุขุม แต่ก็ไม่ถึงกับเชื่องช้า แต่ชอบใช้ความคิดส่วนใหญ่ คนที่มีร่างกายประเภทนี้ มักไม่ค่อยกระหายน้ำ เพราะจะมีน้ำหล่อเลี้ยงอยู่ในร่างกายเพียงพอ แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่ชอบดื่มน้ำเลยทีเดียวนะ น้ำก็ยังดื่มตามปกติ แต่ไม่ใช่เป็นคนที่ยื่นน้ำบ่อย ๆ ก็เท่านั้นเอง และที่สังเกต คนประเภทเย็นนี้ได้ชัดก็คือ ถ้าจะเลือกดื่มน้ำมักจะชอบดื่มน้ำอุ่นหรือน้ำร้อนมากกว่าเย็น และที่สำคัญเวลาที่ปัสสาวะออกมาก็ลองสังเกตดูว่าจะมีปัสสาวะที่ใส และไม่ค่อยมีสีเท่าไร ความถี่ในการปัสสาวะในแต่ละวันก็เป็นไปตามปกติ ส่วนการขับถ่ายอุจจาระนั้น มักจะมีอุจจาระเหลวและขับถ่ายเป็นเวลา ไม่ค่อยมีอาการท้องผูก

2. ร่างกายประเภทชุ่มชื้น คนที่มีร่างกายแบบนี้มักจะเป็นคนที่อ้วนง่าย กินอะไรนิดหน่อยก็อ้วนแล้ว โครงสร้างของร่างกายจะเป็นคนที่มีร่างกายไม่ใหญ่โตนัก แต่มักจะมีน้ำหนักเกินความเหมาะสม และมักจะเป็นคนมีแรงถึงแม้ว่าจะมีน้ำหนักมากก็ตาม ชอบดื่มน้ำทุกชนิด ผิวหนังมักจะลื่นเป็นมัน การที่มีร่างกายอ้วนนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเกิดจากการดื่มน้ำมากจนเกิดเป็นโรคบวมน้ำ เพราะร่างกายได้กักเก็บน้ำเอาไว้มากและที่สำคัญคนประเภทนี้มักจะไม่ค่อยชอบออกกำลังกาย ก็คงไม่เป็นที่แปลกใจว่า ทำไมถึงได้มีน้ำหนักเกิน

3. ร่างกายประเภทร้อน คนที่มีร่างกายประเภทนี้ บ่อยครั้งมักจะรู้สึกร้อนอบอ้าวในร่างกายเสมอ ๆ และก็จะกระหาย

น้ำอยู่เป็นประจำ รูปร่างลักษณะเป็นคนที่รูปร่างสััดทัด ไม่อ้วนและไม่ผอมเกินไปจนเกินไป ผิวพรรณรวมทั้งผิวหน้าจะออกสีแดงระเรื่อ ๆ อยู่เสมอ ถ้าจะพูดกันในเรื่องลักษณะนิสัยใจคอ ก็จะเป็นคนที่รื้อนรอนอารมณ์ฉุนเฉียวง่าย การจะสงบสติอารมณ์ได้นั้นก็มักจะหาที่เย็น ๆ เพื่อลดดีกรีอารมณ์รุนแรงลง แต่ถ้าคุณยังไม่แน่ใจว่าคุณเป็นคนที่รูปร่างกายประเภทร้อนหรือเปล่า สิ่งที่น่าสังเกตง่าย ๆ นั้นก็คือ คุณมีปัสสาวะสีเหลืองออกแดง ๆ หรือเปล่า และคุณจะมีปัญหาในระบบขับถ่ายอุจจาระหรือไม่ ถ้าคุณมีอาการดังที่กล่าวมาแล้วนั้น นั่นก็คือได้ว่าคุณเป็นคนประเภทร่างกายร้อน อย่างแน่นอน

4. ร่างกายประเภทแห้งหรือขาดความความชุ่มชื้น คนที่มีรูปร่างแบบนี้ก็สังเกตได้ง่าย ๆ คือ คุณจะเป็นคนที่ไม่ค่อยจะชอบดื่มน้ำ ริมฝีปาก ล้ำคอ รวมไปถึงผิวหนังของคุณก็จะแห้ง ต้องคอยใช้มอยซ์เจอร์ไรเซอร์ หรือลิปสติคทาอยู่เป็นประจำ มักจะมีรูปร่างผอม และป่วยอยู่บ่อย ๆ เวลาที่เป็นหวัดก็จะไอแห้งแห้ง ไม่มีเสมหะ ที่สำคัญมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับโรคภูมิแพ้ที่ผิวหนังบ่อย ๆ ไม่ว่าจะมมีอาการเป็นผื่นคันตามร่างกาย และอาการอื่นอีกอย่างที่เป็นอยู่เสมอ ๆ ก็คือ โรคท้องผูก

5. ร่างกายประเภทหนัก หรือเกิน ไม่ต้องอธิบายมาก สำหรับคนที่รูปร่างกายประเภทนี้ เพราะเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า คุณต้องเป็นคนที่มီးอะไร ๆ เกินความจำเป็นอย่างแน่นอน รูปร่างของคุณอาจจะดูท่วมไปสักนิด แต่ก็ท่วมแบบมีคุณภาพ

ไม่ได้ท่วมเพราะบวมน้ำ คุณเป็นคนที่แข็งแรงเอาการ มีพลังกำลังเหลือเฟือ ท่าทางบึกบึน พุดจาเสียงดัง แต่ก็ไม่ใช้คนที่ดูมักจะมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ มีกิจกรรมเยอะเพราะต้องการระบายพลังงานที่สะสมไว้ออกมานั่นเอง คนที่มีร่างกายประเภทเกินนี้มักจะมีผิวออกสีแดง ๆ ผิวไม่แห้ง และก็ไม่ชุ่มชื้นจนเกินไป ก็มักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคท้องผูก และโรคความดันโลหิตสูง หรืออาจจะลามไปจนถึงโรคหัวใจเลยก็ได้ เพราะร่างกายได้สะสมพลังงานเอาไว้มากเกินไปนั่นเอง

6. ร่างกายแบบเบา หรือขาด คนที่มีร่างกายแบบนี้ก็มักจะมีร่างกายที่ซูบผอม ไม่ค่อยแข็งแรงมักจะป่วยไข้อยู่บ่อย ๆ ซึ่งรวมไปถึงสภาพจิตของคุณด้วย คุณเป็นคนที่ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตัวเอง เวลาจะทำอะไรก็เขื่องช้า เป็นคนที่โรค ลักษณะใบหน้าของคนร่างกายแบบนี้มักจะมีสีขาวซีด ทำงานทำการอะไรก็เหนื่อยง่าย มีเหงื่อออกมามากเกินไปเวลาที่ออกกำลังกาย คุณจึงไม่ค่อยอยากจะออกกำลังกาย ระบบภายในร่างกายมักก็มีปัญหาไม่ช้าก็เร็ว ๆ นี้แหละ สิ่งที่คุณมักจะพบก็คือ พวกระบบภายในร่างกายทรุด เช่น ภาวะอาหารทรุด หรือเป็นไส้เลื่อนซึ่งสิ่งเหล่านี้มีสาเหตุมาจาก ร่างกายอ่อนแอขาดกำลังที่ยึดเหนี่ยวอวัยวะภายในที่มีน้ำหนักมาก ๆ ได้

เมื่อทราบถึงลักษณะของร่างกายแล้ว คราวนี้มาพิจารณากันถึงอาหารที่สมควรต่อร่างกาย

คนที่รูปร่างกายประเภทเย็น คนที่มีรูปร่างกายประเภทนี้ก็ต้อง

รับประทานอาหารที่ให้พลังงาน (แฝง) แบบร้อนและอุ่นให้มาก เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลในร่างกาย ส่วนในเรื่องรสชาติของอาหารที่เหมาะสมกับร่างกายประเภทเย็นนี้ก็คือ อาหารที่มีรสหวาน และอาหารที่มีรสเผ็ด ซึ่งทั้งสองรสนี้จะช่วยเพิ่มพลังงาน ความร้อนให้กับร่างกาย ส่วนรสชาติที่ไม่ควรที่จะรับประทาน หรือลดลงนั้นก็คือรสขม ซึ่งอาหารที่มีรสขมจะมีผลทำให้ร่างกายของเรามีอุณหภูมิลดลง ก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายได้

คนที่มีร่างกายประเภทชุ่มชื้น คนที่มีร่างกายประเภทนี้ ก็ควรจะต้องรับประทานอาหารที่ขับไล่ความชื้นให้มาก เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลในร่างกาย ส่วนอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงก็จะเป็นอาหารที่ก่อให้เกิดน้ำหรือของเหลวขึ้นในร่างกาย เพราะเท่ากับไปเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับร่างกายอีก

คนที่มีร่างกายประเภทร้อน คนที่มีร่างกายประเภทนี้ต้องรับประทานอาหารที่ให้พลังงาน (แฝง) ที่เป็นพลังเย็น หรือเย็นจัดให้มาก ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลในร่างกาย ส่วนในเรื่องรสชาติของอาหารที่เหมาะสมกับร่างกายประเภทร้อนนี้ก็คืออาหารที่มีรสเผ็ด และอาหารที่มีรสขม เพราะอาหารรสขมจะช่วยลดอุณหภูมิในร่างกาย ส่วนอาหารที่มีรสเผ็ดจะช่วยระบายความร้อนที่มีอยู่ในร่างกาย

คนที่มีร่างกายประเภทขาดความชุ่มชื้น หรือแบบแห้ง คนที่มีร่างกายประเภทนี้ก็ต้องรับประทานอาหารที่ช่วยเพิ่มความชื้นให้กับร่างกาย เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลในร่างกาย ส่วน

อาหารที่ควรหลีกเลี่ยงก็จะเป็นอาหารที่ไปเพิ่มความแห้งแล้งให้กับร่างกาย หรืออาหารที่ขาดความชุ่มชื้น เช่น ถั่วแดง เป็นต้น

คนที่มีร่างกายประเภทหนัก หรือเกิน คนที่มีร่างกายประเภทนี้ต้องรับประทานอาหารที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการไหลเวียนของโลหิตให้มาก ๆ เพื่อช่วยในการเผาผลาญพลังที่มีอยู่ในร่างกายนั้นให้ลดลงซึ่งจะก่อก่อให้เกิดความสมดุลกับร่างกาย ส่วนอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงก็ต้องเป็นอาหารที่มีผลทางบวกกับร่างกาย นั่นก็คือ อาหารที่เข้าไปเพิ่มพลังให้กับร่างกายให้มากยิ่งขึ้น ทำให้พลังกำลังของคุณมีมากเกินไปจนเกินความจำเป็นขึ้นไปอีก

คนที่มีร่างกายประเภทเบา หรือขาด คนที่มีร่างกายประเภทนี้ ควรจะต้องรับประทานอาหารที่ช่วยในการบำรุงร่างกายให้มาก ๆ หรือเลือกรับประทานอาหารที่สามารถทดแทนส่วนที่ร่างกายขาดได้ ซึ่งอาหารที่เหมาะสมที่สุดกับคนที่มีร่างกายแบบขาดนี้ จะเป็นอาหารที่มีรสขม เพราะในอาหารที่มีรสขมนี้จะส่งผลดีต่ออวัยวะที่สำคัญที่สุดในร่างกาย นั่นก็คือหัวใจ ถ้าหัวใจของเราทำงานได้ดีแล้ว จะส่งผลให้อวัยวะส่วนอื่น ๆ ของร่างกายมีประสิทธิภาพขึ้นไปด้วย

อำนาจของอาหารที่มีต่อร่างกาย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า อาหารที่เรารับประทานเข้าไป

จะมีฤทธิ์กระทำต่อร่างกาย หรืออวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย จะ
ว่าไปแล้วก็คืออาหารจะช่วยบำบัดรักษาอาการที่บกพร่องของ
ร่างกายเรานั้นเอง ซึ่งจะขอกล่าวอย่างคร่าว ๆ ดังต่อไปนี้

อาหารที่มีผลต่อระบบการย่อยอาหาร ซึ่งในหมวดนี้จะถึง
โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบย่อยอาหารทั้งหมด
ไม่ว่าจะเป็นโรคเกี่ยวกับกระเพาะอาหาร, มีกรดในกระเพาะ
มากเกินไป, การขับถ่าย, ท้องเสียท้องร่วง, ท้องอืดท้องเฟ้อ,
จุกเสียดแน่นท้อง, โรคบิด, และโรคที่เกี่ยวกับลำไส้ เพราะ
ฉะนั้นอาหารที่ช่วยลดอาการดังกล่าวจะยังช่วยบำรุงระบบย่อย
อาหารในร่างกายของเรานั้น ได้แก่ มะระ พริกไทย ขึ้นฉ่าย ขิง
ถั่วเขียว แดงกวา กระเทียม ผักชี พริกหยวก มะละกอ กานพลู
ฝรั่ง เมล็ดทานตะวัน เต้าหู้ เห็ดหูหนู แดงไทย ส้มโอ แอปเปิ้ล
เนื้อไก่ หอยแครง นมวัว น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงา น้ำตาลทราย-
แดง และอื่น

อาหารที่มีผลต่อระบบขับถ่ายน้ำ ซึ่งในหมวดจะรวมถึงโรค
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการขับถ่ายน้ำออกจากร่างกายทั้ง
หมด ไม่ว่าจะเป็นโรคที่เกี่ยวกับกระเพาะปัสสาวะ ถุงน้ำดี การ
ขับเหงื่อ โรคบวมน้ำ หรือ ไต เพราะฉะนั้นอาหารที่ช่วยลด
อาการดังกล่าวได้และยังช่วยบำรุงอวัยวะที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้
ได้แก่ ขิง งาดำ ดีบัว กานพลู กระเทียม อบเชย บัวลอย ลูกเดือย
ถั่วดำ ถั่วลิสง เต้าหู้ กากแฟ หอมหัวใหญ่ ข้าวสาลี เกลือ
ผักกาดขาว ข้าวโพด พริก แดงกวา แดงไทย มะพร้าว แครอท

มะเฟือง องุ่น สับปะรด ส้มเขียวหวาน เนื้อหมู ใส้สัตว์
ปลาหมึก ปลาไหล เบ็ดและอื่น ๆ

อาหารที่มีผลต่อระบบทางเดินหายใจ ซึ่งในหมวดนี้จะรวม
ถึงโรคภัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการหายใจทั้งหมด ไม่ว่า
จะเป็นโรคหวัด, ไอ, มีเสมหะ, วัณโรค, ภาวะหอบหืด เป็นต้น
เพราะฉะนั้น อาหารที่ช่วยลดอาการดังกล่าวได้ และยังสามารถ
บำรุงอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับส่วนนี้ ได้แก่ กระเทียม ขิง มะนาว
ส้มเขียว ส้มเขียวหวาน แห้ว แดงไทย มะเฟือง แดงกวา แดงโม
มะม่วง พลับ สับปะรด ถั่วเขียว มะระ บัว พัก หัวไชเท้า
สาหร่ายทะเล สาหร่าย หอยแครง และอื่น ๆ

อาหารที่มีผลต่อปอด ซึ่งในหมวดนี้จะกล่าวถึงอาหารที่
เข้าไปช่วยรักษาโรคที่เกี่ยวกับปอดและช่วยบำรุงปอด
เพราะปอดเป็นอวัยวะที่สำคัญมากอวัยวะหนึ่งของร่างกาย ดังนี้
อาหารที่มีประโยชน์ต่อปอด ได้แก่ ขิง ดอกไม้จีน โสม น้ำผึ้ง
ชะเอม ถั่วลิสง ผักชี ลูกเดือย มะเขือเทศ พัก หอมหัวใหญ่
โหระพา ผักกาดเขียว ต้นหอม หัวไชเท้า แครอท เห็ดหูหนูขาว
พลับ องุ่น แอปเปิ้ล แอปเปิ้ลเขียว ส้มเขียว สตรอเบอร์รี่ เนื้อเป็ด
น้ำตาลทรายขาว และอื่น ๆ

อาหารที่มีผลต่อดับและม้าม ซึ่งทั้งสองอวัยวะนี้เป็นอวัยวะ
ที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งของร่างกาย เพราะฉะนั้น อาหารที่มี
ประโยชน์ต่อดับ และม้าม ได้แก่ เนื้อวัว เนื้อไก่ ดับสัตว์
ปลาหมึก ปลาไหล บัวลอย ต้นหอม สะระแหน่ ขึ้นฉ่าย กุ้งช่าย

มะระ แดงกวา มะเขือยาว น้ำเต้า แครอท ผักชี กานพลู น้ำตาลทรายแดง และอื่น ๆ

อาหารที่มีผลต่อระบบหัวใจ และการไหลเวียนของเลือดซึ่งในหมวดนี้จะรวมถึงโรคภัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบหัวใจ และการไหลเวียนของเลือดทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น ความดันเลือด การบำรุงโลหิต การแข็งตัวของเลือดทั้งหมด เพราะฉะนั้นอาหารที่มีประโยชน์ต่อหัวใจและระบบไหลเวียนของเลือด ได้แก่ น้ำนมวัว น้่านมมารดา น้่านมแกะ เหล้า ถั่วเขียว ถั่วดำ ท้อ ดิบัว น้ำส้มสายชู แดงไทย ลำไย แดงโม มะระ ฝรั่ง ผักปวยเล้ง โสม พริกหยวก อบเชย กาแฟ เห็ดหูหนู กุ้ยช่าย น้ำตาลทรายแดง ไข่ไก่ ปลาหมึก เนื้อวัว หอยนางรม น้ำตาลทรายแดง และอื่น ๆ

อาหารที่มีผลต่อผิวหนัง มีอาหารอยู่มากมายที่มีประโยชน์ต่อผิวหนังของมนุษย์ ส่วนหนึ่งก็จะช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้กับผิว อีกส่วนก็จะช่วยบำบัดการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นกับผิว ดังนั้นอาหารที่มีประโยชน์ต่อผิวได้แก่ กระเทียม ขิง น้ำผึ้ง สาระแห่น ผักชี น้่านม ไข่ไก่ น้้ำมันถั่ว น้้ำมันงา ถั่วเหลือง ผักปวยเล้ง น้ำอ้อย สาลี เนื้อหมู เหล้า และอื่น ๆ

อาหารที่มีผลต่อร่างกายโดยรวม คือ เมื่อรับประทานเข้าไปแล้วร่างกายแข็งแรงกระปรี้กระเปร่าจิตใจสงบ รู้สึกเจริญอาหาร ช่วยบำรุงกำลัง และยังช่วยให้มีสายตาที่แจ่มใสอีกด้วย เพราะฉะนั้นอาหารในหมวดนี้ก็จะจะเป็นอาหารที่เราควรจะได้รับประทาน

กันไว้ อย่าให้ขาดในแต่ละวัน เพราะนอกจากจะช่วยรักษาโรคที่เราเป็นอยู่นั้น ก็ยังช่วยให้ร่างกายของเราแข็งแรงอีกด้วย อาหารที่ว่ามีได้แก่ ผักบุง มะระ แดงกวา ยี่ห่วย กุ้ยช่าย สาระแห่น โหระพา พริกหยวก พริกแดง ชะเอม มันเทศ มันฝรั่ง เต้าหู้ กระเทียม บัว เนื้อวัว เนื้อไก่ เนื้อแกะ ขาหมู ข้าวเหนียว ส้มเขียวหวาน ปลาไหล ปลาหมึก น้ำตาลทรายแดงและอื่น ๆ ...□

จาก โภชนบำบัด ๔ แปลและรวบรวมโดย อมรพงศ์ เกตุทัศน์

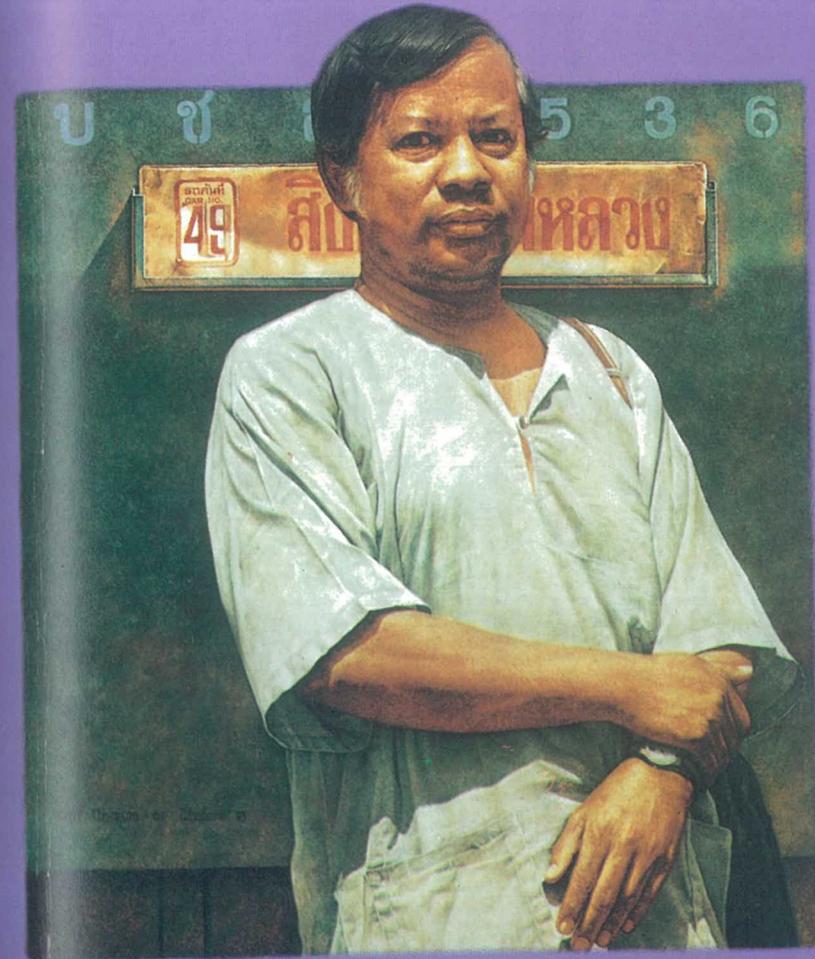
บทกวี ซากศพในสวนฝัน

ลึกลึกลึกเข้าไปในสวนฝัน
ดอกไม้หลากพันธุ์ประชันสี
ฉันเดินเดียวดายร้ายกวี
โดยมีนกน้อยปล่อยทำนอง
ดอกกาลเวลาเรียงรำบาน
รับवारแห่งวัยได้แคล้วคล่อง
เสียงฉันแปร่งแรงฉันโรยโดยครรลอง
หากดอกกาลยิ่งก่องส่องประกาย
ล่องล่องเข้าไปในสวนฝัน
ดอกไม้ที่นั้นพิษร้อนซ่อนหลากหลาย
แสงดอกกาลส่องทางสว่างพราย
ส่องฉันเห็นคนตายศพกายเกย
มองนก,ดอกไม้คล้ายทักถาม
ศพนิรนามศพใครเอ๋ย
นกยังร้ายทำนองร้องอย่างเคย
ดอกไม้ก็เฉยเหมือนแย้เยาะ

ทิน ละออ

จาก “ฟ้าฝนหาฝัน” 2538

สัมภาษณ์

ภาพจาก “WRITER MAGAZINE”

สัมภาษณ์

สุชาติ สวัสดิ์ศรี

สิ่งแห่งทุ่งวรรณกรรม

ประภัสสร เสวิกุล

ค ในวงวรรณกรรมคงจะรู้จักชื่อสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นอย่างดี เพราะว่าอยู่ในวงวรรณกรรมมากกว่า 30 ปี และเป็นบรรณาธิการหนังสือชั้นนำหลายเล่มด้วยกัน ขออนุญาตเรียนถามว่า พี่สุชาติมีความสนใจในด้านของหนังสือมาตั้งแต่เมื่อไหร่ครับ

สุชาติ เป็นนักอ่านเริ่มต้นมาตั้งแต่เด็กๆ ความสนใจก็คงเป็นความสนใจทั่วไป อ่านหนังสือเท่าที่จะหาได้ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือแนวตลาดทั่วไป ความสนใจเรื่องหนังสืออย่างจริงจังนี้ ผมเข้าใจว่ามาช่วงระยะหลัง ตอนช่วงเข้ามาหาวิทยาลัยและจบจากมหาวิทยาลัยแล้ว

หนังสือที่พี่สุชาติอ่านแล้วประทับใจมากมีอะไรบ้างครับ

สุชาติ ช่วงแรกๆ ผมว่าก็คงเหมือนเด็กทั่วไป คงเป็นหนังสือการ์ตูน แต่การ์ตูนยุคผมเป็นการ์ตูนไทยสำหรับเด็กจริงๆ ไม่เป็นพิษเป็นภัย ไม่เหมือนกับการ์ตูนญี่ปุ่นสมัยนี้ที่มีหลายแบบ นึกย้อนกลับไปแล้ว ผมว่าหนังสือเรียนยุคแรกๆ ที่ยังอยู่ในความทรงจำก็กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกประทับใจหลายอย่างเหมือนกัน ย้อนไปแล้วยุคที่ผมเป็นนักเรียนชั้นประถมก็มีพวกนกกาขาน แม่ไก่อันทาก ถือเป็นหนังสือที่ช่วยให้เกิดความสะเทือนอารมณ์เวลาอ่าน แม้ว่าจะเป็นตำราเรียนก็ตาม

หลายๆ คนที่มาคุยในรายการนี้ก็มักจะพูดเสมอว่าหนังสือที่พี่สุชาติพูดถึงนี้เป็นหนังสือที่สร้างความประทับใจให้เกิดการรักการอ่านหรือว่ารักหนังสือขึ้นเดี๋ยวนี้รู้สึกว่าจะห่างหายไปจากตำราไทยแล้วนะครับ

สุชาติ ครับ ผมว่าบางทีเด็กสมัยนี้มีอะไรให้เล่นเยอะ หมายความว่าถ้าหมายถึงหนังสือก็มีมากมาย ตอนที่เราเป็นเด็กผมว่าหนังสือมีน้อยนะครับ ในโรงเรียนมีหนังสือไม่กี่เล่ม จะอ่านหนังสืออ่านเล่นก็ต้องเสี่ยงกับการถูกต่อว่า เป็นเด็กก็ต้องยอมนะครับ ก็ต้องขโมยสตางค์ถึงจะเอาไปซื้อหนังสืออ่านเล่นได้

ที่บ้านของพี่มีหนังสือเยอะไหมครับ

สุชาติ เยอะครับ ก็สั่งสมเรื่อยมา

ตอนแรกๆ ในวัยเด็กละครับ

สุชาติ หนังสือในวัยเด็กไม่ทราบหายไปไหนหมดแล้วครับ ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะผมเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ แม่ผมก็คงจะเลหลังให้ใครไป เสียหายมากครับ เสือใบเสือดำ, หนูเล็ก, ลุงโก้ง, อะไรแบบนี้ ก็ในยุคเด็กๆ นะครับ

ยุคนั้นก็ยังมีของครู ป. อินทรปาลิต เป็นหนังสือที่คนอ่านกันโดยทั่วไป

สุชาติ ใช่ครับ ผมเองเคยถามหลายคน เขาก็บอกว่าเติบโตมาจากรสนิยมแบบนี้ แบบ ป. อินทรปาลิต เพราะฉะนั้นผมบอกได้ตามตรงเลยว่านี่เป็นรสนิยมระดับทั่วๆ ไป และต้องมีขั้นตอน เพราะการอ่านหนังสือต้องพัฒนาไปเรื่อยๆ เนื่องจากหนังสือในโลกมีมากมายหลายประเภท

แล้วการพัฒนาการอ่านหนังสือนี้มาจากไหนครับ และเกิดจากอะไร

สุชาติ ผมว่าส่วนหนึ่งก็ลองผิดลองถูกมา เมื่อนึกย้อนกลับไปแล้วผมไม่มีจุดเริ่มต้นของการที่จะมีผู้ชี้แนะว่าควรไปอ่านหนังสือเล่นนั้นเล่มนี้ ผมโชคดี

ว่าบังเอิญกลายเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีแรกผมถือเป็นการเปิดโลกการอ่านหนังสือให้ผมเลย เพราะห้องสมุดที่นั่นใหญ่มาก มีทั้งหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผมเข้าใจว่า 4 ปีที่นั่นเป็นการลดเวลาการอ่านโดยสิ้นเชิงเลยครับ ถือว่าเป็นการเรียนลัดในเรื่องการอ่านก็ได้ คือข้ามขั้นตอนจากการอ่านประเภทแนวตลาดทั่วไปมาสู่การอ่านประเภทที่มีลักษณะสร้างสรรค์มากขึ้น จากป. อินทรปาลิต ก็มา “ศรีบูรพา” มา “ดอกไม้สด” อะไรทำนองนี้

เป็นการก้าวกระโดด

สุชาติ ครับ ถือว่าเป็นช่วงก้าวกระโดดของผมจริงๆ

ในช่วงที่อยู่มหาวิทยาลัย พี่สุชาติได้มีกิจกรรมทางด้านหนังสือหรือว่ากิจกรรมด้านวรรณกรรมอย่างคนอื่น ๆ ไหมครับ

สุชาติ คือ ระยะเวลาๆ ก็ยังไม่รู้อะไรมากนัก ถือว่าเป็นเด็กบ้านนอกที่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย ตอนนั้นก็ไม่มีกิจกรรมอะไรให้ทำมากนัก ช่วงที่ผมเรียนนั้นยังเป็นช่วงที่บ้านเมืองไม่เปิดเสรีภาพทางความคิดมากนัก ยังไม่มีการทำกิจกรรมอะไรชัดเจน ก็สนุกสนานไปจนกระทั่งปี 3 - 4 ก็มีเพื่อนฝูงบางคนสนใจเรื่องการเมือง เรื่องการทำหนังสือ ผมก็เลยไปช่วยเขาทำหนังสืออนุสรณ์อะไรทำนองนี้ พรรคพวกที่เริ่มคิดอยากเขียนหนังสือก็มีการพบปะกันมากขึ้น ก็ไปช่วยกันทำหนังสือที่สมัยก่อนเขาเรียกว่าเล่มละบาท ก็ช่วยเขียน ช่วยทำ คนอื่นทำบ้าง ผมทำบ้าง ก็เป็นการฝึกการเขียนมาโดยการทำหนังสือมาตั้งแต่นั้น

ยุคแสวงหา

สุชาติ คิดว่าช่วงผมยังไม่ชัดเจน จนกระทั่งผมออกจากมหาวิทยาลัยมาเป็นครูอยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาเป็นผู้ช่วย ส. ศิวรักษ์ นี่จึงเป็นช่วงแสวงหา คือเป็นช่วง “ฉันจึงมาหาความหมาย” อะไรทำนองนั้น ก็ถือว่าร่วมสมัยกัน แต่ผมเรียนไปแล้วก็จบก่อน ผมอยู่ปีสุดท้าย พวกแสวงหาเหล่านี้เขาเพิ่งเข้ามาวิทยาลัย แต่ความเป็นเพื่อนกัน รู้จักกัน เลยทำให้เหมือนกับว่าเป็นคนรุ่นเดียวกัน

แล้วอย่าง “พระจันทร์เสี้ยว” นี้ละครับ

สุชาติ ช่วงนี้ละครับเป็นช่วงที่ผมอยู่ปีสุดท้าย แต่ตอนมารวมกลุ่มชุมนุมกันนี่ผมออกไปหางานทำแล้ว ไปเป็นครูอยู่ปีหนึ่งแล้วก็มาทำหนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์กับอาจารย์สุลักษณ์ ก็ช่วงนี้แหละครับที่ร่วมกันทำหนังสือประเภท

เล่มละบาท ส่วนใหญ่ก็มีงานเขียนลงตีพิมพ์บ้าง “พระจันทร์เสี้ยว” ก็เกิดตอนนี้
แต่ละครั้ง ประมาณปี 2510 - 2512

ถ้ามองย้อนไปจากจุดนี้ะครับ จะเห็นว่า “พระจันทร์เสี้ยว” ในยุคนั้น
เติบโตขึ้นมาในวงวรรณกรรมหลายคนด้วยกัน

สุชาติ ครับ ก็มีที่มาแบบตัวใครตัวมัน คือมีหนังสือเป็นศูนย์กลางแต่
ความสนใจนั้นแล้วแต่ว่าใครชอบแบบไหน ผมเองอาจสนใจไปทางวรรณกรรม
ต่างประเทศ แต่บางคนอาจสนใจไปทางด้านวรรณกรรมไทยโบราณ นอกจากกลุ่ม
“พระจันทร์เสี้ยว” ก็มีกลุ่มที่เรียกว่า “หนุ่มหน้าสาวสวย” ด้วยนะครับ คุณสุจิตต์
(วงศ์เทศ) ชรรค์ชัย (บุญปาน) ก็สนใจไปทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีแต่ผม
ก็สนใจทางด้านประวัติศาสตร์ด้วยจึงไม่แตกแยกกัน แล้วอีกหลายๆ คนเขาก็มี
ศักยภาพของเขา ผมว่าอันนี้เป็นจุดดีเพราะมีความหลากหลาย ไม่มีใครครอบใคร
เป็นกลุ่มในลักษณะใครชอบใครทำ แต่ก็มีเอกภาพที่ว่า เป็นคนรักงานทางวรรณ-
กรรม มีความเชื่อมั่นมาทางด้านนี้ จึงร่วมกันทำงานด้านหนังสือขึ้นมา

บรรยากาศทางการเมือง และสังคมมีส่วนต่อการรวมกลุ่มใหม่ครับ

สุชาติ ผมคิดว่าช่วงแรกของ “พระจันทร์เสี้ยว” นั้น บรรยากาศทาง
การเมือง เวลาทำหนังสือแต่ละครั้งต้องระมัดระวังพอสมควร เขียนอะไรตรงๆ ไม่ได้
การทำหนังสือช่วงนั้นยังต้องเปลี่ยนหัวหนังสือไปเรื่อย ตอนนั้นเขายังไม่อนุญาต
ให้ออกหนังสือโดยเสรี ที่เรียกหนังสือเล่มละบาทเพราะว่าพอออกมาเล่มหนึ่งแล้ว
ก็ต้องเปลี่ยนชื่อไปเรื่อย เป็น ตะวัน เป็น รุส เป็น ทิพย์ มากมายหลายสิบเล่ม
สมัยคุณ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์ มาทำหนังสือก็ยังคงต้องใช้ชื่อเดือน คือเปลี่ยนชื่อไปตาม
ชื่อเดือน ช่วงนั้นถือว่ามีความสนใจเรื่องการเมืองแต่ก็ในระดับที่ยังไม่ชัด
เจน ช่วงที่ผมอยู่มหาวิทยาลัยกระแสความสนใจทางด้านสังคม กระแสความตื่น
ตัวอะไรต่างๆ ยังไม่ชัดเจน จะมาชัดเจนมากขึ้นปรากฏในช่วงปี 2512-2514 เป็น
ต้นมา คือ มีความสนใจในเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองต่างๆ เกิดขึ้น ช่วงนี้ถือ
ว่าผมเองก็อยู่ในกระแสตรงนั้นด้วย แต่ถือเป็นรุ่นที่มาก่อน “14 ตุลา” เล็กน้อย
ก็เหมือนเป็นคนรุ่นเดียวกันนั่นแหละเพราะอยู่ในกระแสเดียวกัน

จะกล่าวได้ไหมครับว่าเป็นกระแสยุคนั้นเป็นเหตุให้มีคนที่เดินตามหลัง
มานี้เป็นกระแส 14 ตุลา ได้

สุชาติ จะว่าเช่นนั้นก็ได้ เพราะคนที่มาร่วมกันในกลุ่ม ส่วนหนึ่งก็เริ่ม
จะเขียนอะไรที่มีเป้าหมายมากขึ้น เมื่อมีจิตสำนึกทางสังคม จิตสำนึกทางการเมือง
เมืองก็เริ่มตามมา กระแสการต่อสู้เผด็จการในยุคนั้นเริ่มชัดเจนมากขึ้น ช่วงหลังๆ
ผมคิดว่ากลุ่มต่างๆ เกิดขึ้นด้วยความมุ่งหมายในลักษณะนี้ ผิดไปจากตอนช่วง
ยุคแรกของผมที่ส่วนใหญ่จะสนใจทางเรื่องวรรณกรรมเป็นหลัก แล้วความสนใจ
เรื่องทางสังคมก็ตามมา คือสนใจด้านการเมืองในฐานะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้าน
สังคม ไม่ได้สนใจการเมืองโดยตรง เพราะฉะนั้นคนช่วงหลังที่ก้าวเข้ามาส่วน
ใหญ่จึงอยู่ในกระแสที่มีความตื่นตัวสูง วรรณกรรมเลยกลายเป็นคล้ายๆ สะพาน
ของเขาที่จะข้ามไปสู่กิจกรรมอย่างอื่น ผมสรุปอย่างนี้แล้วกัน คือคล้ายกับว่ารุ่น
ของผมส่วนใหญ่จะเป็นนักคิดนักเขียนมากกว่านักกิจกรรม

*ย้อนกลับมาคิดหนึ่งว่า เมื่อที่สุชาติเรียนจบแล้วได้ทำงานอะไรเป็นสิ่ง
แรกครับ*

สุชาติ ผมหวังจะได้เป็นครูในมหาวิทยาลัย แต่โชคไม่ดีเขาไม่ให้เป็น
เลยมาเป็นครูอยู่โรงเรียนราษฎร์ 1 ปี เป็นครูประจำชั้นด้วย ม.5 หรือ ม.6 นี้
แหละครับ เด็ดโด่ทั้งนั้น แล้วก็มีปัญหา ซึ่งปัญหาด้วยส่วนหนึ่งของผมไม่ได้เกิด
กับเด็กแต่เกิดกับผู้ใหญ่ เกิดกับเจ้าของโรงเรียน ก็เลยอยู่ไม่ได้ต้องหันมาสู่
วงการหนังสือ คือ มีคนแนะนำ ผมก็มาหาอาจารย์สุลักษณ์ ตอนนั้นท่านเป็น
บรรณาธิการหนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์ อาจารย์สุลักษณ์ก็ลองใจผม คือ ถ้าจะ
เอาดีทางด้านนี้จริงไหนไปเอาผลงานมาดูซิเคยเขียนอะไรมาบ้าง เคยทำหนังสือ
หรือเปล่า ผมก็ไปหอบมาให้ดูกองใหญ่ เลยได้ทำงานกับท่านที่สังคมศาสตร์
ปริทัศน์เป็นต้นมา

*ท่านผู้ฟังรุ่นใหม่อาจจะนึกไม่ออกนะครับ หนังสือเล่มที่ว่านี้เป็นหนังสือ
ที่เสนอแนวคิดใหม่ๆ ทางด้านของสังคมไทย ประมาณ 30 ปี ได้ไหมครับ*

สุชาติ เริ่มเล่มแรกสมัยอาจารย์สุลักษณ์ เป็นผู้ก่อตั้ง คือเมื่อ ปี 2506
อาจารย์ทำอยู่ก่อน 6 ปี ผมมาเป็นผู้ช่วยอยู่ 2 ปี แล้วก็ไปบรรณาธิการคนต่อ
มาจนมาจบตอนช่วง 6 ตุลาคม 2519

นักศึกษาสมัยนั้นส่วนหนึ่งจะไม่ถือหนังสือวัยรุ่นหรือหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น
เหมือนสมัยนี้แต่จะถือหนังสือเล่มนี้ ซึ่งใครถือหนังสือเล่มนี้ถือว่าโก้ ถือว่าเป็น

คนมีความคิด

สุชาติ ครับ ก็คล้ายๆ อย่างนั้น แต่ก็อยู่ในแวดวงของพวกครูบาอาจารย์นักศึกษาถือว่าเป็นส่วนน้อยแต่ก็เป็นส่วนสำคัญ เป็นส่วนสำคัญเพราะว่าอยู่ในช่วงบ้านเมืองเปลี่ยนแปลง

ที่สุชาติทำหนังสือเล่มนี้มาเป็นเวลานานเท่าไรและยุติลงเพราะเหตุใดครับ

สุชาติ คือ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ก็จบไปพร้อมกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม เขาก็ยุติหนังสือทุกเล่ม หนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์มีบทบาทมาในช่วง 14 ตุลาคม ก็คล้ายๆ เป็นหัวหอกของพวกขบวนการนักศึกษา ขบวนการประชาชนอะไรแบบนี้ เพราะฉะนั้นก็คล้ายๆ ถูกหาว่าเป็นแกนนำก็เลยต้องยุติไป หมายความว่ายุติไปเพราะการรัฐประหารอำนาจในช่วงนั้น

มีคำถามซึ่งไม่ทราบที่สุชาติจะตอบได้หรือไม่ คือว่า ตอนนั้นหลายๆ คนเข้าไปทำ ทำไมที่สุชาติไม่เข้าไปด้วย

สุชาติ ผมก็คิดอยู่นะครับ เพราะอยู่ในสถานการณ์ที่ทุกคนบอกว่าผมควรจะไปทำบ้างจะปลอดภัย ผมเองก็เตรียมเรื่องนี้อยู่เหมือนกันแต่ไม่ชัดเจน มีความรู้สึก ถ้าเข้าไปแล้วผมคงต้องพบกับปัญหาอย่างใหม่ ไม่ใช่ปัญหาความอดอยาก แต่เป็นปัญหาเรื่องความคิด เพราะก่อนหน้านี้ผมเคยโดนพวกซ้ายจัดวิพากษ์วิจารณ์ไว้พอสมควร ในฐานะเป็นปัญญาชนเสรีนิยมอะไรทำนองนี้ เพราะฉะนั้นความไม่ไว้วางใจบางอย่างจึงเกิดขึ้น มันน่าจะปลอดภัยกว่าถ้าผมหลบอยู่ใต้ชนตาศัตรู คือ ประเมินว่าเหตุการณ์มันร้ายแรงสักระยะหนึ่งแล้วมันก็จะคลี่คลาย และถ้าผมอยู่ในเมืองผมน่าจะทำอะไรได้ตามความสามารถของผมมากกว่า ผมก็เลยหลบอยู่ในกรุงเทพฯ นี้ละครับ หลบอยู่ตามบ้านเพื่อนบ้าง ตามโรงแรมแถวชานเมืองบ้าง ก็ดูว่า ถ้าเขาไม่ไปรังควาญผมถึงบ้านที่ทุ่งสีกันผมก็น่าจะพอจะอยู่ได้ ด้วยเหตุผลนี้เอง ก็ปล่อยให้เวลาผ่านไปสักปีหนึ่งเหตุการณ์คงจะคลี่คลาย

ซึ่งที่สุชาติก็คงจะลำบากมากใช่ไหมครับ

สุชาติ ช่วงนั้นถือว่าลำบากเหมือนคนอื่นๆ ทั่วไปที่เขาระหกระเหิน ระเหเร่รอนไปตามที่ต่างๆ ผมถือว่าผมโชคดีกว่าคนอื่น ๆ เจอเพื่อนที่เข้าใจหลายคนเหมือนกันในช่วงนั้น แต่เพื่อนที่คิดว่าเข้าใจกลับไม่เข้าใจก็มีหลายคนเหมือน

กัน มันเป็นรายละเอียดนะครับ

คือ สถานการณ์พิสูจน์จิตใจของคนได้นะครับ หลังจากที่ผ่านมาเหตุการณ์นั้นมาแล้ว ที่สุชาติได้ทำหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งเป็นประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของวงการหนังสือของเมืองไทย คือ “โลกหนังสือ”

สุชาติ ช่วงที่หลบอยู่ใต้ชนตาศัตรูนี้ วันที่คืนดีพอเหตุการณ์มันคลี่คลาย ผมก็ติดต่อมาที่คุณสุข สูงสว่าง ที่ร้านหนังสือดวงกมล ซึ่งตอนนั้นอยู่หลังโรงหนังสือ สยามสแควร์ คุณสุขพอรู้ว่าผมติดต่อมาก็ดีใจมาก ชวนผมว่าผมน่าจะมาทำงานด้วยกันนะ ผมก็บอกว่าคุณสุขคิดให้ดิ้นนะ เพราะเหตุการณ์ตอนนั้นอาจมีคนมองคุณสุขในแง่ไม่ดีก็ได้ คุณสุขก็บอกว่า เรื่องนี้ไม่ต้องห่วง...โลกหนังสือ ครั้งแรกเลยคุณสุขบอกว่าอยากให้เราในแนวทางข่าวหนังสือ ผมเสนอว่า ข่าวหนังสือก็มีด้วย แต่น่าจะพุ่งเป้าไปที่เรื่องการวิจารณ์ และเรื่องความคิดทางวรรณกรรมต่างๆ ดังนั้นมันเลยกลายเป็น โลกหนังสือ คือ เราพยายามจะพูดหมดทั้งเรื่องวรรณกรรมไทย วรรณกรรมนานาชาติ และมุ่งเน้นไปเน้นของการวิจารณ์วรรณกรรมตลอดจนการสร้างสรรคงานวรรณกรรมในฐานะของนักประพันธ์ด้วย มีบทกวี มีเรื่องสั้น มีบทละคร เพราะการพิจารณาเรื่องเหล่านี้มันเป็นส่วนหนึ่งของผมอยู่แล้ว และน่าจะเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งถัดมาจากสังคมศาสตร์ปริทัศน์ คือ ได้เล่นเรื่องวรรณกรรมโดยตรงแล้วขยับเข้าไปหาทางด้านวรรณกรรมวิจารณ์ด้วย

ก็เป็นโลกใบใหญ่สำหรับนักอ่านในยุคนี้ ไม่ทราบมาก่อนนั้นมีใครทำหนังสือแนวนี้มาก่อนหรือเปล่าครับ

สุชาติ โดยตรงในช่วงก่อนหน้านี้ก็มีหนังสือของคุณวิลาศ มณีวัต จริงๆ แล้ว ที่ถือเป็นนิตยสารทางวรรณกรรมโดยตรงมันไม่มี ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของวรรณกรรมที่แทรกอยู่ตามหนังสือประเภทอื่นที่เป็นนิตยสารวรรณกรรมโดยตรงที่ชัดเจนที่สุดขณะนั้นผมว่าน่าจะมองไปที่นิตยสารของคุณวิลาศ มณีวัต

เมื่อประมาณ พ.ศ. เท่าไรครับ

สุชาติ ก็ประมาณ พ.ศ. 2508 - 2509

ที่สุชาติมาทำหนังสือโลกหนังสือนี้ พ.ศ. เท่าไรครับ

สุชาติ ปี พ.ศ. 2520

ผมอ่านประวัติแล้วนี่กว่านานกว่า 22 ปีนะครับ เป็นหนังสือยุคบุกเบิกเล่มหนึ่งของวงการหนังสือวรรณกรรมเล่มหนึ่งของไทยในยุคหลังๆ ถัดมา

สุชาติ ยุคหลัง 14 ตุลาคม ก็มีหนังสือแนววรรณกรรมเยอะนะครับ เช่น **ปลูชนรายเดือน อักษรศาสตร์วิจารณ์** ก็ถือเป็นนิตยสารทางวรรณกรรมที่มา ก่อนโลกหนังสือ คงยังมีมากกว่านี่ที่เป็นคล้ายๆ นิตยสารทางวรรณกรรมโดยตรง แต่ที่ออกอย่างต่อเนื่องยืนยาวพอสมควรอย่าง **โลกหนังสือ** คือ ยาวถึง 6 ปี ก็มีแค่เล่มนี้เล่มเดียวครับ

ผมเสียดายหนังสือเล่มนั้น เพราะเป็นหนังสือที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อวงการวรรณกรรมอย่างสูงทีเดียว

สุชาติ ครับ เป็นปกติของแวดวงวรรณกรรมบ้านเรา คือต้องนับหนังสือใหม่เสมอครับ

ใน **โลกหนังสือ** มีสิ่งหนึ่งซึ่งหลายๆ คนคงจะนึกออกนะครับคือ นักเขียนซึ่งใช้นามปากกาว่า “สิงห์สนามหลวง” “สีกัน บ้านทุ่ง” และ “ไอ้ตัวร้าย” ซึ่งเป็นที่เปิดเผยโดยทั่วไปแล้วว่าเป็นนามปากกาของพี่สุชาติ นามปากกาเหล่านี้มีที่มาอย่างไรครับ

สุชาติ นักเขียนรุ่นผมมีนามปากกาเยอะนะครับ เพราะว่าบางทีเขียนงานหลายแบบแล้วยังต้องปิดบังฐานะที่แท้จริงในช่วงที่บ้านเมืองยังเป็นเผด็จการหรือกึ่งเผด็จการ หลายคนมีนามปากกาต่างๆ กันเวลาทำงานด้านหนังสือพิมพ์ แต่ช่วงโลกหนังสือ สามนามปากกาที่ว่ามาคือ “สิงห์สนามหลวง” ก็เป็นการตอบปัญหาเรื่องวรรณกรรม ความเป็นมาก็ไม่มีอะไรมากหรอกครับ ที่ผมนึกออกเวลานั้นก็คือคำว่า สิงห์รถบรรทุกอะไรทำนองนี้ มักขึ้นต้นด้วยสิงห์โน่นสิงห์นี่ นิยายประโลมโลกในยุคเก่าก็จะมีคำประเภทนี้เช่น “สามเสือ สามสิงห์” ฉะนั้นเอามาต่อกับคำว่าสนามหลวงเพราะผมชอบไปเดินซื้อหนังสือเก่าแถวสนามหลวงตั้งแต่สมัยเป็นนักศึกษา ความผูกพันเกี่ยวกับร้านหนังสือเก่าสนามหลวงของผม คล้ายๆ กับเป็นมหาวิทยาลัยแห่งที่สองก็ว่าได้ คือเป็นที่ๆ ผมได้ค้นพบอะไรหลายๆ อย่างความบันเทิงใจให้ผมมาเริ่มเขียนหนังสือก็เริ่มต้นตรงนี้ อาจกล่าวได้ว่าได้มาจากร้านหนังสือเก่าที่สนามหลวงมากกว่าที่ห้องเรียนด้วยซ้ำ ก็เลยเอามาผูกกันเป็นคำว่า “สิงสนามหลวง” ะยะแรกไม่เป็นปัญหาเพราะไม่มีใครรู้จัก แต่มา

ระยะหลังพอมีใครรู้จักเลยออกจะผิดๆ บ้างเหมือนกัน ส่วนสำหรับ “สีกัน บ้านทุ่ง” ก็ตั้งตามชื่อตำบล ทุ่งสีกัน เขียนหนักมาทางด้านความชอบเรื่องเพลงนามปากกานี้ มีมาตั้งแต่ยุคสังคมนิยมปฏิวัติ ก็ไม่ได้ทำจริงจิงอะไร เป็นคอลัมน์ประกอบคล้ายๆ กับส่วนระดับของนิตยสารมากกว่า ส่วน “ไอ้ตัวร้าย” เป็นคล้ายๆ อารมณ์เสียดสีตัวเอง เสียดสีสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว อันนี้ทำไม่มากหรอกครับ เป็นในลักษณะที่มองอะไรรอบๆ ตัว เวลาเกิดอะไรขึ้น ตัวร้ายมักกลับสบายทุกที ก็เลยเอามาเป็น “ไอ้ตัวร้าย” นี่แหละครับ

หลังจากยุคของโลกหนังสือแล้ว ก็คงมาเป็นยุคของ **บานไม่รู้โรย**

สุชาติ เป็นช่วงสั้นๆ นะครับ คุณเสถียร จันทิมาธร เขาชวนผมไปทำหนังสือที่มติดชน **บานไม่รู้โรย** เป็นคำที่ผมตั้งขึ้น ก็เป็นนิตยสารที่แหวกแนวไปเลยครับและเป็นช่วงที่ผมมีความสุขช่วงหนึ่ง คือทั้งรูปแบบความจริงจังออกไปรูปแบบจริงจังมีอยู่แต่อยู่ในที่เล่นด้วยมีลักษณะที่เรียกว่า “โรยไม่รู้บาน” ประคบคู่กันไปกับ **บานไม่รู้โรย** ถือเป็นส่วนของการเล่นคลายในชีวิตการทำหนังสือของผม บางคนติดตามไม่ทันก็จะเห็นว่าผมเลอะเทอะมากมันเลยอยู่ได้ไม่นานไปประมาณ 2 ปี ก็ยุติตัวเอง แต่หนังสือทางมติดชนเขายังทำต่อมาอีกระยะหนึ่ง

ในชีวิตส่วนหนึ่งของพี่สุชาติจะมอบให้กับตำแหน่งบรรณาธิการ แม้กระทั่งปัจจุบันนี้ก็ยังทำอยู่ คือ **ช่อกระเจต** ปัจจุบันนี้ช่อกระเจตอายุก็ปีแล้วครับ

สุชาติ ถ้าเริ่มนับตั้งแต่สมัย **โลกหนังสือ** เพราะการประดับช่อกระเจตเริ่มจากช่วงนั้นก็มียุถึง 2 ทศวรรษแล้ว เป็นหนังสือเล่มที่ออกมาช่วงโลกหนังสือเราตั้งชื่อตอนนั้นว่า “โลกหนังสือฉบับเรื่องสั้น” เป็นช่วงเกิดของนักเขียนหน้าใหม่ เช่น ชาติ กอบจิตติ, มาลา คำจันทร์, จำลอง ฝั่งชลจิตร และอีกหลายคน พุด่างๆ คือช่วงหลัง 6 ตุลาคม นั่นเองเป็นช่วงที่มีนักเขียนเลือดใหม่เกิดขึ้นในระยะนั้น เพราะพอเกิด 6 ตุลา นักเขียนในยุคก่อนและหลัง 14 ตุลา ก็ถูกตัดช่วงไป พอมี “โลกหนังสือฉบับเรื่องสั้น” ทำให้มีนักเขียนเลือดใหม่เกิดขึ้นแทรกช่วงว่างตรงนั้น “โลกหนังสือฉบับเรื่องสั้น” ทำได้ 4 เล่ม “วันเวลาที่ผ่านเลย” “ราคาแห่งชีวิต” “คลื่นหัวเตียง” “เพชรนางาม” แล้วก็ต้องยุติไป หลังจากโลกหนังสือเลิก อีก 9 ปีต่อมาก็มาเริ่มใหม่ แต่ยังตั้งชื่อเปลี่ยนไปเรื่อยๆ โดยยึดแนวพิจารณาเรื่องสั้น

ใหม่ที่มีผู้ส่งเข้ามา และยังมีการประดับช่อเหมือนเดิม รวมทั้งหมดแล้ว ช่วงเวลาของโลกหนังสือถึงปีนี้ก็เป็นที่ 21 แล้ว

มองดูวัยก็อยู่ในวัยฉกรรจ์

สุชาติ ครับ บ้านเราก็แปลกตรงนี้ อะไรๆ ก็มักจะต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่เสมอ แต่อันนี้ไม่เกี่ยวข้องกับคนอื่น

มีความรู้สึกเจ็บช้ำหรือว่าเสียตายนไหมครับที่ต้องนับหนึ่งใหม่

สุชาติ ความเสียตายนมีครับ แต่ความเจ็บช้ำไม่มีเลย คือรู้ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ ผมคิดว่าจะอะไรก็ตามเรามักถามตัวเองเสมอว่า เสียเงินไหมที่ทำนี้ แนนอนที่สุดถ้าเราต้องลงทุนทำเองมันต้องเสียแน่อยู่แล้ว หนังสือประเภทศิลปะวัฒนธรรม ประเภทวรรณกรรมทั้งหลายอยู่ในภาวะต้องขาดทุนแน่นอน อย่างที่สองคือ เสียเวลาไหม การทำงานทุกอย่างต้องใช้เวลา เวลาต้องหายไป แล้วเวลาที่หายไปนี่เราพอใจและมีความสุขกับมันหรือเปล่า ถ้าเรามีความสุข ความพอใจเรื่องเสียเวลาก็พอชดเชยกัน อันที่สามที่ตามมาอาจจะก็มีก็ได้ ไม่มีก็ได้ นั่นก็คือ เสียเพื่อน คือเราต้องพิจารณาตรงนี้เหมือนกัน ถ้าหากว่าถึงจุดที่ทำให้เราต้องเสียเพื่อน อย่างทำเสียดีกว่า ปัญหาเท่าที่ผ่านเข้ามาผมเข้าใจ แต่ไม่อยากจะประเมินว่าผมเสียอะไรไปทั้งสิ้น ที่ถามว่าชอกช้ำไหม ตอบได้เลยว่า ไม่ชอกช้ำ แต่มีความรู้สึกเสียตายนที่ต้องนับหนึ่งใหม่เสมอ เปรียบเทียบกับงานวัฒนธรรมต่างๆ ในบ้านเรากับต่างประเทศแล้ว ต่างประเทศเขาฉลองวันเกิดหนังสือ 100 ปีกันหน้าตาเฉย คือเขามีลักษณะต่อเนื่องมากกว่าบ้านเรา บ้านเราหนังสือเชิงวรรณกรรมมักจะมีปัญหาอยู่เรื่อย อันนี้เป็นรายละเอียดคงไม่มีเวลาในตอนนี่

ย้อนกลับมาถามถึงการตัดสินใจหรือการมอบช่อการเกิดของพี่สุชาติให้แก่เรื่องสั้น มีกรรมการไหมครับ

สุชาติ ไม่มีครับ ผมมีความเห็นทำนองนี้มาแต่เริ่มต้น คือผมเป็นบรรณาธิการเพราะฉะนั้นผมก็ควรจะเป็นผู้ตัดสินเอง เพราะผมผ่านขั้นตอนต่างๆ ของเขาจนมาได้ตีพิมพ์ เพราะฉะนั้นผมก็น่าจะรู้ว่าเขาเป็นมาอย่างไร การประดับช่อให้ก็ถือเป็นเพียงข้อสังเกตของบรรณาธิการเพิ่มขึ้นมาอีกเล็กน้อยไม่ถือเป็นข้อตัดสิน แต่ตอนหลังนักเขียนรุ่นหลังๆ มักจะเห็นว่าเป็นรางวัลเป็นข้อตัดสิน ระยะเวลาเลยพัฒนาให้เป็นที่รางวัลเสียเลย เช่นก็มีการประดับช่อการเกิด มี

การประกาศรางวัลช่อการเกิดยอดเยี่ยมยอดเยี่ยมช่อการเกิดนิยม ปีที่แล้วเริ่มก็มีคณะกรรมการตัดสินเป็นปีแรก เขาก็ตัดสินต่างหากไปจากผม ผมก็ตัดสินของผมในฐานะบรรณาธิการ เขาก็ตัดสินของเขาในฐานะคณะกรรมการ ซึ่งก็เริ่มต้นมาได้ 1 ปีแล้ว ก่อนหน้านั้นผมตัดสินคนเดียวหมด คือเป็นบรรณาธิการก็ต้องรับรู้ว่ามีช่อการเกิดของใครได้ “ผ่านเกิด” มาอย่างไร ก็มีทั้งที่สำเร็จและล้มเหลว

มีคำพูดอยู่คำหนึ่งครับที่ว่า “ตะกร้าสร้างนักเขียนมาทุกสมัย” อันนั้นไม่ทราบว่าจะกร้าของพี่สุชาติเต็มไปด้วยงานเขียนของนักเขียนใหม่ๆ หรือเปล่า

สุชาติ เต็มไปด้วยงานเขียนใหม่ๆ มากมายเลย ผมเองก็เล่นบทบาทคล้ายๆ พระเจ้า บางทีผมก็รู้สึกผูกพัน บางทีผมก็รู้สึกอยากทดสอบเพราะความเป็นจริงว่าแต่ละครั้งมีคนส่งเรื่องมา 70-80 เรื่อง แต่ผมต้องพิจารณาเอาเพียง 10 เรื่อง ดังนั้นก็ต้องว่าไปตามภาวะของบรรณาธิการ อาจจะถูกหรือผิด การตัดสินก็คือการตัดสิน แต่ผมก็มักบอกกับทุกคนว่า แม้เขาจะไม่ผ่านผม ถ้าเขายังไม่ท้อถอย และทำงานอย่างต่อเนื่องเขาก็สามารถกลับมาหาผมอีกได้ ส่งเรื่องมาใหม่ หรืออาจจะไปลงที่ไหนก็ได้ การได้ตีพิมพ์การได้ประดับช่อการเกิด การได้รางวัลช่อการเกิดยอดเยี่ยม ยอดนิยม ไม่ได้พิสูจน์ความเป็นนักเขียนของเขาเลย เป็นนักเขียนต้องเป็นกันทั้งชีวิตเขาต้องพิสูจน์ตัวเองเขาด้วยผลงานต่อเนื่อง ถ้าเขาไม่ผ่านก็มักจะบอกตลอดว่า อย่าถือว่าตรงนี้เป็นจุดล้มเหลว ซึ่งก็มีบางคนเสียตายนว่า “ตะกร้าไม่ได้สร้างนักเขียนหรอก แต่ตะกร้าฆ่านักเขียนต่างหาก” ก็ไม่เป็นไร การที่เขาเริ่มพูดอย่างนี้แปลว่าเขาเริ่มมีมานะแล้ว

ในขณะที่ผู้ที่ได้รับรางวัลช่อการเกิดหลายๆ คน ก้าวไปถึงขั้นสุดยอดของนักเขียนก็ว่าได้ แต่ก็ยังมีบางคนที่ไม่ได้ผ่านช่อการเกิดแต่ไปมีความก้าวหน้าทางด้านงานเขียนไหมครับ

สุชาติ มีครับ หลายคนส่งเรื่องมาแต่ไม่ได้ประดับช่อนี้ ต่อมาเขายังสร้างงานต่อเนื่องแล้วกลายเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงก็มีหลายคนด้วยกัน

ก็เป็นกำลังใจสำหรับนักเขียนที่ไม่ได้ลง หรือไม่ได้รับรางวัลช่อการเกิด

สุชาติ หลายคนครับ หลายคนที่มีชื่อเสียงแล้วเขายังกลับมาพูดล้อเล่นกับผมว่า เขาอยากขอสักครั้งหนึ่ง คือส่งเรื่องให้ผมแล้วอยากขอได้ประดับช่อสักครั้ง ผมก็บอกว่าจะไม่ได้ มีชื่อเสียงแล้วต้องพิสูจน์ตัวเองกับผู้อ่านไม่ใช่พิสูจน์

กับบรรณาธิการ ผมเองบอกหลายคนว่า เวลาส่งเรื่องมาให้ผม นักเขียนทุกรุ่นไม่ว่าจะมีชื่อเสียงหรือไม่มีชื่อเสียง ส่วนใหญ่แล้วคนที่ชื่อเสียงมักไม่ค่อยส่งมาให้ผมจะมีก็แค่คนใหม่ๆ เลือดใหม่ทั้งหลาย แล้วพอเขามีชื่อเสียงระดับหนึ่งเช่นได้ซีไรต์แล้วเขาก็จะหายไปผมก็มีคนรุ่นใหม่เข้ามาแทน รุ่นใหม่ล่าสุดนี้ผมมีทุกเล่มอย่างน้อยเฉลี่ยประมาณ 60-40 หรือ 70-30 จะมีนักเขียนหน้าใหม่เข้ามาผสมอยู่ด้วยเสมอ อันนี้แสดงให้เห็นว่างานเขียนทางด้านเรื่องสั้นของเรามีความแข็งแรง มีความหลากหลายระดับหนึ่ง

มีคำพูดที่ว่า “เรื่องสั้นตายแล้ว” พี่สุชาติเห็นว่าเป็นในครั้ง

สุชาติ ไม่ตายหรอกครับในแง่ที่ว่ายังมีคนเขียนต่อเนื่องอยู่แต่ที่มีคำถามว่า “เรื่องสั้นตายแล้ว” คงจะหมายความถึงในลักษณะว่ามีความหยุดนิ่งในแนวทางอะไรบางอย่าง ซ้ำซากบางอย่าง หรืออาจจะมึนงงที่ว่าเรื่องสั้นนั้นเขียนขึ้นมาแล้วมักอยู่ในแวดวงแคบๆ ไม่ได้กระจายไปอยู่ในสังคมที่มันกว้างขึ้น ง่ายขึ้น คนที่จะให้ความสนใจเอาเรื่องสั้นไปทำละครโทรทัศน์นั้นมันน้อยมาก อาจจะมีข้อยกเว้นอย่างเรื่อง “ขุนเดช” แต่ก็รอมาเกือบ 30 ปี จึงได้ทำเป็นละครทีจะนั้นคนเขียนเรื่องสั้นจึงวนเวียนอยู่ในกลุ่มเฉพาะ อาจเพราะตรงนี้ก็ไม่ได้ทำให้เกิดคำถามว่า เรื่องสั้นตายแล้ว เมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ แต่ถึงอย่างไรเรื่องสั้นก็ยังมียุคเพราะดูเหมือนมันเป็นสะพานแรกที่ผู้คนก้าวเข้ามาสู่แวดวงนี้

วรรณกรรมไทยมันมีความเปลี่ยนแปลงใหม่ครับ ช่วงที่พี่สุชาติเริ่มเข้ามาสู่วงการจนถึงปัจจุบันนี้

สุชาติ มองในแง่เรื่องสั้นก็เห็นว่ามันเปลี่ยนแปลงมากอยู่ ช่วง 14 ตุลาผมเข้าใจว่ายังอยู่ในลักษณะค่อนข้างเป็นสูตรสำเร็จ แม้จะเป็นเรื่องสั้นในเชิงสร้างสรรค์ แต่ก็เป็นการสร้างสรรค์ในลักษณะคล้ายๆ กับช้ายน้ำเน่า คือ ไม้มีความลึกเรื่องตัวละคร แม้จะมีความแหลมคมทางด้านเนื้อหาก็ตาม อันนี้เป็นจุดอ่อนของนักเขียนใหม่ๆ ในช่วงนั้น แต่พอผ่านช่วงโลกหนังสือฉบับเรื่องสั้น ในยุคช่อการะเกดของสำนักช่างวรรณกรรม ผมว่าแรงเฉื่อยจากเนื้อหาประเภทสะท้อนสังคมก็ยังมียุค แต่กลวิธีมีความหลากหลายมากขึ้น มีการทดลองในรูปแบบเนื้อหาใหม่ๆ มากขึ้น และคนเขียนก็มาหลากหลายไม่เฉพาะแต่ในกรุงเทพฯ อย่างเดียว เช่น มาจากหัวเมืองต่างๆ มากขึ้น ผมว่าความหลากหลายและความ

ลงตัวของศิลปะการเขียนเรื่องสั้นเราจะเห็นได้ชัดมากขึ้น

มีสมัยหนึ่งที่ถูกเรียกว่า “สุชาตรัต” ระหว่าง สุชาติ สวัสดิ์ศรี กับผองปอล ชาตรัต มีความเกี่ยวข้องกันตรงไหนครับ

สุชาติ มีคนชอบถามผมเรื่อย เป็นการล้อเลียนของพวกซุบซิบสมัยก่อนเริ่มมาจาก เขาเห็นผมเขียนบทความเกี่ยวกับ ผอง ปอล ชาตรัต ในยุคหนังสือเล่มละบาทตอนที่จบใหม่ๆ ก็เลยเอามาล้อเลียน คนก็เลยพูดทำนองนี้เรื่อยมา ผมเองสนใจอ่านชาตรัตในฐานะเป็นตัววรรณกรรมไม่ใช่งานที่เป็นตัวปรัชญา งานของพวกนักเขียนฝรั่งเศสยุคนั้นมันสอดคล้องกับกระแสของจิตสำนึกทางด้านสังคมคล้ายๆ กัน ผมไม่ใช่สาวกของชาตรัต เวลาคนพูดหรือเรียกผมว่า สุชาตรัตนี้ก็เหมือนไม่เข้าใจผม ไม่รู้จักผมมากกว่า

คำถามอีกคำหนึ่งครับ มักมีคนเห็นพี่สุชาติ พร้อมด้วยยามและครากับหมวก

สุชาติ อันนี้ว่าไงดี คือเรื่องหมวกเป็นเรื่องปกติ ผมชอบสวมหมวกหลายใบ นี่เป็นเหตุผลส่วนตัวของผม ส่วนเรื่องเครานั้นผมก็ไม่ได้ติดยึดอะไร บางทีคุณก็จะเห็นว่าผมโกนเกลี้ยงไปเลยก็มี ก็คงจะเป็นการทดลองกับตัวเอง กระมังครับ เหมือนเป็นคนนอกกระบบไป ผมไปสถานที่ราชการที่ไหนก็แล้วแต่พวก รปภ. ชอบมองผมว่ามาทำไม ในกระเป๋าจะมีอะไรหรือเปล่า

พูดถึงเรื่องงานเขียนของพี่บ้าง พี่สุชาติทำหน้าที่ของบรรณาธิการเสียมาก เพราะฉะนั้นงานเขียนก็อาจจะไม่มากเท่ากับระยะเวลาที่ผ่านมา ที่สำคัญที่สุดก็คือเรื่อง “ความเจ็บ” อันนี้เป็นอิทธิพลของแนว เอ็กซิสตองเซเรียลลิสซึม (Existentialism) หรือเปล่า

สุชาติ ไม่ถึงขั้นนั้นหรอกครับ คนเขาพยายามพิสูจน์ว่าผมได้รับอิทธิพลมาจากนักคิดฝรั่งเศสยุคนี้ ผมก็ไม่ว่าเพราะนั่นเป็นความเห็นในเชิงวิจารณ์ แต่ผมก็คิดว่างานอย่างชุดความเจ็บนั้น เป็นงานในช่วง 30 ปีก่อนคือยังสดอยู่ งานเขียนช่วงนั้นแบบนั้นมีออกมาระยะหนึ่งแล้วก็หายไป เหมือนคนเขียนเรื่องสั้นทั่วๆ ไป เขาจะมาหาผมครั้งหนึ่ง แต่พอเป็นเล่ม สองเล่มแล้วเขาก็จะหายไป มีนักเขียนไม่กี่คนที่ยังเขียนเรื่องสั้นอย่างต่อเนื่อง ผมเองก็เช่นกัน ก็มีรวมเรื่องสั้นรวมบทกวีอยู่พักหนึ่งแล้วก็หายไป มาทำงานด้าน

บรรณาธิการก็ถือเป็นสถานะของอาชีพมากกว่า ส่วนงานเขียนในแง่ของคอลัมน์ บทหน้า บทบรรณาธิการ บทความ ก็เป็นงานในสถานะของอาชีพ ไม่ใช่งานสร้างสรรค์ ก็อยากเรียกกลับมาอีกเหมือนกัน แต่ผมไม่สามารถไปจากตรงนี้ได้ ใบหน้าที่สวมหมวกบรรณาธิการยังทำหน้าที่ตรงนี้อยู่ ก็คิดว่าจะทำตรงนี้ให้ถึงที่สุดก่อนแล้วค่อยว่ากันใหม่ บางที ผมจะไม่กลับมาทำงานในแวดวงเดิม

อาจจะเป็นเรื่องหนักหรือเรื่องเบายังไม่ทราบ อยากจะถามเรื่องราววัฒนธรรมเวลานี้

สุชาติ ผมว่าบ้านเราไม่ค่อยมีอะไรเข้มแข็งนะ ดังนั้นพอมีการให้รางวัล คนก็ตื่นเต้นและไปติดยึดกับมัน สำหรับผมเองนั้นรางวัลเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะไรก็ตามเมื่อได้รางวัลแล้วมันมักกลายเป็นเรื่องของเกม คือกลายเป็นเรื่องที่มีผลกระทบไม่ทางใดก็ทางหนึ่งกับตัวผู้เขียน บ้านเราส่วนใหญ่คนก็มุ่งไปเรื่องซีไรต์ แล้วซีไรต์ก็ทำให้คนเกิดความตื่นตัวเรื่องนี้ขึ้นมา แต่ยังไม่หลากหลายพอ ผมคิดว่าผมอยากให้รางวัลที่หลากหลายมากกว่านี้ มีระบบระเบียบที่มีความชัดเจนมากกว่านี้ ซีไรต์มีก็ดีไป ใครก็ตามที่มาถึงจุดตรงนี้ได้เขาก็ยังต้องพิสูจน์ตัวเองต่อไป ความเห็นส่วนตัวของผม คำว่า “รางวัล” มันไม่ได้พิสูจน์อะไรทั้งนั้น

สมมุติว่ามีรางวัลรางวัลหนึ่งเชิญพี่สุชาติเป็นกรรมการ จะเป็นไหมครับ

สุชาติ เขาเคยเชิญผมอยู่หลายรางวัลด้วยกัน ผมก็เคยเป็นกรรมการพิจารณารางวัลบางแห่งเหมือนกัน แต่ในที่สุดแล้วผมมีความเห็นส่วนตัวว่า กรรมการส่วนใหญ่ในแวดวงวรรณกรรมบ้านเรา พิจารณากันแล้วผมเชื่อว่าแต่ละท่านมีศักยภาพในฐานะเป็นปัจเจกเป็นเกรตเอ แต่ทำไมก็ไม่ทราบ พอได้รับแต่งตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการก็มักจะเกรงใจกันแบบไทย อาวุโสบ้าง พุดไม่เก่งบ้าง พอมารวมกันเข้าเป็นคณะกรรมการผลการตัดสินเลยมักจะออกมาเป็นเกรตบี อันนี้ไม่ทราบเพราะอะไรนะครับ พอเป็นกลุ่มเป็นคณะแล้วมักจะทำให้ศักยภาพเวลาไปรวมหมู่ของด้นลดลง ไม่ได้ตั้งใจอย่างที่ผมคิด ผมก็เลยตัดสินใจว่าจะไม่เป็นการที่ไหนทั้งนั้น

คำถามสุดท้ายขอถามสั้นๆ ว่า สมมุติว่าถ้าย้อนเวลากลับไปได้พี่สุชาติอยากจะเป็นอะไรครับ

สุชาติ ถ้าย้อนกลับไปได้ผมอยากจะเป็นครู คือ ผมมีความรู้สึกกว่าชีวิตของผมน่าจะอยู่ในฐานะของการศึกษาหาความรู้แล้วก็เผยแพร่ครับ...□

จากรายการ “วงวรรณกรรม” ดำเนินรายการโดย ประภัสสร เสวิกุล ออกอากาศทางวิทยุสราญรมย์ วันพุธที่ 8 และ 15 กันยายน 2542

เกษตร

ผักปลู

ปลู่เป็นพืชในตระกูลกะหล่ำ มีรูปทรงการจัดเรียงใบคล้ายกะหล่ำปลี แต่มีใบเหมือนผักคะน้า เมื่อลำต้นและใบโตเต็มที่ จะคลี่กลีบบานสวยงามคล้ายดอกกุหลาบ จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กะหล่ำกุหลาบ” นอกจากความสวยงามแล้ว จากการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของกองโภชนาการ กรมอนามัย ปลู่ยังอุดมไปด้วยวิตามินซีและแคลเซียมสูง ซึ่งดีต่อกระดูกและฟัน รวมทั้งยังเป็นแหล่งเบต้า-แคโรทีนอันเยี่ยมยอด ซึ่งเป็นสารที่สามารถ

เปลี่ยนวิตามินเอในร่างกายได้ ซึ่งสารนี้พบในผักและผลไม้ที่มีสีส้ม เหลือง แดง หรือสีเขียวเข้ม เบต้า-แคโรทีน สามารถป้องกันมะเร็งได้บางชนิด เช่น มะเร็งปอด ซึ่งผู้ที่มีระดับเบต้า-แคโรทีนในเลือดสูง จะมีความเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งได้น้อยกว่าผู้ที่มีระดับเบต้า-แคโรทีนในเลือดต่ำ ถึง 2-4 เท่า ดังนั้น ปลู่จึงมีประโยชน์นำมาประกอบอาหารได้เช่นเดียวกับผักทั่วไป โดยนำมารับประทานได้ทั้งในรูปของผักสด เนื่องจากว่ามีรสชาติดี กรอบ ไม่เหม็นเขียว และไม่ขม และนำไปปรุงอาหารต่างๆ ตามชอบ เช่น การผัด แกง ลวก การเด็ดใบไปประกอบอาหาร ให้เด็ดใบจากใบล่างขึ้นไปเรื่อยๆ ซึ่งจะทำให้ต้นไม่เสียรูปทรงและคงความสวยงามอยู่ต่อไป ลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งของปลู่ก็คือมีอายุยืนยาวไม่ต่ำกว่า 2 ปี สามารถเก็บใบรับประทานได้ทั้งปี ไม่จำกัดฤดู โดยที่ใบยังคงรสชาติดี ไม่เหม็นเขียว และไม่เหนียวเหมือนผักอื่นๆ นอกจากนี้ ปลู่ยังเป็นพืชที่แข็งแรง ดูแลรักษาง่าย ต้านทานโรคและแมลงรบกวนเหมาะสำหรับปลูกใส่กระถาง เป็นพืชผักปลอดสารเคมีไว้รับประทานเองในบ้าน ซึ่งจะช่วยลดอันตรายจากสารเคมีในพืชผักที่เรบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวันได้ส่วนหนึ่งด้วย

การเตรียมดิน

ขุดดินให้ลึกพอควร ประมาณ 15-20 ซม. ตากดินไว้เพื่อฆ่าเชื้อโรค และตัวอ่อนของแมลงที่อาจติดมากับดินประมาณ

5-10 วัน แล้วคลุกเคล้าด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก เพื่อย่อยผิวดินให้ละเอียด อย่าให้เป็นก้อน จะช่วยให้พืชสามารถดูดซึมน้ำและสารอาหารในดินได้ดียิ่งขึ้น

การปลูก

ปุ๋ยสามารถขึ้นได้ดีในดินแทบทุกชนิด แต่ชอบดินร่วนที่มีอินทรีย์วัตถุ มีการระบายน้ำดี เป็นพืชที่ต้องการแสงแดดมาก การปลูกสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

1. การปลูกในแปลงคล้ายกับการปลูกผักโดยทั่วไป โดยปลูกเป็น 2 แถวคู่ระยะ 50 x 50 ซม. ซึ่งจะใช้ต้นกล้าประมาณ 6,400 ต้นต่อไร่

2. การปลูกใส่กระถาง โดยจะย้ายต้นกล้าอายุประมาณ 1 เดือนลงกระถางขนาด 6 นิ้ว โดยใช้ดินร่วนผสมปุ๋ยคอก จะทำให้ปุ๋ยเจริญเติบโตได้ดี นำไปตั้งทิ้งไว้ในที่ที่ได้รับแสงแดดจนกระทั่งอายุประมาณ 3 เดือน ให้ย้ายลงปลูกในกระถางขนาด 12 นิ้ว การย้ายปลูก ควรจะใส่ดินในกระถางประมาณ 1/3 ของกระถางก่อน เมื่อโตขึ้น โคนต้นจะเล็ก ซึ่งช่วยให้ต้นเอนลงได้ง่าย หลังจากนั้นให้เอาดินกลบโคนต้นเพื่อช่วยให้ลำต้นแตกแขนงออกมา และเลี้ยงดูต่อไปอีกประมาณ 4 เดือน ก็เริ่มเก็บใบล่างไปรับประทานได้ การปลูกวิธีนี้ เหมาะสำหรับปลูกไว้รับประทานเอง

การปลูกปุ๋ยในแปลงและกระถางต่างมีข้อดีและข้อเสีย

กล่าวคือ การปลูกในแปลง จะมีข้อดีตรงที่ต้นปุ๋ยสามารถเจริญเติบโตได้เต็มที่ ทำให้ใบมีขนาดใหญ่ ถ้าหากได้รับการบำรุงรักษาอย่างดี ต้นปุ๋ยก็สามารถเจริญเติบโตได้นานกว่า 1 ปี นอกจากนี้ก็จะมีปัญหาการเหี่ยวเฉาในวันที่อากาศร้อนมากๆ ด้วย แต่ก็มีข้อเสียอยู่ตรงที่เราไม่สามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิดเหมือนการปลูกในกระถาง

ส่วนการปลูกในกระถางนั้นข้อดีคือ สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก ดูแลรักษาได้อย่างใกล้ชิด และยังสามารถปลูกได้ตามบ้านหรือคอนโดมิเนียมที่มีพื้นที่เพาะปลูกไม่มากนักได้ดีมากด้วย แต่ก็มีข้อเสียคือ การเจริญเติบโตหลังจาก 6 เดือนแล้วจะเริ่มลดลง เนื่องจากกระถางมีขนาดจำกัด และถ้าหากกระถางมีขนาดเล็กมากเกินไป ก็จะทำให้ปุ๋ยเหี่ยวได้ง่ายในเวลากลางวันที่แดดร้อนจัด

การดูแลรักษา

โดยปรกติแล้ว ปุ๋ยเป็นพืชที่ปลูกเลี้ยงง่าย มีปัญหาเรื่องโรคและแมลงน้อย จึงไม่ควรใช้สารเคมีกำจัดแมลง ถ้าพบว่ามีโรคหรือแมลง ให้เด็ดใบที่เป็นโรคและเก็บแมลงทิ้งไปก็เพียงพอแล้ว ปุ๋ยเป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก แต่ไม่ชอบน้ำขัง เพราะจะทำให้ต้นเน่าตายได้ จึงควรให้น้ำเพียงวันละครึ่งก็พอ เมื่อต้นปุ๋ยโตขึ้น ควรเอาดินกลบโคนต้น หรือเปลี่ยนกระถางตามขนาดของต้น ซึ่งจะช่วยให้ปุ๋ยมีแหล่งของธาตุอาหารที่ดี

เพิ่มขึ้น และยังช่วยทำให้ระบบรากแผ่กระจายได้มากขึ้น ปุ๋เล่นี้
จะเจริญเติบโตได้ดีขึ้น

การขยายพันธุ์

ปุ๋เล่นี้มีลักษณะพิเศษ เป็นพืชอายุยืน สามารถปลูกใน
กระถางได้นาน 1-2 ปี แต่เรามักไม่ปลูกกันนานขนาดนั้น
เนื่องจากว่าหลังจากการตัดใบมาบริโภคแล้ว หรือต้นปุ๋เล่นี้มี
อายุประมาณ 6-7 เดือน ต้นปุ๋เล่นี้จะเกิดแขนงข้างลำต้นมาก
มายประมาณ 20-50 แขนง ซึ่งสามารถตัดไปปักชำเพื่อขยาย
พันธุ์ได้มากขึ้นเรื่อยๆ โดยตัดแขนงที่มีใบตั้งแต่ 3 ใบ และยาว
ไม่น้อยกว่า 5 ซม. ไปปักชำในซีอิ๊วเกลือ ผสมทรายรดน้ำให้
ชุ่ม แต่อย่าให้แฉะ นำไปตั้งไว้ในที่ร่มรำไรและชื้น รดน้ำให้ชุ่ม
ประมาณ 7 วัน แขนงจะออกราก หลังจากที่ดินปุ๋เล่นี้ใหม่ที่ตั้ง
ตัวได้แล้ว หรือประมาณ 20 วัน จึงค่อยๆ นำออกไปไว้ในที่ที่
รับแสงแดดได้ที่ละน้อย จนกระทั่งต้นปุ๋เล่นี้สามารถรับแสงแดด
ได้เต็มที่แล้ว จึงย้ายมาปลูกลงในกระถาง ส่วนต้นแม่ หากได้
รับการดูแลรักษาที่ดีต่อไป ก็สามารถใช้เป็นแม่พันธุ์ผลิตแขนง
ชำเพื่อการจำหน่ายได้ด้วย

การเก็บเกี่ยว

ปุ๋เล่นี้จะเริ่มเก็บเกี่ยวใบไปรับประทานได้เมื่ออายุประมาณ
3-4 เดือน ใบจะมีขนาด 15 x 20 ซม. ขึ้นไป การเก็บเกี่ยวจะ

เก็บจากใบล่างขึ้นไป โดยโน้มทั้งใบลงข้างล่าง ก้านในส่วนที่
ติดกับลำต้นจะหักออกได้ง่าย การเก็บใบในแต่ละครั้ง ควรให้
มีใบเหลือติดกับต้นประมาณ 10-12 ใบ เพื่อให้สามารถ
สังเคราะห์แสง สร้างอาหารได้อย่างพอเพียงกับการเจริญเติบโต
ต่อไปได้ และสามารถเก็บใบไปรับประทานได้เป็นระยะๆ ทุก
2 สัปดาห์ ครั้งละ 5-6 ใบ ปุ๋เล่นี้เป็นพืชผักที่มีอายุยืนยาว
สามารถนำไปบริโภคได้ไม่ต่ำกว่า 2 ปี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการ
ปฏิบัติและการดูแลรักษาของผู้ปลูกด้วย

เกร็ดเล็กน้อยเกี่ยวกับปุ๋เล่นี้

ผู้สนใจ สามารถติดต่อขอรับปุ๋เล่นี้ได้โดยตรงที่กรมส่งเสริม
การเกษตร ส่วนเกษตรกรและประชาชนในภูมิภาค
สามารถติดต่อที่สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตร
อำเภอในท้องที่ ต้นปุ๋เล่นี้ที่กรมส่งเสริมการเกษตรผลิตเพื่อแจก
จ่ายให้ประชาชนทั่วไปนั้น ได้มาจากการขยายพันธุ์ด้วยวิธี
เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดยนำส่วนตายอดหรือตาข้างบนมาเพาะ
เลี้ยงบนอาหารวิทยาศาสตร์ เคยพบว่าดอกปุ๋เล่นี้ติดเมล็ดบ้าง
เหมือนกันในช่วงที่มีอากาศเย็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาค
เหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ไม่มีข้อมูลยืนยันว่าเมล็ดดัง
กล่าวจะใช้ขยายพันธุ์ได้

ในท้องตลาดมีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่เขียนว่าเป็นปุ๋เล่นี้
ในราคาของละ 25-30 บาท ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรเคยซื้อ

และนำมาทดลองปลูกดูแล้ว แต่พบว่ามึลักษณะต้นที่ไม่เหมือนกับกรรมส่งเสริมฯ ดำเนินการอยู่

หากซื้อจากแหล่งเพาะชำ ก็ควรเลือกซื้อต้นปุเล่ที่มีลักษณะใบที่สมบูรณ์ ไม่มีอาการใบเหลือง หรือมีสีเหลืองเป็นจุดๆ ตามผิวใบ สีใบต้องมีสีเขียวเข้ม ผิวใบมีนวล ลักษณะของใบที่อยู่ช่วงล่างจะเป็นใบที่โตกว่าใบบนที่ถัดขึ้นมา ลำต้นแข็งแรง ไม่มีรอยแผลบริเวณลำต้นและโคนต้น

การปลูกในช่วง 2-3 เดือนแรก มักไม่ค่อยพบว่ามีปัญหาเรื่องศัตรูพืช แต่หลังจากนั้น ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะเป็นโรคเน่า ซึ่งเราสามารถป้องกันได้ดังนี้

1. เลือกขยายพันธุ์ปุเล่จากต้นแม่พันธุ์ที่ไม่แสดงอาการของโรคเท่านั้น
2. ปุเล่ที่ปลูกในกระถางควรได้รับแสงแดดอย่างน้อยวันละ 6 ชั่วโมง
3. วัสดุที่ใช้ปลูกต้องมีความร่วนซุย โปร่ง ระบายน้ำได้ดี มีธาตุอาหารที่สมบูรณ์ และภาชนะที่ใช้ปลูกต้องมีขนาดพอเหมาะ ไม่เล็กเกินไป
4. ควรหลีกเลี่ยงการให้น้ำปุเล่ในตอนกลางคืน เนื่องจากอาจมีความชื้นมากเกินไป
5. ปุเล่ที่ปลูกลงดิน ใบมักมีขนาดใหญ่ ให้ใช้มีดที่คม และสะอาดตัดใบล่างออกบ้าง เพื่อให้แสงแดดส่องถึงบริเวณโคนต้นได้

6. ฤดูฝนเป็นฤดูที่ปุเล่มีอาการเหี่ยวเฉาปรากฏบ่อยมาก เนื่องจากมีความชื้นในดินและในบรรยากาศสูง จึงต้องคอยระมัดระวังในการให้น้ำ ไม่ให้มากเกินไป

สำหรับแมลงที่อาจพบได้แก่ หนอนใยผัก และหนอนแมลงวัน ซึ่งจะแก้ไขโดยการสังเกตบริเวณยอดอ่อน ถ้าพบว่ามีรอยกัดกินและมีขี้หนอน (ก้อนสีเขียวอ่อน) ให้เด็ดใบอ่อน 2-3 ใบ โดยเด็ดจนถึงโคนใบ แล้วหยาดู จะพบหนอนสีเขียวอ่อน ยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร ใต้ยุบบนผิวใบ หรือบางตัวอาจจะซุกใยห้อยอยู่ ก็ให้บีบทำลายเสีย วิธีนี้ใช้ได้ผลดีมาก แต่ไม่ควรใช้สารเคมีโดยเด็ดขาด เพราะโครงสร้างของปุเล่ นั้นจะมีใบหุ้มซ้อนกันอยู่ ถ้าหากฉีดพ่นสารเคมีแล้วไม่ถูกหนอน ก็จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้

หากพบว่าปุเล่มีใบเหลือง ลำต้นล้มลงและเหี่ยวตาย ก็ให้สันนิษฐานก่อนว่าอาจเกิดจากเชื้อรา หรือเชื้อแบคทีเรียเข้าทำลาย โดยเฉพาะเมื่อสภาวะแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเชื้อรา หรือเชื้อแบคทีเรีย ก็คือมีอุณหภูมิสูง การระบายอากาศในดินไม่ดี จะทำให้เชื้อโรคเข้าไปอุดท่อน้ำท่ออาหาร จนต้นปุเล่เหี่ยวตายในที่สุด วิธีการแก้ไขก็คือควรปลูกปุเล่ในดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูง เช่น ปุ๋ยคอก เพื่อปรับโครงสร้างดินให้ร่วน โปร่ง ระบายน้ำได้ดี ซึ่งปุ๋ยก็จะช่วยให้ต้นปุเล่เจริญเติบโตได้ดีด้วย นอกจากนี้ ควรวางต้นปุเล่ไว้กลางแจ้ง เพราะการวางในที่ร่มจะทำให้ปุเล่เจริญเติบโตได้ไม่ดี และมี

โอกาสเป็นโรคได้ง่าย ในกรณีที่พบว่าตนเป็นโรค ให้รีบนำตัว
ออกไปทำลายทันที ไม่ควรนำดินนั้นกลับมาใช้ปลูกปุ๋ยเล็อีก
และควรหมั่นดูแลความสะอาดแปลงหรือกระถางเสมอ...๐

ทัศนะ

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

ในฐานะนักการทูต

หากพูดถึง พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ แล้วย่อมมี
เรื่องให้กล่าวถึงได้อย่างมากมาย ทั้งในฐานะของ
นักบริหารที่ชาญฉลาด นักประพันธ์ผู้สร้างผลงานทั้ง บทละคร
นวนิยาย บทเพลง บทความทางวิชาการ ซึ่งได้รับความนิยม
อย่างสูงไว้เป็นจำนวนมาก ศิลปินเอกของชาติ ฯลฯ แต่ฐานะ
หนึ่งซึ่ง พลตรี หลวงวิจิตรวาทการได้รับการยกย่องเป็นอย่าง
สูง และตัวท่านเองก็มีความผูกพันเป็นอย่างมาก ได้แก่ ฐานะ
ของนักการทูต

ข้อมูล : กรมส่งเสริมการเกษตร

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ ได้เขียนถึงงานของนักการทูตและความเป็นนักการทูตเอาไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

“นักการทูตเป็นบุคคลที่ผิดแปลกจากคนพวกอื่น และในฐานะที่ข้าพเจ้าอยู่ในราชการกระทรวงการต่างประเทศมาหลายสิบปี ข้าพเจ้ามีความรู้สึกขงใจอยู่เสมอที่ใครต่อใครจะมาแหม่มิตตัวเองขึ้นเป็นนักการทูตในวันนี้พรุ่งนี้ เพราะข้าพเจ้าได้เคยเห็นมาว่า การเป็นนักการทูตนั้นต้องการความอบรมเป็นเวลานาน นอกจากความรู้ที่ได้เล่าเรียนศึกษามาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งใดๆ แล้ว ยังต้องการความฝึกฝนเคยชินด้วยการทำงานทางการทูตมาตั้งแต่น้อยจนใหญ่ เคยเป็นเลขานุการมากมาย ก่อนที่จะเป็นทูตเอง เคยเห็นการเจรจา การประชุม และการแก้ปัญหาทางการทูตมาหลายเรื่องหลายรายแล้ว จึงจะเป็นนักการทูตได้

จริงอยู่ มีประเพณีในบางประเทศที่เอานักการเมืองมาเป็นทูต และในกรณีเช่นนั้นจะต้องมีที่ปรึกษาและเลขานุการเอกที่ดีมาก ทูตที่มาจากทางการเมืองเขายอมรับว่าเขาไม่สันทัดจัดเจนในงานการทูต เขาควบคุมแต่นโยบาย ส่วนผู้ที่ปฏิบัติงานโดยแท้จริง เช่นการเจรจาและทำเอกสารสัญญาทางการทูต ต้องมอบให้ที่ปรึกษาหรือเลขานุการเอก ซึ่งเป็นเลือดเนื้อของกระทรวงการต่างประเทศแท้ ข้าพเจ้าเคยได้ยินทูตที่มาจากทางการเมืองอย่างนี้ เขาบอกตรงๆ ว่า เขาเป็น “ทูต” แต่เขามีชื่อ “นักการทูต” เราจะเห็นได้ว่าการเป็นทูตกับการ

เป็นนักการทูตนั้นไม่เหมือนกัน

ทั้งนี้ก็เพราะว่า นักการทูตนั้นต้องมีลักษณะพิเศษผิดกับคนทั่วไปหลายประการ เป็นต้นว่า

1. นักการทูตไม่ได้เป็นคนคนเดียว แต่นักการทูตคนหนึ่งย่อมเป็นคนหลายคน เพราะต้องรู้ภาษาต่างประเทศ ภาษาชาติที่ฝรั่งนับถือกันมากคือ “รู้ภาษามากภาษาเท่าไร ก็เป็นคนมากขึ้นเท่านั้น” เมื่อคนมีความรู้เพียงภาษาเดียว คือภาษาของตน ก็เป็นคนคนเดียว ถ้ารู้ 2 ภาษา ก็เท่ากับเป็นคน 2 คน และถ้ารู้ 3 ภาษา ก็เท่ากับเป็นคน 3 คน ด้วยเหตุนี้การใช้นักการทูตคนหนึ่งก็เท่ากับได้ใช้คนหลายคน และกระทรวงการต่างประเทศของประเทศทั้งหลายจึงพยายามให้คนของเขาเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา ให้มีความรู้ 3 ภาษารวมทั้งภาษาของตนเอง การศึกษาวิชาการทูตในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยการทูตที่เจนีวาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ก็บังคับว่าต้องรู้ภาษาต่างประเทศนอกจากภาษาของตนเองอีก 2 ภาษา จึงจะสามารถจบประกาศนียบัตรหรือปริญญาทางการทูตได้ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ภาษาอังกฤษได้แพร่หลายขึ้นมาในภาคพื้นยุโรปมาก แต่ถึงกระนั้นภาษาใหญ่ๆ ของภาคพื้นยุโรป เช่น ภาษาฝรั่งเศสและเยอรมัน ก็ยังมีความจำเป็นมาก ข้าราชการที่ไปประจำจากสถานทูตในภาคพื้นยุโรป ถ้ารู้ภาษาอังกฤษอย่างเดียวก็ไม่พอจริงๆ และถึงอย่างไรก็ไม่ได้รับความสะดวกเหมือนผู้ที่รู้ภาษาใหญ่ของ

ภาคพื้นยุโรป อีกอย่างน้อยสักภาษาหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า แม้ในปัจจุบันนี้กระทรวงการต่างประเทศของเรายังต้องชวนชวายเป็นข้าราชการของเราได้เรียนรู้ภาษาใหญ่ๆ เพิ่มขึ้นอีก นอกจากภาษาอังกฤษ แม้จะไปอยู่ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษแท้ การรู้ภาษาอื่นอีกก็ย่อมจะเพิ่มพูนสง่าราศีแสดงความเป็นนักการทูต ได้รับความเกียรติและความสะดวกดีกว่าที่รู้ภาษาเดียว ข้าพเจ้าได้เคยเห็นมาว่าแม้ในประเทศอินเดียซึ่งทางราชการใช้ภาษาอังกฤษเป็นพื้น ทูตที่รู้ภาษาฝรั่งเศสด้วยก็จะได้ประโยชน์ในสังคม และเชิดชูเกียรติของประเทศได้อีกมาก ข้าพเจ้าเขียนความข้อนี้อเพื่อขอร้องกระทรวงการต่างประเทศของเรา ว่าอย่าทิ้งความชวนชวายที่จะทำให้ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศเรียนรู้หลายภาษา และอย่าคิดว่าภาษาอังกฤษอย่างเดียวพอแล้ว

2. ภาษาการทูตไม่ใช่ภาษาคนธรรมดา และด้วยเหตุนี้คนที่จะเป็นนักการทูตได้นั้น ความรู้ทางภาษาธรรมดาเท่านั้นยังไม่เพียงพอ ยังจะต้องเรียนรู้ภาษาการทูต ซึ่งทั้งเขียนและวิธีพูดไม่เหมือนภาษาทั่วไป และจะต้องเล่าเรียนศึกษากันเป็นพิเศษ ไม่ใช่เล่าเรียนภาษาฝรั่งมาดีแล้ว ก็จะเขียนหนังสือราชการกระทรวงการต่างประเทศได้ทันที ฯลฯ

3. การต่อสู้อย่างอื่นเป็นการชนะโดยให้ฝ่ายปรปักษ์ยอมรับว่าแพ้และหมดเกียรติ แต่การทูตเป็นการเอาชนะโดยไม่แสดงว่าฝ่ายปรปักษ์เป็นผู้แพ้ แต่เป็นการตกลงยินยอมโดย

อหยาศัยไมตรี ด้วยความเห็นอกเห็นใจและเกียรติของเขาอย่างดีอยู่ หรืออาจจะมีมากขึ้นเนื่องจากการที่เขายอมตกลงกับเราอย่างนั้น ด้วยเหตุนี้ การทูตจึงเป็นทั้งศิลปะและวิทยา ในเรื่องวิทยาอาจจะเล่าเรียนศึกษาจากสถานศึกษาหรือจากตำรับตำรา แต่ในเรื่องศิลปะจะต้องฝึกฝนด้วยการลงมือทำไปที่ละน้อยอย่างเดียวกับศิลปะทั้งหลายไม่สามารถจะตั้งเป็นหลักสูตรสอนกันได้ ต้องมาเรียนกันในราชการของกระทรวงการต่างประเทศเอง

4. นักการทูตต้องเตรียมตัวไว้ช้านานสำหรับเป็นนักการทูต ต้องเตรียมตัวตั้งแต่หนุ่ม เตรียมตลอดถึงชีวิตสมรส เพราะงานในหน้าที่นักการทูตนั้นภริยาต้องมีส่วนสำคัญยิ่ง ความสำคัญของภริยามีอยู่ 2 ประการ ประการหนึ่งคือการศึกษาระดับสูง วิชาต่างประเทศอย่างใช้การได้ เพราะต้องช่วยสามีในการติดต่อกับต่างประเทศ อีกประการหนึ่งซึ่งสำคัญมาก คือลักษณะโอปอ้อมอารี รู้จักโน้มน้าวเอาใจคน ไม่เฉพาะแต่ชาวต่างประเทศ แต่เกี่ยวกับคนไทยเราเองด้วย สถานทูตเป็นที่เล็กมีคนอยู่ด้วยกันน้อย และคนน้อยที่อยู่ด้วยกันนี้มักจะเป็นผู้ใหญ่ด้วยกัน ลำพังแต่ผู้ชายไม่เป็นไรอยู่ด้วยกันได้ แต่เรื่องลำบากทั้งหลายเกิดจากภริยา ความเดือดร้อนที่มีขึ้นในสถานทูต มักจะเป็นเมียกับเมียไม่ลงรอยกัน ถ้าภริยาของทูตเองไม่สามารถจะผูกจิตใจของภริยาข้าราชการทั้งหลาย ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนไว้ได้ ก็เกิดการแตกพรรค ไม่สามารถจะร่วมกันได้

เป็นความเสื่อมเสียแก่ราชการด้วย ด้วยเหตุนี้ กระทรวงการต่างประเทศจึงมีความจำเป็นอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับราชการ คือ นอกจากพิจารณาตัวบุคคลที่เป็นข้าราชการแล้ว ยังจะต้องสอดส่องตลอดไปถึงคุณสมบัติและบุคลิกของภริยา ตัวข้าราชการจะดีเพียงไร ถ้าภริยาไม่มีคุณสมบัติ วิทญฐานะ และบุคลิกภาพดีด้วยแล้ว ก็ไม่ควรจะให้ขึ้นไปถึงชั้นอัครราชทูตหรือเอกอัครราชทูต”

แม้เวลาจะล่วงเลยมาหลายสิบปี แต่ทัศนะและแนวคิดของพลตรี หลวงวิจิตรวาทการ ก็ยังเป็นประโยชน์และฟังสังวรณไม่เปลี่ยนแปลง...□

จาก หนังสือ “ชีวิต มั่นสมอง และการต่อสู้ของพลตรี หลวงวิจิตรวาทการ”

ประสบการณ์

ชีวิตข้าราชการไทยใน ซาอุดีอาระเบียช่วงที่มี เหตุการณ์ระทึกขวัญ

หทัยกานต์ ยะมาลี

สวัสดีค่ะ คุณผู้ฟังคะ ขอต้อนรับเข้าสู่รายการเล่าสู่กันฟังความหลังในต่างแดนกับดิฉัน หทัยกานต์ ยะมาลี ทุกๆ เช้าวันอังคาร ตั้งแต่เวลา 6.00-7.00 นาฬิกา ตื่นมาตอนเช้าๆ ว่างๆ ก็หมุนคลีนมาที่สถานีวิทยุสราญรมย์ทางคลื่น AM 1575 มาฟังดิฉันพูดคุยกับเพื่อนข้าราชการที่เชิญมาเล่าประสบการณ์การทำงานและการใช้ชีวิตในต่างประเทศในช่วงที่ไปประจำการสำหรับสัปดาห์นี้ยังอยู่ที่ประเทศในแถบตะวันออกกลาง ได้แก่ประเทศซาอุดีอาระเบีย คุณผู้ฟังหลายๆ ท่านอาจจะอยากรับฟังเรื่องราวในประเทศนั้น ดิฉันก็เลยถือโอกาสชักชวนคนไม่ไกลไม่ไกลซึ่งคุณผู้ฟังอาจจะได้ยินเสียงอยู่เรื่อยๆ ทุกวัน

จันทร์ พุศ ศุภร์ ในรายการคุย “คุยหลังข่าวกับสุรพล” นั่นคือ คุณสุรพล เพชรราชา
สุรพล สวัสดิ์ศรีรับ คุณหทัยกานต์ ยินดีที่ได้มาพบปะและพูดคุยในราย
การที่น่าสนใจเช่นนี้

ก่อนอื่นขอทราบว่าคุณสุรพลไปประจำการที่สถานเอกอัครราชทูตหรือ
ที่สถานกงสุลใหญ่

สุรพล ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย เรามีหน่วยงานของกระทรวงการต่าง
ประเทศอยู่ 2 แห่ง คือ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงริยาด และสถานกงสุลใหญ่
ณ นครเจดดาห์ เดิมทีประมาณก่อนปี พ.ศ. 2525 หรือในช่วงเวลานั้น ผมอาจจะ
จำตัวเลขได้ไม่แน่นอนนัก สถานเอกอัครราชทูตของเราตั้งอยู่ที่นครเจดดาห์
เพราะตอนนั้น เจดดาห์เป็นเมืองหลวงของประเทศซาอุดีอาระเบีย ต่อมา ทาง
ซาอุดีอาระเบียได้ย้ายเมืองหลวงจากเมืองเจดดาห์ไปอยู่ที่เมืองริยาด สถานเอก
อัครราชทูตของประเทศต่างๆ ก็เลยต้องย้ายตามไปอยู่ที่ริยาดด้วย หลังจากที่เร
ย้ายสถานเอกอัครราชทูตไปตั้งอยู่ที่กรุงริยาดแล้ว เราก็จัดตั้งสถานกงสุลใหญ่ขึ้น
แทนที่เมืองเจดดาห์เพื่อดูแลคุ้มครองคนไทยและผลประโยชน์ของคนไทยที่พำนัก
อยู่ในบริเวณนั้น ส่วนตัวผมเองเริ่มไปประจำการอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ
กรุงริยาดเมื่อเดือนมิถุนายน 2529 ครับ

ก่อนที่จะไปถามถึงเรื่องราวการทำงานในระหว่างประจำการอยู่ที่สถาน
เอกอัครราชทูต ณ กรุงริยาด อยากจะขอร้องถึงความแตกต่างของหน้าที่และ
ความรับผิดชอบของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในประเทศซาอุดี
อาระเบีย

สุรพล ความรับผิดชอบของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่
คล้ายๆ กัน เพียงแต่ระดับของการติดต่อเท่านั้นที่แตกต่างกัน หน่วยราชการ
ไทยในต่างประเทศ ไม่ว่าจะสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ก็ดี มี
หน้าที่หลักในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่สถานเอก
อัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่นั้นตั้งอยู่ ตลอดจนปกป้องพิทักษ์สิทธิ และผล
ประโยชน์ของไทยในต่างประเทศ แต่ระดับการติดต่ออาจจะแตกต่างกัน เพราะ
สถานกงสุลใหญ่จะติดต่อในระดับเมืองหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ส่วนสถานเอกอัคร
ราชทูต ซึ่งมีเอกอัครราชทูตเป็นหัวหน้าสำนักงานหรืออุปทูต จะติดต่อในระดับ

รัฐบาลหรือในระดับประเทศได้

สำหรับคนไทยทั่วๆ ไปที่อยู่ในต่างประเทศ สามารถจะไปขอรับข้อมูล
ข่าวสารหรือขอรับความช่วยเหลือได้จากทั้งสองแห่งเลย

สุรพล ทั้งสองแห่งมีหน้าที่ที่จะให้บริการและให้ความช่วยเหลือกับพี่น้อง
คนไทยทุกคน ใครอยู่ใกล้ที่ไหนก็ไปที่นั่น ขอยกตัวอย่าง การต่ออายุหนังสือเดินทาง
ใครที่อยู่ใกล้สถานกงสุลใหญ่ก็ไปติดต่อขอรับการบริการที่นั่น ใครที่อยู่ใกล้
สถานเอกอัครราชทูตก็ไปที่สถานเอกอัครราชทูต หน่วยงานทั้งสองแห่งไม่มีสิทธิ
ที่จะปฏิเสธการให้บริการสำหรับพี่น้องชาวไทยในต่างประเทศ

ช่วงที่ไปประจำการอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงริยาดนั้น เป็น
ช่วงที่มีเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นพอสมควร มีเหตุการณ์การขโมยเพชรซาอุฯ ซึ่ง
เป็นข่าวที่ดังและกระทบความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศซาอุดี-
อาระเบียและคงจะไม่ได้กระทบเรื่องของความสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว คงจะ
กระทบในเรื่องอื่นๆ โดยเฉพาะผลประโยชน์ของไทยเราด้วย อยากจะให้คุณ
สุรพลช่วยเล่าให้เราฟังเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตอนนั้นและบทบาทของสถาน
เอกอัครราชทูตและข้าราชการที่ได้มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาจนกระทั่งในปัจจุบัน
เท่าที่เราพอจะทราบๆ กันว่ามีกรณีคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นแล้ว

สุรพล ก่อนที่ผมจะไปคุยเรื่องของการโจรกรรมเพชรซาอุฯ นั้น ผม
อยากจะได้เรื่องซาอุฯ ให้ฟังเพื่อเป็นพื้นฐานหรือเป็นความรู้เบื้องต้นสำหรับผู้ฟัง
ที่ยังไม่เคยไปประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือแม้แต่บางท่านเคยไปแต่ไปเฉพาะบาง
ที่บางแห่ง เช่น เพื่อนพี่น้องเราชาวมุสลิมเวลาไปซาอุดีอาระเบีย ก็จะไปเฉพาะ
เมืองสำคัญทางศาสนา เช่น นครเมกกะห์หรือนครมาดีนะห์ โดยลงสนามบินที่
นครเจดดาห์หรือสนามบินที่กรุงริยาดเท่านั้น แต่โอกาสที่จะไปเห็นภาพรวมของ
ประเทศซาอุดีอาระเบียนั้นมีน้อย หรือแม้แต่กระทั่งเพื่อนพี่น้องคนงานที่เคยไป
ทำงานอยู่ในประเทศซาอุดีอาระเบียนั้นก็เช่นกัน เพราะว่า การจัดระบบการจ้าง
งานต่างชาติในซาอุดีอาระเบียนั้นค่อนข้างที่จะมีระบบระเบียบที่เข้มงวดทั้งนี้ทั้งนั้น
ก็เพื่อที่จะตอบสนองนโยบายด้านความมั่นคง ความปลอดภัยของประเทศเขาซึ่ง
เป็นเรื่องธรรมดาที่ประเทศที่จ้างคนต่างชาติไปทำงานนั้นต้องมีการวางระเบียบและ
การปฏิบัติที่เข้มงวดพอสมควร เพราะหากปล่อยปละละเลย ผลกระทบที่ตามมา

นั้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องความมั่นคง เรื่องสังคม เรื่องคนกลุ่มน้อย หรือปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย เพื่อนร่วมงานของเราที่เข้าไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบียจะมีค่ายพักอาศัยหรือที่เราเรียกว่าแคมป์เป็นที่ที่เป็นทางผู้ว่าจ้างก็จะจัดรถบริการรับส่งหากต้องไปทำงาน เรียกว่าคนงานอยู่ในสายตาของนายจ้างและของหัวหน้าคนงานอยู่ตลอดเวลา โอกาสที่จะเล็ดลอดไปไหนมาไหนค่อนข้างจะลำบาก คนไทยหรือแรงงานไทยไปเพื่อทำงานเพียงอย่างเดียวจริงๆ ทำงานเสร็จก็กลับแคมป์ กินอยู่ในแคมป์ ถ้าจะไปจับจ่ายซื้อข้าวซื้อของใช้ส่วนตัวก็จะมีคนพาไป หรือหากจะไปเองก็ต้องติดบัตรอนุญาตออกไปจากแคมป์ นี่คือระบบการควบคุมการจ้างแรงงานต่างชาติในประเทศซาอุดีอาระเบียซึ่งผมคิดว่าเป็นประโยชน์ในการที่จะรักษาความมั่นคงและความเรียบร้อยของบ้านเมืองของเขา ด้วยเหตุนี้โอกาสที่คนงานเหล่านี้จะให้เห็นภาพรวมของประเทศซาอุดีอาระเบียจึงมีน้อย คนที่พำนักและทำงานที่เจดดาห์ ก็จะไม่มีโอกาสได้เห็นสภาพความเป็นอยู่หรือสภาพแวดล้อมของกรุงริยาดเมืองหลวงของซาอุดีอาระเบียซึ่งตั้งอยู่ตรงกลางของประเทศ ในทางตรงกันข้าม คนที่อยู่ที่กรุงริยาดก็ไม่มีโอกาสได้ไปสัมผัสหรือรับรู้ความเป็นไปในนครเจดดาห์ได้เลย หรือคนที่อาศัยอยู่ในเมืองดัมมัม ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศก็ไม่มีโอกาสที่จะได้ไปเห็นนครเจดดาห์ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกของประเทศติดทะเลแดง ยกเว้นคนงานนั้นถูกบริษัทส่งให้ไปทำงานในภาคอื่นๆ แต่คนที่ถูกส่งไปก็ต้องอยู่ในความดูแลของบริษัทอีก เพราะฉะนั้นคนงานไทยก็จะมีโอกาสได้ไปเห็นสภาพภูมิประเทศหรือความเป็นอยู่ในที่อื่นๆ ได้เลย

กฎระเบียบนี้ใช้กับคนไทยประเทศเดียวหรือเป็นกฎสามัญที่ใช้กับแรงงานทั่วๆ ไป

สุรพล เป็นกฎที่ใช้กับคนงานต่างชาติทั่วๆ ไปในซาอุดีอาระเบีย ดังนั้นผมจึงอยากจะทำให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศซาอุดีอาระเบียว่า ซาอุฯ เป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาลมากเมื่อเทียบกับประเทศไทย มีพื้นที่มากกว่าประเทศไทยถึง 5 เท่า ประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 500,000 ตารางกิโลเมตร ในขณะที่ประเทศซาอุดีอาระเบียมีพื้นที่ถึงประมาณ 2,500,000 ตารางกิโลเมตร แต่พื้นที่ที่ใช้สอยประโยชน์หรือพื้นที่เพาะปลูกมีเพียงน้อยนิด เพราะส่วนใหญ่เป็นทะเล

ทราย อากาศในซาอุฯ เป็นอากาศที่ร้อนมากและมีความแตกต่างระหว่างภาคตะวันตกที่อยู่ติดริมทะเลแดงกับภาคตะวันออกสุดที่อยู่ติดอ่าวอาระเบียที่มีอากาศร้อนขึ้นกับภาคกลางของประเทศที่มีอากาศร้อนแห้ง เดือนมิถุนายนที่ผมเดินทางไปถึงเป็นช่วงที่เกือบจะเรียกว่า ร้อนเกือบที่สุด ผมออกจากเครื่องบิน เวลาตอนนั้นประมาณเกือบสี่ทุ่ม ผมรู้สึกเลยว่าร้อนวาบ ผมก็สงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น แต่คนแถวนั้นก็บอกว่านี่คืออากาศปกติของซาอุฯ ถ้าจะเทียบอุณหภูมิในบ้านเราในช่วงบ่ายๆ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ร้อนจัดๆ ยังไม่รู้สิกร้อนเท่าที่ซาอุฯ ตรงกันข้าม ถ้าไปที่เมืองตาอ็ฟ ก่อนไปทางตะวันตกของเจดดาห์ซึ่งเป็นพื้นที่สูง เป็นภูเขาสูงซึ่งมีวังของราชวงศ์ซาอุฯ ตั้งอยู่ เป็นพื้นที่ที่มีภูเขาแต่ไม่มีต้นไม้ บางคนเปรียบเทียบกับเป็นแกรนด์ แคนยอนแห่งซาอุดีอาระเบีย ถ้าขึ้นไปอยู่บนนั้นในหน้าร้อนอากาศจะประมาณ 15 องศาเซลเซียส เย็นสบายเหมือนอยู่แถวยุโรปในฤดูใบไม้ผลิหรือฤดูใบไม้ร่วง นี่คือภาพรวมในแง่ของภูมิศาสตร์ แต่ในแง่ของผู้คนนั้น ประเทศนี้มีประชากรประมาณ 9-10 ล้านคนเท่านั้น จากเนื้อที่ที่มากกว่าไทยถึง 5 เท่า จึงถือว่าประชากรไม่หนาแน่นนัก แต่ประชาชนของเขาจะกระจุกตัวอยู่ตามเมืองซึ่งมีไม่กี่เมือง

ย้อนกลับมาถึงเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น ก็คือ การโจรกรรมเพชรซาอุฯ ซึ่งดิฉันแน่ใจว่าคุณสุรพลคงพอจะเล่าให้เราฟังได้ถึงสถานการณ์ในตอนนั้น เพื่อพวกเราที่กำลังนั่งฟังอยู่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเข้าใจสถานการณ์ได้ดีขึ้น

สุรพล ผมขอเล่าความหลังนิดหนึ่ง ตอนที่ถูกส่งไปประจำการที่ประเทศซาอุดีอาระเบียนั้น ตอนแรกรู้สึกเสียใจอยู่นิดหนึ่ง วันที่มีการประชุมพิจารณาส่งข้าราชการไปประจำการในต่างประเทศ ตอนนั้นผมไปประชุมอยู่ที่กรุงวอชิงตันดีซี ผมก็โทรศัพท์กลับมาเพื่อสอบถามผลการพิจารณาว่าผมถูกส่งไปประจำการที่ประเทศใด เพื่อนผมก็รีบบอกว่า ไปซาอุดีอาระเบีย ตอนแรกก็รู้สึกผิดหวัง แต่พอนึกถึงจดหมายฉบับหนึ่งที่เอกอัครราชทูตวิภาค ภิญญอยิ่ง ซึ่งตอนนั้นท่านได้ส่งลับไปแล้ว ท่านเขียนเป็นบันทึกตอนที่ท่านถูกส่งไปดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่กรุงริยาด ท่านบอกว่าท่านดีใจที่จะได้ไปทำงานที่นั่น เพราะที่นั่นมีคนงานไทยไม่ต่ำกว่า 2-3 แสนคน มีสินค้าไทยที่สามารถ

จะจัดส่งไปขายได้มาก เพราะคนไทย 2-3 แสนคนนั้นต้องบริโภคอาหารไทยแน่นอน นอกจากนั้น คนงานไทยทั้งหมดก็คือ กลุ่มคนที่ทำงานและส่งเงินตราเข้าประเทศได้มากมายมหาศาล เพราะฉะนั้นท่านก็เลยบอกว่า ท่านดีใจที่จะได้ไปรับใช้ประเทศชาติ ไปดูแลผลประโยชน์ของประเทศชาติ โดยผ่านทางเพื่อนพี่น้องคนงานไทย ผ่านทางตลาดสินค้าที่จะนำไปขายให้พี่น้องคนงานไทยที่อยู่ที่นี่ที่จะต้องใช้จ่ายต้องกินหรือแม้กระทั่งการนำไปขายให้คนงานชาติอื่นๆ ซึ่งขึ้นชอบและนิยมสินค้าไทย พอผมนึกถึงจดหมายฉบับนั้น ผมก็เลยรู้สึกสบายใจอย่างน้อยที่สุดก็มีเอกอัครราชทูตท่านหนึ่งที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำงานเพื่อชาติบ้านเมือง แม้หลายคนจะบอกว่าที่ซาอุดีอาระเบียนั้น สภาพความเป็นอยู่ลำบาก สภาพสังคมเข้มงวด สังคมปิด ผู้หญิงจะเดินทางไปไหนมาไหนตามลำพังไม่ได้ ไปไหนก็ต้องมีการปกปิดร่างกายอย่างมิดชิด ต้องใช้ผ้าอาบายาคคลุมหน้าคลุมตัวถึงจะออกไปทำธุระได้ จะเห็นได้ว่า ค่อนข้างที่จะยุ่งยากและลำบากหลายเรื่องหลายประการ ในที่สุดก็คิดปลอบใจตัวเองได้ว่า เพื่อนพี่น้องคนงานไทยของเราทั้งหมด ตอนที่พวกเขาไปซาอูช เขาไปอย่างคนงานก่อนจะได้ไปต้องเสียเงินค่านายหน้า อย่างน้อยคนละ 3 - 4 หมื่นบาท หรือบางคนถึง 7 หมื่นบาทก็มี ไปโดยไม่รู้ว่าจะสภาพการทำงานจะเป็นอย่างไร ไปโดยไม่รู้ว่าจะอากาศจะร้อนแค่ไหน สังคมแห่งนั้นจะให้โอะไรกับพวกเขาได้บ้าง ไปอยู่ห่างลูกห่างเมีย ในขณะที่ข้าราชการสถานเอกอัครราชทูตนั้น อยู่ในฐานะผู้ที่ต้องไปดูแลผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง ในเรื่องของความเป็นอยู่ รัฐบาลคงจะไม่ทอดทิ้งให้ลำบากนัก เมื่อไปถึงก็ได้เห็นสภาพต่างๆ มากมาย เห็นสภาพของพี่น้องคนไทยซึ่งอยู่ตามแคมป์ต่างๆ ปีแรกก็ไม่มีเหตุการณ์ใดๆ ที่น่าตื่นเต้น เพียงแต่ต้องย้ายสถานเอกอัครราชทูตจากบ้านเช่าเข้าไปอยู่ในเขตที่สร้างไว้สำหรับคณะทูตโดยเฉพาะ สถานเอกอัครราชทูตทุกแห่งของประเทศต่างๆ ในซาอูช ต้องอยู่ในเขตที่สร้างขึ้นนี้ ซึ่งภาษาอังกฤษเรียกว่า Diplomatic Quarter สำหรับประเด็นนี้ผมมีข้อสังเกตที่อยากจะเรียนให้ทราบว่าการสร้างบ้านเรือนหรือสร้างสถานเอกอัครราชทูตในประเทศซาอุดีอาระเบียนั้น ถ้าเราไม่เข้าใจแนวความคิดของเขา เราก็จะรู้สึกอึดอัดอยู่มากพอสมควร มีคำคำหนึ่งที่ชาวซาอูช มักใช้อยู่เสมอ คือความเป็นส่วนตัว หรือแนวความคิดเรื่องการเป็นส่วนตัว หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า

ว่า Concept of Privacy กล่าวคือ ลักษณะสังคมของซาอูช ซึ่งเป็นสังคมมุสลิม นั้นจะแตกต่างไปจากสังคมมุสลิมในแถบอื่นๆ ของโลก เพราะมีความเฉพาะของเขาซึ่งก็ไม่ใช่ความผิดอะไรของเขา เป็นเรื่องของสภาพแวดล้อมที่บังคับให้เขาต้องเป็นเช่นนั้น จะมีความปกปิดส่วนตัวของเขา แต่ในความปกปิดนั้น ก็จะมีการเปิดเผยอยู่ด้วย เมื่อประเทศต่างๆ จะสร้างสถานเอกอัครราชทูตขึ้นมา ทางกรชาอูช จะตั้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับว่า หน้าต่างของสถานเอกอัครราชทูตเมื่อเปิดใช้ จะต้องไม่สามารถมองข้ามไปเห็นบ้านหรืออาคารอื่นที่ตั้งอยู่ติดกันได้ นั่นก็หมายความว่า ถ้าตึกหรืออาคารใดๆ มีหน้าต่าง จะต้องสร้างกำแพงกันไม่ให้สามารถมองผ่านไปยังตึกหรืออาคารที่ตั้งข้างเคียงได้ หรืออาคารข้างเคียงเราก็ต้องมีหน้าต่างที่สามารถมองมาถึงเราได้ สรุปแล้วแต่ละบ้านแต่ละอาคารจะมีความเป็นส่วนตัวของตัวเอง และสิ่งนี้คือความรู้สึกอึดอัดขัดเคืองซึ่งพวกเราที่ไปอยู่ใหม่ๆ จะรู้สึกถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เคยชินนี้ ในการสร้างสถานเอกอัครราชทูตไทยนั้น เราต้องมีการปรับแบบก่อสร้างที่ออกแบบโดยคนไทยค่อนข้างมาก คนไทยเราเป็นคนที่รักอิสระเสรี เป็นคนชอบบ้านที่มีลักษณะเปิดกว้าง ท่านอาจารย์ประเวศ วะสี เคยพูดว่า ท่านเป็นเด็กบ้านนอก ซึ่งเวลานอนก็ไม่ค่อยปิดประตู เพราะในต่างจังหวัดไม่ค่อยจะมีขโมย ส่วนใหญ่อยู่อาศัยกันเหมือนญาติพี่น้อง เป็นเพื่อนบ้านกัน เป็นชุมชน แต่พอท่านมาแต่งงานกับสาวกรุงเทพฯ ท่านถูกดูอยู่เรื่อยเลย เพราะนอนไม่ปิดประตู เนื่องจากในกรุงเทพฯ นั้นนอนไม่ปิดประตูไม่ได้เพราะนอกจากทรัพย์สินจะสูญหายแล้วยังอาจไม่ปลอดภัยต่อชีวิตด้วย โดยเฉพาะสุขภาพสตรี เพราะฉะนั้นความคิดของคนไทยดั้งเดิมในเรื่องของควมอิสระเสรี การเปิดเผยจึงปรากฏมาแต่ไหนแต่ไร นักออกแบบไทยก็ต้องออกแบบมาให้เป็นลักษณะเปิดเผยไปด้วย แต่เมื่อต้องไปสร้างที่ซาอูช ต้องยึดตามระเบียบของทางการซาอูช ทำให้เราสร้างสถานเอกอัครราชทูตตามแบบเดิมไม่ได้ ต้องปรับแบบ โดยเฉพาะประตูหน้าต่างให้เป็นแบบปิด หรือถ้าเปิดก็ต้องหากกระจกฝ้าใส่แบบที่ไม่สามารถมองเห็นข้างนอกได้ ให้แสงเข้าได้เท่านั้นมาใช้ เมื่อสร้างเสร็จก็ใช้ได้เข้าไปอยู่ แต่สำหรับคนที่ไม่เข้าใจหลักการเรื่องนี้ ก็จะไปต่อว่าต่อขานว่า ประเทศซาอูช ไม่เจริญบ้าง เรื่องเหล่านี้ เราโทษใครไม่ได้ เพราะบ้านใครคนนั้นกำหนด ท้องถิ่นใครคนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้กำหนด ชุมชนใครก็คนในชุมชน

นั้นกำหนด การกำหนดสิ่งต่างๆ กำหนดจากสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ศาสนา หรือจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้รวมกัน เพราะฉะนั้นผมเองเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ ชีวิตในปี แรกของผมที่ซาอุฯ ผ่านไปด้วยดี พอขึ้นปีที่สอง ผมยังได้รับมอบหมายให้ดูแลที่ นื่องคนงานไทยในซาอุฯ โดยผมได้ไปเยี่ยมเยียน สร้างความสัมพันธ์ ให้คำแนะนำ สิ่งหนึ่งซึ่งผมคิดว่าได้ทำอย่างภูมิโงมาจนถึงทุกวันนี้ นั่นก็คือ ในช่วงที่ผมอยู่ สถานเอกอัครราชทูตที่กรุงริยาดนั้นมีเขตอาณาครอบคลุมไปในประเทศต่างๆ เริ่มตั้งแต่ บาห์เรน การ์ตา สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เยเมนเหนือ เยเมนใต้ เลบานอนและโอมาน แต่ตอนหลังโอมานไม่ได้อยู่ภายใต้ความดูแลของสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงริยาดอีก ประเทศเหล่านั้น มีที่นื่องแรงงานไทยเข้าไปทำงานอยู่ในทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นบาห์เรนก็ดี การ์ตาก็ดี ที่นื่องชาวไทยเหล่านี้มีความไม่สะดวกเป็นอย่างมากในการต่ออายุหนังสือเดินทาง ผมก็เลยปรึกษาหารือกับอุปทูต ตอนนั้นผมเองก็รู้สึกเสียใจมากกว่า ท่านเอกอัครราชทูตวิภาคช นั้นท่านป่วยหนัก ท่านล้มทั้งยืนในขณะที่กล่าวขอบคุณในงานเลี้ยงขอบคุณฝรั่งชาวตะวันตก 2-3 คน ที่มีจิตใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือคนงานไทยตลอดมา ท่านเชิญฝรั่งทั้ง 2-3 คนมารับประทานอาหารค่ำที่ทำเนียบของท่าน พอทานอาหารเสร็จท่านก็ขึ้นกล่าวขอบคุณ ในขณะที่กล่าวขอบคุณอยู่นั้น ท่านเกิดอาการเส้นเลือดในสมองแตก จริงๆ คินนั้นผมเสียใจที่ผมไม่ได้ไปร่วมงาน เพราะผมเพิ่งมาประจำการค่อนข้างจะใหม่ หลังจากนั้นมา ท่านก็ป่วยหนักและเข้ารับการรักษาตัว กษัตริย์ฟัยศัดของซาอุดีอาระเบียทรงพระกรุณามาก ทรงรับเอกอัครราชทูตวิภาคช เป็นคนไข้ของพระองค์ท่าน เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่ดีที่สุดในกรุงริยาด มีหมอที่เป็นฝรั่งจากอเมริกาและอังกฤษ แต่อาการก็ไม่ดีขึ้นจนท่านต้องเดินทางกลับมารักษาตัวที่เมืองไทย อาการก็ยังไม่ทุเลาจนในที่สุดท่านก็เสียชีวิต สิ้นท่านไปก็มีท่านที่ปรึกษาเฉลิมพล เอกอรุ ซึ่งในปัจจุบันท่านเป็นเอกอัครราชทูตอยู่ที่กรุงฮานอย เวียดนาม ตอนนั้นท่านเป็นอุปทูตอยู่ ผมก็เรียนปรึกษาท่านว่า แม้ในขอบเขตประเทศซาอุฯ จะมีคนไทยอยู่ถึง 2-3 แสนคน เรามีสถานกงสุลใหญ่ที่เจดดาห์ที่ จะคอยดูแล ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือหรือบริการให้ที่นื่องชาวไทยที่อยู่ทางภาคตะวันตกของประเทศและเราก็มีสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงริยาดที่จะให้บริการแก่ที่นื่องชาวไทยที่อยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศ แต่กับที่นื่องคนงานไทยที่

อยู่ในการ์ตา บาห์เรน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ซึ่งก็ไม่ห่างมากนัก เราไม่ได้ให้บริการแก่พวกเขาเลย เวลาที่พวกเขาต้องการต่ออายุหนังสือเดินทางที่ก็ลำบาก เพราะฉะนั้นเราควรจัดทีมกงสุลเคลื่อนที่ไปบริการพวกเขาถึงที่เลย ผมก็เลยแจ้งเรื่องนี้เข้ามาที่กระทรวงฯ เพื่อขออนุมัติให้เราจัดทีมกงสุลดังกล่าวเพื่อให้บริการด้านการต่ออายุหนังสือเดินทาง เมื่อกระทรวงฯ ได้เห็นชอบกับความคิดริเริ่มอันนี้แล้ว สถานเอกอัครราชทูตก็จัดทีมเจ้าหน้าที่ 2-3 คนเดินทางไปประเทศเหล่านั้น ประมาณ 3 เดือนครั้ง ต้องถือว่าประสบความสำเร็จมาก เพื่อนที่นื่องคนงานที่ผมได้พบเคยพูดกับผมว่า ตั้งแต่พวกเขาเกิดมาในชีวิตนี้ ยังไม่เคยเห็นหน่วยราชการไหนที่จะให้ความดูแลเอาใจใส่เท่านี้ พวกเขาถึงกับเสนอให้ใช้ร้านอาหารของคนไทยที่นั่นเป็นสถานที่ทำการชั่วคราว จริงๆ พวกผมก็ไปกันแค่ 2-3 วัน และอาศัยเพื่อนที่นื่องคนไทยบอกกันปากต่อปากว่าจะมีเจ้าหน้าที่จากสถานเอกอัครราชทูตมาต่ออายุหนังสือเดินทางโดยจะได้รับหนังสือเดินทางทันที ไม่ต้องรอ พวกเขารู้สึกดีใจมาก และขอร้องให้ผมเดินทางไปประเทศอื่นๆ อีก ซึ่งผมคิดว่า อันนั้นเองเป็นแนวทางในการทำหนังสือเดินทางสัญจรในเวลาต่อมา ถ้าผมเข้าใจไม่ผิด จริงๆ ก็ไม่รู้ว่าจะอันใดเกิดก่อนแน่ ถือได้ว่าในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ยังไม่มีเหตุการณ์อะไรตื่นเต้นมากนัก แต่เหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นต่อมาก็คือเรื่องของการโจรกรรมเพชรซาอุ เรื่องนี้เป็นเรื่องซึ่งเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายๆ หน่วยงาน แต่ผมจะไม่พูดในแง่ที่ว่าหน่วยงานใดต้องรับผิดชอบอย่างไรหรือหน่วยงานใดทำงานขาดตกบกพร่องอย่างไร เพราะผมถือว่าหน่วยงานไทยทุกหน่วยได้ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหา ส่วนผลออกมาได้แค่ไหนโดยอย่างไรนั้น ผมจะไม่พูดถึงว่าประสบความสำเร็จอย่างไร ผมจะเล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและความพยายามของหน่วยงานไทยและรัฐบาลไทยโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่สถานเอกอัครราชทูตว่าได้ดำเนินงานอย่างไร

ความเป็นมาเป็นไปของการโจรกรรมเพชรซาอุฯ เป็นอย่างไรคะ

สุรพล ก่อนจะคุยเรื่องการโจรกรรมเพชรซาอุฯ ผมขอคุยเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของซาอุฯ ก่อนว่า ซาอุฯ เป็นประเทศที่ร่ำรวยขึ้นอย่างกระชันทันหัน เรียกได้ว่าแทบตั้งตัวไม่ติด หลังจากเกิดวิกฤติการณ์น้ำมันในช่วงปี ค.ศ. 1975 ก่อนหน้านั้น ซาอุฯ มีรายได้จากการที่คนไปเหยียบเมืองของเขา ซึ่งก็คือการที่คน

เดินทางเข้าไปทำฮัจย์ ต้องเสียค่าเข้าเมืองให้กับทางการซาอุฯ ซาอุฯ สมัยนั้นไม่มีอะไรเลย จนกระทั่งมีการค้นพบน้ำมันและเกิดวิกฤตการณ์น้ำมัน ราคาน้ำมันพุ่งขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1975-1976 ทำให้ซาอุฯ สามารถสร้างความร่ำรวยได้อย่างมากมายมหาศาล คนซาอุฯ สามารถมีรถเก๋งงามๆ ขับ มีถนนกว้างใหญ่ใช้ มีสนามบินดีๆ ใช้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากมายใช้กัน เชื้อไหมคืบ เมื่อผมเดินทางไปถึงซาอุฯ ใหม่ ๆ ผมไปเห็นซูปเปอร์มาร์เก็ตของซาอุฯ ผมถึงกับตกใจ ซูปเปอร์มาร์เก็ตที่เมืองไทยต้องอายุ ผมหมายถึงในช่วงนั้น คือ ประมาณ ปี พ.ศ. 2529 ผมคาดไม่ถึงจริงๆ ว่า จะมีซูปเปอร์มาร์เก็ตของต่างชาติเข้ามาตั้งมากมาย ไม่ว่าจะเป็น เซฟเวย์ แม้กระทั่งรถยนต์ของอเมริกันคันหรูหรรารถเบนซ์ คนซาอุฯ ร่ำรวยมหาศาล

ความร่ำรวยนั้นเกิดขึ้นกับคนเฉพาะกลุ่มหรือได้มีการกระจายไปทั่วถึง

สุรพล คนจนก็ยังมียอยู่ แต่การที่ซาอุฯ มีคนแค่ 10 ล้านและระบบการปกครองของซาอุฯ เป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เพราะฉะนั้น การกระจายความมั่งคั่งสู่ประชาชนของประเทศนี้จึงมีลักษณะเฉพาะ ผมพยายามสอบถามและศึกษาว่าเขาทำกันอย่างไร ก็ทราบว่าได้มีการกระจายความมั่งคั่งลงสู่ประชาชนโดยทั่วไปได้พอสมควร คนที่อยู่ตามทะเลทรายก็มีอยู่มีกินไม่ถึงกับอดอยาก จากการที่ซาอุฯ เกิดความร่ำรวยกระทันหัน ประชาชนระดับล่างจนถึงผู้ปกครองระดับบน เช่น กษัตริย์หรือเจ้านายต่างๆ ก็เริ่มมีการสะสมทรัพย์สินสมบัติ แก้วแหวนเงินทองเพชรนิลจินดาตระกูลดีๆ ซาอุฯ เป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงสุดในเรื่องโจรกรรมรวมทั้งเรื่องของการฆาตกรรมเพราะโทษของซาอุฯ รุนแรง คนซาอุฯ เองไม่กล้าโจรกรรม เพราะตามหลักของศาสนาอิสลามแล้ว การลงโทษจะต้องทำแบบตาต่อตา ฟันต่อฟันเพราะฉะนั้นคนไม่กล้าขโมย นอกจากนี้ คนซาอุฯ มีความคิดและยึดถือหลักของความเป็นส่วนตัว เมื่อเข้าไปในบ้านซาอุฯ นั้นคือบ้านเขา มีคนงานไทยที่ทำงานรับใช้ในบ้านคนซาอุฯ เคยเล่าให้ฟังว่า ผู้หญิงซาอุฯ เวลาออกนอกบ้านต้องแต่งกายให้รัดกุม ปกปิดทุกส่วนหมดตั้งแต่ศีรษะถึงเท้า แม้กระทั่งผู้ชายเองก็ต้องสวมใส่ชุดคลุมที่เรียกว่า “โอบี” คลุมทั้งตัวนั้นเป็นการปกปิดส่วนต่างๆ ของร่างกาย ผมก็ถามว่าเป็นเพราะอะไร และก็ทราบมาว่าเป็นหลักปฏิบัติของมุสลิม ซึ่งมีเหตุผลว่า จะไม่ก่อให้เกิดความอับอายหรือ

ก่อให้เกิดความกำหนดต่ออีกฝ่าย ซึ่งถือเป็นบาป เพราะฉะนั้น เวลาที่กลับเข้าสู่บ้าน ความที่คนซาอุฯ เองรู้สึกว่าเป็นบ้านของเขา มีความเป็นส่วนตัว พวกเขาสามารถทำอะไรก็ได้ โดยเฉพาะการแต่งกาย บางครั้งสตรีซาอุฯ ก็ใส่เสื้อผ้าที่บางเบา วาบหวิว รัดรูป แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเป็นส่วนตัว อยากทำอะไรก็ทำ เพราะเขาคิดว่าเป็นบ้านเขาเอง หรือ จะวางของมีค่าตรงไหนก็ได้ ไม่ว่าจะเป็เพชรนิลจินดาหรือของมีค่าอย่างอื่น ๆ เขาจะวางตามใจ เพราะถือว่าในบ้านปลอดภัย ไม่มีคนขโมย ด้วยความรู้สึกเดียวกันนี้ เจ้าชายที่ถูกขโมยเพชรนั้น คงวางทรัพย์สินที่มีค่าโดยไม่ระวังเช่นกัน เพราะท่านรู้ว่า ในวังท่านไม่มีใครกล้าเข้าไปขโมย

เรื่องการโจรกรรมเพชรซาอุฯ นั้น มีความเป็นมาอย่างไรคะ

สุรพล เหตุเกิดจากมีคนไทยคนหนึ่งที่มีชื่อว่า นายเกรียงไกร เตชะโม่ซึ่งทำงานอยู่ในวังของเจ้าชายไฟซาล เมื่อเจ้าชายเดินทางออกนอกประเทศและไม่ได้เก็บเพชรนิลจินดาไว้มิดชิด ก็เลยรวบรวมเอาเพชรใส่กล่องแล้วทยอยขนออกจากวังโดยนำไปฝากไว้กับเพื่อนก่อนที่จะนำกลับประเทศไทย เมื่อเจ้าชายเสด็จกลับจากต่างประเทศ ทราบว่าเพชรได้หายไป ก็มีเจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมหัวหน้าคนงานมาที่สถานเอกอัครราชทูตและแจ้งว่า เพชรของเจ้าชายหายไป สงสัยว่านายเกรียงไกรจะเป็นคนขโมย เพราะนายเกรียงไกรได้กลับไปเมืองไทยสถานทูตก็สอบถามไปที่บริษัทที่คนงานคนนี้ทำงานอยู่ ก็ได้รับแจ้งจากหัวหน้าคนงานว่า ทางตำรวจวังและเจ้าหน้าที่วังมาเรียกคนงานที่อยู่ในบริษัททั้งที่เป็นคนไทย ฟิลิปปินส์และเยเมนไปสอบสวน บางคนก็ถูกจับขังเอาไว้เพื่อรอสอบสวนค้นเอาความจริงให้ได้

นายเกรียงไกรทำงานอะไรอยู่ในวังคะ

สุรพล เป็นคนทำความสะอาดอยู่ในวังร่วมกับคนงานฟิลิปปินส์ เยเมน และไทย

นายเกรียงไกรคงจะมีโอกาสได้เข้าไปในที่ประทับ

สุรพล คงเข้าไปได้ทุกแห่ง ทุกห้อง เพราะต้องทำความสะอาด เพราะฉะนั้น ถือเป็นโอกาสที่ยั่วเย้าความอยากได้ของนายเกรียงไกรฯพอสมควร และก็ถือเป็นความกล้าของเขามากที่สุด เพราะนายเกรียงไกรเองก็รู้ว่ากฎหมายของซาอุฯ นั้นมีบทลงโทษแรงแค่ไหน ยิ่งเป็นทรัพย์สินสมบัติของเจ้าชายด้วยแล้ว

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า โทษจะรุนแรงเพียงใด ในที่สุด ก็ทราบว่ นายเกรียงไกร ขนเพชรนิลจินดาทั้งหมดกลับเมืองไทย และจากการให้ปากคำของเพื่อนนายเกรียงไกรก็ทราบว่า ในวันที่นายเกรียงไกรขโมยเพชรออกมา ได้เอากล่องเพชรหลายกล่องไปฝากเพื่อนตามแคมป์คนงาน 3-4 ราย แถมยังใจดีเอาเงินให้เพื่อนใช้คนละหลายพันบาทเพื่อให้ดูแลกล่องเหล่านั้น เพื่อนๆ เองก็งว่่านายเกรียงไกรเอาเงินมาจากไหน เมื่อถึงวันจองตัวเครื่องบิน ปรากฏว่า สายการบินไทยที่นั่งเต็มหมด นายเกรียงไกรก็เลยใช้สายการบินคูเวต ชั้นธรรมดาเต็มหมด นายเกรียงไกรก็จะนั่งชั้นธุรกิจ แต่ชั้นเต็ม นายเกรียงไกรก็เลยเดินทางโดยชั้นหนึ่งโดยผ่านคูเวตก่อน

เรื่องการขโมยเพชรเป็นที่รู้กันได้อย่างไร

สรุปผล คนทราบเรื่องนี้ได้เพราะโทรทัศน์วิทยุและหนังสือพิมพ์ในซาอุฯ ออกข่าว กระทรวงการต่างประเทศซาอุฯ ได้เชิญท่านเอกอัครราชทูตลิขสิทธิ์ ปานสมจิตซึ่งตอนนี้ท่านได้เกษียณอายุราชการไปแล้วไปพบเพื่อแจ้งเหตุนี้ และขอความร่วมมือให้ทางการไทย โดยเฉพาะตำรวจไทยช่วยเหลือในการตามจับกุมและค้นหาเพชรเหล่านี้ สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้แจ้งกลับมาที่กระทรวงฯ เพื่อแจ้งต่อกระทรวงมหาดไทยในการดำเนินการ การติดตามจับกุมเพชรมีการออกข่าวใหญ่โตว่ามีกรจับมาได้ มีการแสดงเพชรให้ดู ผู้คนดีใจกันยกใหญ่ แต่หลังจากนั้นไม่มีการดำเนินการอะไรมากไปกว่านี้ เพราะทางตำรวจไทยต้องเก็บรวบรวมสำนวน หาหลักฐานส่งฟ้องศาล ในช่วงนั้น ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งตอนนี้ท่านก็ได้เสียชีวิตไปแล้ว ท่านได้เดินทางไปยุโรป โดยใช้เครื่องบินเหมาลำไป และต้องแวะเติมน้ำมันที่เมืองดาร์ราน ซาอุฯ พวกผมกับท่านเอกอัครราชทูตก็ต้องแวะไปรับและดูแลท่านนายภฯ และคณะที่สนามบิน ท่านเอกอัครราชทูตได้กราบเรียนให้ท่านนายภฯ ทราบว่า ท่านได้รับการสอบถามจากทางการซาอุฯ ตลอดเวลาว่า เมื่อไหร่ไทยจะคืนเพชรที่ตามล่ามาได้ให้แก่ทางการซาอุฯ ท่านนายภฯ ชาติชายก็บอกว่าให้ท่านทูตกลับกรุงเทพฯ เพื่อหารือเรื่องนี้ท่านทูตก็บินกลับกรุงเทพฯ มาหารือและในที่สุดท่านนายภฯ ก็ได้ข้อสรุปว่าให้คืนเพชรทั้งหมดให้กับทางการซาอุฯ ไปทันที ทางประเทศซาอุฯ เองก็ได้จัดส่งเครื่องบินเจ็ท 1 ลำ พร้อมเจ้าหน้าที่มารับ ทางการไทยก็ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ

พร้อมกล่องเพชรและมีเจ้าหน้าที่ตำรวจของซาอุฯ ซึ่งเป็นตำรวจลับที่มาพร้อมทำการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดและตามล่าเพชรร่วมกับคนไทย นำเพชรไปส่งคืนที่ซาอุฯ เจ้าหน้าที่ที่นำเพชรไปส่งคืนก็ได้รับบำเหน็จรางวัลพอสมควร แต่พอคณะกลับ 1-2 วันต่อมา ตำรวจลับของวังก็เดินทางมาพบผมที่สถานเอกอัครราชทูตและแจ้งว่า เจ้าชายขอเรียนเชิญท่านทูตไปพบที่วัง แต่ไม่ให้นำรถประจำตำแหน่งไปทางวังจะส่งรถมารับเอง พอผมได้รับทราบก็รู้สึกแปลกๆ แปลงๆ และคิดว่าท่านทูตจะไปไหนมาไหนในฐานะเอกอัครราชทูตก็ควรจะไปด้วยรถประจำตำแหน่งอย่างสมเกียรติ ผมก็เลยไปกราบเรียนท่านทูตว่า มีตำรวจมาแจ้งผมอย่างนี้ ท่านจะตัดสินใจอย่างไร ท่านบอกว่า ตอนนี้ควรจะตามใจซาอุฯ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับซาอุฯ เพราะตอนนี้ความสัมพันธ์เริ่มเสื่อมลงเรื่อยๆ อะไรที่ยอมได้ก็ต้องยอม ถ้าไม่สูญเสียเอกราชหรือสูญเสียศักดิ์ศรี แต่ท่านทูตก็ยังไม่วายที่จะเอ่ยปากชวนผมไปด้วย ผมก็เลยบอกว่า เขาจะพาเราไปไหนก็ไม่ว่า เราเองก็ไม่ให้ใช้ ผมขอเขียนอะไรไว้บนโต๊ะท่านทูตและโต๊ะผมเองว่า มีตำรวจลับจากวังของเจ้าชายมารับผมกับท่านทูตไปเมื่อวันนี้ เวลานี้ ถ้าเกิดเราสองคนหายไปจะได้รู้ว่าไปไหน ในที่สุด เจ้าหน้าที่ก็ส่งรถมารับ ไปถึงวังก็พูดจาปราศรัยกันดี เจ้าชายเป็นคนที่พูดภาษาอังกฤษดีมาก เพราะเป็นนักเรียนอเมริกัน พูดจากันด้วยดี ถ้าเป็นภาษาไทยเราก็เรียกได้ว่า ปากหวานนะครับ แต่ลักษณะการชมในตอนท้ายนั้น มีการตบๆ นิดหน่อยในภาษาชาวบ้าน ในระหว่างที่มีการพูดคุยกันอยู่ เจ้าชายก็เรียกผู้เชี่ยวชาญด้านเพชรพลอยมา และมีรับสั่งให้นำกระเป๋าบรรจุเพชรที่ได้รับคืนจากไทยทั้งหมดมาวางในห้องโดยที่พวกเรานั่งสนทนากันอยู่ ผมก็นึกอยู่ในใจว่า วันนี้นคงมีข่าวดีรายงานกระทรวงฯ ได้แล้ว เจ้าชายก็สั่งให้ผู้เชี่ยวชาญเปิดกระเป๋า ในกระเป๋าแต่ละใบมีกล่องเพชรเก็บอยู่ข้างใน จากนั้นเจ้าชายก็สั่งให้เปิดทุกกล่องให้พวกเราดู และเจ้าชายก็พาท่านทูตและผมไปเดินดูเพชรที่ได้คืนมาทั้งหมด และในจำนวนเพชรที่ได้คืนมาทั้งหมด ร้อยละ 80 เป็นของปลอมและกล่องที่เหลือทั้งหมดเจ้าชายบอกว่า อีกร้อยละ 80 คือเพชรที่ยังไม่ได้คืนมา ผมฟังเช่นนั้น ก็รู้สึกว่่า วันนี้เรามาผิดงานแล้ว ผมรู้สึกเสียวปลาบ แต่ผมก็ไม่สามารทำอะไรรได้ ผมมีหน้าที่จดบันทึกอย่างเดียว เจ้าชายเองก็รู้ว่่านายเกรียงไกรฯ ถูกจับตัวได้แล้ว ก็ขอให้รัฐบาลไทยส่งตัวนายเกรียงไกรมาซาอุดิอาระเบีย ท่านบอก

ว่าในฐานะที่ท่านเป็นเชื้อกษัตริย์ ท่านขอรับรองด้วยเกียรติยศของความเป็นกษัตริย์ที่จะดูแลความปลอดภัยให้นายเกรียงไกร ถ้าหากทางสถานเอกอัครราชทูตหรือทางรัฐบาลไทยไม่มั่นใจในความปลอดภัยของนายเกรียงไกร สถานเอกอัครราชทูตจะดูแลเองก็ได้ ท่านทูตก็ตอบไปว่า ตอนนี้นายเกรียงไกรกำลังอยู่ในความดูแลและกำลังถูกสอบสวนของรัฐบาลไทย ส่วนเรื่องของการส่งตัวกลับมาที่ซาอุฯ นั้น ท่านทูตคงจะพิจารณาและตอบเลยไม่ได้ จะต้องเป็นการตัดสินใจของรัฐบาลตามกระบวนการยุติธรรมของรัฐบาลไทย แต่รับที่จะรายงานเรื่องนี้ให้รัฐบาลไทยทราบ ท่านทูตได้ถามว่า จะนำนายเกรียงไกรกลับมาทำไม เจ้าชายได้ตอบว่า นำมาเพื่อที่จะสอบถามว่าใครให้ความร่วมมือในการลักขโมยครั้งนี้บ้างและวิธีการลักขโมยทำอะไร อะไรทำนองนั้นและไม่ลืมที่จะยืนยันด้วยเกียรติและศักดิ์ศรีของราชวงศ์ซาอุฯ ว่าจะไม่ทำร้ายนายเกรียงไกร และเมื่อสอบสวนเสร็จก็จะส่งตัวนายเกรียงไกรคืนให้แก่รัฐบาลไทย

เจ้าชายไฟซาลได้เรียกร้องให้รัฐบาลไทยดำเนินการลงโทษนายเกรียงไกรหรือดำเนินการทางกฎหมายด้วยหรือไม่ เพราะเท่าที่คุณสุรพลเล่า เจ้าชายเพียงแต่ต้องการสอบสวนถึงความเป็นมาและวิธีการในการขโมยเพชรเท่านั้นและส่งกลับประเทศไทยตามเดิม

สุรพล เรื่องการลงโทษตามกระบวนการกฎหมายไทยนั้น ท่านเอกอัครราชทูตได้ชี้แจงไปแล้วว่า เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในประเทศไทย นายเกรียงไกรฯ เองก็ถูกจับในประเทศไทยและเป็นคนไทย เพราะฉะนั้นการดำเนินการต้องกระทำภายใต้กฎหมายไทย ซึ่งท่านทูตก็ได้ทูลให้เจ้าชายทราบ เจ้าชายก็เลยไม่ถามในประเด็นนี้ แต่ในที่สุด รัฐบาลไทยก็ไม่สามารถส่งตัวนายเกรียงไกรให้ได้ เพราะประการแรก ไทยไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศซาอุดีอาระเบียประการที่สอง เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในประเทศไทย อย่างที่ผมเรียนให้ทราบไปแล้วว่า การดำเนินงานต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายไทย อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องเพชรปลอมที่ส่งคืนไปให้ และเรื่องเพชรที่ยังไม่ได้คืน สถานทูตก็ได้แจ้งให้กระทรวงฯ ทราบเพื่อแจ้งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและที่รับผิดชอบดูแลต่อไป ปัจจุบันนี้ ยังมีปัญหาคาราคาซังกันอยู่ว่า เพชรเหล่านี้ไปอยู่ที่ไหน เพชรจริงหายไปไหน เพชรปลอมได้มาอย่างไร ผมจะไม่ก้าวล่วงไป เพราะยังไม่มีผู้ใด

สามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้ คงจะไปโทษใครไม่ได้ แต่อย่างน้อยที่สุด รัฐบาลเราได้ทำดีที่สุดแล้วในการให้ความร่วมมือกับทางราชอาณาจักร ในการติดตามจับกุมตัวนายเกรียงไกรฯ การส่งคืนเพชรซาอุฯ บางส่วน รัฐบาลไทยไม่ละเลยสิ่งเหล่านี้ เราได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง แต่ทางการซาอุฯ จะพอใจหรือไม่อย่างไรนั้น เป็นเรื่องที่เรากำหนดไม่ได้

ผลกระทบจากเหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้ซาอุดีอาระเบียเกิดความไม่ไว้วางใจประเทศไทยเรานัก ภาพที่ออกมาไม่ว่าจะเป็นการรายงานข่าวทางวิทยุหรือโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่า ประเทศซาอุฯ เองไม่ค่อยจะพอใจประเทศไทยเรานักในเรื่องของการดำเนินการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศและในแง่ของผลประโยชน์ของไทยที่มีในซาอุฯ ในตอนนั้น นั่นก็คือ เรื่องของแรงงานไทยเรา อยากทราบว่า คุณสุรพลมองผลกระทบดังกล่าวอย่างไรบ้างคะ

สุรพล “ผมรู้สึกว่ามีข้อดีหลายอย่าง คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขโมยเพชรซาอุฯ ขึ้น ผมขอใช้สุภาษิตภาษาไทยที่ว่าความวิวยังไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก” นั่นก็คือ เกิดเหตุการณ์สังหารนักการทูตซาอุฯ ประจำประเทศไทย ก่อนเหตุการณ์นี้จะเกิดขึ้น มีวันหนึ่งเป็นวันหยุด ผมไปเล่นกีฬาอยู่กับท่านทูต เวลาในตอนนั้นประมาณบ่ายสี่โมงครึ่ง ผมก็ได้ทราบว่า กระทรวงการต่างประเทศซาอุดีอาระเบียท่านทูตไปพบที่กระทรวงการต่างประเทศ ท่านทูตก็ให้ผมไปด้วย ไปถึงตอนนั้น ผมจำได้ว่า อุปทูตซาอุฯ ประจำประเทศไทยคนก่อน คือ นายโคจา เป็นคนเรียกท่านทูตไปพบ บอกว่า ตอนนี้มีขบวนการที่ต้องการจะทำลายคนชาติซาอุฯ เคลื่อนไหวอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะฉะนั้นก็ขอให้ฝ่ายไทยดูแลจัดตั้งเจ้าหน้าที่ประสานงานระหว่างสถานทูตกับตำรวจ ซึ่งทางท่านทูตเองก็บอกว่า เรื่องการดูแลอารักขานักการทูตนั้น ทางตำรวจไทยได้ดำเนินการอย่างดีและให้ความเสมอภาคกับทุกสถานทูตในสถานการณ์ปกติ ยกเว้นในกรณีที่มีเหตุการณ์หรือภาวะผิดปกติ จึงจะเข้มงวดมากขึ้น

อยู่มาวันหนึ่ง ประมาณห้าทุ่ม ตอนนั้นเป็นช่วงรอมฎอน ทางราชอาณาจักรทำงานกันจนถึงเพราะพักกลางวัน กระทรวงการต่างประเทศเชิญท่านทูตไปพบอีก ท่านทูตก็โทรมาหาผมที่บ้านประมาณเที่ยงคืนให้ผมติดตามท่านไปกระทรวง

การต่างประเทศซาอุฯ อีก พอไปถึงก็ได้รับแจ้งให้ว่า มีข่าวร้ายจะแจ้งให้ทราบ มี การสังหารนักการทูตซาอุฯ ในประเทศไทยเกิดขึ้น และก็แจ้งว่า ถ้าทางการไทย ไม่สามารถจับตัวผู้ร้ายมาลงโทษได้ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับซาอุฯ อาจจะมี ปัญหา เพราะถือว่า ซาอุฯ ได้เตือนไทยไปแล้วว่าให้ดูแลเรื่องนี้ให้ดี ท่านทูตก็ รับที่จะรายงานเรื่องนี้ให้กระทรวงฯ ทราบ แต่สิ่งหนึ่งที่ผมตื่นเต้นมาก คือ ผมกับ ท่านทูตต้องไปรับศพนักการทูตซาอุฯ ที่สนามบิน โดยทางการซาอุฯ ได้ส่งเครื่อง บินจัมโบเจ็ต 747 มาหนึ่งลำเพื่อรับศพนักการทูต 2 ศพ กับครอบครัวอีก ประมาณสิบกว่าคน เดิมที่กำหนดว่าเครื่องบินจะลงตอนสองทุ่ม ท่านทูต ผม และเจ้าหน้าที่อีกหนึ่งคนเตรียมไปที่สนามบิน ตอนแรกไปที่อาคารสำหรับราช- วงศ์ ไปนั่งรอถึงห้าทุ่ม ต่อมามีเจ้าหน้าที่มาบอกว่า เครื่องบินจะย้ายไปลงที่ สนามบินทหาร พวกผมรอจนถึงตีสี่ เครื่องก็ยังไม่ลง สรุปคืนนั้นผมก็รอกันอยู่ทั้ง คืนเพื่อรอรับศพ เราต้องให้เกียรติเขา แสดงความจริงใจของเรา แต่สิ่งหนึ่งที่ผม รู้สึกเสียว คือ ถ้าหากมีญาติของนักการทูตที่เสียชีวิต เกิดโมโหและอยากแก้ แค้นขึ้นมาตามหลักตาต่อตา ฟันต่อฟัน เขาก็คงจะเล่นงานคนไทยที่อยู่ที่นี่ซึ่ง ก็คือผม ท่านทูต และเจ้าหน้าที่อีก 1 คนก่อน ผมมีอาวุธน้อยที่สุด ยืนอยู่ปลาย แถว ผมอาจจะเป็นคนแรกที่จะถูกทำร้าย ผมยืนด้วยความเสียวสันหลัง เพราะตอนนั้น ผมมีความรู้สึกที่ เราคือผู้แทนของประเทศจริงๆ เรารู้สึกได้เลย แต่เหตุการณ์ก็ผ่านไปได้ด้วยดี ในที่สุดศพของนักการทูตก็ได้รับการขนย้ายลง มาจากเครื่องบินประมาณดีห้า แต่กระนั้นก็ตาม เหตุการณ์ต่างๆ ไปก็ยังทำให้ พวกเราเกิดความหวาดระแวง มีการเข้มงวดกวดขันการรักษาความปลอดภัยที่ สถานเอกอัครราชทูตและให้ระมัดระวังเมื่อจะเดินทางไปไหนมาไหน เพราะ กระแสความเคียดแค้นกำลังครุกรุ่นเด็กซาอุฯ เขาก่อนหินปา เอาอะไรต่อมิอะไร โยนใส่ อยู่หลายวัน

ความรู้สึกของคนซาอุฯ ตอนนั้นมีความโกรธแค้นขนาดไหนคะ

สุรพล ภาวะชาวซาอุฯ โกรธแค้นคนไทย เป็นเรื่องที่ตั้งและอยู่ในความ สนใจของชาวซาอุฯ มากทีเดียว ที่วี้ออกทุกวัน เพราะฉะนั้น เราในฐานะเป็นผู้แทน ของประเทศ จึงรู้สึกได้ว่าหากชาวซาอุฯ จะเล่นงานก็คงจะเล่นงานพวกเรา พวก เราอยู่กันอย่างหวาดระแวง เรายังคงต้องทำหน้าที่ต่อไปให้เต็มความสามารถ

คุณหทัยกานต์ให้สัมภาษณ์ว่าหมดเวลาแล้ว

ตอนนี้เกือบจะหมดเวลาแล้ว เรายังคงผลิตเพลินกับเรื่องราวที่น่าสน ใจและน่าตื่นเต้นที่คุณสุรพลกำลังเล่าให้พวกเราฟัง สำหรับคำถามสุดท้ายก่อน ปิดรายการ อยากทราบว่า ชาวซาอุฯ มองคนไทยอย่างไรบ้างคะ

สุรพล ชาวซาอุฯ มองว่าไทยยังมีความล้าหลัง ด้อยพัฒนา คนไทยมี อาชีพเป็นคณงานไร้ฝีมือ และเป็นแม่บ้านที่ทำงานรับใช้ตามบ้าน นั่นคือ ความ เข้าใจของคนซาอุฯ ในขณะนั้น ซึ่งเราเองพยายามทำความเข้าใจให้กับชาวซาอุฯ ว่าเรามีอะไรบ้างที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย ที่เป็นของดีของเรา เรามีลำดับขั้นของ การพัฒนาแค่ไหน ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่และคงเอกราชไว้ได้อย่างไร แม้เราจะ มีคณงานมาทำงานซาอุฯ เยอะ แต่เราก็มีคนที่มีความรู้ความชำนาญอยู่ไม่น้อยที่ ร่วมกันพัฒนาชาติบ้านเมือง แต่ที่สำคัญคือ ผมจะพูดเสมอว่าคนไทยที่มาทำงาน ซาอุฯ เหล่านี้ คือส่วนหนึ่งของ driving force หรือแรงขับเคลื่อนสำหรับการ พัฒนาเศรษฐกิจและประเทศไทย

สำหรับสัปดาห์นี้เราก็ได้พูดคุยกันถึงเรื่องราวต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะประสบการณ์ที่คุณสุรพลได้เผชิญมาในเหตุการณ์ของการโจรกรรมเพชร ซาอุฯ ซึ่งถ้าเราไม่ได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ก็คงจะนึกไม่ออกกว่าถ้าเราเป็นคน ไทยคนหนึ่งที่อยู่ในประเทศที่มองเราไม่ค่อยดีเท่าไรหรอก และอาจจะรู้สึกไม่ ปลอดภัยเท่าใดนักนั้น จริงๆ มันเป็นอย่างไรร...□

เจ้าชายไฟซาล บิน ฟาฮัด บิน อับเดลลาซิส สิ้นพระชนม์ด้วยโรคพระหทัยวาย เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2542 พระชนมายุ 54 พรรษา (บก.)

ปักษิณกะ

ภูมิปัญญาชาวอีสานในเรื่องการทำนายฝน

1. ตัวแลน (เป็นสัตว์เลื้อยคลานสีขา มีหางยาว อาศัยอยู่ตามป่าและภูเขา)

ลักษณะตัวเหมือนกิ้งก่าแต่ตัวใหญ่กว่ามาก มีสีเหลืองปนดำ ตัวแลนนี้ออกหากินเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ชาวบ้านชอบล่า การดูฝนจะตกมากน้อยแค่ไหนแต่แต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกันมีวิธีในการทำนายไม่เกิน 50 กิโลเมตร จับได้ที่ไหนก็จะทำนายในเขตนั้น (ไม่ใช่ว่าจับได้ที่ภาคอีสานเอาไปทำนายที่ซาอุฯ แบบนั้นไม่ได้) ตัวแลนที่ต้นทางจะมีสีเหลืองสลัดดำไปจนสุดทาง การนับนับตามเดือนทางจันทร์คติ นับ 1 สีเหลือง นับ 2 สีดำ นับ 3 สีเหลือง นับ 4 สีดำ ถ้าปีไหนฝนดีช่วงนับที่ 5 จะตกสีดำ ที่ 6 จะตกสีดำ ไปจนถึงการนับที่ 7-8-9-10-11 จะเป็นสีดำหมด ก็แสดงว่าฝนจะตกดีไปจนถึงเดือนที่ 11 ถ้าปีไหน ฝนจะแล้ง ทางแลนช่วงที่ 5-6-7-8 จะเป็นสีเหลืองถ้าฝนปานกลางก็จะเป็นสีดำปนเหลืองนิดๆ มีโอกาสถูก 100 %

2. ต้นมะขาม

ต้นมะขามจะดูในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน คือต้นมะขามจะไม่แตกใบอ่อนในช่วงเดือนที่ว่านี้ (ถ้าไม่มีมือดีเอาปุ๋ยไปใส่) ถ้าต้นมะขามแตกใบอ่อนก็แสดงว่า ฝนยังจะตกอยู่อีก (ปกติภาคอีสาน เดือนพฤศจิกายนฝนจะหมดและจะเริ่มหนาว) มีโอกาสถูก 90%

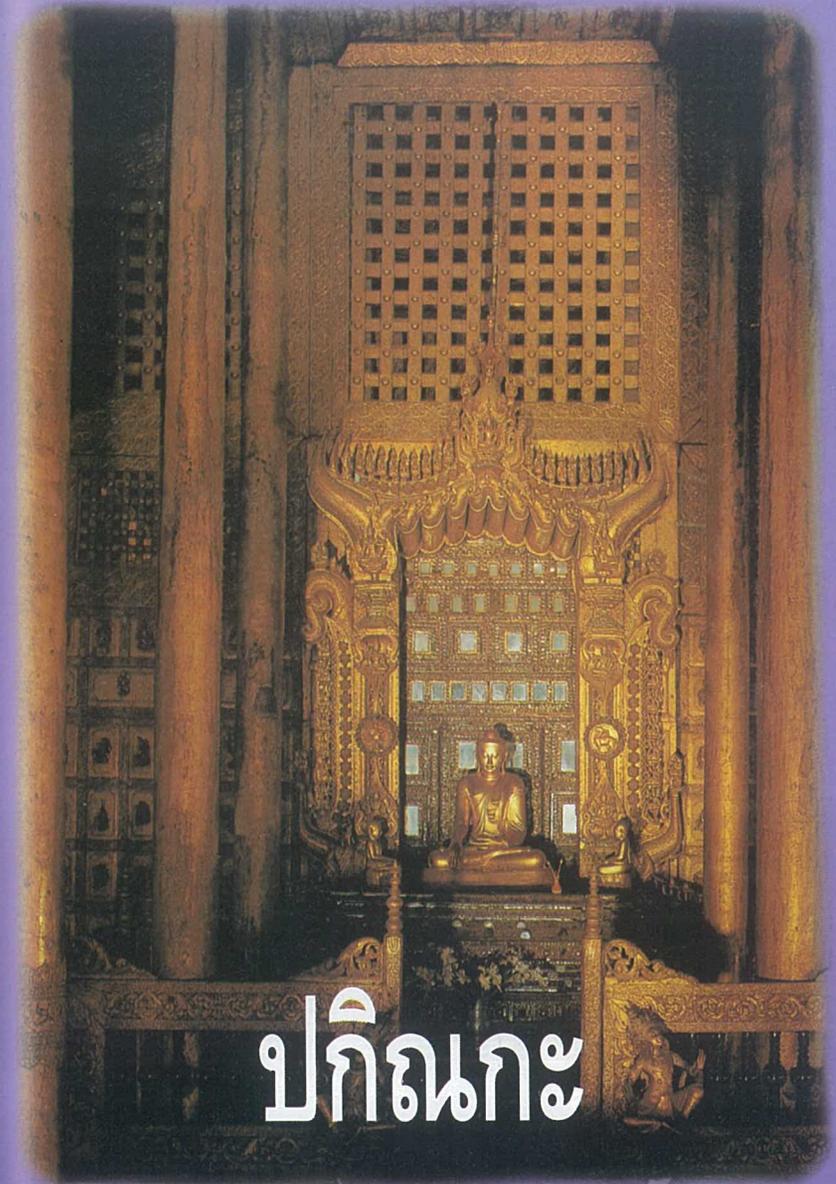
3. นกแกนแวน

ภาคอีสานเรียกว่า นกแขวหทางต่อ ลำตัวมีสีดำ มีขนที่หางยาวประมาณ 1 ฟุต 2 เส้น นกชนิดนี้จะออกหากินในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ถ้าเห็นนกชนิดนี้ก็แสดงว่า ฝนจะลดน้อยลง (นอกจาก 2 เดือนที่ว่านี้ จะไม่เห็นนกชนิดนี้เลย) มีโอกาสถูก 85%

4. หล้าคอมมิวนิสต์ กับ ต้นดอกไม้ฮ้าง (ภาษาอีสาน)

ถ้าเห็นหล้าคอมมิวนิสต์และต้นดอกไม้ฮ้าง ออกดอก ฝนจะหมด มีโอกาสถูก 100%

ส. เสือ ดาวคะนอง
อุปราชธานี

ปักษิณกะ

ภาพจาก "Myanmar Style"

โดย Luca Invernizzi Tettoni

ภาพจาก "National Geographic"

โดย James L. Stanfield

ปกิณกะ

ประวัติประเทศพม่า โดยสังเขป

น.อ.ประวัติร์ ศรีสุขวัฒนา
ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือ
สอท. ณ กรุงย่างกุ้ง

ประเทศพม่าในปัจจุบันแต่เดิมมีชนเผ่าต่างๆ อาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ คือ ตอนกลางของประเทศตามลำน้ำสาละวินและสะโตงตอนบนเป็นพวกพม่า ด้านเหนือเป็นชนเผ่าตามทีราบสูง ด้านตะวันออกเป็นพวกไทใหญ่ ตามแม่น้ำสาละวินตอนบน ด้านตะวันตกเป็นพวกกะเหรี่ยง ด้านใต้เป็นพวกมอญอยู่ตามที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี แม่น้ำสะโตงและแม่น้ำสาละวินตอนใต้ที่ไหลลงสู่ทะเล พวกพม่าเริ่มตั้งเป็นเมืองมี

กษัตริย์ปกครองเป็นปีกแผ่นขึ้นที่กรุงพุกามในปี พ.ศ.1587 โดยกษัตริย์องค์แรกคืออนนรธา⁽¹⁾ ส่วนทางใต้พวกมอญตั้งเป็นปีกแผ่นที่กรุงสุธรรมวดี (สเทิม)⁽²⁾ มีกษัตริย์ปกครอง (ประเทศไทย⁽³⁾ ขณะนั้น ตั้งแต่ภาคเหนือตอนล่างลงมาถึงนครศรีธรรมราช รับอารยธรรมและผูกพันทางวงศ์กษัตริย์กับอาณาจักรกัมพูชา มีกรุงละโว้เป็นศูนย์กลาง) และในช่วงเวลานี้พงศาวดารกรุงสุธรรมวดี (สเทิม) ของมอญกล่าวถึงพวกกรอม (ขอม)⁽⁴⁾ ยกกองทัพจากกรุงละโว้ - อโยธยา มาตีกรุงสุธรรมวดี เมื่อปี พ.ศ.1599 ด้วย) กรุงพุกามของพวกพม่า ซึ่งเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.1587 จนถึง พ.ศ.1855 ก็เสื่อมลงถูกกษัตริย์ไทยใหญ่ 2 องค์ เข้าปกครอง โดยตั้งเมืองสะแกง (Sagaing) ขึ้นทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำอิรวดี ทางเหนือของกรุงพุกามมีกษัตริย์ปกครองตั้งแต่ พ.ศ. 1857 ถึง พ.ศ.1907 และเมืองพินยา (Pinya) มีกษัตริย์ปกครองตั้งแต่ พ.ศ.1852 ถึง พ.ศ.1900 ต่อมาพระเจ้าสะโตะมินพญาเชื้อสายไทยใหญ่ ตั้งกรุงอังวะขึ้นทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิรวดีตรงข้ามเมืองสะแกงตั้งแต่ปี พ.ศ.1907 เป็นต้นมา ส่วนพวกมอญตอนใต้นั้นศูนย์กลางย้ายมาที่กรุงหงสาวดี ซึ่งมีอำนาจขึ้นมีกษัตริย์ปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ.1830 (ประเทศไทย⁽⁵⁾ ช่วงนี้ตั้งแต่ พ.ศ.1700 ขึ้นมา มีความเปลี่ยนแปลงเกิดรัฐรุ่นใหม่ๆ ขึ้นมา ได้แก่ โยนก (เชียงราย-พะเยา) สุโขทัย แพร่ น่าน และล้านช้าง ส่วนแคว้นเก่าเดิมนั้นแคว้นละโว้ ได้ย้ายราชธานีจากละโว้ (ลพบุรี) ไปอยู่ที่อโยธยาศรีรามเทพนคร ต่อ

มามีการรวมบ้านเมือง 2 กลุ่มเข้าด้วยกันคือกลุ่มสยามซึ่งมีสุพรรณภูมิเป็นแกนกลาง และละโว้ มีละโว้ - อโยธยาเป็นแกนกลาง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.1839 เป็นต้นมา เมื่อรวมกันแล้วในปี พ.ศ.1893 พระเจ้าอู่ทองก็สถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นใหม่ตรงที่เดิมของกรุงอโยธยา ทรงพระนามว่า พระรามาธิบดี)

ในช่วงประมาณปี พ.ศ.1950 เป็นต้นมา พม่าและมอญคือกรุงอังวะ (พระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง) และกรุงหงสาวดี (พระเจ้าราชาธิราช) ก็เริ่มทำสงครามกัน และทำสงครามติดต่อกันไปเป็นเวลานานกว่า 50 ปี ไม่มีใครแพ้ชนะต้องเลิกกันไป และทำให้อ่อนกำลังลงทั้งคู่ ต่อมามีความเปลี่ยนแปลงเมืองตองอูของพม่าตอนใต้ติดกับมอญด้านเหนือมีความเข้มแข็งขึ้น มังกยินโยตั้งตนเป็นกษัตริย์ในปี พ.ศ.2029 และตองอูก็เริ่มขยายอาณาเขตไปครอบคลุมเมืองต่างๆ ทางใต้ของพม่า ในสมัยของพระเจ้าตะเบงชเวตี้ ซึ่งขึ้นเป็นกษัตริย์ต่อจากมังกยินโย ก็ได้กรุงหงสาวดีของกษัตริย์มอญ พระเจ้าสการะวุตพี (Takayupi) ได้ ใน พ.ศ.2082 ราชวงศ์หงสาวดีของมอญตั้งแต่ พ.ศ.1830 จึงสิ้นสุดลงใน พ.ศ.2082 หลังจากนั้นก็ทำสงครามชนะเมืองแปร เมืองยะไข่ และได้ย้ายราชธานีมาอยู่ที่กรุงหงสาวดีในรัชกาลพระเจ้าตะเบงชเวตี้ และเริ่มรบกับไทยครั้งแรกที่เมืองทวายเมื่อประมาณ พ.ศ.2090 และได้ยกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ.2091 มีการรบใหญ่ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก แต่ตีไม่ได้ เมื่อกลับไปกรุงหงสาวดีระยะหนึ่งก็ถูกพวกมอญ

ลอบปลงพระชนม์สวรรคต บ้านเมืองในพม่าที่เคยขึ้นอยู่ก็แข็งเมืองเป็นจลาจล พระเจ้าบุเรงนองพี่เขย ซึ่งขณะนั้นได้นำกองทัพปราบปรามหัวเมืองมอญทางใต้ที่เป็นกบฏอยู่ (เมืองดัลลา Dalla ทางใต้เมืองเถกิง Dagon/Yangon) จึงนำกองทัพไปยึดเมืองตองอูไว้ แล้วจึงเข้ายึดหงสาวดีคืน หลังจากนั้นจึงเริ่มปราบปรามเมืองพม่าขึ้นไปทางเหนือ ใต้เมืองแปร แล้วไปตีกรุงอังวะได้ในปี พ.ศ.2098 (ราชวงศ์อังวะ เชื้อสายไทยใหญ่ ตั้งแต่ พ.ศ.1907 ก็สิ้นสุดลงใน พ.ศ.2098) แล้วเข้ายึดครองเมืองไทยใหญ่ต่างๆ และเมืองมณีปุระทางด้านตะวันตกด้วย แล้วได้สร้างเมืองหงสาวดีใหม่ในที่ใกล้ๆ เมืองเดิม ให้กว้างขวางขึ้นใน พ.ศ.2109 (กรุงศรีอยุธยาหลังการรวมตัวตั้งแต่ พ.ศ.1893 ก็มีอำนาจมากขึ้นครอบคลุมตั้งแต่ภาคเหนือตอนล่างถึงนครศรีธรรมราช หลังการรวมตัวไม่นานราชวงศ์สุพรรณภูมิซึ่งสัมพันธ์กับวงศ์สุโขทัย ก็แย่งอำนาจจากวงศ์อู่ทอง (ละโว้ - อโยธยา) ได้และเนรเทศวงศ์อู่ทอง คนสุดท้ายคือ พระรามราชา ไปอยู่กับพุกาเมื่อประมาณ พ.ศ.1940 และต่อมากรุงศรีอยุธยาก็ได้ยกทัพไปตีกรุงพระนครหลวง (นครธม) ได้ในรัชกาลพระบรมราชาธิราชที่ 2 เมื่อ พ.ศ.1974 ในระยะหลังทางอยุธยาพยายามลดอำนาจของราชวงศ์สุโขทัยในภาคเหนือตอนล่างลงเพื่อความเป็นเอกภาพในการปกครองของอยุธยา ทำให้เกิดการต่อต้านกันเองขึ้นในช่วงนี้) เมื่อพระเจ้าบุเรงนองรวบรวมอำนาจในพม่าได้เป็นปีกแผ่นแล้ว จึงได้ยกกองทัพมาตีกรุงศรี

อยุธยาอีกสองครั้ง ครั้งแรกใน พ.ศ.2106 แต่ตีไม่ได้ ทำสัญญาสงบศึกกัน ครั้งที่สองใน พ.ศ.2112 ในครั้งนี้พระมหาธรรมราชาเจ้าเมืองพิษณุโลก ซึ่งปกครองภาคเหนือตอนล่างอยู่ได้ไปเข้ากับพระเจ้าบุเรงนอง⁽⁶⁾ กรุงศรีอยุธยาต่อสู้เพียงผู้เดียวและถูกตีแตกใน พ.ศ.2112 พระเจ้าบุเรงนองได้แต่งตั้งให้พระมหาธรรมราชาปกครองอยุธยาขึ้นกับกรุงหงสาวดีต่อไป กรุงหงสาวดีของราชวงศ์ตองอู เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2082 หลังจากตีกรุงศรีอยุธยาได้ใน พ.ศ.2112 ทำให้กรุงหงสาวดีช่วงนี้มีอำนาจสูงสุดต่อมากกรุงศรีอยุธยาก็เริ่มขัดแย้งกับกรุงหงสาวดีหลังจากสิ้นพระเจ้าบุเรงนองใน พ.ศ.2124 ไม่นานนัก พระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยาก็ตัดขาดกับกรุงหงสาวดีเมื่อ พ.ศ.2127 กรุงศรีอยุธยามีพระนเรศวรเป็นนักรบที่เข้มแข็ง กรุงหงสาวดีไม่สามารถปราบปรามได้ อำนาจของกรุงหงสาวดีก็เริ่มสั่นคลอน เมืองกรุงศรีอยุธยาแยกกองทัพมาตีหงสาวดีบ้างใน พ.ศ.2138 แต่ยังตีไม่ได้ บ้านเมืองที่เคยขึ้นอยู่ก็เอาใจออกห่าง และหันมาร่วมกับกรุงศรีอยุธยา ดังนั้นเมื่อปี พ.ศ.2142 พระนเรศวรยกทัพกรุงศรีอยุธยามาตีกรุงหงสาวดีอีก บ้านเมืองในพม่าเวลานั้นเกรงอำนาจกรุงศรีอยุธยา ไม่มีใครคิดจะต่อสู้ เจ้าเมืองตองอูจึงได้นำพระเจ้าหงสาวดีทิ้งเมืองหนีไปตองอู เมื่อกองทัพยะไข่ที่ยกมาร่วมรบกับทัพกรุงศรีอยุธยามาถึงก่อน เห็นเมืองร้างไม่มีกำลังต่อสู้ จึงเข้าปล้นทรัพย์และเผาทำลายกรุงหงสาวดีจนยับเยิน กองทัพกรุงศรีอยุธยายกตามไปตีตองอู แต่พม่า

ด้านทานไว้ได้จึงยกทัพกลับ กรุงหงสาวดีที่ยิ่งใหญ่ของพระเจ้า
บุเรงนอง ซึ่งตั้งมาได้ 33 ปี (พ.ศ.2109 - 2142) ก็ล่มสลายลง
บ้านเมืองต่างๆ ก็ตั้งตนเป็นอิสระ พวกมอญก็เข้าครอบครอง
หงสาวดีอย่างเต็ม กรุงศรีอยุธยาจึงยกกองทัพมารบพม่าต่อไป
ฝ่ายพม่าได้ย้ายราชธานีจากเมืองตองอูถอยขึ้นไปตั้งอยู่ที่เมือง
อังวะ (ราชวงศ์ตองอู) ในครั้งสุดท้ายที่กรุงศรีอยุธยายกทัพไป
ตีเมืองอังวะ พระนเรศวรสิ้นพระชนม์ในระหว่างทาง กองทัพ
อยุธยาจึงยกทัพกลับ พวกพม่าโดยราชวงศ์ตองอูก็ตั้งเมืองอยู่
ที่กรุงอังวะ ตั้งแต่ พ.ศ.2143 เป็นต้นมา ได้ประมาณ 150 ปี
ในช่วงนี้พวกมอญมีความเข้มแข็ง กษัตริย์มอญจากเมืองหง-
สาวดีได้ยกทัพมาตีเมืองอังวะ และทำลายเมืองอังวะได้ใน พ.ศ.
2295 ราชวงศ์ตองอูก็สิ้นสุดลง ในปีเดียวกันที่กรุงอังวะถูก
มอญตีแตกได้เกิดมีผู้นำหมู่บ้านแห่งหนึ่งของพม่า (หมู่บ้าน
Moksoebo) ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจมอญและมีชาวพม่าเข้าไปเป็น
พวกมาก ได้ยกพลเข้ามายึดเมืองอังวะได้ และตั้งตนเป็นใหญ่
ที่หมู่บ้านเดิม ตั้งเป็นเมืองรัตนเต็งคะ (Rattana Theinkha) คือ
กษัตริย์อลองพญา พวกมอญได้ยกทัพมาปราบอยู่ 2 ปี ปราบ
ไม่ได้ ครั้นสุดท้ายได้ยกทัพใหญ่มาตีอังวะคืนใน พ.ศ.2297 แต่
พ่ายแพ้กลับไป อลองพญาจึงเริ่มยกทัพมาตีมอญบ้าง และได้
เมืองมอญจนถึงเมืองเถกิง (Dagon/Yangon) ทางใต้สุดในปี
เดียวกันนั่นเอง และเปลี่ยนชื่อเมืองเถกิงเป็นเมืองย่างกุ้ง⁽⁷⁾ อีก
2 ปีต่อมาคือ พ.ศ.2299 ก็ตีเมืองพลิม (พม่าเรียก Pathein) ซึ่ง

มีชาวโปรตุเกสปกครองอยู่ได้ ได้ครอบครองประเทศพม่าทั้ง-
หมด ยกเว้นทวาย มะริด ตะนาวศรี ซึ่งยังขึ้นอยู่กับกรุงศรี-
อยุธยา ดังนั้น ในปี พ.ศ.2302 พระเจ้าอลองพญาและมังระลูก
คนที่สองได้ยกทัพมาตีทวายได้ กรุงศรีอยุธยาได้ส่งกองทัพมา
ตั้งอยู่ที่ต้นน้ำตะนาวศรี กองทัพพระเจ้าอลองพญาตีเมืองมะริด
และตะนาวศรีได้แล้ว ยกติดตามมาตีกรุงศรีอยุธยา แต่ตีไม่ได้
ยกทัพกลับไป และพระเจ้าอลองพญาก็สวรรคตระหว่างเดิน
ทางกลับ เนื่องจากเจ็บป่วยจากอุบัติเหตุปืนใหญ่ระเบิดเมื่อ
พ.ศ.2303 ต่อมาราชวงศ์คองบอง (Konbaung) ของพระเจ้า
อลองพญาได้ย้ายจากเมืองรัตนเต็งคะมาอยู่ที่เมืองอังวะในปี
พ.ศ.2306 ในรัชกาลพระเจ้ามังระ (Hsinbyushin) และได้ส่ง
กองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาอีก ใน พ.ศ.2308 ทำการรบกันอยู่ 2
ปี ก็ตีกรุงศรีอยุธยา⁽⁸⁾ ได้ในกลางปี พ.ศ.2310 ในปลายปี
เดียวกันคืออีกประมาณ 6 เดือนต่อมา พระยากำแพงเพชร
(พระเจ้าตากสิน) ซึ่งตีฝ่าวพม่าออกไปก่อนจะเสียกรุงศรีอยุธยา
และไปตั้งตัวอยู่ที่เมืองจันทบุรีได้ยกพลมาตีกรุงศรีอยุธยา
คืนมาได้ แต่กรุงศรีอยุธยาเสียหายมาก จึงย้ายมาอยู่กรุงธนบุรี
ตั้งตนเป็นกษัตริย์ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่
4 (พระเจ้าตากสิน) จากนั้นพม่าก็ยกทัพมารบกับไทยอีก เพื่อจะ
ตีกรุงธนบุรีให้ได้ แต่ไม่สามารถเอาชนะไทยได้ (ในช่วงนี้กรุง
ธนบุรี⁽⁹⁾ ได้รวบรวมบ้านเมืองเดิมและมาตีเชียงใหม่ที่พม่าครอง
อยู่ได้ใน พ.ศ.2317) ในปี พ.ศ.2325 พระเจ้าปดุง (Bondawpaya)

ลูกคนที่ 4 ของพระเจ้าอลองพญาได้เป็นกษัตริย์ต่อจากพระเจ้าจิงกูลา (ลูกพระเจ้ามังระ) ได้ย้ายเมืองหลวงจากอังวะมาตั้งใหม่ที่เมืองอมรปุระ ทางเหนือของอังวะบริเวณเดียวกัน (ทางประเทศไทยในปีเดียวกัน พ.ศ.2325 ก็สิ้นรัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรี พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ราชวงศ์จักรีได้ขึ้นเป็นกษัตริย์และย้ายเมืองหลวงจากกรุงธนบุรีมาอยู่ที่กรุงรัตนโกสินทร์) ใน พ.ศ.2328 พระเจ้าปดุง กรุงอมรปุระ ยกกองทัพใหญ่มาตีไทยรวมพลถึง 144,000 คน (ไทยเรียกว่า สงคราม 9 ท้า) แต่ไทยรบต้านทานไว้ได้ และขับไล่พม่ากลับไปหมดในปี พ.ศ.2329 ปีต่อมาก็ยกทัพใหญ่มาตีกรุงรัตนโกสินทร์อีก แต่พ่ายแพ้กลับไปในการรบที่ทำดินแดง หลังจากนั้นก็สิ้นความพยายามที่จะมาตีกรุงรัตนโกสินทร์อีก แต่ก็ยังคงรบกับไทยเรื่อยมาใน พ.ศ.2330 รบชิงความเป็นใหญ่ในแคว้นล้านนาพ่ายแพ้ไทยกลับไปและในปีเดียวกันนี้ไทยได้ยกทัพมาตีเมืองทวาย⁽¹⁰⁾ แต่ตีไม่ได้ พม่ายังคิดจะรบกับไทยต่อไปและขณะเดียวกันมาขอเป็นไมตรีกับไทยด้วยหลายครั้ง แต่ในปี พ.ศ.2352 ก็ได้ยกทัพมาตีเมืองถลางอีก เนื่องจากเห็นเมืองไทยเปลี่ยนแผ่นดินใหม่ พระพุทธยอดฟ้าเสด็จสวรรคต ทางกรุงรัตนโกสินทร์ได้ส่งกองทัพมาช่วยและขับไล่กองทัพพม่ากลับไป หลังจากนั้นพม่าก็ไม่ค่อยได้รบกับไทยอีก เพราะพม่าเริ่มขัดแย้งกับอังกฤษและทำสงครามกับอังกฤษเรื่อยมา สาเหตุมาจากพม่าปราบปรามพวกยะไข่ที่มีพรมแดนติดกับอินเดียของอังกฤษ และรุกเข้าไปในแดน

อังกฤษ ทำให้เริ่มขัดแย้งกันและขยายเป็นสงครามในเวลาต่อมา สงครามกับอังกฤษครั้งแรกเริ่ม พ.ศ.2366 พม่ารบกับอังกฤษเพราะปราบปรามเมืองขึ้นด้านตะวันตกที่แข็งเมืองหนีไปขึ้นกับอังกฤษ การรบช่วงแรกอังกฤษรบเพื่อป้องกันแคว้นเบงกอลตะวันออกของอังกฤษเท่านั้น แต่เมื่อการรบขยายออกไปและการรบทางบกตอนเหนือยากลำบาก อังกฤษจึงใช้กองทัพเรือยกมาตีพม่าทางใต้ ยึดเมืองย่างกุ้งได้ใน พ.ศ.2367 (อังกฤษมาชนไทยรบกับพม่าด้วย) รบกัน 2 ปี ก็ทำสัญญาสงบศึกกันใน พ.ศ.2368 อังกฤษยึดครองเมืองทางด้านใต้แม่น้ำสาละวินลงมาเอาไว้ จากนั้นก็รบกับอังกฤษครั้งที่ 2 พ.ศ.2395-2396 อังกฤษยึดครองภาคใต้บริเวณหัวเมืองมอญไว้ทั้งหมดขึ้นไปถึงเมืองตองอูและเมืองแปร หลังสงครามครั้งนี้พม่าได้ย้ายเมืองหลวงจากกรุงอมรปุระมาอยู่ที่เมืองมัณฑลเลย์ และตั้งชื่อว่ากรุงรัตนพน (Ratanapone) ในสมัยพระเจ้ามินดง เมื่อ พ.ศ.2403 สงครามอังกฤษพม่าครั้งที่ 3 เป็นครั้งสุดท้ายเกิดเมื่อ พ.ศ.2428 อังกฤษยึดเมืองมัณฑลเลย์ได้ ราชวงศ์คองบอง (Konbaung) ของพระเจ้าอลองพญาก็สิ้นสุดลง และพม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษแต่นั้นมาเป็นเวลา 63 ปี ได้รับอิสระภาพเมื่อ พ.ศ.2491...□

หมายเหตุ

(1) ลำดับราชวงศ์กษัตริย์พม่าในยุคต่างๆ ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพม่า

(2) แคว้นสุโขทัยรัฐในอุดมคติของ สุจิตต์ วงษ์เทศ

(3) ดินแดนประเทศไทยประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 (หลัง พ.ศ.1100) มีบ้านเมืองเป็น 2 กลุ่ม มีรูปแบบวัฒนธรรมเหมือนกันที่เรียกว่าทวารวดี คือกลุ่มฟากตะวันตกกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตามลุ่มแม่น้ำท่าจีน ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำเพชรบุรีถึงชัยนาท มีเมืองสำคัญคืออู่ทอง (สุพรรณบุรี) คูบัว (ราชบุรี) และมีเมืองนครชัยศรี (นครปฐม) เป็นศูนย์กลางนับถือพุทธศาสนา กลุ่มฟากตะวันออกกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตามลุ่มน้ำลพบุรี ลุ่มน้ำบางปะกงขึ้นไปตามลำน้ำป่าสักภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และลุ่มน้ำโขง รวมทั้งทางเหนือผ่านนครสวรรค์ขึ้นไป มีเมืองสำคัญคือเมืองมโหสถ (ปราจีนบุรี) และมีเมืองละโว้เป็นศูนย์กลาง นับถือศาสนาฮินดูและพุทธปนกัน กลุ่มนี้เป็นที่รู้จักในชื่อแคว้นทวารวดี มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอีสานปุระ ซึ่งกลุ่มอีสานปุระนี้ภายหลังได้พัฒนาเป็นอาณาจักรเมืองพระนครหรืออาณาจักรกัมพูชา วัฒนธรรมทวารวดีในภูมิภาคนี้แพร่หลายทั่วไป รวมถึงทางภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย

(4) ขอม เรียกกันอีกหลายอย่างเช่น กรอม กล่อม กะหลอม หรือกำหลอม ไม่ใช่ชื่อเรียกตนเองแต่เป็นชื่อที่คนอื่นใช้เรียก มีความหมายกว้างทางวัฒนธรรม หมายถึง พวกที่อยู่ทางใต้แถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาถึงลุ่มน้ำโขง ดัดผสมสั้น นุ่งโจงกระเบน นับถือพราหมณ์ หรือพุทธมหายาน มิได้ระบุชัดเจนว่าเป็นชนเผ่าใด (สมัยหลังๆ มักจะให้ขอมหมายถึงชาวเขมรในกัมพูชา แต่ชาวเขมรก็ไม่รู้จักคำว่าขอม และไม่ยอมรับว่าตัวเองเป็นขอม) บทความทางประวัติศาสตร์ของพม่าในปัจจุบัน เมื่อกล่าวถึงกรุงพุกามเคยรบกับขอมมักจะอ้างว่าพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมดเป็นของพุกามและไปรบกับขอมที่ประเทศเขมร ซึ่งที่จริงคงจะรบกับไทยอย่างเมืองของมอญนั่นเอง

(5) กลุ่มสยามใช้ภาษาตระกูลไทย-ลาว และขณะเดียวกันก็ใช้ภาษาบาลี-สันสกฤต ขอมและมอญเป็นภาษาราชการและศาสนา กลุ่มละโว้มีความสัมพันธ์กับกรุงกัมพูชาอย่างแน่นแฟ้น รับศิลปและวัฒนธรรมจากเขมร ทำให้เกิด

สกุลช่างทางศิลปะที่เรียกว่าแบบลพบุรีขึ้น ในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ 18 (ก่อน พ.ศ.1800) กลุ่มสยามมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มละโว้ ติดต่อกับชายกับจีนและแคว้นต่างๆ รวมทั้งกัมพูชาด้วย และยังยกกองทัพไปรุกรานกัมพูชาด้วย ในภายหลังกลุ่มละโว้หันมามีความสัมพันธ์กับกลุ่มสยามมากขึ้น เป็นเหตุให้ค่อยๆ รวมตัวกัน แล้วสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นใหม่ใน พ.ศ.1893 คนต่างชาติจึงเรียกกรุงศรีอยุธยาว่าราชอาณาจักรสยาม

(6) กรุงศรีอยุธยาพยายามรวมอำนาจเป็นศูนย์กลางการปกครองอย่างแท้จริงในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ เริ่มปฏิรูปการปกครองตั้งอำนาจทั้งหมดให้รวมศูนย์อยู่ที่อยุธยา ลดอำนาจเครือญาติในเมืองต่างๆ ลง โดยเฉพาะในราชวงศ์สุโขทัยที่เมืองพิษณุโลก ในขณะนั้นพระเจ้าติโลกราชครองแคว้นล้านนาเป็นใหญ่และเข้มแข็ง ราชวงศ์สุโขทัยที่ครองพิษณุโลกไม่พอใจอยุธยาจึงไปอ่อนน้อมขึ้นกับล้านนา ทำให้เกิดสงครามเชียงใหม่ - อยุธยา ซึ่งแคว้นสุโขทัยขึ้น แต่ในที่สุดอยุธยาก็สามารถรักษาเมืองเหนือไว้ได้ (มีวรรณคดีชื่อ ยวนพ่าย) หลังสมัยพระบรมไตรโลกนาถ กษัตริย์องค์ต่อๆ มาก็รวมอำนาจไว้อย่างเฉียบขาดต่อไป บรรดาเชื้อสายฝ่ายราชวงศ์สุโขทัยให้มีฐานะเป็นเพียงข้าราชการกรุงศรีอยุธยาเท่านั้น จึงมีกลุ่มต่อต้านจะแยกตัวจากอยุธยาอยู่บ่อยๆ จนเมื่อแม่อยู่หัวศรีสุตาจันทร์ขึ้นมามีอำนาจ โอกาสของฝ่ายต่อต้านก็เกิดขึ้น โดยเจ้านายและขุนนางที่สืบเชื้อสายจากกษัตริย์ก่อนๆ กำจัดกลุ่มแม่อยู่หัวศรีสุตาจันทร์ลง ระบบรวมอำนาจไว้ที่กรุงศรีอยุธยาก็หมดสิ้นลงไป พระมหาจักรพรรดิได้เป็นใหญ่ในอยุธยา แล้วแต่งตั้งให้ขุนพิเรนทรเทพ เชื้อสายราชวงศ์สุโขทัย ดันคิดครั้งนี้เป็นพระมหาธรรมราชาครองเมืองพิษณุโลก ศูนย์อำนาจของภาคเหนือตอนล่าง พระมหาธรรมราชาครองพิษณุโลกอยู่ 21 ปี ความรู้สึกในการช่วงชิงความเป็นใหญ่ของราชวงศ์ทั้ง 2 ก็คงเป็นไปตลอดมา เมื่อพม่ามีอำนาจแผ่เข้ามาเหนือกรุงศรีอยุธยา ทำให้ภายหลังต่อมาพระมหาธรรมราชาและบรรดาเจ้าเมืองในแคว้นสุโขทัย ก็ยอมเข้ากับพระเจ้าบุเรงนอง ฝ่ายกรุงศรีอยุธยาก็พยายามที่จะกำจัดพระมหาธรรมราชา ได้ชักชวนพระไชยเชษฐาธิราชแคว้นล้านช้าง เอากองทัพมาร่วมกันทำลายเมืองพิษณุโลก และหาหนทางต่างๆ ที่จะกำจัดพระมหาธรรมราชาให้ได้ แต่พระมหา-

ธรรมราชาที่แก้ไขกลศึกของอยุธยาได้หมด เมื่อพระเจ้าบุเรงนองยกทัพมาโจมตีกรุงศรีอยุธยาได้ใน พ.ศ.2112 โดยมีพระมหากษัตริย์ราชาร่วมกองทัพมาด้วยแล้ว จึงได้แต่งตั้งให้พระมหากษัตริย์ราชาราชขึ้นครองกรุงศรีอยุธยา ทำให้ราชวงศ์สุโขทัยได้ครอบครองเป็นใหญ่ในกรุงศรีอยุธยา

(7) อย่างกึ่ง เป็นภาษาพม่า คำว่าอย่าง แปลว่า ความเป็นศัตรู อันตราย วิวาท คำว่ากึ่ง แปลว่าสิ้นสุด รวมอย่างกึ่ง หมายถึง หมดความเป็นศัตรู

(8) กรุงศรีอยุธยาหลังจากแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรเป็นต้นมาก็เป็นปีกแผ่นดิน ทำมาค้าขายรุ่งเรืองไม่มีศึกสงครามใหญ่ มีในสมัยพระนารายณ์เคยส่งกองทัพใหญ่พล 60,000 คน ไปตีพม่าเมื่อ พ.ศ.2207 ในช่วงนี้มีการติดต่อเกี่ยวข้องกับชาวต่างประเทศจากยุโรปที่เข้ามาค้าขายและเผยแพร่ศาสนา มาก มีการสืบสานลำดับกษัตริย์กันมาเป็นลำดับจนถึงพระเจ้าเอกทัศ กรุงศรีอยุธยาไม่มีศึกสงครามหลังจากนั้นเป็นต้นมาอยู่ประมาณ 100 ปีกว่า ก็ถูกแม่ทัพ 2 คนของพระเจ้ามังระกษัตริย์พม่าตีแตก และถูกทำลายยับเยิน กรุงศรีอยุธยาซึ่งเคยเป็นราชธานีมากกว่า 400 ปี ก็สิ้นสุดลง

(9) กรุงธนบุรีเมื่อตั้งแล้วบ้านเมืองยังแตกแยกเป็นเมืองเล็กเมืองน้อยอยู่ พระเจ้าตากได้รวบรวมบ้านเมืองต่างๆ ใน พ.ศ.2313 ได้ขยายอาณาเขตขึ้นไปถึงแดนพม่าข้างเมืองเหนือ ครอบคลุมภาคเหนือตอนล่างทั้งหมด ได้เมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยาในราชอาณาจักรทั้งหมด ยังขาดแต่เมืองตะนาวศรีและเมืองมะริดที่พม่ายึดครองอยู่ และกัมพูชา กับเมืองมลายูประเทศราช ยังตั้งแข็งเมืองอยู่ ใน พ.ศ.2317 ก็ตีเชียงใหม่ได้ ได้ภาคเหนือตอนบนในเขตล้านนา แต่ก็ยังต้องต่อสู้กับพม่าแย่งชิงเมืองเชียงใหม่อีกหลายครั้ง ในภายหลังก็ได้กัมพูชาใน พ.ศ.2314 ลาวใน พ.ศ.2321

(10) เมืองทวายนี้ เมื่อพระพุทธยอดฟ้ายกทัพไปตีในปี พ.ศ.2330 แต่ยังไม่ตีได้ เพราะขาดเสบียงนั้น ครั้งแรกพวกแม่ทัพจะข่มขู่กำลังตีให้แตก แต่ทรงเห็นว่าถึงตีได้ก็คงจะรักษาเมืองไว้ไม่ได้ พระองค์หวังจะรักษาเมืองไว้เพื่อใช้เป็นฐานในการตีพม่าภายหลัง จึงถอยทัพกลับ อีก 6 ปีต่อมาใน พ.ศ.2336 เมืองทวาย มะริด ตะนาวศรี มาขอขึ้นกับไทย เนื่องจากพระยาทวายหวังเป็นใหญ่ในหัวเมืองมอญฝ่ายใต้ แต่พระเจ้าปดุงให้คนอื่นเป็นแทน จึงเอาใจออกห่าง และขอ

กองทัพไทยไปป้องกันเมือง(ขณะนั้นพระพุทธยอดฟ้าเตรียมการจะตีประเทศพม่าอยู่ โดยจะตีหัวเมืองมอญให้ได้ให้หมดก่อน หากมันคงดีแล้วจะไปตีกรุงอมรปุระต่อไป) จึงส่งกองทัพไปอยู่ที่เมืองทวาย และพระองค์ยกทัพหลวงอยู่ที่กาญจนบุรี พระเจ้าปดุงเกรงไทยจะตีเมืองเกาะตะมะ จึงให้พระมหาอุปราชยกกองทัพมาอยู่ที่อย่างกึ่ง แล้วยกมาตีทวายทั้งทัพบกและเรือ ไทยส่งกองทัพบกและเรือไปรบพม่า แต่ชาวเมืองเกิดรวนเรไปเข้าข้างพม่า และเมืองตะนาวศรีกับเมืองมะริดก็เกิดเป็นกบฏรบกับกองทัพเรือไทยที่ส่งไปช่วย กองทัพไทยจึงเสียทีและถอยกลับมา การคิดไปตีเมืองพม่าครั้งนี้จึงไม่สำเร็จ

เอกสารประกอบการเขียน

- ลำดับราชวงศ์กษัตริย์พม่าในยุคต่างๆ ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพม่า
- ธิตา สาระยา อาณาจักรเจนละ ประวัติศาสตร์อีสานโบราณ (2538)
- ธีระชัย ธนาเศรษฐ ปฐมการแห่งกรุงรัตนโกสินทร์
- ธีระชัย ธนาเศรษฐ เปิดวังสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- สุกจิตต์ วงษ์เทศ แคว้นสุโขทัย รัฐในอุดมคติ (2539)
- พล.ต.ถวิล อยู่เย็น สมเด็จพระนเรศวรตีเมืองคัง
- ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์ พม่ารบไทย (2539)

ปกิณกะ

ประเพณีฉลองปีใหม่ของ ญี่ปุ่นและเวียดนาม

เบญจมา ทับทอง
ทศยานต์ ยะมาลี

ว นขึ้นปีใหม่สำหรับชาวญี่ปุ่นหรือที่เรียกเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า โชกัทสึ ถือเป็นวันหยุดที่สำคัญวันหนึ่งในรอบปี โดยจะมีการเฉลิมฉลองตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม - 3 มกราคม ในช่วงเทศกาลนี้ ชาวญี่ปุ่นจะหยุดพักการทำงานอย่างจริงจังเพื่อพักผ่อนและเฉลิมฉลองโอกาสอันสำคัญนี้ ในเขตท้องที่ชนบทบางแห่งยังยึดถือการกำหนดวันเฉลิมฉลองปีใหม่ตามประเพณีดั้งเดิม นั่นคือ กำหนดวันตามจันทรคติ ซึ่ง

จะอยู่ระหว่างวันที่ 20 มกราคม - 19 กุมภาพันธ์ บางท้องถิ่นมีประเพณีเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่โดยยึดถือการเริ่มต้นของฤดูใบไม้ผลิซึ่งเป็นการเริ่มต้นของความมีชีวิตชีวา ซึ่งในช่วงเวลานี้จะมีพิธีหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยมีเป้าหมาย 2 ประการ คือ หว่านเมล็ดข้าวขัปลั้วสิ่งเลวร้ายและหว่านเมล็ดข้าวเข้าบ้านเพื่อนำโชคและสิ่งที่เป็นมงคลเข้าเรือน การหว่านเมล็ดข้าวยังถือเป็นพิธีกรรมที่กระทำกันในวัดด้วย

สำหรับชาวญี่ปุ่นแล้ว มีความเชื่อกันว่าเมื่อถึงวันสุดท้ายของแต่ละปีจะถือเป็นวันสิ้นสุดของปีนั้นๆ และจะเริ่มต้นวันใหม่ในปีถัดไปซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นใหม่สำหรับทุกสิ่งทุกอย่าง โดยจะไม่เชื่อมโยงปีแต่ละปีเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้น ในเดือนธันวาคมของทุกๆ ปี ชาวญี่ปุ่นมักจะสะสางงานต่างๆ ที่ค้างคังอยู่ให้เสร็จสิ้นพร้อมกับการเตรียมรับกับสิ่งใหม่ๆ ที่จะเริ่มต้นในปีถัดไป นอกจากนี้ยังจะมีการจัดงานฉลองที่เรียกเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า โบนงไก ซึ่งหมายถึง งานเลี้ยงเพื่อให้ลืมปีที่ผ่านมา โดยจัดขึ้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้คนลืมสิ่งเลวร้าย ความกังวลต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีก่อน และเมื่อใกล้ถึงวันปีใหม่ ชาวญี่ปุ่นนิยมการตกแต่งทางเข้าบ้านด้วยเครื่องประดับที่เรียกว่า คาโดมัตสึ ประกอบด้วย กิ่งสน กิ่งไผ่ ต้นพลัมและพาง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งนำทางไปสู่เทพแห่งปีใหม่ซึ่งจะพิทักษ์ปกป้องบ้านเรือนและนำความสุขความเจริญมาให้บ้านนั้นๆ นอกจากนี้ยังมีการประดับเชือกฟาง โใบเฟิร์น ผลส้มและกุ่มลือบสเตอร์ตามประตู

เข้าบ้านหรือทางเดินเข้าบ้านด้วยซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความ
โชคดี ความเจริญรุ่งเรืองและชีวิตที่ยืนยาว

สำหรับวันที่ 1 มกราคมของทุกปีนั้นถือเป็นวันที่พิเศษ
ยิ่งสำหรับชาวญี่ปุ่น โดยพวกเขาเชื่อถือเป็นประเพณีมาแต่ตั้ง
เดิมว่าวันนี้เป็นวันที่มีความหมายแทนเวลาทั้งปีที่กำลังจะเริ่มขึ้น
ดังนั้นในวันนี้จะต้องเป็นวันที่พวกเขามีความสุข สนุกสนาน
ปราศจากความกังวล ความเศร้าและความโกรธโดยสิ้นเชิง
โดยจะมีการทำงานเพียงสองอย่างในวันนี้ คือ ทำความสะอาด
บ้านและเครื่องแต่งกายเท่านั้น

ชาวญี่ปุ่นมักเริ่มต้นการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่กันตั้งแต่
เช้าตรู่ กิจกรรมที่นิยมทำกันในวันนี้ คือ การกลับไปเยี่ยมพ่อแม่
เด็กชายและเด็กหญิงมักจะแต่งกายในชุดกิโมโน ร่วมกันรับ-
ประทานอาหาร โดยในวันพิเศษนี้จะมีการปรุงปลาดิบและข้าว
หน้าปลาดิบแบบพิเศษ รวมถึงขนมโมจิ ร้านรวงต่างๆ จะ
เตรียมของเล่น ขนมและลูกอมไว้ขายให้แก่เด็กๆ โดยพ่อแม่พี่
ป้าน้าอาจะให้เงินเด็กๆ ไว้สำหรับซื้อของต่างๆ เหล่านั้น โดย
ใส่เงินไว้ในซองจดหมายที่มีสีสันสดใส การให้เงินในลักษณะนี้
เรียกว่า โอะโตะชิตามะ

อาหารที่สำคัญสำหรับเทศกาลปีใหม่ของชาวญี่ปุ่น
ประกอบด้วยอาหาร 2-5 อย่างซึ่งจะบรรจุไว้ในกล่องที่เรียกว่า
จุกาโกะ นอกจากนี้ยังมีการปรุงซุปรูปพิเศษที่เรียกว่า โอโซนิ
ปรุงจากโมจิ ผัก ปลา เนื้อและส่วนประกอบอื่นๆ ตามแต่ละ

ท้องถิ่นจะหาได้ โดยซุปรูปโอโซนินี้จะนำไปเช่นไหว้เทพแห่งปีใหม่
ก่อนที่จะนำมารับประทานเป็นอาหารจานหลักในครอบครัว ใน
โอกาสนี้เช่นเดียวกัน ชาวญี่ปุ่นจะปรุงอาหารที่เรียกว่า โตจิโกชิ
โซบะ ซึ่งเป็นก๋วยเตี๋ยวประเภทหนึ่งไว้รับประทาน อาหารชนิด
นี้เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงการมีชีวิตที่ยืนยาว

สำหรับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนานั้น ชาวญี่ปุ่น
นิยมไปวัดเพื่อเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์และรูปปั้นทั้งหลายเพื่อนำ
ความเป็นสิริมงคลมาให้แก่ตัวเอง สำหรับในตอนเที่ยงคืนของ
วันที่ 1 มกราคมนี้ วัดต่างๆ ทั่วญี่ปุ่นจะร่วมกันตีระฆังรวม 108
ครั้งเพื่อขจัดปัดเป่าความชั่วร้าย 108 ประการตามความเชื่อ
ทางพุทธศาสนาในแต่ละปี ชาวญี่ปุ่นนิยมจะไปฟังการตีระฆัง
ด้วยตัวเอง พร้อมกับสวดมนต์เพื่อขอให้มีความสุขภาพที่แข็งแรง
และมีโชคดีในปีที่จะมาถึง สำหรับการประกอบพิธีกรรมที่บ้าน
จะเป็นการกราบไหว้รูปปั้นบรรพบุรุษเพื่อความเป็นสิริมงคลเช่น
เดียวกัน

หากปีใหม่คือการฉลองที่เป็นวาระพิเศษสำหรับตนเอง
และครอบครัว ชาวเวียดนามจะฉลองปีใหม่ให้กับพระเจ้า
บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อนฝูงและครอบครัว เราจะได้ยิน
คำอวยพรเป็นภาษาพื้นเมืองว่า “จุก เมือง น้ำ เม้ย” แปลว่า
สวัสดีปีใหม่ หรือถ้าเป็นคนจีนที่อยู่ในเวียดนามก็จะอวยพรกัน
ว่า “กูก เห่ ผัด ฉอย” อันหมายถึงความสุข ความมั่งคั่ง และ
ความร่ำรวย

ปีใหม่ของชาวเวียดนามคือการจุดประทัดเฉลิมฉลอง
บูชาพระเจ้า บรรพบุรุษ ด้วยรูปหอม การทานอาหารโอชะ
นานาชนิด ตั้งแต่หมูแฮม ข้าวเหนียวหวาน ไข่ และเค้ก ที่
แปลกก็คือคืนวันที่ 31 ธันวาคม จะมีการเปิดประตู หน้าต่าง
ทุกบาน เพื่อพัดเวลาปีเก่าให้ออกไปจากบ้าน

วันหยุดปีใหม่ในภาษาเวียดนามเรียกว่า “เต็ด เหวียน
ตัน” แปลว่า “อรุณแรกของศักราชใหม่” เป็นวาระที่เริ่มต้นฤดู
ใบไม้ผลิและเหมือนเป็นวันเกิดของทุกคนที่จะได้รับของขวัญ
โดยปรกติวันปีใหม่จะหยุด 3 วัน แต่คนส่วนใหญ่จะถือโอกาส
หยุด 7 วันหรือมากกว่านั้น เชื่อกันว่าถ้าเริ่มปีใหม่ด้วยความใส
พิสุทธ์ ทำใจให้บริสุทธิ์ ถ้าเริ่มต้นด้วยดี ทุกอย่างตลอดปีก็จะ
แจ่มใส นำมาซึ่งโชคลาภ เพราะในวัฒนธรรมเวียดนาม วัน
แรกของอาทิตย์แรกคือตัวกำหนดโชคลาภและอนาคตของปีที่จะ
มาถึง

การเตรียมฉลองปีใหม่เริ่มหลายเดือนก่อนหน้าวันจริง
ผู้คนเริ่มสร้างเพิงขายของจำหน่ายสินค้าสารพัดชนิดตั้งแต่การ์ด
ผลไม้เชื่อม ของตกแต่งบ้าน มีการทำความสะอาดตึก อาคารที่
ทำงาน บ้าน ที่พักอาศัย บางที่ถึงกับทาสีใหม่ ยังมีการประดับ
บ้านด้วยป้ายโชคลาภสีแดงเขียนคำอวยพรเป็นกลอนที่ไพเราะ
คล้องจองกัน มีการประดับบ้านด้วยดอกไม้มงคลที่เรียกเป็น
ภาษาเวียดนามว่า “ไม” และ “เดา” ที่เชื่อว่าจะนำโชคลาภมาให้
รวมทั้งมีการซื้อผลไม้ที่มีชื่อคล้องจองกับคำว่าโชคลาภ โชคดี

หรือรำรวยให้เป็น สิริมงคลด้วย

พิธีฉลองปีใหม่นี้คล้ายของชาวจีนที่มีข้อห้ามทำความ
สะอาดบ้านในวันที่ 1 มกราคม จะมีการเก็บไม้กวาด แปรง
กะทะ หลบไว้มือไม่ให้เป็นที่สะดุดตา ขยะ ขี้ผง จะหลบไว้หลังบ้าน
หรือในมุมใดมุมหนึ่ง และจะไม่เก็บทิ้งจนกระทั่งวันที่ 5 มกราคม
ทั้งนี้ ห้ามคุยขยะ เพราะเชื่อว่าจะพัดสมาชิกคนใดคนหนึ่งออกไป
จากบ้าน ที่สำคัญอาจนำโชคลาภหายไปด้วย ความเชื่อนี้
คล้ายกับของชาวเยอรมันที่ห้ามทำความสะอาดบ้านในวันฉลอง
ปีใหม่ มีการห้ามใช้มีด กรรไกร ของมีคมในวันปีใหม่ ถือกันว่า
จะตัดสิ่งดี ๆ และโชคลาภหายไป

วัฒนธรรมตะวันตกที่มีการซื้อต้นคริสต์มาสมาฉลองนั้น
ดูจะล้าสมัยไปเมื่อชาวเวียดนามก็ฉลองปีใหม่โดยการซื้อต้น
“เต็ด” หรือ “ตัก” คือต้นส้มมาตัดแต่งให้เป็นทรงกรวย ที่
สำคัญต้องมีลูกส้มยังมีมากเท่าใด ก็จะเป็นโชคลาภแก่ผู้ซื้อ
เท่านั้น ผู้ขายจึงนิยมตอกให้มีผลมาก ๆ เข้าไว้ ต้นใหญ่ ๆ อาจ
สูงถึง 12 ฟุต อย่างที่บอกไว้ตอนต้นว่าปีใหม่เป็นเหมือนการ
ต้อนรับฤดูใบไม้ผลิ ตลาดดอกไม้จะขายดีเป็นเทน้ำเทท่า สอง
วันก่อนปีใหม่จะมีการประดับประดาต้น “เต็ด” ด้วยบัตรอวยพร
ดอกไม้สีสวยโดยเฉพาะกิ่ง “ไม” สีเหลือง สัญลักษณ์ของใบไม้
ผลิ ถนนก็เต็มไปด้วยลูกเต่งลั้งสีแดงสด

วันที่ 31 ธันวาคม จะเลิกงานกันตั้งแต่ เทียง ทุกคนจะ
กลับไปรูดฉลองเทียงคืนก่อนอรุณรุ่งที่บ้าน ถนนจะว่างโล่ง ร้าน

รวงจะปิดเจียบ ในภาษาเวียดนาม “เยา ไท” คือช่วงเปลี่ยนปี ณ เวลาเที่ยงคืน เป็นช่วงสำคัญที่สุดของวาระนี้ เป็นเวลาที่ครอบครัวจะขับไล่วิญญาณของปีเก่าให้ออกไป โดยพิธีที่เรียกว่า “เลอ ทู ทึก” ที่มีการตีกลอง จุดประทัด เพื่อประกาศวันปีใหม่ ไม่มีใครกล้าหลับในตอนนั้น เชื่อว่าจะทำอายุตนเองหายไปกับช่วงเปลี่ยนผ่านกาลเวลา ทุกคนจะใส่ชุดใหม่มาฉลอง มีการกินแตงโม ถ้าใครตัดแตงโมออกมาแล้วสีแดงสดดี ก็จะมีโชคดีไปตลอดปี มีการสวดมนต์ขอพรพระจากวัดวาอาราม เจตีย์ต่างๆ

ในวันที่ 1 มกราคม เป็นโอกาสที่จะแกะของขวัญ แจก อังเปาหรือเงินนำโชค พนักงาน ลูกจ้างก็จะได้เงินกันด้วยเหมือนกัน ทุกคนจะยิ้มกันทั่วหน้า มีการแกะของขวัญ ผู้ใหญ่จะเล่นเกมเสี่ยงโชค ถ้าเล่นได้ นับเป็นโชค แต่ถ้าไม่ได้ จะถือว่าโชคดีเรื่องอื่น

วันที่ 2 มกราคม จะมีการกินไก่ที่ต้องเป็นไก่ที่บริสุทธิ์ ไม่เคยผสมพันธุ์ เป็นการอำลาบรรพบุรุษที่มาฉลองด้วยกัน

วันที่ 3 มกราคม หลายคนเริ่มกลับไปทำงาน จนวันที่ 5 มกราคม ผู้คนที่ลาพักหยุด จะได้กลับไปทำงาน ทุกอย่างเริ่มเข้าที่ เข้าทาง มีการไปวัดเพื่อขอพรอีกครั้ง และแล้วงานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกราด้วยพิธี “เลอ ไค ฮา” หรือการปลดป้ายนำโชคลง

ดูไปดูมา พิธีปีใหม่เหมือนเป็นการสานสัมพันธ์ของคนในครอบครัวให้แน่นเหนียว ให้กำลังใจในการเริ่มปีใหม่ให้ใสบริสุทธิ์ นำโชคลากเข้าบ้าน ซึ่งดูเหมือนทุกอย่าง ซาดิก็ต้องการสิ่งเดียวกัน

ในโอกาสนี้ “รายการรู้รอบโลก” ก็ขออวยพรให้ท่านผู้ฟังมีโชค ลาก ร่ำรวยมีเงินมีทอง มีความสุข คิดสิ่งใดก็ให้สมปรารถนา และขอให้อยู่เป็นแฟนรายการรู้รอบโลก รวมถึงรายการอื่นๆ ของทางสถานีไปนานๆ ...□

จากรายการ “รู้รอบโลก” ดำเนินรายการโดย เบญจมาภ ทับทอง และหทัยกานต์ ยะมาลี ออกอากาศทางสถานีวิทยุสราญรมย์ ประจำวันจันทร์ที่ 27 ธันวาคม 2542

เกษตร

ผักตบชวา

ฝักตบชวา หรือมีชื่อเรียกว่า ผักปอง หรือผักตบ เป็นไม้น้ำ เป็นพันธุ์ไม้จากต่างประเทศ คนไทยเรามักเห็นผักตบชวาได้ทั่วไปในแม่น้ำลำคลองต่างๆ และมองเห็นว่าผักตบชวาเป็นวัชพืชที่ดูรกหูรกตา แต่ความจริงแล้ว ผักตบชวาได้ช่วยทำประโยชน์ให้แก่ แม่น้ำลำคลองโดยการดูดเอาสิ่งสกปรกทั้งหลาย ทำให้แม่น้ำลำคลองใสสะอาดขึ้น แต่ถ้าหากปล่อยให้ผักตบชวาชั้นหนาแน่นเกินไป ก็อาจทำให้น้ำเน่าได้เนื่องจากขาดออกซิเจน

ผักตบชวายังสามารถนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีกเช่น ใช้ผลิตปุ๋ยหมัก¹ นำมาตากแห้งและถักเป็นเครื่องเรือน สานเป็นตะกร้า ใช้เป็นวัสดุเพาะเห็ดฟาง อีกทั้ง ดอกผักตบชวาซึ่งออกเป็นช่อประกอบด้วยดอกย่อยมากมาย มีสีฟ้าอมม่วงแกมเหลือง ยังช่วยทำให้แม่น้ำลำคลองดูมีชีวิตชีวาขึ้นอีกด้วย

แต่จะมีใครรู้บ้างไหมว่า ผักตบชวายังสามารถนำมารับประทานได้ทั้งส่วนที่เป็นยอดอ่อน ใบอ่อน และดอก ซึ่งออกตลอดทั้งปี ดอกผักตบชวานำมาปรุงเป็นอาหาร ได้หลายอย่าง เช่น ลวกให้สุก หรือต้มกับกะทิแล้วรับประทานกับน้ำพริก หรือนำไปทำแกงส้ม แกงเลียง ก็ได้รสชาติอร่อยอย่าบอกใคร

ผักตบชวาเป็นพืชน้ำที่ทนความแห้งแล้งได้ดี แต่ไม่ทนในน้ำเค็ม หากบ้านท่านขุดบ่อเลี้ยงปลาอยู่แล้ว หาผักตบชวามาปลูกไว้สักกอกก็น่าจะดีไม่น้อย ผักตบชวาสามารถขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็วโดยการแตกกอ และใช้ไหล นอกจากจะช่วยทำความสะอาดบ่อปลาแล้ว ยังจะได้เก็บดอกไม้สีสวยเอามาทำอาหารจานอร่อยไว้รับประทานได้อีกด้วย

แกงดอกผักตบชวา

เครื่องปรุง ดอกผักตบชวา เนื้อหมู มะเขือเทศลูกเล็กที่มีรสเปรี้ยว พริกแห้ง หัวหอม กระเทียม เกลือ กะปิ

วิธีทำ 1. นำเครื่องปรุงได้แก่พริกแห้ง หัวหอม กระเทียม เกลือ กะปิ มาตำให้ละเอียด

2. ต้มน้ำให้เดือด ใส่เครื่องแกงลงไป ให้น้ำเดือดอีกครั้ง จึงใส่เนื้อหมู เมื่อเนื้อหมูสุกแล้วปรุงรส แล้วจึงใส่ดอกผักตบชวา และมะเขือเทศลงไป ทิ้งไว้สักพัก ยกลง...□

---

1. ตูวารสารวิทยุสราญรมย์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 มิถุนายน 2542
แหล่งข้อมูล วารสารเกษตรกรรมธรรมชาติ ฉบับเดือนสิงหาคม 2542

ท้ายเล่ม

ท นังสือ “วิทยุสราญรมย์” เล่มนี้จัดทำขึ้นเป็นพิเศษเนื่องในวโรกาสฉลอง 72 พระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเถลิงศักราชแห่งสหรัษฎวรรษใหม่ ค.ศ.2000 ซึ่งคาดกันว่าจะเป็นจุดเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญของโลกและมนุษยชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นทั้งมิ่งและขวัญของชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะพำนักอยู่ในประเทศไทยหรือทุกหนแห่งในโลก นับแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อ 52 ปีที่แล้วก็ได้ทรงแสดงให้เห็นพระองค์ตระหนักว่าพระปฐมบรมราชปณิธานที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อ

ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นั้น ปรากฏเป็นจริงทุกประการ ทรงอุทิศทั้งพระวรปัญญา พระราชทรัพย์ พระวรกาย แม้กระทั่งเวลาแทบทุกวินาทีในการบำบัดทุกข์ และเสริมสร้างความสุข ความร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ โดยมีได้คำนึงถึงความยากลำบากของพระองค์เลยแม้แต่น้อย

“วิทยุสราญรมย์” เล่มนี้ จึงขออน้อมเกล้านำพระราชดำรัสเนื่องในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์ยาธิราชเจ้า เนื่องในการพระราชพิธีสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี 5 เมษายน 2525 และแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในการบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตร มาเป็นสติและปัญญาในการดำรงตนของคนไทย เพื่อความมั่นคงและสันติสุขอย่างแท้จริงในสังคมปัจจุบัน

หนังสือ “วิทยุสราญรมย์” ฉบับนี้ ได้ผ่านกาลเวลามา 1 ปีเต็มและย่างก้าวเข้าสู่ปีที่ 2 ผมและผู้จัดทำทุกคนขอยืนยันว่าเราจะทุ่มเทแรงกายและแรงใจ เพื่อให้หนังสือเล็กๆ เล่มนี้เป็นหนังสือของคุณผู้อ่านทุกคนต่อไป...□

ประภัสสร เสวิกุล

ประภัสสร เสวิกุล

บรรณาธิการ